

Jaarverslag 2022

Verantw. Uitg.: Tony Van Der Steen en Jean Marie Hanneke
College van de ombudsmannen voor Pensioenen
WTC III Simon Bolivarlaan 30 bus 5 1000 Brussel
klacht@ombudsmanpensioenen.be
www.ombudsmanpensioenen.be

BD 51.548

Vermenigvuldiging van dit verslag of delen ervan is toegestaan
mits bronvermelding.

Vormgeving en drukwerk: Artoos n.v.

Jaarverslag
2022

Hot Topics in 2022

In een eerste hoofdstuk stelde de Ombudsman Pensioenen vast dat door een loonsverhoging in de zorgsector een gedeelte van het overlevingspensioen als ambtenaar van een betrokkene die tewerkgesteld is in de zorgsector werd teruggevorderd (procentuele terugvordering en verlies van haar supplement minimumpensioen) daar zij gedurende de coronacrisis haar beroepsactiviteit ongewijzigd verderzette. De loonsverhoging werd toegekend voor zij die instapten in het Instituut voor Functieclassificatie-systeem: deze kregen een structurele loonsverhoging, onder andere ingevolge corona, waarbij een deel van de loonsverhoging met terugwerkende kracht betaald werd in de vorm van een premie. De wet van 7 mei 2020 -die opgesteld was toen men nog niet wist dat lonen in de zorgsector effectief vervroegd ingevolge corona zouden verhoogd worden- voorzag dat men meer mocht gaan werken zonder dat dit een impact had op het pensioen (de wet stelt: een beroepsactiviteit aanvatten of uitbreiden ingevolge corona). Ook zij die een activiteit in de zorg begonnen mochten gedurende de coronapandemie onbeperkt bijverdienen. De Federale Pensioendienst (FPD) paste de wetgeving letterlijk toe. De Ombudsman Pensioenen vroeg aan de FPD of een a fortiori interpretatie van de wetgeving hier niet beter gepast is. Bij deze interpretatiemethode breidt men de wet uit tot een niet voorzien geval -de effectieve loonsverhoging ingevolge corona- omdat de redenen om dewelke die bepaling geschreven werd met nog meer kracht aanwezig is in dat geval. Ten tijde van de redactie van deze wetgeving was er voor de gepensioneerde die zijn job in de zorgsector tegen het zelfde arbeidsritme bleef uitvoeren geen probleem. In casu kan gesteld worden: wie het meerdere mag, mag het mindere ook. Dit natuurlijk beperkt in de tijd tot de einddatum van de toepassing van de wet van 7 mei 2020 ingevolge de coronacrisis op 1 juli 2022. De FPD bleef bij zijn standpunt, gesteund met een aantal valabele argumenten, de wet letterlijk toe te passen. De Ombudsman Pensioenen bevestigt dat dit een correcte toepassing van de wet is. De Ombudsman geeft daarom de wetgever het signaal dat de enige optie voor het zorgpersoneel jonger dan 65 jaar dat een pensioen ontving (in hoofdzaak betreft het overlevingspensioenen) tijdens de coronacrisis dus was minder (of meer) te gaan werken gelet op de loonsverhoging. Dit lijkt ons in tegenstrijd met het idee dat alle helpende handen in de zorg meer dan welkom waren tijdens de coronacrisis.

In een tweede hoofdstuk doet de Ombudsman Pensioenen een aantal oproepen aan de toekomstig gepensioneerden en aan de pensioendiensten. Deze zijn gebaseerd en worden tevens gestaafd door de klachten die de Ombudsdienst Pensioenen heeft ontvangen over de informatie die verstrekt wordt op mypension. Ten eerste roept de Ombudsman Pensioenen de pensioendiensten op om de vraag aan de toekomstig gepensioneerden om de ontbrekende periodes van kinderopvoeding van een kind van jonger dan 6 jaar te melden in meer gevallen te voorzien in mypension. Ten tweede roept hij de toekomstig gepensioneerden op een paar jaar voor het bereiken van de pensioenleeftijd van de vroegst mogelijke pensioendatum zeker de in mypension geregistreerde loopbaangegevens na te kijken. Er zijn immers uitzonderingsgevallen waar de pensioendiensten niet over alle nodige informatie beschikken en deze momenteel enkel kan aangeleverd worden door de gepensioneerden. Als voorbeeld halen we de veroordeling aan van de RVA tot uitbetaling van werkloosheidsuitkeringen voor een periode gelegen in het verleden bij een vonnis door een rechter: deze periode wordt niet automatisch overgemaakt aan mypension: de aanlevering dient te gebeuren door de gepensioneerde. In een derde oproep wordt gesteld dat de toekomstig gepensioneerde deze controle het best regelmatig zou doen vanaf het ogenblik dat hij een tewerkstelling aanvat. Wanneer de toekomstig gepensioneerde immers langer wacht bestaat het risico dat een werkgever zijn activiteit stopzet waardoor het verbeteren van de loopbaangegevens moeilijker wordt. Ten vierde worden de pensioendiensten opgeroepen wanneer de gepensioneerde na deze controle vaststelt dat er een vermeende fout is opgedoken om dit zo snel mogelijk te onderzoeken en desgevallend aan te passen. Ten vijfde worden de pensioendiensten opgeroepen om de correctheid van de loopbaangegevens een paar jaar voor het bereiken van de vroegst mogelijke pensioendatum proactief te controleren en indien nodig aan te passen en de anomalieën in de berekeningsmodules weg

te werken. Momenteel onderzoekt de Federale Pensioendienst de loopbaan van burgers die 19 maanden voor hun wettelijke pensioendatum nog niet met pensioen zijn. De zesde oproep is tevens gericht aan de pensioendiensten: hierin wordt opgeroepen om de vroegst mogelijke pensioendatum niet op mypension te publiceren wanneer er in de berekeningsmodule nog een fout zit zodat de toekomstig gepensioneerde in mypension geen eventuele verkeerde vroegst mogelijke pensioendatum te zien krijgt op basis waarvan hij ten onrechte bepaalde eindeloopbaankeuzes zou maken. De laatste oproep aan de pensioendiensten is om de problemen met het opladen van antwoorden op vragen die gesteld werden door gepensioneerden of toekomstig gepensioneerden in mypension volledig op te lossen zodat deze zeker consulteerbaar zijn. Een klacht toont immers aan dat er anders het risico bestaat dat dit bij de (toekomstig) gepensioneerde een negatieve financiële consequentie te weeg brengt. Tot slot looft de Ombudsman Pensioenen de website mypension daar deze tegemoet komt aan de steeds toenemende behoefte van de (toekomstig) gepensioneerden aan informatie over hun pensioen en hiermee een voorbeeld is van hoe een moderne overheid ten dienste staat van zijn burgers.

In een derde hoofdstuk wordt toegelicht dat de federale Ombudsman een klacht ontving van een belastingplichtige die de betaling van de regularisatiebijdrage voor de opname van zijn studieperiode in de pensioenberekening bij het invullen van zijn belastingaangifte vergeten had aan te geven waardoor deze fiscaal niet aftrekbaar was. De federale Ombudsman nam contact op met de Ombudsman Pensioenen daar de door de FPD afgeleverde fiscale attesten inzake betaling van de regularisatiebijdrage niet de vermelding bevatten dat deze dienen om de belastingaangifte in te vullen en dat de afkoopbedragen niet vooraf door de fiscus zijn opgenomen in de aangifte, maar door de burger zelf moeten worden ingevuld. De federale Ombudsman stelde voor deze vermeldingen toe te voegen. Hij schakelde derhalve zijn collega de Ombudsman Pensioenen in. Een co-instructie vond plaats.

De Ombudsman Pensioenen vroeg aan de FPD om de tekst van de fiscale attesten inzake regularisatie van de studieperiode voor het pensioen te vervolledigen door bijkomend aan te geven dat de belastingplichtige de regularisatiebijdrage zelf diende aan te geven op de belastingaangifte én een link toe te voegen naar zijn website waar bijkomende informatie voorhanden was betreffende de rubriek waarin dit dient te gebeuren. Na een lange bemiddeling besliste de FPD deze aanpassing te verrichten. De Ombudsman Pensioenen stelde tevens vast dat de werkwijze inzake het opstellen en verzenden van deze fiscale attesten verschilde naargelang de pensioensector waarin de regularisatie plaats vond (pensioenstelsel van de werknemers of pensioenstelsel van de ambtenaren) evenals naargelang de taalrol. Zo werden de Nederlandstalige attesten heel het jaar door verstuurd op het moment dat het dossier afgehandeld was, de Franstalige attesten één keer per jaar (eind april: de periode vlak voordat de fiscale aangifte dient te gebeuren zodat er minder kans is dat de gepensioneerde vergeet dit in te vullen op zijn belastingaangifte). De diensten regularisatie in de werknemersregeling voegde de vermelding dat de attesten dienstig zijn voor de belastingaangifte in 2022 toe, bij de afdeling ambtenaren was dit pas vanaf 2023. Zowel de tekst op het attest als de datum van verzending ervan werden na bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen volledig geharmoniseerd vanaf 2023.

Hoofdstuk 4 bevat een aantal succesvolle bemiddelingen. In het eerste bemiddelingsvoorbeeld bekomt de Ombudsman Pensioenen dat ambtenaren van niveau C niet uitgesloten worden voor de toekenning van een diplomabonificatie wanneer voor hen het bezit van een diploma hoger onderwijs een vereiste was bij een bevordering.

In een tweede bemiddelingsvoorbeeld stelt de Ombudsman Pensioenen vast dat er voor een echtpaar die in dezelfde maand geboren zijn en die samen op de leeftijd van 65 jaar met pensioen gaan ten onrechte door de FPD geen ambtshalve onderzoek naar de rechten op een Inkomensgarantie voor Ouderen heeft plaats gevonden. Er wordt aan het echtpaar na bemiddeling door de Ombudsman een bedrag van 12.217,19 euro aan achterstallig Inkomensgarantie voor ouderen en tevens een bedrag van 3.196,67 euro aan intresten uitbetaald door de FPD. Tevens maken ze aanspraak op het sociaal tarief van gas en elektriciteit in deze tijd van hoge energieprijzen. Thans zou deze situatie zich niet meer mogen voordoen daar er voortaan door de FPD een automatische controle teneinde de IGO te onderzoeken bij het bereiken van de pensioenleeftijd (auto igo job genaamd) op basis van de uitbetaalde pensioenen in de maand volgend op de 65ste verjaardag plaats vindt.

In een derde bemiddelingsvoorbeeld betekent het RSVZ aan een gepensioneerde een pensioenbeslissing waarop vermeld wordt dat hij onbeperkt mag bijverdienen naast zijn pensioen daar hij een loopbaan van 45 jaren bewijst op de ingangsdatum van zijn pensioen. Er wordt echter op deze pensioenbeslissing niet vermeld dat voor het tellen van de loopbaanjaren men rekening houdt met

de voorlopige bijdragen daar op het moment van het treffen van de pensioenbeslissing de definitieve bijdragen nog niet gekend zijn (gelet op het feit dat de fiscus de beroepsinkomsten nog definitief diende vast te stellen). Betrokkene betaalt echter voor één jaar zijn definitieve bijdragen niet tijdig (en vraagt ook te laat een vrijstelling van bijdragen gelet op de tijdelijke financieel moeilijke situatie waarin hij verkeerde gezien de coronacrisis) zodat hij niet voldeed aan de loopvoorwaarde van 45 jaren om onbeperkt bij te verdienen naast zijn pensioen. Niettemin vermeldt het RSVZ ten onrechte op de nieuwe pensioenbeslissing waarbij dit jaar uit zijn loopbaan gehaald wordt dat de gepensioneerde voldoet aan de voorwaarde om onbeperkt bij te verdienen. Later vordert het RSVZ voor één jaar het pensioen van de gepensioneerde terug stellende dat de gepensioneerde te veel verdiend had gedurende dat jaar daar hij bij gebrek aan een loopbaan van 45 jaren niet onbeperkt mocht bijverdienen.

Door bemiddeling van de Ombudsman Pensioenen wordt gelet op de foutief verstrekte informatie op de pensioenbeslissing en het hierdoor bij de gepensioneerde gewekte vertrouwen dat hij onbeperkt mocht bijverdienen de terugvorderingsbeslissing geannuleerd.

In een vierde bemiddelingsvoorbeeld kloeg een gepensioneerde dat haar pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid door Ethias niet geïndexeerd werd. Vermits zij dit pensioen reeds genoot sinds 1 november 1991 diende bij het invoege treden van de wet van 26 juni 1992, gelet op een overgangsbepaling, het pensioen nog altijd berekend te worden op basis van de oude minimumwetgeving die op 31 december 1992 van kracht was; dit zolang de berekening van het pensioen op basis van de oude wetgeving voor betrokkene voordeliger was dan op basis van de wet van 26 juni 1992. Deze overgangsmaatregel voorziet echter ook dat als het pensioen verder wordt vastgesteld op basis van de oude minimumwetgeving en dit voordeliger is het bedrag ervan niet meer geïndexeerd wordt. De Ombudsman Pensioenen stelde echter vast dat Ethias de overgang van de toe te passen wetgeving niet correct opgevolgd had. Na melding door de Ombudsman Pensioenen paste Ethias de minimumwetgeving van 26 juni 1992 toe waardoor het pensioenbedrag vanaf 1 april 2022 verhoogde van 435,13 euro naar 446,69 euro per maand en wordt het pensioen voortaan wel geïndexeerd.

In het vijfde bemiddelingsvoorbeeld wordt, na bemiddeling door de Ombudsdienst Pensioenen, een grondig onderzoek gevoerd door de dienst loopbaanbeheer naar de ontbrekende perioden in de beroepsloopbaan (werkloosheidsdagen gelegen voor 1991) en worden de gegevens die op de bijdragebons staan bevestigd door dit bijkomend onderzoek.

In het zesde bemiddelingsvoorbeeld stelt de Federale Pensioendienst bij het onderzoek naar het recht op overlevingspensioen van een langstlevende echtgenoot vast dat destijds een rustpensioen als alleenstaande was toegekend aan de overleden man. Later bleek dat de langstlevende echtgenoot een beroepsactiviteit als zelfstandige uitgeoefend had waarvan de inkomsten de wettelijk toegelaten grens niet overschreden hebben vanaf de pensionering van de overledene zodat aan deze een gezinspensioen had kunnen toegekend worden. Wanneer de langstlevende echtgenoot aan de FPD vraagt alsnog met terugwerkende kracht het pensioen aan het gezinsbedrag toe te kennen en de achterstallen te betalen argumenteert de FPD dat dit niet mogelijk is. De FPD stelt immers dat enkel de gerechtigde op een pensioen de herziening van zijn pensioen kan vragen. Dit is gelet op het overlijden niet meer mogelijk. Doch de Ombudsman Pensioenen stelt vast dat het niet vragen om verduidelijking bij een twijfelachtig element kan beschouwd worden als een materiële vergissing zoals verwoord in artikel 21 bis van het KB van 21 december 1967. Er was in het dossier geen spoor terug te vinden dat er een verklaring betreffende de beroepsbezigheid was verzonden, een element dat vereist was om te kunnen bepalen of een gezinspensioen of een pensioen als alleenstaande diende toegekend te worden. Bij een materiële vergissing kan de FPD wel op eigen initiatief de vergissing rechtzetten. Na bemiddeling werd met terugwerkende kracht het gezinspensioen toegekend en werden de achterstallen alsnog uitbetaald.

In het zevende en achtste bemiddelingsvoorbeeld heeft de Ombudsman Pensioenen vastgesteld dat op de pensioenbeslissing van de FPD waarmee een overlevingspensioen als ambtenaar wordt toegekend er geen melding gemaakt wordt van de keuzemogelijkheid dit overlevingspensioen, weliswaar beperkt tot het basisbedrag van de IGO, gedurende één jaar samen met een vervangingsinkomen te ontvangen. Na bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen werden de toekomstig gepensioneerden hierover geïnformeerd zodat ze geen pensioenrechten meer misliepen.

In hoofdstuk 5 beveelt de Ombudsman Pensioenen de wetgevende macht aan om na te gaan of de uitzonderingslijst van gevallen waarin vakantiegeld gedurende het eerste jaar van pensionering wordt uitbetaald in het werknemersstelsel niet dient uitgebreid te worden naar arbeiders die tijdens

het jaar voorafgaand aan hun pensioen een ontslagcompensatievergoeding hebben gekregen. Een gepensioneerde krijgt in het werknemersstelsel in mei zijn vakantiegeld uitbetaald, behalve in het jaar waarin hij met pensioen gaat. Zo wordt vermeden dat hij gedurende het eerste jaar van pensionering twee maal een vakantiegeld krijgt uitbetaald (met name door de werkgever berekend op basis van de beroepsactiviteit van het vorige jaar en door de pensioendienst). Enkel wanneer de werknemer in het jaar voorafgaand aan zijn pensioen een volledig jaar werkloosheids-, ziekte- of invaliditeitsuitkeringen genoten heeft krijgt hij wel een vakantiegeld uitbetaald door de pensioendienst. Wie gedurende een volledig jaar een ontslagcompensatievergoeding krijgt uitbetaald krijgt geen vakantiegeld. Deze persoon ontvangt tijdens het eerste jaar van pensioen geen vakantiegeld: noch van de RVA noch van de pensioendienst. De ontslagcompensatievergoeding die als doel heeft het compenseren van het verschil in opzegtermijnen tussen arbeiders en bedienden is nieuw in het leven geroepen vanaf 2014 en kon dus in 1994 bij de vaststelling van de regels inzake de toekenning van een vakantiegeld bij het werknemerspensioen niet opgenomen worden in de lijst van uitzonderingsgevallen waarin wel vakantiegeld wordt uitbetaald door de pensioendienst in het werknemersstelsel.

In hoofdstuk 6 herhaalt de Ombudsman Pensioenen zijn oproep aan de pensioendiensten (FPD, Ethias, RSZ) om de gegevensuitwisseling betreffende de ZIV-inhouding, solidariteitsbijdrage en bedrijfsvoorheffing te verbeteren wanneer een gepensioneerde een wettelijk pensioen uitbetaald krijgt van meerdere pensioendiensten. Dit door ervoor te zorgen dat de pensioendiensten in real time elkaars pensioenbestanden kunnen raadplegen. Enkel zo kunnen de ZIV-inhoudingen, de solidariteitsbijdrage en de bedrijfsvoorheffing in alle gevallen tijdig en correct ingehouden worden. Reden van herhaling van zijn oproep is dat in 2022 er zes indexaties plaats vonden waardoor deze problematiek van het niet tijdig en correct inhouden van deze bijdragen nog acuter werd.

Meer specifiek ontving de Ombudsman Pensioenen een aantal klachten over tijdelijk te veel ingehouden ZIV-bijdrage op het pensioen uitbetaald door de FPD in combinatie met een pensioen dat betaald wordt door Ethias vóór vervallen termijn tijdens de maand dat het werknemerspensioen geïndexeerd werd wanneer het totale pensioenbedrag maar iets hoger lag dan de ZIV-drempel. De Ombudsman Pensioenen stelde vast dat de FPD de pensioenen van Ethias die betaald moeten worden in de eerste maand helft voor de vaststelling van de ZIV-bijdrage ten onrechte fictief indexeerde -deze pensioenen worden immers pas geïndexeerd de 2de maand volgend op de overschrijding van de spilindex- waardoor in een aantal gevallen (wanneer er een beperkte ZIV-inhouding diende plaats te vinden) er te veel ZIV-bijdrage werd ingehouden die pas op het einde van het jaar zou terugbetaald worden. In deze dossiers vond voor de tweede keer een foutieve ZIV-inhouding plaats wanneer de FPD via een elektronische flux met een maand vertraging het bedrag van het pensioen uitbetaald door Ethias ontving. De FPD ontving op dat moment immers het nog niet aan de nieuwe index aangepaste pensioenbedrag van Ethias van de vorige maand, terwijl er bij de berekening van de ZIV-bijdrage voor de desbetreffende maand rekening moet gehouden worden met het geïndexeerde pensioenbedrag van Ethias. Na bemiddeling van de Ombudsdienst Pensioenen werd in alle klachtendossiers een vervroegde terugbetaling van de te veel ingehouden ZIV-bijdrage bekomen en heeft de FPD zijn programmatie aangepast waardoor er sneller een al meer correcte ZIV-inhouding plaats vindt. Vorig jaar heeft de Ombudsman Pensioenen aanbevolen aan de wetgever om de wetgeving aan te passen zodat ook de pensioenen die Ethias vóór vervallen termijn betaald geïndexeerd zouden worden vanaf de maand volgend op de overschrijding van de spilindex. Immers de keuze door de werkgever van de pensioeninstelling aan wie hij de uitbetaling van het pensioen heeft toevertrouwd is volgens de Ombudsman Pensioenen geen objectief criterium voor een verschil in behandeling. Indien deze aanbeveling ingewilligd wordt, kan deze problematiek zich niet meer voordoen.

In hoofdstuk 7 beveelt de Ombudsman Pensioenen de wetgever aan om de wetgeving betreffende de betalingsvoorwaarden van de bijzondere bijslag zelfstandige aan te passen zodat de letter van de wet ook overeenstemt met de geest van de wetgeving en de wet in overeenstemming is met de administratieve praktijken van de pensioendiensten. De bijzondere bijslag zelfstandige die in het leven geroepen is in 1984 is bedoeld is om het verschil tussen de pensioenen als zelfstandige die destijds nog berekend werden op basis van forfaitaire bedragen per loopbaanjaar en het bedrag van het gewaarborgd inkomen voor bejaarden (de voorloper van de Inkomensgarantie voor Ouderen) kleiner te maken. Naarmate dit doel meer bereikt werd nam het voordeel af. De betalingsvoorwaarden van de bijzondere bijslag zijn later gekoppeld aan de evolutie van het bedrag en de toekenningsmodaliteiten van het minimumpensioen. Vanaf juli 1994 was het de intentie van de wetgever (de geest van de wetgeving) om de bijzondere bijslag enkel nog uit te betalen aan de zelfstandige gepensioneerden die geen recht hebben op het minimumpensioen. Kortom aan de zelfstandige pensioenen die

berekend werden op basis van het forfaitaire bedrag of op basis van de bedrijfsinkomsten. In 2014 werd de buitenlandse loopbaan ook in aanmerking genomen om na te gaan of de loopbaan van een gepensioneerde zelfstandige 2/3de van een volledige loopbaan bereikt zodat hij aanspraak kan maken op een minimumpensioen als zelfstandige. De gevolgen van deze aanpassing aan de wetgeving voor de bijzondere bijslag werden destijds door de wetgever uit het oog verloren. Niettemin houden de pensioendiensten -weliswaar tegen de letter van de wet in- in hun administratieve praktijk al wel rekening met deze gevolgen.

In hoofdstuk 8 merkt de Ombudsman Pensioenen op dat de toekomstig gepensioneerde best goed geïnformeerd wordt dat de uitbetaling van het wettelijk pensioen op een vervroegde ingangsdatum tot gevolg kan hebben dat een gepensioneerde geen gebruik kan maken van het fiscaal gunstig regime bij de uitbetaling van zijn kapitaal van het aanvullend pensioen. Het aanvullend pensioen kan immers slechts uitbetaald worden naar aanleiding van het opnemen van het wettelijk, al dan niet vervroegd, pensioen. Op dat moment moet dit aanvullend pensioen ook uitbetaald worden.

Financieel bekeken weegt de hogere fiscale druk bij de uitbetaling van het aanvullend pensioen in geval het wettelijk pensioen vervroegd wordt toegekend en uitbetaald niet (altijd) op tegen het voordeel dat de gepensioneerde doet als gevolg van een vervroegde ingangsdatum van het wettelijk pensioen. Zolang het werknemers- of zelfstandigenpensioen nog niet is uitbetaald is het administratief nog mogelijk te verzaken. De Ombudsman Pensioenen apprecieert dat de pensioendiensten deze juridische ruimte die ze hebben benutten om alsnog een fout van een burger te corrigeren wanneer deze dat vraagt. Doch wanneer het wettelijk pensioen toegekend en voor de eerste keer uitbetaald is, dan is er volgens de wettelijke bepalingen geen mogelijkheid meer om te verzaken aan het wettelijk pensioen en dit alsnog later op te nemen. Kortom eens het pensioen is uitbetaald laat de wetgeving geen recht op vergissing en correctie toe voor de (toekomstig) gepensioneerde die ter goede trouw is. Een burger is niet altijd van iedere rechtsregel op de hoogte. Een fout die niet moedwillig gemaakt is, is vaak het gevolg van een beperkte juridische of bureaucratische vaardigheid van de burger. Ook handelt een burger niet altijd rationeel: zelfs wie een regel kent, kan het nog overkomen dat hij vergeet deze tijdig in te roepen. Een fout is snel gemaakt. De vraag rijst dan ook of uitgaande van een realistisch burgerperspectief het niet gewenst is dat burgers (evidente) fouten kunnen corrigeren. Temeer daar waar door een geautomatiseerd verwerkingsproces de FPD snel de uitbetaling van een pensioen kan verzekeren (wat enorm efficiënt is wanneer de toekenningsbeslissing vlak voor de ingangsdatum van het pensioen wordt getroffen).

De Ombudsman Pensioenen, die een helicopterview heeft over het pensioenlandschap, merkte bij de FPD een good practice op om te vermijden dat een burger geen gebruik meer kan maken van het fiscaal gunstregime door te vroeg zijn wettelijk pensioen op te nemen, met name een verwittiging te vermelden op de pensioenbeslissing aangaande de financiële impact van het vervroegd opnemen van het wettelijk pensioen. De Ombudsman Pensioenen vroeg aan het RSVZ deze goodpractice ook toe te passen.

Wat betreft het recht op vergissing ontvangt de Ombudsman Pensioenen ieder jaar meerdere klachten van gepensioneerden wiens vervroegd pensioen pas later kan ingaan dan ze gepland hebben daar de gepensioneerde zijn pensioenaanvraag te laat had ingediend. Een werknemers en zelfstandigenpensioen kan immers ten vroegste ingaan de maand volgend op deze waarin de pensioenaanvraag is ingediend. Een ambtenarenpensioen kan daarentegen in een beperkt aantal gevallen wel met één jaar terugwerkende kracht toegekend worden. De pensioenaanvraag werd vaak niet ingediend daar de gepensioneerde niet op de hoogte was dat deze formaliteit voorafgaandelijk aan de pensionering dient te gebeuren of meende de aanvraag te hebben ingediend door het vervullen van andere formaliteiten (zoals een bankrekeningnummer aan de pensioendienst meedelen waarna hierover een bevestiging komt dat deze geregistreerd is, zich vergist te hebben en slechts een raming van het pensioen in plaats van het effectieve pensioen te hebben aangevraagd, het vermoeden dat het de taak is van de werkgever een pensioen aan te vragen wanneer de toekomstig gepensioneerde aan deze laatste meldt vervroegd met pensioen te willen gaan).

In hoofdstuk 9 wordt vastgesteld dat in 2022 het aantal klachten over de telefonische bereikbaarheid toenam. De FPD is zich hiervan bewust doch meldt aan de Ombudsdienst Pensioenen geconfronteerd te zijn met budgettaire middelen die hun limieten kennen. Tevens is er een krapte op de arbeidsmarkt wat het aanwerven van nieuwe medewerkers bemoeilijkt. Niettemin worden een aantal good practices toegepast (papieren fiscale fiche die 7 op 7 dagen en 24 op 24 uur kan opgevraagd worden zonder

dat men moet wachten om een medewerker aan de lijn te krijgen) om wat soelaas te bieden. De Ombudsdienst Pensioenen roept tot slot de FPD op een goed telefonisch onthaal waarbij de wachttijden voor de burger redelijk blijven als topprioriteit te blijven zien en roept bijgevolg de politiek op hiervoor de nodige budgettaire middelen ter beschikking te stellen van de FPD.

In hoofdstuk 10 wordt aangetoond dat klachten over de werking en de kwaliteit van de dienstverlening van de pensioendiensten een ideaal instrument zijn om verbeterpunten binnen een pensioendienst op te sporen en aan te passen. Zo werkt de Federale Pensioendienst momenteel aan de verbetering van de procedure voor het verzenden van een ontvangstmelding van een levensbewijs. Deze zal bij het finaliseren van dit project niet meer onmiddellijk – wanneer de FPD de mail nog niet aan het desbetreffende pensioendossier heeft kunnen koppelen- maar pas verstuurd worden wanneer het levensbewijs geïdentificeerd is en aan het dossier gelinkt is. Zo wordt vermeden dat betrokkene een ontvangstmelding van zijn levensbewijs krijgt doch later de melding ontvangt dat de betaling van zijn pensioen zal stopgezet worden daar in zijn dossier geen levensbewijs geregistreerd werd.

Hoofdstuk 11 is gewijd aan de problematiek met betrekking tot de toepassing van de drempelbedragen voor overdracht of beslag. De eerste besproken klacht gaat erover dat de drempelbedragen enkel aangepast worden vanaf de maand januari van elk jaar. In deze tijden van opeenvolgende indexaties (6 in het jaar 2022) maakt mede dit het voor een aantal gepensioneerden moeilijk om maandelijks financieel rond te komen. Aan deze klacht werd tegemoet gekomen door de wet van 30 oktober 2022 houdende tijdelijke ondersteuningsmaatregelen waarbij vanaf de publicatie van de wet in het Belgisch Staatsblad, zijnde 3 november 2022, deze tijdelijk verhoogd werden: aanvankelijk tot en met 31 december 2022. Tevens werd aan de Koning de mogelijkheid gegeven na overleg in de Ministerraad deze termijn aan te passen en te verlengen in periodes van maximaal drie maanden als ook bedragen van de inbeslagnamedrempels tijdelijk te verhogen. Deze verlenging gebeurde bij het koninklijk besluit van 21 december 2022 tot verlenging van de artikelen 66 tot en met 74 van de wet van 30 oktober 2022 houdende tijdelijke steunmaatregelen ingevolge de energiecrisis goedgekeurd, waardoor deze verhoging van de drempels tot 31 maart 2023 wordt verlengd.

Tevens ontvingen wij in 2022 opnieuw een aantal klachten over de niet tijdige toepassing door de FPD van de bij het Koninklijk Besluit aangepaste niet voor beslag of overdracht vatbare drempelbedragen die in voege treden vanaf 1 januari. In januari 2022 heeft de FPD, net zoals in de voorgaande jaren in de maand januari, de nieuwe aangepaste drempelbedragen niet toegepast. Hiervoor dienen de nieuwe drempelbedragen binnen de eerste vijftien dagen van de maand december bekendgemaakt te worden in het Belgisch Staatsblad. Ook in 2021 werden de niet voor beslag vatbare drempelbedragen immers niet tijdig gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Voor de klachten die de Ombudsdienst Pensioenen hierover ontvangen heeft, is de FPD ingegaan op de bemiddelingsvraag van de Ombudsman Pensioenen om in de betrokken dossiers een terugbetaling te doen van het in januari 2022 te veel ingehouden bedrag overdracht of beslag. De drempelbedragen hebben als doel het mogelijk te maken dat de betrokken gepensioneerden nog over een waardig inkomen kunnen beschikken om in hun levensonderhoud te voorzien. Een tijdige aanpassing is belangrijk in het ruimere kader van de armoedebestrijding. Zeker gelet op de huidige energiecrisis. Daarom riep de Ombudsman Pensioenen de FPD op de nieuwe niet voor beslag of overdracht vatbare drempelbedragen ook in de maand januari 2023 correct toe te passen. De FPD beloofde met de FOD Justitie contact op te nemen teneinde te bekomen dat de FPD de informatie die hij nodig heeft om de nieuwe drempelbedragen zeker in januari te kunnen toepassen tijdig zou ontvangen. In tegenstelling tot de vorige jaren en daarmee gevolgd aan de oproep van de Ombudsman Pensioenen meldt de FPD dat de aangepaste beslagdrempels correct zullen toegepast worden in januari 2023. Dit ondanks het feit dat het KB dat de nieuwe jaarlijkse niet voor beslag vatbare pensioenbedragen vaststelt ook nu weer te laat werd gepubliceerd.

Hoofdstuk 12 is gewijd aan de ontdekking van een onvolmaaktheid in het computerprogramma van de werknemerspensioenen die vervroegd ingaan. Dit jaar stelde de Ombudsman Pensioenen vast dat de FPD niet in staat was, na een melding van de gepensioneerde dat volgens hem de getroffen beslissing niet correct was, deze fout in de programmatie die gelinkt was aan het uitzonderingskarakter van de situatie te detecteren. De Ombudsman Pensioenen heeft vastgesteld dat de wijze waarop het computerprogramma van de FPD het aantal dagen vaststelt die in aanmerking komen bij het bepalen van de loopbaanvoorwaarde om vervroegd met pensioen te kunnen gaan als werknemer voor wat betreft het jaar waarin het pensioen ingaat niet in overeenstemming is met de wetgeving. De FPD hanteert hiervoor in zijn geautomatiseerde pensioenbeslissing de wettelijke bepalingen die voorzien zijn voor het berekenen van de lonen van het werknemerspensioen. De bepalingen voor de berekening

van de lonen voorzien in een uitzonderingsbepaling voor het ingangsjaar van het werknemerspensioen: er dient dan geen rekening gehouden te worden met de reële lonen van dat jaar, doch er dient als referentiebasis voor de berekening van de lonen in het ingangsjaar rekening gehouden te worden met de lonen van het tweede jaar voorafgaand aan de ingangsdatum van het pensioen, of bij een tewerkstelling van minder dan 104 voltijdse dagequivalenten in het tweede jaar voorafgaand aan de ingangsdatum met de lonen van het jaar voorafgaand aan het pensioen. Vermits deze wettelijke uitzonderingsbepaling enkel betrekking heeft op de berekening van het loon van het pensioen dient voor wat betreft het ingangsjaar voor de loopbaanvoorwaarde rekening te worden gehouden met de normale werkwijze, met name met de arbeidsdagen van dat jaar zelf. Na bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen werd de geautomatiseerde pensioenbeslissing door de dossierbeheerder aangepast en werd rekening gehouden met de reël gepresteerde arbeidsdagen gedurende het ingangsjaar zelf. De Ombudsman Pensioenen merkt in dit kader wel op dat maar in uitzonderlijke gevallen dit een foutieve pensioenbeslissing teweeg brengt (betrokkene moet zich bevinden in de situatie waarin hij net wel of net niet aan de loopbaanvoorwaarde voldoet en moet tijdens het ingangsjaar van het pensioen meer zijn gaan werken dan in het tweede jaar voorafgaand aan de ingangsdatum van het pensioen).

In hoofdstuk 13 wordt stilgestaan bij de wijze waarop door de FPD rekening gehouden wordt met de vermindering van roerende goederen (zoals gespaard kapitaal) bij de Inkomensgarantie voor Ouderen. De Federale Pensioendienst beschouwt bij een aanvraag om herziening van de IGO (lees aanvraag tot verhoging van het bedrag IGO) ingevolge de vermindering van de roerende goederen die aangewend werden teneinde over een leefbaar inkomen te beschikken de vermindering van deze roerende goederen als een afstand waarmee gedurende een periode van 10 jaar (fictief) rekening moet gehouden worden. Hiermee past de FPD de wetgeving verwoord in artikel 32 en 33 van het Koninklijk Besluit van 23 mei 2001 correct toe. De FPD laat niet toe het tegenbewijs te leveren niet meer over deze bestaansmiddelen te beschikken. De wetgever opteerde overduidelijk om rekening te houden met de afstand van roerende goederen om het oneigenlijk gebruik van dit residuair stelsel te voorkomen: het is immers niet de bedoeling dat mensen die zich vrijwillig in een toestand van pseudo behoeftegevoel plaatsen ondersteund worden door het IGO-stelsel.

Niettemin lijkt het de Ombudsman Pensioenen niet in overeenstemming met de geest van de wetgeving om een opgespaard kapitaal dat opgeleefd werd teneinde een klein pensioen aan te vullen om alzo over een leefbaar maandinkomen te beschikken toch nog gedurende een periode van 10 jaar fictief in rekening ten nemen. De Ombudsman Pensioenen roept de wetgever dan ook op om de bestaande wetgeving aan te passen om ervoor te zorgen dat in dergelijke gevallen rekening kan worden gehouden met een “normaal” opgebruiken van de gespaarde kapitalen.

Hoofdstuk 14 is gewijd aan de weerklank van de aanbevelingen en de suggesties van de Ombudsdienst Pensioenen. Zo stelde het Grondwettelijk Hof dat in zoverre de maatregel van inkorting van de loopbaanjaren ingevolge het principe van de eenheid van loopbaan tot gevolg heeft dat bij een gemengde loopbaan werknemer en zelfstandige zonder enig individueel, concreet onderzoek naar de effectief minst gunstige jaren, de loopbaanjaren in het stelsel van de zelfstandigen (overeenkomstig artikel 10 bis van het KB nr. 50 van 24 oktober 1967 in de versie van die van toepassing was op 1 januari 2007) ingekort worden, deze maatregel noch pertinent, noch redelijk verantwoord is in het licht van de voormelde doelstellingen. Het betreft derhalve een schending van het gelijkheidsbeginsel met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Deze discriminatie werd reeds aangekaart door de Ombudsdienst Pensioenen in het Jaarverslag 2010 p. 66-74. De Ombudsman stelt vast het wegwerken van deze discriminatie -weliswaar in een beperkter aantal gevallen gelet op de verschillende wetswijzigingen- nog steeds actueel blijft.

Verder pasten de pensioendiensten verschillende werkwijzen aan ingevolge suggesties gedaan door de Ombudsdienst Pensioenen. 11 voorbeelden zijn terug te vinden in het Jaarverslag.

De problematiek van de ZIV-bijdragen en de kleine aanvullende pensioenen en de vraag naar actualisering van de omzettingscoëfficiënten van kapitaal naar fictieve rent aangekaart in het Jaarverslag 2019 p.145 e.v. evenals de aanbeveling 2020/4 van de Ombudsdienst Pensioenen betreffende de correcte inning van de ZIV-bijdragen vonden weerklank in het advies nr. 2.282 van de Nationale Arbeidsraad van 29 maart 2022. Verder werden er over meer dan 10 verschillende items uit de Jaarverslagen van de Ombudsdienst Pensioenen in 2022 aan de Minister van Pensioenen parlementaire vragen gesteld in de Commissie Sociale Zaken van het Parlement. In dit kader stelde de Minister van Pensioenen daarenboven en wij citeren letterlijk: “Het jaarverslag is een belangrijke bron van

informatie. De ombudsmannen zetten elk jaar opnieuw pertinente klachten uiteen en formuleren belangrijke aanbevelingen. Ze geven me een instrument om te zien waar het voor de burgers moeilijk loopt.”

Tevens nodigde de Commissie Sociale Zaken, Volksgezondheid, Onderwijs en sport van het Beneluxparlement op 22 april 2022 voor de eerste keer de Ombudsmannen Pensioenen uit om toelichting te geven bij pensioenklachten met een grensoverschrijdend karakter. In navolging op deze ontmoeting heeft de Commissie Sociale Zaken, Volksgezondheid, Onderwijs en Sport van het Beneluxparlement op 18 juni 2022 een aanbeveling met betrekking tot grensoverschrijdende pensioenen uitgevaardigd gebaseerd op klachten die de Ombudsdienst Pensioenen ontvangen had en toegelicht had in de Commissie Sociale Zaken van het Beneluxparlement.

Ook in de aanbevelingen die door de professoren Guido Van Limberghen (VUB), Daniel Dumont (ULB), Freek Louckx (UA), Sarah Marchal (UA) en Bea Cantillon (UA) naar aanleiding van de aanbeveling nr. 2019/C 387/01 van 8 november 2019 van de Raad van de Europese Unie met betrekking tot de toegang tot sociale bescherming voor werknemers en zelfstandigen opgesteld zijn, zijn er twee verwijzingen naar oproepen van de Ombudsdienst Pensioenen terug te vinden.

Het hoofdstuk 15 is gewijd aan de statistische gegevens.

In hoofdstuk 16 wordt toegelicht hoe de Ombudsdienst Pensioenen omgaat met klachten over het pensioenbeleid, vragen om informatie, klachten over buitenlandse pensioeninstellingen, onontvankelijke klachten en klachten waarvoor de Ombudsdienst Pensioenen niet bevoegd is.

In hoofdstuk 17 staan we stil bij de werking en de middelen van de Ombudsdienst Pensioenen. Aan bod komen het personeelsbestand, de financiële middelen, de informatica, de huisvesting, het lidmaatschap van ombudsmanorganisaties, de samenwerking met de universitaire wereld, de publicatie van ombudsjurisprudentie, de permanente vorming, de modernisering van de database en de bekendmaking van het jaarverslag en de samenwerking met collega's ombudsmannen. Wat betreft het personeelsbestand benadrukken wij dat gedurende het grootste deel van het werkingsjaar 2022 het werk verricht werd door het College van Ombudsmannen en slechts 4 medewerkers. Daarenboven zijn de laatste jaren de klachten complexer, technischer en meer juridisch geworden zijn. Anderzijds werd geen enkele valabele kandidaat gevonden voor de vacature van Franstalige pensioenexpert, dewelke tot 4 keer toe werd uitgeschreven. Bijgevolg herhalen we hier ook onze aanbeveling 2020/5 (Jaarverslag 2020 p. 181- 182) aan de wetgever en de uitvoerende macht om de wetgeving betreffende de inrichting en werking van de Ombudsdienst Pensioenen, die achterhaald is, aan te passen. Hierbij onderlijnen wij het aspect de verloning van wie werkzaam is op de Ombudsdienst Pensioenen aan te passen (zodat dit terug in evenwicht is met de toegenomen complexiteit, techniciteit en het toegenomen juridisch karakter) teneinde de attractiviteit van de job op dit punt te verhogen. Tevens onderlijnen wij het aspect om ruimere rekruteringsmogelijkheden te voorzien voor de functie van medewerker bij de Ombudsdienst Pensioenen, met name niet meer beperkt tot gedetacheerde vastbenoemde federale ambtenaren (doch ook de aanwerving van contractuele werknemers mogelijk te maken).

In het voorlaatste hoofdstuk vindt u de aanbevelingen kort samengevat.

In het laatste hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van een aantal nuttige adressen.

*Pensioen en beroepsactiviteit tijdens
corona-periode*

1
HOOFDSTUK

Pensioen en beroepsactiviteit tijdens corona-periode

Door de loonsverhoging in de zorgsector kreeg een gerechtigde op een pensioen als ambtenaar die tewerkgesteld is in de zorgsector een terugvordering van haar pensioen (procentuele terugvordering en verlies van haar supplement minimumpensioen) daar zij gedurende de coronacrisis haar beroepsactiviteit ongewijzigd verderzette. De loonsverhoging werd toegekend voor zij die instapten in het Instituut voor Functieclassificatie-systeem: deze kregen een structurele loonsverhoging, onder andere ingevolge corona, waarbij een deel van de loonsverhoging met terugwerkende kracht betaald werd in de vorm van een premie. De wet van 7 mei 2020 -die opgesteld was toen men nog niet wist dat lonen in de zorgsector effectief zouden verhoogd worden- voorzag dat men meer mocht gaan werken zonder dat dit een impact had op het pensioen (de wet stelt: een beroepsactiviteit aanvangen of uitbreiden ingevolge corona). Ook zij die een activiteit in de zorg begonnen mochten gedurende de coronapandemie onbeperkt bijverdienen. De Federale Pensioendienst paste de wetgeving letterlijk toe. De Ombudsman Pensioenen vroeg daarom aan de FPD of een a fortiori interpretatie van de wetgeving hier niet beter gepast is. Bij deze interpretatiemethode breidt men de wet uit tot een niet voorzien geval -de effectieve loonsverhoging ingevolge corona- omdat de redenen om dewelke die bepaling geschreven werd met nog meer kracht aanwezig is in dat geval. Ten tijde van de redactie van deze wetgeving was er voor de gepensioneerde die zijn job in de zorgsector tegen het zelfde arbeidsritme bleef uitvoeren geen probleem. In casu kan gesteld worden: wie het meerdere mag, mag het mindere ook. Dit dient natuurlijk beperkt te zijn in de tijd tot de einddatum van de toepassing van de wet van 7 mei 2020 ingevolge de coronacrisis. De FPD bleef bij zijn standpunt de wet letterlijk toe te passen. De Ombudsman Pensioenen bevestigt dat dit een correcte toepassing van de wet is. De Ombudsman geeft daarom de wetgever het signaal dat de enige optie voor het zorgpersoneel, jonger dan 65 jaar, dat een pensioen ontving (in hoofdzaak betreft het overlevingspensioenen) is om tijdens de coronacrisis minder (of meer) te gaan werken gelet op de loonsverhoging die er onder andere kwam ingevolge de coronacrisis. Dit lijkt ons in tegenstrijd met het idee dat alle helpende handen in de zorg meer dan welkom waren tijdens de coronacrisis.

DOSSIER 36558

Mevrouw Van Roosmalen neemt op 5 april 2022 contact op met de Ombudsdienst Pensioenen omdat de FPD haar een terugvorderingsbeslissing toestuurde waarin gemeld werd dat ze 5.046,08 euro aan overlevingspensioen openbare sector moet terugbetalen omdat ze de toegelaten jaargrens inzake cumulatie met inkomsten uit een beroepsactiviteit in 2021 met 7% overschreden had waardoor haar pensioen met 7% verminderd werd en ze haar supplement minimumpensioen volledig moest terugbetalen.

Mevrouw Van Roosmalen was werkzaam in een woon- en zorgcentrum. Zij kreeg op 1 juli 2021 een loonsverhoging daar zij instapte in het Instituut voor Functieclassificatie (IFIC)-systeem¹. Voor de periode van april tot en met juni 2021 werd de verhoging met terugwerkende kracht toegekend door het uitbetalen van een premie².

- ¹ De loonbarema's die bepaald worden door het Instituut voor Functieclassificatie (IFIC) zouden voor meer dan 80% van de werknemers in zorginstellingen, ziekenhuizen en thuisverpleging voor een loonsverhoging zorgen. De verhoging geldt niet per se voor iedereen doch enkel voor zij die in het IFIC-systeem stapten. In dit kader merken we op dat in het sociaal akkoord voor de periode tussen 2018 en 2020 de nieuwe weddenscalen reeds werden ingevoerd, doch dat pas in 2021 beslist werd om de weddenscalen en dus de loonsverhoging volledig in te voeren. Reeds in 2018 is een aanzienlijk deel van het zorgpersoneel ingestapt. De instapkeuze in zowel 2018 als 2021 was vrij, doch wie voor het nieuwe systeem kiest doet dit wel definitief. De personen die reeds in 2018 ingestapt waren ontvingen dus in 2021 automatisch de loonsverhoging en de premie die met terugwerkende kracht werd uitbetaald. Het IFIC-systeem beoogt te betalen naar het werk dat effectief verricht wordt en niet enkel op basis van het diploma.
- ² Merk op dat wie in Vlaanderen in de ouderenzorg werkt en niet instapt in de nieuwe functieclassificatie ook recht heeft op een extra premie van ongeveer 200 euro netto.

In het zesde Vlaams Intersectoraal akkoord van 30 maart 2021 is te lezen: “Het akkoord moet geplaatst worden in een context waarbij rekening wordt gehouden met:

- de ambities zoals geformuleerd in het Vlaamse regeerakkoord en het relanceplan van de Vlaamse regering – “Vlaamse Veerkracht”;
- de enorme impact van COVID-19 op de zorg- en welzijnssectoren;
- de krapte op de arbeidsmarkt en het stijgend aantal knelpuntvacatures in de zorg- en welzijnssector;
- de bekommernissen van de onderhandelende partners over de verdere groei van de koopkracht van de sector, de versterking van het aanbod, de vraag naar meer personeel en kwaliteitsmaatregelen.”

De impact van de covid-19-crisis wordt dus uitdrukkelijk vermeld.

Op 26 juli 2021 had mevrouw Van Roosmalen zich nochtans tot de FPD gewend omdat ze een loonsverhoging zou krijgen in 2021 en ze wou weten wat de invloed hiervan op haar pensioen zou zijn. In haar mail maakte ze uitdrukkelijk melding dat ze in een woon- en zorgcentrum werkte en dat ze in het IFIC-systeem was ingestapt.

De FPD had haar op 2 augustus 2021 schriftelijk geantwoord dat haar pensioen voor het ganse jaar zou verminderd worden met het percentage dat ze de toegelaten jaargrens zou overschrijden.

In reactie op deze brief trachtte ze telefonisch te achterhalen hoe het kwam dat ze eventueel voor een volledig jaar een terugvordering zou kunnen ontvangen gelet op het feit dat ze de loonsverhoging pas kreeg vanaf april 2021. Betrokkene werd naar haar zeggen geconfronteerd met wachttermijnen aan de telefoon waardoor ze uiteindelijk zelf het telefoongesprek verbroken heeft.

Op 3 augustus 2021 schreef betrokkene aan de FPD en wij citeren:

“Ik heb jullie hier al eens een vraag gesteld over mijn overlevingspensioen. Ik kreeg een code van vier cijfers (9022) voor als ik wou bellen, maar na 3 uur proberen, om het kwartier te bellen geraakte ik niet aan een gesprek. Dus stel ik mijn vraag nog maar eens langs deze weg. Ik begreep dus als ik te veel verdien en mijn bruto loon komt te hoog, dat jullie wat ik te veel verdien boven het toegelaten bedrag, aftrekken van mijn overlevingspensioen. Maar mijn vraag is hoe gaat dit in zijn werk. Wat ik bruto heb kunnen jullie maar weten op het einde van het jaar. Dus wanneer en hoe word het er afgetrokken. Moet ik op het einde van het jaar alles terug geven? Of maandelijks? Maar vanaf wanneer dan? Hoe kunnen jullie dit berekenen? Telt alles mee, meer bepaald het vakantiegeld of eindejaarspremie waarvan ik nog niet weet hoeveel die zal bedragen? Dus vanaf wanneer ga ik minder overlevingspensioen krijgen? Dit jaar tast ik in het duister omdat ik maar 9 maanden de loonsverhoging zal gekregen hebben geen 12. Als ik b.v. maar 1000 euro krijg en ik ga na enkele jaren in gewoon pensioen, dan krijg ik mijn pensioen en passen ze verder aan met mijn overlevingspensioen. Passen ze dan ook maar bij tot 1000 euro of wel tot het volledige bedrag van ongeveer 1200 euro, mijn volledig overlevingspensioen bedrag nu? Dit staat wel al eens vermeld in jullie brief met antwoord op mijn eerste schrijven, maar ik wil het toch zeker weten. Dus graag hier een duidelijk antwoord over. Het is makkelijker om het per telefoon te vragen maar ja. Met vriendelijke groeten, Bea Van Roosmalen”

Op 23 augustus 2021 antwoordt de FPD haar ook op deze vraag. Hij geeft haar via een voorbeeld uitleg over de vermindering van haar pensioen en op welke wijze teveel betaalde bedragen zullen gerecupereerd worden.

Wij stellen vast dat de FPD in geen van beide brieven specifieke informatie geeft over de invloed op haar supplement minimum, noch enige verduidelijking gaf over de bijzondere regels die op dat ogenblik van toepassing waren voor onder andere inkomsten in de zorgsector.

Op 1 april 2022 ontvangt mevrouw een beslissing waarin haar de vermindering van haar pensioen wordt betekend. Tegelijkertijd ontvangt zij een afrekening van de teveel ontvangen bedragen. De FPD vordert haar 5.046,08 euro terug.

Onmiddellijk na ontvangst van deze terugvordering neemt betrokkene contact op met de FPD. Immers, zij begrijpt niet hoe een vermindering van 7 % van haar pensioenbedrag –dit is hoe betrokkene de terugvorderingsbeslissing gelezen heeft- kan leiden tot een terugvordering van meer dan 5.000 euro. Bovendien is het maandbedrag van het pensioen voor het jaar 2021 met meer dan 7 % verminderd.

De klachtendienst van de FPD geeft haar op 5 april 2022 meer uitleg. Hij meldt haar dat de vermindering van het bedrag het gevolg is van enerzijds de vermindering van haar pensioen met 7 % doch anderzijds ook van de schorsing van het supplement minimum voor heel het jaar.

De klachtendienst heeft betrokkene voor wat betreft de invloed van de inkomsten uit een beroepsactiviteit op haar pensioen correcte informatie verstrekt.

Betrokkene meent dat de FPD haar verkeerde inlichtingen heeft bezorgd waardoor zij nu een groot bedrag moet terugbetalen. Daarom wendt ze zich tot de Ombudsdienst Pensioenen.

De Ombudsdienst Pensioenen analyseert de klacht en komt tot volgende bevindingen:

In toepassing van artikel 82 van de programmawet van 28 juni 2013 kan het overlevingspensioen gecumuleerd worden met inkomsten uit een beroepsactiviteit als werknemer voor zover het bruto jaarinkomen voor het jaar 2021 niet hoger ligt dan 19.782 euro bruto. Als de inkomsten dit bedrag overschrijden dan wordt het pensioenbedrag voor het ganse kalenderjaar verminderd met het percentage waarmee de jaargrens overschreden wordt.

Betrokkene geniet echter een overlevingspensioen dat aangevuld wordt met een supplement minimum. In het geval van het genot van een supplement minimum geldt ook nog een andere wettelijke bepaling: in toepassing van artikel 124 van de wet van 26 juni 1992 houdende sociale en diverse bepalingen wordt het supplement minimum voor het ganse kalenderjaar geschorst indien het overlevingspensioen verminderd of geschorst wordt in toepassing van de cumulatiewetgeving.

Gelet op het feit dat betrokkene een overlevingspensioen geniet dat aangevuld wordt met een supplement minimum heeft het overschrijden van de toegelaten jaargrens tot gevolg dat haar overlevingspensioen verminderd wordt en dat het supplement minimum volledig geschorst wordt.

Onvolledige informatie

Vooreerst meent de Ombudsdienst Pensioenen dat de onvolledige inlichtingen die de FPD in 2021 aan betrokkene heeft gegeven (beide antwoorden die door de FPD aan betrokkene zijn verstuurd in 2021) aan de basis liggen van de terugvordering van het supplement minimumpensioen.

De Ombudsdienst Pensioenen meent dat ze op basis van de haar verstrekte informatie in 2021 niet kon weten dat er in het geval van een supplement minimum een andere regeling geldt en trok daarom in het bijzonder de aandacht van de FPD op de onvolledige informatie die haar in 2021 verstrekt is. Hierdoor is artikel 3 van het Handvest van de sociaal verzekerde immers geschonden.

In artikel 3 van het Handvest van de Sociaal Verzekerde is bepaald: *“De instellingen van sociale zekerheid zijn verplicht aan de sociaal verzekerde die daar schriftelijk om verzoekt alle dienstige inlichtingen betreffende zijn rechten en verplichtingen te verstrekken en uit eigen beweging de sociaal verzekerde alle bijkomende inlichtingen te verschaffen die nodig zijn voor de behandeling van zijn verzoek of het behoud van zijn rechten ...”*

Een goede informatieverstrekking is immers van belang zodat een gepensioneerde met kennis van zake een beslissing kan treffen waarbij hij met alle aspecten rekening kan houden.

In een mail van 6 april 2022 schreef betrokkene: *“Had ik geweten dat ik mijn supplement zou verliezen (wat ik niet eens wist is dat mijn pensioen uit twee delen bestond), dan had ik mijn verdienste aangepast.”*

In eerste instantie gaat de FPD niet in op ons verzoek.

De FPD verwijst naar de correcte toepassing van de wetgeving en naar het feit dat de informatie over de cumulatie van het supplement minimum met inkomsten uit een beroepsactiviteit destijds bij de toekenning van het overlevingspensioen werd meegedeeld.

Verder stelt de FPD dat op zijn website de correcte informatie te vinden is. Betreffende de schorsing van het supplement minimumpensioen valt er meer bepaald te lezen: *“De betaling van het supplement bij het overlevingspensioen wordt stopgezet als u een beroepsactiviteit uitoefent die tot de schorsing of vermindering van*

het overlevingspensioen leidt.” (https://www.sfpd.fgov.be/nl/pensioenbedrag/berekening/verschillende-soorten-pensioenen/overlevingspensioenen#minimum_ambt.)

Wij hebben daarna onze argumentatie aan de FPD verder verduidelijkt en in het bijzonder de aandacht gevraagd voor het feit dat hij aan mevrouw Van Roosmalen herhaaldelijk verkeerde inlichtingen had bezorgd.

De FPD gaat dan wel in op het verzoek van de Ombudsdienst Pensioenen en beperkt de vermindering van het pensioen van betrokkene met het percentage van de overschrijding van de toegelaten grens, namelijk 7%. De schuld van betrokkene wordt hierdoor verminderd van 5.046,08 euro naar 1.510,31 euro.

Invloed van werken in de zorgsector tijdens coronaperiode op het pensioen

Wij wezen de FPD ook op de bijzondere situatie van de zorgsector. Wij vroegen aan de FPD naar de toepassing van de bepalingen van de wet van 7 mei 2020 houdende uitzonderlijke maatregelen in het kader van de COVID-19-pandemie inzake pensioenen, aanvullende pensioenen en andere aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid voor de periode tot 1 juli 2022, zijnde de einddatum van de gunstmaatregelen inzake corona bepaald in artikel 3/1 door de wet van 7 mei 2020 houdende uitzonderlijke maatregelen in het kader van COVID-19-pandemie inzake pensioenen, aanvullende pensioenen en andere aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid. Deze stelt immers dat inzake de cumulatie van een pensioen met inkomsten uit een beroepsactiviteit geen rekening gehouden wordt met de inkomsten voortvloeiend uit een beroepsactiviteit uitgeoefend door de gerechtigde van de uitkering of zijn echtgenoot in de periode vanaf 1 maart 2020, voor zover die inkomsten voortvloeien uit een beroepsactiviteit die *aangevat of uitgebreid* werd in het kader van de strijd tegen het coronavirus COVID-19 en voor zover deze beroepsactiviteit wordt uitgeoefend in één van de bedrijven van de cruciale sectoren of in de essentiële diensten, zoals opgenomen in de bijlage bij het ministerieel besluit van 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken.

Betrokkene had aan de FPD gemeld (via het door de FPD aan haar op 7 maart 2022 toegezonden formulier in het kader van het onderzoek van de beroepsinkomsten 2021) dat zij geen beroepsactiviteit had aangevat, noch uitgebreid ingevolge of naar aanleiding van de coronacrisis.

Zoals hoger aangehaald was betrokkene werkzaam in een woon- en zorgcentrum. Zij kreeg op 1 juli 2021 een loonsverhoging daar zij instapte in het Instituut voor Functieclassificatie (IFIC)-systeem. Voor de periode van april tot en met juni 2021 werd de verhoging met terugwerkende kracht toegekend door het uitbetalen van een premie.

Daar mevrouw Van Roosmalen zelf verklaarde dat zij tijdens de coronaperiode niet meer uren tewerkgesteld was of een activiteit aanvatte binnen de zorg voldoet zij bij een letterlijke lezing van de wetgeving niet aan de voorwaarden zoals voorzien in de wet van 7 mei 2020 houdende uitzonderlijke maatregelen in het kader van de COVID-19-pandemie inzake pensioenen, aanvullende pensioenen en andere aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid. In artikel 3 §1 van de wet van 7 mei 2020 wordt immers gesteld dat geen rekening moet gehouden worden met inkomsten voortvloeiend uit een beroepsactiviteit uitgeoefend ... (in de zorgsector) voor zover de inkomsten voortvloeien uit een beroepsactiviteit die werd *“aangevat of uitgebreid in het kader van de strijd tegen het coronavirus.”* De FPD past de wet hier letterlijk en derhalve correct toe.

De Ombudsdienst Pensioenen stelt daarom de vraag of een **a fortiori interpretatie** van de wetgeving tot 1 juli 2022 hier niet beter gepast is. Hij vroeg dan ook geen rekening te houden:

- met de loonsverhoging en de premie die met terugwerkende kracht werd uitbetaald – daar in het Vlaams akkoord uitdrukkelijk vermeld wordt dat deze versneld is ingevoerd in het kader van de coronapandemie;
- dit beperkt in de tijd: tot 1 juli 2022, zijnde de einddatum van de specifieke gunstmaatregelen inzake corona.

De Ombudsdienst Pensioenen vroeg deze interpretatie enkel toe te passen van 1 maart 2020 tot 1 juli 2022³, zijnde de einddatum van de specifieke gunstmaatregelen voor de zorgsector inzake corona bepaald in artikel 3/1 van de wet van 7 mei 2020 houdende uitzonderlijke maatregelen in het kader van COVID-19-pandemie inzake pensioenen, aanvullende pensioenen en andere aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid zoals aangepast door artikel 117 van de programmawet van 27 december 2021. De einddatum werd immers voor de zorgsector voordien achtereenvolgens verlengd door de KB's van 6 juli 2020, 17 november 2020, 18 april 2021 en 29 augustus 2021.

Bij deze interpretatiemethode breidt men de wet uit tot een niet voorzien geval op het moment van de stemming van de wetgeving -zijnde de versnelde invoering van een loonsverhoging ingevolge corona, zelfs gedeeltelijk met terugwerkende kracht- omdat de redenen om de welke die bepaling geschreven werd met nog meer kracht aanwezig is in dat geval. In casu kan gesteld worden: wie het meerdere mag, mag het mindere ook.

De wet van 7 mei 2020 -die opgesteld was toen men nog niet wist dat lonen in de zorgsector effectief zouden verhoogd worden- voorzag dat men meer mocht gaan werken zonder dat dit een impact had op het pensioen. Ook zij die een activiteit in de zorg begonnen mochten gedurende de coronapandemie onbeperkt bijverdienen. *Ten tijde van de redactie van de wetgeving was er voor de gepensioneerde die zijn job in de zorgsector tegen het zelfde arbeidsritme bleef uitvoeren geen probleem.* Bij een strikte toepassing van de wetgeving is de enige optie voor het zorgpersoneel dat een pensioen ontving (in hoofdzaak betreft het overlevingspensioenen) tijdens de coronacrisis dus minder (of meer) te gaan werken gelet op de loonsverhoging. Dit lijkt ons in tegenstrijd met het idee dat alle helpende handen in de zorg meer dan welkom waren tijdens de coronacrisis.

De FPD ging niet in op het voorstel een a fortiori interpretatie toe te passen. Hij meldde ons dat de wetgever duidelijk vermeld heeft dat meerinkomsten als gevolg van corona geen invloed hebben op de inkomsten waarmee rekening gehouden wordt in het kader van de cumulatie ervan met het pensioen. De regelgeving bedoelt hiermee dat mensen die overuren presteren, hun arbeidsregime verhogen of tijdelijk de activiteit (her)aanvatten niet mogen worden gesanctioneerd door de verlaging van hun pensioen. De wet bevat immers uitdrukkelijk de woorden "een beroepsactiviteit die aangevat of uitgebreid werd". Een loonsverhoging is volgens de FPD dan ook een structurele wijziging van de verloning en is geen tijdelijk meerinkomen.

Daarenboven merkt de FPD op dat een gepensioneerde werkzaam in de zorg ook indexaanpassingen en baremieke loonsverhogingen krijgt die ook tot gevolg kunnen hebben dat de toegelaten grens overschreden wordt. Waardoor volgens de FPD ook de vraag kan gesteld worden of deze loonsverhogingen al dan niet buiten beschouwing moeten gelaten worden.

Dit alles betekent dat indien betrokkene wel degelijk door de FPD correct ingelicht was over de invloed van een loonsverhoging op haar pensioen zij de volledige schuld had moeten terugbetalen. Dus niet enkel de 7% vermindering van haar pensioen doch ook het verlies van het supplement minimum.

Nochtans deed zij alle inspanningen om haar activiteit in de zorg tijdens de coronaperiode verder te zetten.

Tot slot merken we ter vergelijking op dat ook in de wet van 20 november 2022 houdende maatregelen aangaande de personeelsschaarste in de zorgsectoren opnieuw enkel voorzien is dat de vrijstelling van inkomsten beperkt wordt tot degene die een activiteit aanvatten of uitbreiden. In artikel 18

3 In de memorie van toelichting bij de bespreking van artikel 18 van de wetsontwerp van 20 november 2022 houdende maatregelen aangaande de personeelsschaarste in de zorgsector (zie Kamer doc 55, 2888/001, p. 14) wordt weliswaar gesteld "Gelet op de huidige uitzonderlijke situatie, wordt voor de betrokken personen opnieuw een dergelijke neutralisatie ingevoegd om de eventuele negatieve gevolgen te vermijden die gepensioneerden zouden kunnen ondervinden indien zij het werk aangevat of uitgebreid hebben om te helpen in de zorgsector en het onderwijs. Bovendien is het noodzakelijk dat de inkomsten voortvloeien uit een beroepsactiviteit die werd aangevat of uitgebreid in toepassing van deze wet of de wet van 7 mei 2020."

Doch in de memorie van toelichting wordt uitdrukkelijk gesteld dat de wet bedoeld is om maatregelen te nemen om op korte termijn het tekort aan personeel in de zorgsector op te vangen. Er wordt gesteld dat er "onvoldoende aanbod is op de arbeidsmarkt waardoor talloze vacatures openstaan en tegelijkertijd een belangrijke uitstroom, zowel tijdelijk (toegenomen ziekteverzuim) als definitief (zorgberoepen die uit de zorg stappen). Ook in de sector van de thuisverpleging, de zorgsectoren die vallen onder bevoegdheid van de regio's worden acute noden vastgesteld. Een aantal van deze maatregelen waren reeds van toepassing in de strijd tegen het coronavirus. Intussen is het de taak van deze regering en de regeringen van de bevoegde deelstaten waar nodig meer structurele maatregelen te nemen zodat voldoende arbeidskrachten in een cruciale sector als de zorg kunnen worden gegarandeerd."

Hieruit blijkt duidelijk dat de verlenging vanaf 1 juli 2022 niet meer zozeer in eerste instantie gelinkt is aan de coronacrisis doch in eerste instantie aan het structureel tekort aan personeel in de zorgsector. Daarenboven kan hier niet meer geargumenteed worden dat de wetgever op het moment van de stemming van de wetgeving niet op de hoogte was van het feit dat er een loonsverhoging onder andere ingevolge corona toegekend wordt. Dit zijn dan ook de redenen dat de Ombudsdienst Pensioenen als einddatum van de a fortiori interpretatie voor 1 juli 2022 geopteerd had in zijn bemiddelingsvoorstel.

wordt immers gesteld dat voor de cumulatie van pensioenen *“met inkomsten uit een beroepsactiviteit geen rekening gehouden wordt met inkomsten uit een beroepsactiviteit uitgeoefend door de gerechtigde van de uitkering of zijn echtgenote voor zover die inkomsten voortvloeiën uit een beroepsactiviteit die aangevat of uitgebreid werd in het kader van de wet van 7 mei 2020 houdende uitzonderlijke maatregelen in het kader van de COVID-19-pandemie inzake pensioenen, aanvullende pensioenen en andere aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid en voor zover die inkomsten voortvloeiën uit een beroepsactiviteit uitgeoefend in een van de sectoren, instellingen of diensten bepaald in artikel 2 van de wet of in artikel 3/1, lid 1,1°, 2° en 3°, van de voormelde wet van 7 mei 2020.”*

Doch de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, de heer Vandenbroucke, erkende tijdens de bespreking van deze wet dat er hierdoor mogelijks een discriminatie is tussen het personeel dat reeds werkzaam is in de sector en het personeel dat tijdelijk in de zorgsector komt werken. Wij citeren uit het verslag namens de Commissie Sociale Zaken het antwoord van de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid op de vraag of het de bedoeling was uit te sluiten dat degene die recent een brugpensioen genieten anders in de mogelijkheid zijn *“de voordelen van het vervroegd pensioen zouden combineren met het normaal loon als zorgverlener”*⁴: *“In sommige adviezen is geweest op mogelijke discriminatie tussen het personeel van de sector en de mensen die tijdelijk in de gezondheidszorg komen werken om het personeelstekort op te vangen. De Minister heeft begrip voor dat argument. Hij beklemtoont dat de overgrote meerderheid van het zorgpersoneel opgetogen is dat er werkkrachten bijkomen, waardoor de werklust deels kan worden verlicht.”*

Inderdaad het zorgpersoneel dat een activiteit aanvat (dus komt werken in de zorgsector) mag onbeperkt bijverdienen, wie reeds werkzaam is in de zorgsector en zijn activiteit niet uitbreidt mag niet onbeperkt bijverdienen.

Concluderend kan gesteld worden dat de Ombudsman Pensioenen erkent dat de interpretatie door de FPD een verdedigbare en daardoor correcte interpretatie is van de wetgeving. Doch geeft de Ombudsman Pensioenen daarom aan de wetgever als signaal mee dat het zorgpersoneel dat een vervroegd pensioen⁵ of overlevingspensioen ontvangt en dat tijdens de coronacrisis een loonsverhoging gekregen heeft -een loonsverhoging die er net sneller gekomen is gelet op de coronacrisis- zijn uurrooster zou moeten verminderen in volle coronacrisis (of uitbreiden: doch dit is ook niet voor iedereen mogelijk) om het pensioen te kunnen behouden. Dit lijkt in tegenstrijd met het idee dat alle helpende handen in de zorg meer dan welkom waren tijdens de coronacrisis.

Mevrouw Van Roosmalen meldt op 6 april 2022 dat ze in 2022 minder uren is gaan werken.

⁴ Zie Verslag namens de Commissie Social Zaken, werk en pensioenen inzake het wetsontwerp van 20 november 2022 houdende personeelsschaarste in de zorgsectoren (art. 1 tot 18 en 21) van 24 oktober 2022 uitgebracht door mevrouw Florence Reuter, doc. 55, 2888/003 p. 14 Voorstel (lchambre.be).

⁵ Nogmaals benadrukken we dat het hier enkel degene betreft die volgens de normale regeling niet onbeperkt mogen bijverdienen en derhalve niet de personen die op de ingangsdatum van het eerste rustpensioen een loopbaan hebben van 45 jaren of de gepensioneerden die 1 januari van het jaar waarin ze 65 jaar worden bereikt hebben.

my **pension.be**

Uw online pensioendossier

AANMELDEN

Problemen bij het aanmelden?

Recent nieuws

Veranderingen op 01.01.2022

In januari 2022 zijn er enkele veranderingen gepland voor de pensioenen en andere sociale voordelen. Het kan zijn dat uw pensioenbedrag daardoor verandert. U moet niets doen, wij passen uw pensioen of IGO automatisch aan.

In januari ontvangt u meer gedetailleerde informatie over deze veranderingen. Houd dus zeker de berichten op mijnpensioenverandert.be of de nieuwsbrief op mypension.be in de gaten.

In afwachting daarvan, zetten we alles op een rijtje op mijnpensioenverandert.be.
Het mypension.be-team

Wij gebruiken cookies om deze site gebruiksvriendelijker te maken.

Meer weten

Ok, ik begrijp het

Informatie op Mypension

HOOFDSTUK
2

Informatie op Mypension

Mypension.be is het online pensioenportaal voor alle gepersonaliseerde informatie over wettelijke en aanvullende pensioenen. In 2022 hebben reeds miljoenen (toekomstig) gepensioneerden de website bezocht.

De pensioenmotor is een samenwerkingsproject tussen de drie pensioenstelsels (ambtenaren, werknemers en zelfstandigen) dat de burger via www.mypension.be één aanspreekpunt biedt om zijn vroegste pensioendatum (sedert 2016) en zijn pensioenbedrag (sedert 2017) online te raadplegen, of hij nu ambtenaar, werknemer of zelfstandige is. Momenteel is het zelfs mogelijk om de vroegst mogelijke pensioendatum en het bijhorende pensioenbedrag te simuleren op verschillende data.

Via mypension kan de burger ook zijn pensioen aanvragen of een aanvraag indienen voor de regularisatie van studieperioden.

Naast deze mogelijkheden voor toekomstig gepensioneerden bevat mypension ook alle betaalgegevens van de pensioenen die door de FPD betaald worden (bijvoorbeeld betaalddata, afhoudingen op het pensioen, ...), dit zijn de pensioenen voor werknemers, voor zelfstandigen en het merendeel van de ambtenarenpensioenen. Ook de fiscale fiches zijn via mypension terug te vinden. Verder kan de gepensioneerde in mypension het antwoord vinden van vragen die hij aan de FPD of het RSVZ stelt.

Mypension beantwoordt dus aan de steeds toenemende behoefte aan informatie van de gepensioneerden en de toekomstig gepensioneerden en is hiermee een voorbeeld van hoe een moderne overheid ten dienste staat van zijn burgers.

Om dit te kunnen blijven doen is mypension echter ook nog steeds in verdere ontwikkeling. Zo wordt in de toekomst de mogelijkheid om de invloed van loopbaankeuzes (en dus niet enkel het inkorten of verlengen van de loopbaan wat nu al mogelijk is) op het pensioen te simuleren.

Gelet op het succes van mypension ontvangt de Ombudsman Pensioenen ook regelmatig klachten over de informatie die verstrekt wordt op mypension. De Ombudsman Pensioenen doet zich baserend op deze klachten aan de toekomstig gepensioneerden en de pensioendiensten de volgende oproepen:

1. Oproep aan de pensioendiensten om in meer gevallen de vraag aan de toekomstig gepensioneerden om ontbrekende periodes van opvoeding van een kind jonger dan 6 jaar te melden te voorzien

DOSSIER 36724

De feiten

Mevrouw Bernard werkt bij de Vlaamse overheid. Sedert jaren neemt zij een halftijdse loopbaanonderbreking om voor haar zieke man te zorgen. Zij raadpleegt regelmatig mypension. Hier wordt als vroegst mogelijke pensioendatum 1 mei 2023 vermeld.

Met het oog op een pensionering op 1 mei 2023 dient mevrouw Bernard haar pensioenaanvraag in mei 2022 in. Zij vermeldt echter niet als pensioendatum 1 mei 2023 maar “op de vroegst mogelijke datum”.

Tot haar verbazing meldt de FPD haar dat ze haar pensioen kan bekomen vanaf 1 juni 2022. Zij vraagt hierover uitleg aan de FPD maar ontvangt niet meteen een duidelijke informatie.

Mevrouw Bernard had zoveel mogelijk verlofdagen opgespaard om haar loopbaan eerder te kunnen beëindigen dan 1 mei 2023. Zij beslist nu om de dagen verlof vervroegd op te nemen en zal haar pensioen vanaf 1 november 2022 nemen.

Zij beklaagt zich er bij de Ombudsman Pensioenen over dat ze niet eerder op de hoogte werd gebracht van de mogelijkheid om voor 1 mei 2023 haar pensioen te bekomen. Ze verwoordt het als volgt: *“Gezien de moeilijke gezinssituatie had ik het heel, heel fijn gevonden als ik die datum eerder had kunnen te weten komen.”*

Bedenkingen

Om een vervroegd pensioen, dit is voor de normale pensioenleeftijd, te kunnen bekomen moet de betrokkene aan een bepaalde loopbaanvoorwaarde voldoen.¹

In de openbare sector worden de jaren die in aanmerking komen voor de loopbaanvoorwaarde opgesomd in artikel 46, § 1 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen.

Dit artikel vermeldt onder andere (2de lid, 1°): worden *“eveneens in aanmerking genomen, de kalenderjaren waarvoor pensioenrechten kunnen worden geopend op een vervroegd pensioen in de regeling van de werknemers (...).”*

In die regeling bepaalt artikel 4 § 2 2° KB 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenen het volgende:

“Voor de toepassing van deze paragraaf en § 3 worden de perioden tijdens dewelke de belanghebbende zijn beroepsloopbaan heeft onderbroken om een kind op te voeden dat minder dan zes jaar oud is, in aanmerking genomen. (...) De overeenkomstig dit lid bedoelde perioden en de overeenkomstige perioden die recht openen op pensioen krachtens een pensioenregeling bedoeld in het eerste lid van deze paragraaf, kunnen slechts tot beloop van 36 volle maanden in aanmerking worden genomen. De Koning kan de voorwaarden bepalen waaraan de in dit lid bedoelde perioden moeten voldoen om in aanmerking te worden genomen.”

De Koning stelde de voorwaarden vast in artikel 2 van KB 21 maart 1997 tot uitvoering van de artikelen 4, § 2, tweede lid, 7, § 1, tiende en elfde lid en 8, § 7, vierde lid van het koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels en tot wijziging van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers.

Dit artikel stelt: *“De perioden bedoeld bij artikel 4 § 2, 3de lid van het koninklijk besluit van 23 december 1996 worden in aanmerking genomen op voorwaarde dat tijdens deze perioden de belanghebbende, zijn echtgenoot in het gezin of de persoon met wie hij een huishouden vormde bijslagtrekkende is geweest van de kinderbijslag en in zoverre de belanghebbende voor het einde van het vijfde kalenderjaar dat volgt op dit van het begin van de onderbreking een beroepsactiviteit heeft hernomen waarvoor pensioenrechten krachtens een Belgische wettelijke regeling kunnen worden geopend en in zoverre deze activiteit gedurende ten minste één jaar werd uitgeoefend.”*

Gelet op het feit dat tijdens deze perioden van loopbaanonderbreking de betrokkenen geen enkele uitkering genieten, noch enige beroepsinkomsten hebben (zowel in het stelsel van de werknemerspensioenen als in het stelsel van de overheidspensioenen zou overigens de bedoelde periode in voorkomend geval gelijkgesteld kunnen worden in toepassing van andere wettelijke bepalingen) komt de bedoelde periode van kinderopvoeding niet voor in de individuele rekening van betrokkene. De FPD is bijgevolg niet op de hoogte dat betrokkene mogelijks aan de voorwaarden voor gelijkstelling van de perioden van kinderopvoeding zou kunnen voldoen.

¹ Momenteel is de normale pensioenleeftijd 65 jaar. Deze wordt vanaf 1 februari 2025 66 jaar en vanaf 1 februari 2030 67 jaar. Om vervroegd met pensioen te kunnen gaan moet betrokkene een loopbaan bewijzen van 44 jaar om het pensioen te bekomen vanaf 60 jaar, een loopbaan van 43 jaar voor pensioen vanaf 61 jaar en een loopbaan van 42 jaar voor pensioen vanaf 63 jaar.

Deze perioden komen niet voor in mypension. Betrokkenen die hun loopbaan via mypension raadplegen zullen voor deze perioden geen gegevens terugvinden. Daar betrokkenen tijdens deze perioden niet gewerkt hebben en geen enkel inkomen hebben genoten stellen zij zich hier meestal geen vragen bij. Zij nemen bijgevolg geen contact op met de FPD.

Daar de in mypension vermelde vroegst mogelijke pensioendatum door het systeem automatisch wordt vastgesteld op basis van de in het systeem gekende loopbaangegevens is de in mypension vermelde vroegst mogelijke pensioendatum dan ook mogelijks -of mogen we stellen meer dan waarschijnlijk verkeerd.

Dit is ook het geval voor mevrouw Bernard. Gelet op het feit dat zij haar loopbaan heeft onderbroken om haar kind op te voeden en tijdens deze periode geen enkel inkomen of vervangingsinkomen heeft ontvangen stelt zij zich geen vragen bij het hiaat in haar loopbaan in 1998.

Op het ogenblik dat mevrouw Bernard haar pensioenaanvraag indient onderzoekt de FPD haar volledig dossier. De FPD stelt vast dat zij in het jaar 1998 een kind ten laste had van jonger dan 6 jaar. Gelet op het feit dat betrokkene tijdens deze periode ook kinderbijslag (momenteel in Vlaanderen groeipakket) heeft ontvangen en zij aan alle andere voorwaarden voldeed kon toepassing gemaakt worden van de bepalingen inzake kinderopvoeding. Het jaar 1998 kon bijgevolg aan de loopbaan worden toegevoegd als loopbaanjaar dat in aanmerking komt voor de vaststelling van de vroegst mogelijke pensioendatum.

Door de toepassing van deze bepaling kon mevrouw Bernard vanaf 1 juni 2022 haar pensioen bekomen.

Conclusie

Wij stelden vast in mypension dat enkel automatisch de vraag gesteld werd naar het melden van ontbrekende werkperioden in de loopbaan. De site vermeldt volgende vraag met automatische link: [Wat moet ik doen als er perioden ontbreken op 'Mijn pensioenloopbaan' waarin ik wel degelijk gewerkt heb?](#) Het is logisch dat mevrouw Bernard hierop niet klikte omdat er geen perioden van tewerkstelling in haar loopbaan ontbraken.

Het is jammer te moeten vaststellen dat er dus personen zijn die vanaf een bepaalde leeftijd met pensioen kunnen gaan maar zich hiervan niet bewust zijn omdat de perioden van kinderopvoeding niet automatisch kunnen vermeld worden in mypension.

In andere dossiers hebben wij kunnen vaststellen dat wel expliciet gevraagd wordt de perioden van kinderopvoeding te melden.

Dit is uiteraard jammer dat dit niet het geval was bij mevrouw Bernard. Zij stelde alles in het werk om voor haar zieke echtgenoot te zorgen. Daar zij niet wist dat ze met pensioen kon gaan heeft ze, om toch zo goed mogelijk voor haar zieke echtgenoot te kunnen zorgen, naast haar halftijdse tewerkstelling halftijds loopbaanonderbreking genomen. Wij citeren uit de klacht van mevrouw Bernard: *“Het waren zware jaren.”*

In haar klacht stelde mevrouw Bernard dat als ze wel geweten had dat ze vroeger met pensioen kon gaan, dan had ze hiervan zeker gebruik gemaakt en zo nog meer tijd aan haar zieke man kunnen besteden.

Daarom suggereerden wij aan de FPD om in alle gevallen in mypension de mogelijkheid te voorzien om ook perioden van kinderopvoeding van een kind jonger dan 6 jaar te melden.

De FPD antwoordde: *“we gaan bekijken hoe we dit best doen en hoe we dit kunnen inplannen. Een piste is het verwijzen naar onze website waar er kan worden teruggevonden welke periodes er in aanmerking kunnen komen voor de pensioenberekening.”*

2. Oproep aan de toekomstig gepensioneerden een paar jaar voor het bereiken van de vroegst mogelijke pensioendatum zeker de loopbaangegevens te controleren

Uit cijfers van de FPD blijkt dat 71% van de bezoekers van mypension.be nog niet met pensioen zijn. De meeste gebruikers zijn tussen de 56 en 65 jaar. Kortom het zijn de gepensioneerden die op de vooravond van hun pensionering staan. En dit is inderdaad een moment dat de Ombudsman Pensioenen de toekomstig gepensioneerden aanraadt mypension te consulteren.

Dit is immers het moment dat de loopbaangegevens dienen nagekeken te worden. Immers de in mypension vermelde vroegst mogelijke pensioendatum en pensioenbedrag is afhankelijk van de in het systeem gekende loopbaangegevens. Ontbreekt hier informatie (bijvoorbeeld loopbaan jaren die niet vermeld worden, tewerkstelling in het buitenland die niet gekend is) of heeft het systeem verkeerde informatie ontvangen dan zal de informatie die de burger in mypension kan terugvinden over zijn vroegst mogelijke pensioendatum of over het geraamde pensioenbedrag zeer waarschijnlijk niet correct zijn.

Vooreerst is het dus de toekomstig gepensioneerde die aangeraden wordt al zijn loopbaangegevens die beschikbaar zijn in mypension enkele jaar jaren voor zijn pensionering na te kijken en eventuele ontbrekende, onvolledige of verkeerde gegevens te melden. Immers zijn er gevallen waar de pensioendiensten niet over alle nodige informatie beschikken en deze momenteel enkel kunnen aangeleverd worden door de toekomstig gepensioneerden.

Als voorbeeld werd in het Jaarverslag 2021 op pagina 12 en volgende aangehaald dat een veroordeling van de RVA tot uitbetaling van werkloosheidsuitkeringen voor een periode gelegen in het verleden bij een vonnis door een rechter niet vermeld wordt in mypension.

Dit zelfde geldt voor de periode tot maximum 3 jaar waarin betrokkene zijn loopbaan onderbrak om een kind jonger dan 6 jaar op te voeden. Wij verwijzen in dit verband naar het dossier 36724 dat in de vorige oproep uitvoerig besproken werd.

Doch er is ook geen verplichting voor een overheidswerkgever een tewerkstelling als ambtenaar voor 2011 via Capelo in mypension in te voeren wanneer de ambtenaar uit dienst is getreden voor 31 december 2011 en de pensioendienst niet vraagt deze gegevens in Capelo in te voeren. Enkel als de toekomstig gepensioneerde deze tewerkstelling meldt aan de pensioendienst is de pensioendienst van deze tewerkstelling op de hoogte en heeft de pensioendienst een reden om aan de overheidswerkgever waar de ambtenaar voor 31 december 2011 tewerkgesteld was te vragen deze tewerkstellingsgegevens in Capelo in te voeren.

Wanneer een toekomstig gepensioneerde een gemengde loopbaan heeft met een tewerkstelling als werknemer, wordt er bij het bereiken van de pensioenleeftijd enkel een ambtshalve pensioenonderzoek opgestart voor zijn loopbaan als werknemer. Hij ontvangt dan een pensioenbeslissing van de FPD betreffende zijn tewerkstelling als werknemer waarop de melding voorkomt dat hij ook moet melden dat hij ambtenaar is geweest.

Indien een toekomstig gepensioneerde een gemengde loopbaan als zelfstandige en ambtenaar heeft, wordt er bij het bereiken van de pensioenleeftijd enkel een ambtshalve pensioenonderzoek opgestart voor zijn loopbaan als zelfstandige. Hij krijgt dan een vragenlijst van het RSVZ toegestuurd waarop hij zijn tewerkstelling als ambtenaar moet melden.

Enkel op basis van de meldingen dat de toekomstig gepensioneerde ook ambtenaar was kan gelet op de polyvalentieregel een pensioen als ambtenaar toegekend worden voor een tewerkstelling als ambtenaar voor 31 december 2011 waarbij de ambtenaar uit dienst getreden is voor 31 december 2011.

Doch indien er enkel een tewerkstelling was als ambtenaar voor 31 december 2011 en de ambtenaar uit dienst getreden is voor 31 december 2011 wordt er geen ambtshalve onderzoek naar de pensioenrechten opgestart indien de toekomstig gepensioneerde mypension niet geconsulteerd heeft en deze tewerkstelling gemeld heeft.

Wij illustreren deze problematiek aan de hand van een behandelde klacht:

DOSSIER 36548

De feiten

Mevrouw Lasuisse ontvangt een pensioen in de werknemersregeling. Zij wenst aan dit pensioen te verzaken omdat zij meent dat ze hierdoor aan de verplichting kan ontsnappen als gerechtigde aangesloten te zijn bij een mutualiteit (en de daarbij horende bijdragen te moeten betalen). Doch dit wordt door de FPD geweigerd. Daarom wendt zij zich tot de Ombudsman Pensioenen.

Bedenkingen

Uit het onderzoek van de Ombudsman Pensioenen blijkt dat de FPD terecht niet ingegaan is op haar verzoek te mogen verzaken aan haar pensioen. Uit de wettelijke bepalingen in de werknemersregeling blijkt dat dit enkel in een beperkt aantal gevallen mogelijk is. Het KB nr. 50 van 24 oktober 1967 en het KB 21 december 1967 (algemeen reglement) voorzien deze mogelijkheid slechts in vier situaties.

De wijziging van het statuut van betrokkene inzake de aansluiting bij de mutualiteit is geen geldige in de wetgeving opgenomen reden tot verzaking aan het recht op pensioen wanneer dit pensioen definitief is ingegaan.

Doch tijdens het onderzoek van de klacht merkte de Ombudsman Pensioenen op dat betrokkene in haar klacht evenwel ook nog het volgende vermeldde:

“Ik heb deeltijds gewerkt bij de FOD Financiën gedurende meer dan 15 jaar (1983 tot 1999).”

Betrokkene meende dat haar pensioen dat zij ontvangt van de FPD berekend was op deze periode. Wij stellen vast dat deze periode daarentegen niet voorkomt in de berekening van het pensioen (en dus ook niet in de pensioenbeslissing).

Wij stellen verder vast dat deze periode niet zichtbaar is in mypension. Ook in het loopbaanoverzicht in het elektronisch dossier komt deze periode niet voor. Verder onderzoek van het pensioendossier toont aan dat nergens in dit dossier sprake is van de tewerkstelling van 1983 tot 1999.

Gelet op het feit dat de werkgever de loopbaangegevens van betrokkene niet had ingebracht in het elektronisch dossier (Capelo) en dat betrokkene deze periode tijdens het onderzoek aan de FPD niet meldde was de FPD niet op de hoogte van deze tewerkstelling en werden bijgevolg de pensioenrechten voor deze periode niet onderzocht.

De wet van 29 december 2010 houdende diverse bepalingen (I) regelt de aangifte van de loopbaangegevens door de werkgever in de openbare sector. We beperken ons hier tot de zogenaamde historische loopbaangegevens. Deze hebben betrekking op de perioden gelegen voor 1 januari 2011.

Artikel 143 stelt: *“De werkgever is gehouden voor elk personeelslid in dienst op 1 januari 2011 een elektronisch attest met betrekking tot de loopbaan- en bezoldigingsgegevens voor de periode tot en met 31 december 2010 aan te geven en te valideren vóór 1 januari 2016.”*

Artikel 146 bepaalt: *“De laatste werkgever bij wie een personeelslid vóór 1 januari 2011 uit dienst is getreden zonder een rustpensioen bekomen te hebben, is gehouden een elektronisch attest “historische gegevens” aan te geven en te valideren binnen de termijn van een maand vanaf de ontvangst van een aanvraag om rustpensioen.”*

In navolging van de oproep van de Ombudsman Pensioenen in zijn jaarverslag 2016 op pagina 59 om ervoor te zorgen dat er in mypension ook een aanpassing van de gegevens mogelijk is wanneer de gepensioneerde hiaten meldt, werd door artikel 18 van de wet van 13 april 2019 in de wet van 29 december 2010 houdende diverse bepalingen een artikel 147/1 ingevoegd dat bepaalt: *“De laatste werkgever bij wie een personeelslid vóór 1 januari 2011 uit dienst is getreden zonder een rustpensioen bekomen te hebben, is ertoe gehouden een elektronisch attest “historische gegevens” aan te geven en te valideren binnen de termijn van een maand vanaf de ontvangst van de aanvraag die daartoe werd ingediend door een pensioeninstelling van de overheidssector.”*

Dit laatste artikel maakt het mogelijk dat wanneer een toekomstig gepensioneerde in mypension opmerkt dat er loopbaangegevens ontbreken en dit meldt aan de FPD deze de laatste overheids-werkgever bij wie betrokkene in dienst was in kennis stelt en deze verplicht is de loopbaan in Capelo te verklaren binnen de maand.

Het is duidelijk dat mevrouw Lasuisse haar loopbaan niet nagekeken heeft op mypension en derhalve ook niet gemeld heeft dat er een deel van haar loopbaan ontbreekt.

Bij gebrek aan melding door betrokkene dat er een deel van de loopbaan ontbreekt in mypension was de werkgever niet wettelijk verplicht om de loopbaan in Capelo in te geven.

Doch ook naar aanleiding van de melding op de pensioenbeslissing van 23 juni 2022 betreffende haar loopbaan als werknemer waarop expliciet vermeld stond “Gelieve de Federale Pensioendienst ervan op de hoogte te brengen wanneer u één van de volgende activiteiten heeft uitgeoefend: een loopbaan als ambtenaar” meldde mevrouw Lasuisse deze tewerkstelling niet.

Dat de FPD geen nader onderzoek verrichtte naar een eventuele tewerkstelling na 1982 is dus begrijpelijk. Immers, op de individuele rekening van betrokkene komt uitsluitend een tewerkstelling voor van 1979 tot en met 1981. Nadien heeft mevrouw Lasuisse geen gekende tewerkstelling meer, noch als werknemer, noch als zelfstandige. De FPD had bijgevolg geen enkele reden om aan te nemen dat zij nog in de openbare sector zou kunnen gewerkt hebben vooral gelet op het feit dat mevrouw Lasuisse ondanks de waarschuwing op de pensioenbeslissing dit te melden, dit niet meldde.

Het is pas door de vermelding van haar tewerkstelling bij de FOD Financiën aan de Ombudsdienst Pensioenen dat de vraag naar de pensioenrechten voor deze periode werd gesteld.

Na onze interventie heeft de FPD aan de werkgever gevraagd om de loopbaan aan te vullen. Nadien kon hij de pensioenrechten vaststellen.

Omdat betrokkene tijdens deze periode vast benoemd was werd haar vanaf 1 oktober 2021 een pensioen in de ambtenarenregeling toegekend van 1.005,26 euro bruto per maand.

Conclusie

De Ombudsman Pensioenen roept alle burgers nogmaals op om de loopbaangegevens die voorkomen in mypension na te kijken en ontbrekende perioden te melden via de daartoe voorziene link. Niet alle loopbaangegevens worden immers in mypension opgenomen.

Ook het belang van het nalezen van de beslissing moeten wij hier wederom onderstrepen. Bij de minste twijfel over de voor het pensioen in aanmerking genomen perioden geven wij de raad om de FPD via zijn contactformulier of via mypension te contacteren. Dit geldt uiteraard ook als de burger andere vragen zou hebben over zijn pensioendossier.

Via verschillende kanalen heeft de FPD de laatste jaren mypension gepromoot. Op mypension is vermeld dat ontbrekende loopbaangegevens kunnen gemeld worden. Dit is dan ook niet meer dan terecht.

3. Oproep aan de toekomstig gepensioneerden de loopbaangegevens vanaf dat men een tewerkstelling aanvat best regelmatig te controleren

De Ombudsman Pensioenen raadt ook zeker aan vanaf dat men een tewerkstelling aanvat regelmatig de op mypension geregistreerde loopbaangegevens na te kijken. Immers hoe sneller een foutieve registratie wordt opgemerkt, des te gemakkelijker is het om de nodige bewijzen te verzamelen zodat de gegevens kunnen verbeterd worden.

Wanneer de toekomstig gepensioneerde langer wacht bestaat het risico dat een werkgever zijn activiteit stopzet waardoor het verbeteren van de loopbaangegevens moeilijker wordt.

Het is dan ook goed nieuws te constateren dat 45% van de bezoekers van mypension jonger is dan 55 jaar en in 2021 het aantal bezoekers jonger dan 25 jaar met meer dan 150% steeg ten opzichte van 2020. Voor de bezoekers tussen 26 en 35 jaar was de stijging in deze periode meer dan 50%.

4. Oproep aan de pensioendiensten de correctheid van de loopbaangegevens na de melding door de gepensioneerde van een vermeende fout zo snel mogelijk te onderzoeken en desgevallend aan te passen

De Ombudsman Pensioenen moet evenwel vaststellen dat het cleanen van de loopbaangegevens niet altijd onmiddellijk gebeurt wanneer de toekomstig gepensioneerde zich zelf tot de FPD wendt. Al heeft de Ombudsman Pensioenen er alle begrip voor dat gelet op het beschikbaar personeelsbudget aan de medewerkers de opdracht gegeven wordt prioritair de meldingen van toekomstig gepensioneerden die dicht bij hun pensionering staan te verifiëren.

Bovendien hoe verder men van zijn vroegst mogelijke pensioendatum verwijderd is, hoe groter het risico dat de pensioenwetgeving nog zal wijzigen en dus het risico dat na een verbetering van de loopbaangegevens dit ingevolge een wetswijziging nog een tweede keer dient te gebeuren². Wij lichten toe aan de hand van een klacht:

DOSSIER 36505

De feiten

De heer Demey kan via mypension zijn pensioenbedrag niet raadplegen. Hij wil weten hoeveel zijn pensioenbedrag op 1 januari 2023 grosso modo zal zijn. Daarom neemt hij op 21 oktober 2021 contact op met de FPD via mypension want hij wil tijdig zijn pensioenaanvraag kunnen indienen.

De FPD reageert niet. Ook zijn herinnering blijft zonder gevolg. Daarom neemt hij eind maart 2022 contact op met de Ombudsman.

Bedenkingen

De heer Demey is 60 jaar geworden in maart 2021. Hij plant zijn pensioen te nemen vanaf 1 januari 2023.

De FPD antwoordt hem op 25 oktober 2021 dat het berekeningsprogramma van mypension geen automatische raming kan maken omdat hij volgens de gegevens die de werkgever oorspronkelijk in 2020 in het elektronisch dossier heeft ingebracht in de openbare sector geen diensten gepresteerd heeft na 31 december 1983.

De vraag van betrokkene wordt op het moment van het antwoord aan betrokkene (25 oktober 2021) doorgestuurd naar het technische bureau voor een manuele raming.

Voor de pensioenen die ingaan vanaf 1 januari 1984 heeft het KB nr. 206 van 29 augustus 1983 tot regeling van de berekening van het pensioen van de openbare sector voor diensten met onvolledige opdracht de berekeningswijze van de pensioenen in de openbare sector aangepast.

Kort samengevat bepaalt artikel 2, § 1 a) hoe de berekening dient te gebeuren. De vanaf 1 januari 1983 verstrekte diensten worden in aanmerking genomen volgens hun werkelijke duur wanneer het gaat om diensten met volledige opdracht en, wanneer het gaat om diensten met onvolledige opdracht, ten belope van het gedeelte dat zij vertegenwoordigen in verhouding tot dezelfde diensten met volledige opdracht. Dit algemeen principe wordt enkel strikt toegepast op de diensten gepresteerd sedert 1 januari 1983. De periode vanaf 1 januari 1983 wordt de referentieperiode genoemd. Deze omvat minstens vijf jaar.

² We verwijzen in dit kader naar de overdracht van bijdragen tussen het stelsel der werknemers en het ambtenarenstelsel: voor ambtenarenpensioenen die ingaan vanaf 1 mei 2019 is de loopvoorwaarde van 5 jaren pensioenaanspraak verlenende diensten geschrapt en voor vaste benoemingen vanaf 1 december 2017 wordt voor pensioenen die ingaan vanaf 1 mei 2018 een einde gesteld aan de administratieve jurisprudentie dat wie eerst als contractueel bij een overheidsdienst werkte en nadien vast benoemd werd, voor de periode van tewerkstelling als contractueel pensioenrechten opent in het pensioenstelsel van de overheid. Wanneer de loopbaan reeds in mypension correct gezet was gelet op basis van de oude wetgeving, diende de loopbaan gelet op de hoger genoemde wetswijzigingen opnieuw aangepast te worden in mypension.

Voor de activiteitsperiode voor 1 januari 1983 wordt de gepensioneerde geacht prestaties te hebben geleverd die overeenstemmen met het gemiddelde van de prestaties verricht sedert 1 januari 1983. De gepensioneerde mag wel het tegenbewijs leveren dat het gemiddelde van de werkelijk verrichte prestaties voor de totaliteit van de beoogde periode hoger is dan het voornoemde gemiddelde.

Wanneer de loopbaan van het personeelslid echter geen vijf dienstjaren omvat vanaf 1 januari 1983, wordt de hierboven bepaalde aanrekeningswijze ook toegepast op de diensten vóór 1 januari 1983 waarvan de in aanmerkingneming noodzakelijk is om een periode van vijf jaar te bekomen.

Als er geen diensten in de openbare sector vanaf 1 januari 1984 zijn die in aanmerking komen voor het pensioen in de openbare sector dan moet bovenstaande berekeningswijze niet toegepast worden.

De FPD besliste om deze situatie waarbij betrokkenen geen prestaties in de openbare sector kunnen laten gelden na 31 december 1983 niet op te nemen in het automatische berekeningsprogramma. Enkel een manuele raming kan in die gevallen soelaas bieden. Daarom meldde de FPD dat er geen pensioenbedrag kon geraadpleegd worden via mypension.

Betrokkene presteerde in totaal 16 maanden in de openbare sector.³

De FPD stelt tijdens het onderzoek vast dat er nog wedden ontbreken in het elektronisch dossier. Daarom neemt hij contact op met de werkgever in de openbare sector van de heer Demey, het Ministerie van Landsverdediging. Hij herinnert deze vraag in mei 2022.

Omdat wij niet bevoegd zijn om bij de werkgever tussen te komen, nemen wij contact op met onze collega, de federale Ombudsman.

De werkgever geeft op 24 mei 2022 de weddengegevens in het elektronisch dossier in. Op 14 juni 2022 ontvangt de heer Demey een nieuw loopbaanoverzicht.

Conclusie

Op 30 juni 2022 bekomt de heer Demey de raming van zijn pensioenen. Via mypension kan hij nog altijd geen automatische raming raadplegen. Het is voor hem dan ook niet mogelijk om een simulatie te maken van zijn pensioen op een andere datum dan de door hem gevraagde ingangsdatum 1 januari 2023.

Betrokkenen wendden zich tot de Ombudsdienst Pensioenen omdat zij verstoken bleven van wat zij als een recht op informatie beschouwen. Daar collega's en hun omgeving alle informatie via mypension kunnen raadplegen, zelfs zij die soms jonger zijn, menen zij dat ook zij toegang moeten hebben tot de raming van hun pensioen of de vaststelling van hun vroegst mogelijke pensioendatum.

Doch als we dieper ingaan op de oorzaak van het ontbreken van de raming van het pensioenbedrag in mypension dan moeten wij ook begrip opbrengen voor de houding van de FPD. In tijden waarin de menselijke en financiële middelen schaars zijn moet de FPD keuzes maken.

Het is dan ook niet onterecht dat hij de keuze maakt om voorrang te geven aan de programmatie van de "normale" loopbanen en de meest voorkomende bijzonderheden. Uitzonderingen of uitdovende scenario's (zoals geen diensten in de openbare sector gepresteerd hebben na 1983 – dit is 40 jaar geleden) krijgen dan ook volgens ons terecht geen prioriteit.

Wat echter zeker niet kan is dat wanneer de betrokkene een aantal jaren voor de vroegst mogelijke pensioendatum de FPD contacteert teneinde zijn pensioenbedrag te kennen het nog lang duurt voordat de FPD antwoordt. De Ombudsman bemiddelt dan ook in dergelijke gevallen zodat ze binnen een aanvaardbare termijn de door hen gevraagde inlichtingen bekomen.

³ Noteer dat sedert het in voege treden van artikel 5 van de wet van 30 maart 2018 met betrekking tot het niet in aanmerking nemen van diensten gepresteerd als niet vastbenoemd personeelslid voor een pensioen van de overheidssector, tot wijziging van de individuele responsabilisering van de provinciale en lokale overheden binnen het Gesolidariseerde pensioenfonds, tot aanpassing van de reglementering inzake aanvullende pensioenen, tot wijziging van de modaliteiten van de financiering van het Gesolidariseerde pensioenfonds van de provinciale en plaatselijke besturen en tot bijkomende financiering van het Gesolidariseerde pensioenfonds van de provinciale en plaatselijke besturen op 1 mei 2019 de voorwaarde van vijf pensioenaanspraak verlenende dienstjaren om recht te hebben op een pensioen in de openbare sector is opgeheven.

5. Oproep aan de pensioendiensten de correctheid van de loopbaangegevens een paar jaar voor het bereiken van de vroegst mogelijk pensioendatum proactief te controleren

In het Jaarverslag 2021 op pagina 11 en volgende riep de Ombudsman Pensioenen de pensioendiensten op een aantal jaren voor de vroegst mogelijke ingangsdatum van een pensioen (bijvoorbeeld rond de leeftijd van 57 jaar) de loopbaangegevens (inclusief de in aanmerking genomen diploma's) reeds proactief na te kijken evenals een cleaning door te voeren wat betreft de anomalieën in de berekeningsmodules.

De Minister van Pensioenen, Karine Lalieux, antwoordde op een mondelinge parlementaire vraag betreffende de stand van zaken van de oproep van de Ombudsman Pensioenen in de Kamer op 22 juni 2022⁴: *“Het is inderdaad niet de bedoeling dat burgers zelf hun loopbaangegevens moeten controleren. Daarom zet ik in op een proactieve en automatische controle van de loopbaangegevens. De administratie gaat na of de gegevens correct en coherent zijn. Pas dan kunnen ze worden gebruikt voor de raming van de pensioendatum en het pensioenbedrag op MyPension. Ik ben mij er goed van bewust dat de pensioendatum voor de burgers en hun pensioenplanning zeer belangrijk zijn. Als er twijfel is over de kwaliteit of volledigheid van de loopbaangegevens, wordt er geen raming van de pensioendatum en/of het pensioenbedrag gegeven op mypension.be. Na zijn goede technische uitbouw gaat de Pensioendienst ook proactief te werk. Mijn ambitie is dat elke burger voor zijn vroegste pensioendatum weet wanneer hij met pensioen kan. In lijn met de aanbeveling van de ombudsmannen onderzoekt de Pensioendienst vandaag reeds de loopbanen van burgers die 19 maanden voor hun wettelijke pensioendatum nog niet met pensioen zijn.”*

Ook tijdens de bespreking van het Jaarverslag 2021 bij de FPD op 28 november 2022 bevestigde de FPD dat het ook zijn ambitie is om de voor de vroegst mogelijke ingangsdatum van een pensioen de loopbaangegevens (inclusief de in aanmerking genomen diploma's) reeds proactief na te kijken evenals een cleaning door te voeren wat betreft de anomalieën in de berekeningsmodules. De FPD meldde tevens dat de vooruitgang die hij op dit vlak kan boeken gelinkt is aan de middelen op personeelsvlak waarover hij kan beschikken.

6. Oproep aan de pensioendiensten om de vroegst mogelijk pensioendatum niet te publiceren wanneer er in de berekeningsmodule een fout werd vastgesteld

In dit kader roept de Ombudsman Pensioenen de pensioendiensten tevens op de vroegst mogelijke pensioendatum niet te publiceren op mypension wanneer er anomalieën te vinden zijn in de berekeningsformules die tot een foutieve vroegst mogelijk pensioendatum leiden. Wij lichten toe aan de hand van een klacht:

DOSSIER 36848

De feiten

Mevrouw Audenaert consulteerde regelmatig mypension. Zij kan al meerdere jaren vaststellen dat haar vroegst mogelijke pensioendatum (P datum) 1 mei 2023 is. Zij werd 60 jaar in april 2022. Daarom wou ze nu toch zekerheid hebben over haar pensioendatum.

Zij nam contact op met haar vakbond. Tot haar verbazing deelde deze haar mee dat haar P datum 1 januari 2024 is. Daarop nam zij telefonisch contact op met de FPD. Zij meldt ons dat de FPD haar de datum van 1 mei 2023 zou bevestigd hebben.

Zij was enigszins opgelucht maar vroeg ook nog via mypension om haar dossier na te kijken.

De FPD bevestigde dat haar P datum 1 januari 2024 was. Zij meent dat dergelijke verkeerde informatie in mypension niet aanvaardbaar is en wendt zich tot de Ombudsman.

⁴ Integraal verslag van de Commissie voor Sociale Zaken, werk en pensioenen van de Kamer van 22 juni 2022, 4e zitting van de 55ste zittingsperiode, vraag 9 van mevrouw Nahima Lanjri aan Minister Lalieux, document CRIV 55 COM 829, p.25- 27.

Bedenkingen

Voor de personeelsleden die tijdelijk zijn aangesteld in het onderwijs wordt in toepassing van artikel 1 van de wet van 20 april 1971 betreffende de inaanmerkingneming van dienstdtijd vóór de benoeming in vast verband van het onderwijzend personeel voor pensioen ten laste van de Openbare Schatkist, de dienstdtijd als tijdelijk personeelslid met de coëfficiënt 1,2 vermenigvuldigd voor de vaststelling van het recht op alsmede voor de berekening van pensioenen. Immers, het contractueel personeelslid heeft een aanstelling van 1 september tot 30 juni. Als de loopbaan niet zou verhoogd worden dan zouden de maanden juli en augustus nooit pensioenrechten geven.

In het schooljaar waarin betrokkene een vaste benoeming bekommt wordt deze “verlofbonificatie” evenwel niet gegeven. De vakantieperiode van dat jaar telt in elk geval mee.

Echter, de programmatie van mypension voorziet in alle gevallen van contractuele diensten een verhoging met 1,2. Dit programma veroorzaakte de foutieve P-datum bij mevrouw Audenaert.

Door de aanpassing voldoet mevrouw Audenaert op 1 mei 2023 (61 jaar) niet aan de gestelde loopbaanvoorwaarde van 43 jaar.⁵ Zij kan haar vervroegd pensioen pas bekomen vanaf 1 januari 2024.

Conclusie

De Ombudsman Pensioenen heeft reeds in het verleden naar aanleiding van een klacht deze fout in de programmatie van mypension vastgesteld en aangekaart bij de FPD.

De pensioendienst heeft naar aanleiding van deze melding van de Ombudsman Pensioenen zijn computerprogramma aangepast zodat er (wanneer er contractuele diensten in het onderwijs zijn en deze gevolgd worden door een vaste benoeming) melding wordt gemaakt door het systeem van een anomalie in de loopbaan. De FPD kijkt deze loopbanen dan na en past deze aan.

Terloops vermelden wij hier nog dat mevrouw Audenaert ons meldde dat bij verscheidene collega's de loopbaan ook was aangepast, bij andere nog niet. Dit is meer dan waarschijnlijk het gevolg van de controle die door de anomalie op de loopbaan wordt uitgelokt. Niet alle betrokken dossiers worden of kunnen worden gecontroleerd op het zelfde moment.

Vermits de gepensioneerde hier een foutieve vroegst mogelijk pensioendatum te zien kreeg pleit de Ombudsman Pensioenen ervoor net zoals dit het geval was in het dossier van de heer Demey -dat nader toegelicht wordt onder oproep 4- om de foutieve informatie in mypension tijdelijk te verwijderen totdat de anomalie opgelost is.

7. Oproep aan de pensioendiensten om de problemen met het opladen van antwoorden in mypension volledig op te lossen zodat de antwoorden op vragen gesteld door (toekomstig) gepensioneerden steeds in mypension terug te vinden zijn

Mypension biedt ook een overzicht van alle briefwisseling tussen de betrokkene (gepensioneerde of toekomstig gepensioneerde) en de pensioendiensten RSVZ en FPD. Doch in 2022 heeft de Ombudsman Pensioenen vastgesteld dat sommige antwoorden op vragen van gepensioneerden niet opgeladen werden in mypension. Dit kan in sommige gevallen negatieve financiële consequenties hebben. Wij illustreren aan de hand van een klacht:

⁵ Voor de loopbaanvoorwaarde worden alle jaren die minstens 4 maanden tewerkstelling of gelijkstelling tellen in aanmerking genomen. Voor het onderwijzend personeel tellen 12 maanden mee voor 12,6 maanden door de toepassing van de verhogingscoëfficiënt van 1,05. Deze verhogingscoëfficiënt werd ingevoerd door de wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen omdat het pensioen van het onderwijzend personeel berekend wordt aan het voordelige tantième 1/55 (in de plaats van 1/60). Het maximumpensioen wordt hierdoor behaald na 41,25 jaren in de plaats van na 45 jaren bij de berekening aan het tantième 1/60.

De feiten

Mevrouw Vandewalle ontvangt op 3 juni 2021 een aanzegging van een beslag door een beslaglegger.

Bij de aankondiging van de brief van de beslaglegger was er een document toegevoegd om het bewijs te leveren dat er een kind ten laste was zodat het niet voor beslag vatbaar bedrag verhoogd wordt. De wetgever beoogt immers dat personen die een kind ten laste hebben de verantwoordelijkheid op zich kunnen nemen om het kind, naar vermogen en binnen de grenzen van hun financiële mogelijkheden, de levensomstandigheden te waarborgen die nodig zijn voor de ontwikkeling van het kind.

En er wordt haar meegedeeld dat zij dit document behoorlijk ingevuld en aangetekend moet terugsturen naar de derde beslagene (lees FPD) en dat zolang zij deze formaliteiten niet vervuld heeft het niet voor beslag vatbaar bedrag niet kan verhoogd worden.

Bijkomend wordt haar in deze aanzegging meegedeeld dat zij dit formulier niet dient terug te sturen indien -en wij citeren uit de aanzegging- “u reeds de toepassing van een vermeerdering voor een kind ten laste geniet of indien deze vermeerdering u werd geweigerd en uw gezinssituatie ongewijzigd is.”

Omdat zij meent dat er bij de betaling van haar pensioen al kennis is van haar kinderlast neemt zij contact op met de Federale Pensioendienst. Op 7 juni 2021 en op 11 juni 2021 stuurt zij een schriftelijke vraag hierover aan de FPD.

De FPD antwoordt haar vrij snel schriftelijk op 15 juni 2021 dat zij hiervoor verder niets moet doen. Dit antwoord wordt gepost op haar mypension, waar zij dit ook gelezen heeft.

Pas eind oktober 2021 wordt het haar duidelijk dat er bij de beslaglegging toch geen rekening gehouden werd met haar kinderlast en dit voor de maanden juli 2021 tot en met oktober 2021.

Betrokkene vraagt aan de FPD een terugbetaling van het teveel ingehouden bedrag ingevolge beslag doch krijgt hierop een negatief antwoord.

Zij wendt zich dan tot de Ombudsdienst Pensioenen met de stelling dat als gevolg van de verkeerde informatie die haar verstrekt werd er een aantal maanden (juli tot en met oktober 2021) voor wat betreft de beslaglegging op haar pensioen er geen rekening gehouden werd met haar kind ten laste en er hierdoor 71 euro per maand te veel beslag ingehouden werd door de FPD.

Bedenkingen

Op 9 juni 2021 wordt aan mevrouw Vandewalle een aangetekende aanzegging van beslaglegging verstuurd.

In deze aangetekende brief wordt duidelijk gemaakt dat de inkomsten (lees pensioen) tot een bepaald bedrag beschermd worden en dat dit beschermde bedrag kan vermeerderd worden per kind ten laste. Ook de voorwaarden voor het in aanmerking nemen van deze kinderlast worden uitgebreid vermeld.

Bovendien wordt aangegeven dat betrokkene, als er aan de voorwaarden tot kinderlast voldaan wordt, het formulier (dat als bijlage meegestuurd werd bij de aangetekende zending), onmiddellijk behoorlijk ingevuld moet terugsturen aan de derde beslagene (lees de FPD).

In geval het bewijs (met dit formulier) geleverd wordt, dan kan er sprake zijn van vermeerdering (wegens kinderlast) van het door de wet beschermde bedrag vanaf de maand volgend op de ontvangst van deze aangifte van kinderlast door de derde beslagene voor zover deze tussen het tijdstip van de ontvangst van de aangifte en dat van de betaling van de vergoeding (lees pensioen) in de loop van de volgende maand, over een minimumtermijn van 10 werkdagen beschikt.

Verder wordt er door de beslaglegger nog gesteld dat als het bewijs van kinderlast niet op afdoende wijze geleverd werd de derde-beslagene niet kan overgaan tot de onmiddellijk toepassing van de vermeerdering.

Wij stellen vast dat mevrouw Vandewalle na ontvangst van deze aangetekende zending inderdaad op 7 en op 11 juni 2021 een gerichte vraag gesteld had aan de FPD met betrekking tot de bewijslast van haar kinderlast in functie van het door de beslaglegger aangekondigde beslag. Wij citeren haar vraag van 11 juni:

“Geachte,

(...) men gaat eerstdaags beslag leggen op een gedeelte van mijn pensioen.

Wilt u voor mij even checken of er in uw bestand vermeld staat dat ik mijn 15-jarige zoon volledig ten laste heb (...), en daarmee rekening houden met de berekening van de maandelijkse afhouding.

Een bijkomende vraag is of u voor mij de berekening wil maken en mij het bedrag van het maandelijks beslag mee kan delen.

Mag ik u vragen om me dringend te antwoorden want ik heb maar 14 dagen de tijd om een aanpassing van de gegevens te doen waaruit blijkt dat ik 1 kind ten laste heb.

Alvast bedankt voor uw antwoord.”

Het antwoord op deze vragen werd haar evenwel verstrekt door de fiscale cel van de FPD op 15 juni 2021:

“Geachte,

In antwoord op uw verzoek, deel ik u mee dat de Federale Pensioendienst op de hoogte is van uw correcte fiscale gezinssituatie, namelijk één kind ten laste.

Gelieve ons op de hoogte te brengen indien er zich nieuwe wijzigingen voordoen in de toekomst.

Indien u nog een algemene vraag heeft over uw dossier, stuur dan een mail naar info.nl@sfpd.fgov.be of telefoneer naar 1765.

Heeft u nog vragen over deze brief, stuur dan een mail naar socfis@sfpd.fgov.be of telefoneer naar 1765 - druk dan 1-1-7810.

Hoogachtend,”

Dit antwoord (opgesteld door de fiscale cel van de FPD) dat op haar mypension gepost werd op haar gerichte vraag met betrekking tot het door de beslaglegger aangekondigde beslag, werd weliswaar verstuurd vanuit een fiscaal oogpunt, maar kon wel degelijk misleidend geïnterpreteerd worden in die zin dat betrokkene thans ervan uitging dat er verder geen bewijslast met betrekking tot haar kind ten laste diende geleverd te worden.

Op 18 juni 2021 heeft de dienst “Schulden en Saldi” van de FPD de betekening van de schuld voor derden aan mevrouw Vandewalle opgesteld. Op dit document stond vermeld: “Als u het bijgevoegd attest van kinderen ten laste invult en aangetekend terugstuurt aan onze dienst samen met een attest van gezinssamenstelling zal er rekening gehouden worden met uw kind(eren) ten laste.” Doch bij een grondig nazicht blijkt dat dit document niet verstuurd werd per brief en evenmin gepost werd op haar mypension.

Deze samenloop van omstandigheden, namelijk enerzijds het behandelen van haar vragen van 7 en 11 juni 2021 over de kinderlast m.b.t. het beslag door de fiscale cel van de FPD (zodat er een antwoord werd verstrekt wat betreft de fiscale inhoudingen) en anderzijds het feit dat zij geen kennis had van de brief van de dienst beslag van de FPD van 18 juni 2021, maakte dat zij er inderdaad kon van uit gaan dat zij geen kinderlast diende te bewijzen.

Pas na verder contact met de Federale Pensioendienst stuurde zij op 5 november 2021 de nodige documenten (via e-mail) naar de Federale Pensioendienst.

Wij hebben derhalve een bemiddeling hiervoor opgestart bij de FPD.

Wij vroegen of de situatie (wel in aanmerking nemen van de kinderlast) voor de periode juli tot oktober 2021 nog kon rechtgezet worden en waarom de toch wel zeer cruciale informatie, namelijk de melding van de betekening van een schuld voor derden met de geplogenheden voor het bewijs van kinderlast, niet opgenomen was in haar mypension.

De FPD antwoordde ons dat hij niet bevoegd is, om louter op basis van de gegevens in het Rijksregister, die doorgegeven worden via de KSZ⁶, een kind ten laste aan te nemen in een beslagprocedure en hij verwees hiervoor naar de reglementering ter zake in het Gerechtelijk Wetboek⁷ waarin gesteld wordt dat de betrokkene zowel aan de derde beslagene als aan de beslaglegger het document aangetekend dient te bezorgen.

De FPD verwees verder naar de betekening van het uitvoerend beslag (van 3 juni 2021) door de gerechtsdeurwaarder dat haar aangetekend verzonden werd samen met het aangifteformulier “kinderen ten laste” en waarin de formaliteiten voor het bewijs van kinderlast duidelijk aangegeven worden.

De FPD stelde verder dat de schuldeiser op die manier voldaan had aan zijn wettelijke verplichtingen, namelijk het meesturen van een blanco aangifteformulier en dat de derde beslagene (de FPD dus) hier geen verplichting toe heeft.

De FPD meldde tenslotte aan mevrouw Vandewalle dat de pensioendienst pas na ontvangst van de nodige documenten (zij stuurde deze uiteindelijk door via e-mail op 5 november 2021) wettelijk gezien rekening kon houden met de kinderlast. Dit was dus in concreto pas vanaf november 2021.

De FPD stuurde haar tevens op 5 april 2022 een omstandige uitleg hierover en liet haar ook weten dat zij wel nog de vermindering van beslag ingevolge kinderlast voor de bewuste periode kon bevragen bij de gerechtsdeurwaarder zelf. Wij citeren een gedeelte van dit antwoord:

Geachte,

Naar aanleiding van uw klacht bij de ombudsdienst hebben wij uw dossier nogmaals nagekeken.

Niet ontvangen briefwisseling

Wij merken op dat onze oorspronkelijke verklaring van derde beslagene, waarin u op de hoogte werd gebracht van de schuldvordering en de inhouding op uw pensioen, niet aan u bezorgd werd wegens een technische fout. Wij zijn op de hoogte van deze technische onvolkomenheid en stellen momenteel alles in het werk om dit in de toekomst te voorkomen. Wij bieden hiervoor dan ook onze excuses aan.

Formulier kinderen ten laste

U ontving van de gerechtsdeurwaarder een uitvoerend derdenbeslag met een bijgevoegd formulier ‘kind ten laste’, dat noodzakelijk is om rekening te houden met uw kind ten laste voor een beslagprocedure.

Wij hebben dit officiële formulier, noch van u, noch van de gerechtsdeurwaarder ontvangen.

Pas met uw e-mail van 05/11/2021 ontvingen wij een kopie van het door u ingevulde formulier. De vermindering van 71 EUR werd toegepast vanaf november 2021.

Indien u de vermindering wenst te bekomen van de voorgaande periode van juli 2021 tot en met oktober 2021, kunt u deze vraag stellen aan het gerechtsdeurwaarderskantoor (...), aangezien de inhoudingen integraal aan hun kantoor werden uitbetaald.

⁶ Kruispuntbank Sociale Zekerheid.

⁷ Artikel 1409 lid 1 en §1, vierde lid; KB van 27 december 2004 ter uitvoering van artikel 1409, § 1, vierde lid en 1409, § 1bis, vierde lid van het Gerechtelijk Wetboek inzake de beperking van de inbeslagneming wanneer er kinderen ten laste zijn.

Bewijs aangetekende zending

Wij hebben een toegeving gedaan in november 2021 door de noodzakelijke formulieren via email te aanvaarden.

Dit formulier dient echter aangetekend verzonden te worden of afgegeven te worden aan onze kantoren.

Gelieve ons alsnog het bewijs van aangetekende zending of ontvangst over te maken zodat wij uw dossier op orde kunnen stellen.”

Uiteindelijk nam mevrouw Vandewalle ook op ons aanraden zelf contact met de gerechtsdeurwaarder die op zijn beurt een pragmatische oplossing aan de FPD voorgesteld heeft. Hij stelde voor om de kinderlast toch te aanvaarden met terugwerkende kracht en dit in het eerstvolgende beslag te verwerken. Het gaat hier over 4 maanden aan 71 euro en dus 284 euro.

Bovendien heeft de FPD, na ons aandringen hiervoor, een bijkomende verrekening uitgevoerd van het in januari 2022 te veel ingehouden beslag (46 euro). De FPD had immers de nieuwe bij koninklijk besluit vastgestelde niet voor beslag vatbare bedragen, die in voege traden vanaf 1 januari 2022, niet toegepast in januari 2022⁸. Voor de maand juli 2022 werd er derhalve slechts een beslag van 4,79 euro⁹ ingehouden op het pensioen.

Conclusie

Het probleem situeert zich hier vooral in de misgelopen communicatie.

Een vraag over kinderlast met betrekking tot beslag wordt beantwoord door de verkeerde dienst. Het antwoord dat de fiscale cel van de FPD meegaf was correct vanuit een fiscaal oogpunt, doch voor beslag moet de kinderlast expliciet en volgens de wettelijke bepalingen in het gerechtelijk wetboek verklaard worden aan de hand van een welbepaald formulier.

Indien de verklaring van derde beslagene door de FPD aan betrokkene wel degelijk op haar Mypension verschenen zou geweest zijn, dat zou dit wellicht bij haar een belletje doen rinkelen hebben. Deze brief gaf immers bijkomende verduidelijking over het beslag en de geplogenheden, wij citeren:

“Geachte,

Op 28/05/2021 werd op verzoek van gerechtsdeurwaarderskantoor (...) aan mijn diensten een uitvoerend beslag onder derden betekend (...).

De Federale Pensioendienst is u een netto pensioen verschuldigd van 1.722,62 EUR per maand (te vermeerderen met eventueel jaarlijks verschuldigde uitkeringen zoals vakantiegeld).

Ingevolge covid19 heeft de regering beslist om de grensbedragen vermeld in artikel 1409 van het Gerechtelijk Wetboek tijdelijk te verhogen. Daardoor zal er van juli 2021 tot en met september 2021 minder ingehouden worden op uw pensioen: er zal 122,45 EUR ingehouden worden op uw pensioen.

Indien de Covid19 maatregelen niet verlengd worden, bedraagt uw inhouding vanaf oktober 2021, 351,82 EUR. De inhouding zal hoger zijn bij de uitbetaling van eventueel jaarlijks verschuldigde uitkeringen zoals vakantiegeld in de maand mei.

Als u het bijgevoegde attest van kinderen ten laste invult en aangetekend terugstuurt aan onze dienst samen met een attest van gezinssamenstelling zal er rekening gehouden worden met uw kind(eren) ten laste.

⁸ Het KB met de nieuwe niet voor beslag vatbare bedragen vanaf januari 2022 was te laat gepubliceerd in het Belgische Staatsblad waardoor de FPD deze nieuwe bedragen nog niet toegepast had in januari 2022: voor een uitgebreide bespreking over het belang van het tijdig publiceren ervan verwijzen wij naar het Jaarverslag 2018 p. 67 e.v. en naar het hoofdstuk van dit Jaarverslag “Strijd tegen de armoede: oproep tot tijdige toepassing door de FPD van het jaarlijks aangepaste niet voor beslag vatbare drempelbedrag inzake pensioenen”.

⁹ Normaal 334,79 euro; doch verrekening van de 284 euro en 46 euro of 334,79 euro – 330 euro = 4,79 euro.

Dat wil zeggen dat er voorlopig tot en met september 2021, 84 EUR per kind minder ingehouden zal worden op uw pensioen. Vanaf oktober 2021 bedraagt de vermindering 71 EUR.

Voor eventuele vragen over de aard en saldo van deze schuldvordering dient u zich tot de schuldeiser te wenden.”

Omdat wij ook al in andere klachtendossiers hadden kunnen vaststellen dat sommige antwoorden niet op mypension gepost werden, hebben wij derhalve de FPD ook hierover ondervraagd.

De FPD antwoordde ons dat hij op de hoogte is dat momenteel het mogelijk is dat niet alle documenten en briefwisseling worden weergegeven op mypension.be.

Er lopen interne projecten om zowel de communicatiestrategie als de technische back-office te herbekijken. Het project ‘Docapi (API)’ zal een oplossing bieden voor dit probleem, dit project is momenteel nog lopende.

Het belang van een correcte communicatie is bepalend in dit dossier en wij kunnen ons best indenken dat dit ook in andere dossiers het geval is.

Antwoorden die niet op mypension verschijnen moeten beschouwd worden als een brief die niet gepost werd of een e-mail die niet verstuurd werd.

Het is duidelijk dat dit in welbepaalde situaties, zoals ook deze, verregaande financiële gevolgen kan hebben.

*Vermeldingen op fiscaal attest inzake
regularisatiebijdrage studieperiode*

Vermeldingen op fiscaal attest inzake regularisatiebijdrage studieperiode

De federale Ombudsman ontving een klacht van een belastingplichtige die de betaling van de regularisatiebijdrage voor de opname van zijn studieperiode in de pensioenberekening bij het invullen van zijn belastingaangifte vergeten had aan te geven waardoor deze fiscaal niet aftrekbaar was.

De federale Ombudsman nam contact op met de Ombudsman Pensioenen daar de door de FPD afgeleverde fiscale attesten inzake betaling van de regularisatiebijdrage niet de vermelding bevatten dat deze dienen om de belastingaangifte in te vullen en dat de afskoopbedragen niet vooraf door de fiscus zijn opgenomen in de aangifte, maar door de burger zelf moeten worden ingevuld. De federale Ombudsman stelde voor deze vermeldingen toe te voegen. Hij schakelde derhalve zijn collega de Ombudsman Pensioenen in. Een co-instructie vond plaats.

De Ombudsman Pensioenen vroeg aan de FPD om de tekst van de fiscale attesten inzake regularisatie van de studieperiode voor het pensioen te vervolledigen door bijkomend aan te geven dat de belastingplichtige de regularisatiebijdrage zelf diende aan te geven op de belastingaangifte én een link toe te voegen naar zijn website waar bijkomende informatie voorhanden was betreffende de rubriek waarin dit dient te gebeuren.

Na een lange bemiddeling besliste de FPD deze aanpassing te verrichten.

De Ombudsman Pensioenen stelde tevens vast dat de werkwijze inzake het opstellen en verzenden van deze fiscale attesten verschilde naargelang de pensioensector waarin de regularisatie plaats vond (pensioenstelsel van de werknemers of pensioenstelsel van de ambtenaren) evenals naargelang de taalrol. Zo werden de Nederlandstalige attesten heel het jaar door verstuurd op het moment dat het dossier afgehandeld was, de Franstalige attesten één keer per jaar (eind april: de periode vlak voordat de fiscale aangifte dient te gebeuren). De diensten regularisatie in de werknemersregeling voegde de vermelding dat de attesten dienstig zijn voor de belastingaangifte in 2022 toe, bij de afdeling ambtenaren was dit pas vanaf 2023. Zowel de tekst op het attest als de datum van verzending ervan werden na bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen volledig geharmoniseerd vanaf 2023.

DOSSIER 35123

De feiten

Tijdens het onderzoek van een klacht betreffende de belastingaangifte van de heer Batjoens heeft de federale Ombudsman vastgesteld dat de door de Federale Pensioendienst afgeleverde fiscale attesten betreffende de betaling van de regularisatie van de studieperioden geen verwijzing bevatten naar de toepasselijke rubriek van de aangifte in de personenbelasting.

Bovendien was ook al gebleken dat er geen geautomatiseerde gegevensflow werd aangelegd tussen de Federale Pensioendienst en de FOD Financiën en dat de regularisatiebijdragen dus niet automatisch in de belastingaangifte worden opgenomen. De betrokken gepensioneerden moeten dit zelf invullen op de belastingaangifte. Het risico bestaat dus dat de gepensioneerde ervan uitgaat dat dit net zoals de gegevens van zijn fiscale fiches betreffende het pensioen voorafgaandelijk ingevuld is.

De federale Ombudsman stelde ook vast dat sinds de wetgeving op de afkoop van studiejaren van eind december 2017, de informatie over de manier waarop de bedragen moeten worden aangegeven te vinden is op het internet doch niet in de toelichting bij de aangifte van de FOD Financiën, en dat de informatie over dit onderwerp in algemene artikels in de media niet altijd de juiste informatie bevat.

De federale Ombudsman nam contact op met de Ombudsman Pensioenen daar de door de FPD afgeleverde fiscale attesten inzake betaling van de regularisatiebijdrage geen vermelding bevatte dat deze dienen om de belastingaangifte in te vullen en dat de afkoopbedragen niet vooraf door de fiscus zijn opgenomen in de aangifte, maar door de burger zelf moeten worden ingevuld, evenmin als een verwijzing naar de toepasselijke rubriek van de belastingaangifte.

Bedenkingen

Op het fiscaal attest van de betrokkene werd zoals de federale Ombudsman aangaf geen verwijzing vermeld naar de in te vullen belastingrubriek, noch naar de website van de Federale Pensioendienst waar informatie hierover gegeven werd, zoals hieronder kan vastgesteld worden.

DIENST REGULARISATIES Federale Pensioendienst - Zuidertoren - 1060 Brussel - BELGIË

info@sfpd.fgov.be
Gratis telefoonnummer: 1765
Code van 4 cijfers: 6202
Website: www.sfpd.fgov.be
Uw dossier op www.mypension.be

ATTEST afgeleverd met het oog op het invullen van de belastingaangifte.

Nationaal nummer: [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

De ondergetekende verklaart dat tijdens het jaar 2018 ten gunste van de voornoemde en
 door deze
 door de hierna (*) genoemde derde,
bij de Federale Pensioendienst een bedrag van 7.000,00 EUR werd gestort met het oog op de regularisatie van pensioenbijdragen in toepassing van het artikel 7 van het koninklijk besluit d.d. 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers (Belgisch Staatsblad 16 januari 1968).

Opgemaakt te Brussel ; op 03/04/2018

Voor de administrateur-generaal,
[REDACTED]
[REDACTED]

.be

Wij hebben hiervoor bij de FPD herhaaldelijk bemiddeld om dit te bekomen.

Zo vroeg de Ombudsman Pensioenen reeds op 14 januari 2021 voor een eerste keer aan de FPD of het mogelijk was op het fiscale attest het feit te vermelden dat de betrokkene zelf op de belastingaangifte het betaalde bedrag ingevolge regularisatie moet invullen evenals te vermelden in welke rubriek van de belastingaangifte dit bedrag moet worden vermelden.

In het antwoord van de FPD op onze vraag wordt bevestigd dat de fiscale attesten in kwestie inderdaad niet aan de FOD Financiën worden toegezonden en dus niet automatisch in de aangifte worden opgenomen. Wij geven hieronder de elementen uit het eerste antwoord van de FPD:

Het is aan de betrokkene om de geregulariseerde bedragen in de juiste rubriek te vermelden.

Wat de correcte fiscale informatie voor de gepensioneerde betreft, antwoordt de FPD dat de verstrekking van deze informatie in de eerste plaats onder de verantwoordelijkheid van de FOD Financiën valt.

Niettemin heeft de FPD sinds de nieuwe wetgeving inzake de regularisatie van studies de nodige informatie beschikbaar gesteld op zijn website.

Om de betaalde premies te kunnen aftrekken, moet de betrokkene het bedrag in zijn belastingaangifte vermelden onder de rubriek 1257/2257 “persoonlijke socialezekerheidsbijdragen die niet zijn ingehouden”.

De FPD is van mening dat de vermelding van deze informatie op het certificaat zelf geen toegevoegde waarde heeft voor de communicatie ervan en geeft hiervoor volgende argumenten:

- *het feit dat de betrokkene de bijdragen zelf moet vermelden, wordt uitdrukkelijk vermeld in het onderwerp van het document “Ten behoeve van het invullen van de belastingaangifte afgegeven verklaring”,*
- *Als de fiscale gegevens, bijvoorbeeld de te gebruiken rubriek, door de FOD Financiën zouden worden gewijzigd, zou het risico bestaan dat op een aantal certificaten onjuiste gegevens worden vermeld. Dit risico bestaat ook voor de informatie op de website, maar het is beperkter omdat het sneller kan worden aangepast.*
- *De FPD eindigt zijn antwoord met “Ik hoop dat u met deze uitleg begrijpt waarom we onze attesten liever ongewijzigd houden.”*

Wij hadden volgende bedenkingen bij dit antwoord:

- waarom werd er voor het fiscaal attest geen automatische stroom tussen de FPD en de FOD Financiën aangelegd?
- waarom plaatst de FPD de informatie betreffende de op het belastingaangifteformulier in te vullen rubriek wel op zijn website, doch niet op de attesten zelf.

Er werd geen automatische flux¹ gecreëerd daar het zoals de FPD opmerkt maar om een beperkt aantal gevallen gaat en het dus gelet op de kosten/baten niet aangewezen was een geautomatiseerde stroom te creëren, te meer daar de harmonisatiewetgeving² betreffende de (financieel voordeliger) regularisatie slechts een beperkte looptijd had met het vermoeden dat het aantal regularisatieaanvragen voor studiejaar na verloop van de in de wetgeving gestelde overgangperiode gevoelig zouden afnemen. Daarenboven argumenteerde de FPD dat het zeker moet zijn dat de aanvrager van de regularisatie van zijn studieperiode zelf de bijdragen betaalde indien een automatische flux zou gecreëerd worden

Wat later, met name op 20 mei 2021, bevestigde de FPD wel ons voorstel, namelijk een proactieve aanpassing (lees: verbetering) van de informatie in het attest aangezien de regularisatiebijdragen niet automatisch worden doorgegeven aan de fiscus en de gepensioneerden er zelf voor moeten zorgen dat zij deze bedragen op hun aangifte invullen. De aanpassing van de brief zou volgens de FPD relatief snel kunnen gebeuren. Een kopie van de aangepaste attesten zou ons doorgestuurd worden.

De betreffende codes waarnaast het regularisatiebedrag op de belastingaangifte dient vermeld te worden zelf wenste de FPD niet op te nemen in het attest omdat er onzekerheid bestond over het al dan niet wijzigen in de toekomst van de betreffende belastingcodes.

1 Een directe digitale melding aan FOD Financiën van het bedrag van de geregulariseerde bijdrage zodat deze automatisch opgenomen wordt in de aangifte.

2 Wet van 02.10.2017 betreffende de harmonisering van het in aanmerking nemen van studieperioden voor de berekening van het pensioen betreft een regeling voor de drie wettelijke pijlers: overheid, werknemers en zelfstandigen.

De FPD stelde verder dat bij het uitwerken van zijn communicatiestrategie hij voor het meedelen van informatie van externe organisaties geopteerd heeft voor het doorverwijzen naar een link op zijn eigen site waar deze informatie te vinden is. Dit geeft hem de mogelijkheid bij een wijziging van de informatie waarnaar verwezen wordt deze zeer snel te kunnen aanpassen (aanpassen van zijn eigen site gaat sneller dan de programmatie van teksten in de mailings waarvoor hij beroep moet doen op een klein team van specialisten). De correctheid van de informatie aan de burger wordt volgens de FPD op deze manier gegarandeerd.

Bij navraag naar de realisatie van dit project meldde de FPD ons dat wat de regularisatie van de studieperiodes in het stelsel van de werknemerspensioenen betreft de aanpassingen effectief zijn voor de attesten die in 2022 verstuurd werden. Het bijgestelde attest ziet er als volgt uit:

DIENST REGULARISATIES Federale Pensioendienst - Zuidertoren - Europaesplanade 1 - 1060 Brussel - BELGIË

Gratis telefoonnummer: **1765** Adres (maximaal 6 regels)
Code van 4 cijfers: **6202**

Website: www.sfpd.fgov.be
Uw dossier op www.mypension.be

ATTEST afgeleverd met het oog op het invullen van de belastingaangifte.

Nationaal nummer: 00.00.00-000.00
Voornaam Naam
Straat nr Postcode GEMEENTE

De ondergetekende verklaart dat tijdens het jaar ten gunste van de voornoemde en
 door deze
 door de hierna (*) genoemde derde,
bij de Federale Pensioendienst een bedrag van EUR werd gestort met het oog op de regularisatie van pensioenbijdragen in toepassing van het artikel 7 van het koninklijk besluit d.d. 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers (Belgisch Staatsblad 16 januari 1968).

Opgepast: de door u betaalde regularisatiebijdragen studieperiode worden niet gecodeerd door de fiscus.
U moet zelf het bedrag inbrengen op uw belastingaangifte.
Meer informatie over de manier waarop u dit moet inbrengen, kunt u vinden op de site van de Federale Pensioendienst:
<https://www.sfpd.fgov.be/nl/loopbaan/jaren/regulariseren/studieperioden#Fiscaalafrekbaar>

Aarzel niet om de Federale Overheidsdienst Financiën na te gaan of deze rubriek op de belastingaangifte nog geldig is voor uw huidige aangifte.

Opgemaakt te Brussel ; op Datum

Voor de administrateur-generaal,

De Pensioendienst belt, mailt of sms't u nooit zelf om persoons- of bankgegevens te vragen.
Meer informatie: www.sfpd.fgov.be/nl/phishing. **.be**

In het stelsel van de overheidspensioenen is deze programmatie niet meer gelukt voor de attesten die verstuurd zijn in 2022. Doch de FPD bevestigde ons dat dezelfde gegevens ook zullen vermeld worden op de attesten die in 2023 verstuurd worden.

Bijkomend hebben wij kunnen vaststellen dat de Franstalige diensten “regularisatie studieperiodes” van de FPD de attesten versturen elk jaar in de loop van de maand april.

De Nederlandstalige diensten “regularisatie studieperiodes” van de FPD daarentegen versturen de attesten heel het jaar door, na de betaling van de regularisatiebijdrage en dus bij de afsluiting van het dossier. De aangepaste attesten werden hier voor de eerste keer verstuurd vanaf mei 2022.

Omdat de FPD aangaf dat het om een beperkt aantal (toekomstige) gepensioneerden zou gaan, hebben wij tevens de cijfers opgevraagd:

Betalingen NL+FR	FR werknemers	NL werknemers	Totaal werknemers	FR Ambtenaren	NL Ambtenaren	Totaal Ambtenaren	Algemeen totaal
2018	723	798	1.521	505	948	1.453	2.974
2019	1.368	2.065	3.433	1.944	3.798	5.742	9.175
2020	2.121	4.045	6.166	3.239	7.263	10.502	16.668
2021	3.171	6.111	9.282	4.148	10.140	14.288	23.570
Algemeen totaal	7.383	13.019	20.402	9.836	22.149	31.985	52.387

Conclusie

Een geautomatiseerde gegevensflow had natuurlijk de beste manier geweest voor het aangeven van de door de burger betaalde regularisatiebijdragen aan de fiscus. Op die manier kan een burger het niet vergeten deze te verklaren bij de fiscale aangifte. Er werd evenwel geen geautomatiseerde gegevensflow aangelegd waarbij de kosten-batenanalyse het won van de efficiënte coördinatie³.

De FPD van zijn kant –die tevens benadrukte dat een flux enkel tot stand kan komen na gezamenlijk overleg tussen hem en de FOD Financiën- stelde dat het een belangrijke kost betekende voor een relatief beperkt aantal gevallen.

Nu reeds daalt het aantal aanvragen. Doch niet het aantal aanvragen maar het aantal personen dat effectief regulariseert is van belang, over de periode van 2018 tot 2021 waren het er 52.387.

Het vermoeden bestaat dat een aanzienlijk aantal personen die nu een aanvraag ingediend heeft uiteindelijk niet regulariseert daar ze niet binnen de 10 jaar na het afstuderen deze aanvraag hebben ingediend en derhalve het regularisatiebedrag actuarieel berekend wordt (het forfaitair gunsttarief wordt niet meer gehanteerd).

Evenwel op het moment van de redactie van het jaarverslag zijn de definitieve cijfers nog niet gekend omdat een regularisatiedossier ingediend in 2021 vaak pas in 2022 kon afgesloten worden.

De werkwijze van de Federale Pensioendienst in het meedelen van de fiscale codes is op zijn minst voorzichtig te noemen. Dit kan wel op zijn website, doch blijkbaar was het niet mogelijk om dit aan te geven in het attest dat aan de burger bezorgd wordt.

Wij begrijpen uiteraard dat de FPD in het meedelen van de codes bedachtzaam moet te werk gaan, de opmaak van de formulieren dienstig voor het invullen van de belastingaangifte zijn immers vatbaar voor wijzigingen, de codes kunnen dus veranderen. Dat blijkt ook uit de melding in het attest zelf.

Het is wel verwonderlijk dat een eenvoudige aanpassing aan de attesten, namelijk een verwijzing naar de informatie hierover op de website van de FPD en de mededeling dat de betrokkenen de regularisatie zelf dienen aan te geven op hun belastingaangifte, zo lang diende aan te slepen. In dit kader verwijzen wij graag naar de geest van artikel 3 van het Handvest van de sociaal verzekerde: *“Art. 3. De instellingen van sociale zekerheid zijn verplicht aan de sociaal verzekerde die daar schriftelijk om verzoekt, alle dienstige inlichtingen betreffende zijn rechten en verplichtingen te verstrekken en uit eigen beweging de sociaal verzekerde alle bijkomende informatie te verschaffen die nodig is voor de behandeling van zijn verzoek of het behoud van zijn rechten (...).”*

Een aanvraag tot regularisatie is een schriftelijk verzoek en het lijkt ons overduidelijk dat de gegeven informatie (lees: fiscaal attest) alle nodige informatie dient te bevatten voor het behoud van de rechten.

³ Het College stelde vast dat het niet mogelijk was automatisch de codes en de bedragen te vermelden op de fiscale fiches opgesteld door de FPD, wat het probleem zou opgelost hebben.

We merken nog op dat het hier gaat over de toepassing van een wetgeving die een harmonisatie wenst door te voeren van de regularisatie van de studieperioden in de verschillende wettelijke stelsels. Deze harmonisatie was niet terug te vinden in de werkwijze waarop de fiscale attesten inzake de regularisatie van de studiebijdragen door de verschillende diensten van de FPD die deze aanvragen behandelen (Franstalig – Nederlandstalig – ambtenaren – werknemers) opgesteld en verstuurd werden. Zo werden de Nederlandstalige attesten heel het jaar door verstuurd, de Franstalige één keer per jaar (eind april). De Ombudsman Pensioenen vroeg dan ook de procedure te harmoniseren.

De FPD ging op deze vraag in en harmoniseerde dan ook de verzending vanaf 2023 volledig. Voortaan worden alle fiscale fiches één keer per jaar verstuurd (eind april: de periode vlak voordat de fiscale aangifte dient te gebeuren zodat er minder kans is dat de gepensioneerde vergeet dit in te vullen op zijn belastingaangifte). Ook inhoudelijk zijn de vermeldingen voortaan volledig geharmoniseerd.

Tenslotte, de nieuwe tekst van het attest met de verwijzing naar de website van de FPD, het aangeven dat de regularisatiebijdrage zelf moet ingevuld worden op de belastingaangifte én een verwijzing naar de fiscus in geval van twijfel is zonder twijfel een vooruitgang.

Succesvolle bemiddelingen

4
HOOFDSTUK

Succesvolle bemiddelingen

Dit hoofdstuk bevat een aantal succesvolle bemiddelingen. Wij wensen de lezer erop te wijzen dat in de andere thematische hoofdstukken ook een aantal succesvolle bemiddelingen uiteengezet worden.

In het eerste bemiddelingsvoorbeeld bekommt de Ombudsman Pensioenen dat ambtenaren van niveau C niet uitgesloten worden voor de toekenning van een diplomabonificatie wanneer voor hen het bezit van een diploma hoger onderwijs een vereiste was bij een bevordering.

In een tweede bemiddelingsvoorbeeld stelt de Ombudsman Pensioenen vast dat er voor een echtpaar waarvan beiden in dezelfde maand geboren zijn en die samen op de leeftijd van 65 jaar met pensioen gaan er ten onrechte door de FPD geen ambtshalve onderzoek naar de rechten op een Inkomensgarantie voor Ouderen heeft plaats gevonden. Er wordt aan het echtpaar na bemiddeling door de Ombudsman een bedrag van 12.217,19 euro aan achterstallige Inkomensgarantie voor ouderen en tevens een bedrag van 3.196,67 euro aan intresten uitbetaald door de FPD. Tevens maken ze aanspraak op het sociaal tarief van gas en elektriciteit in deze tijd van hoge energieprijzen. Thans zou deze situatie zich niet meer mogen voordoen daar er voortaan door de FPD een automatische controle in de maand volgend op de 65ste verjaardag plaats vindt op basis van de uitbetaalde pensioenen teneinde de IGO te onderzoeken bij het bereiken van de pensioenleeftijd (autoigo job genaamd).

In een derde bemiddelingsvoorbeeld betekent het RSVZ aan een gepensioneerde een pensioenbeslissing waarop vermeld wordt dat hij onbeperkt mag bijverdienen naast zijn pensioen daar hij een loopbaan van 45 jaren bewijst op de ingangsdatum van zijn pensioen. Er wordt echter op deze pensioenbeslissing niet vermeld dat voor het tellen van de loopbaanjaren men rekening houdt met de voorlopige bijdragen daar op het moment van het treffen van de pensioenbeslissing de definitieve bijdragen nog niet gekend zijn (gelet op het feit dat de fiscus de beroepsinkomsten nog definitief diende vast te stellen). Betrokkene betaalt echter voor één jaar zijn definitieve bijdragen niet tijdig (en vraagt ook te laat een vrijstelling van bijdragen gelet op de tijdelijke financieel moeilijke situatie waarin hij verkeerde gezien de coronacrisis) zodat hij niet voldeed aan de loopvoorwaarde van 45 jaren om onbeperkt bij te verdienen naast zijn pensioen. Niettemin vermeldt het RSVZ ten onrechte op de nieuwe pensioenbeslissing waarbij dit jaar uit zijn loopbaan gehaald wordt dat de gepensioneerde voldoet aan de voorwaarde om onbeperkt bij te verdienen. Later vordert het RSVZ voor één jaar het pensioen van de gepensioneerde terug stellende dat de gepensioneerde te veel verdiend had gedurende dat jaar daar hij bij gebrek aan een loopbaan van 45 jaren niet onbeperkt mocht bijverdienen.

Door bemiddeling van de Ombudsman Pensioenen wordt gelet op de foutief verstrekte informatie op de pensioenbeslissing en het hierdoor bij de gepensioneerde gewekte vertrouwen dat hij onbeperkt mocht bijverdienen de terugvorderingsbeslissing geannuleerd.

In een vierde bemiddelingsvoorbeeld klaagde een gepensioneerde dat haar pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid door Ethias niet geïndexeerd werd. Vermits zij dit pensioen reeds genoot sinds 1 november 1991 diende bij het in voege treden van de wet van 26 juni 1992, gelet op een overgangsbepaling, het pensioen berekend te worden op basis van de oude minimumwetgeving die op 31 december 1992 van kracht was zolang de berekening van het pensioen op basis van de oude wetgeving voor betrokkene voordeliger was dan op basis van de wet van 26 juni 1992. Deze overgangsmaatregel voorziet echter ook dat als het pensioen verder wordt vastgesteld op basis van de oude minimumwetgeving en dit voordeliger is het bedrag ervan niet meer geïndexeerd wordt. De Ombudsman Pensioenen stelde echter vast dat Ethias de overgang van de toe te passen wetgeving niet correct opgevolgd had. Na melding door de Ombudsman Pensioenen paste Ethias de

minimumwetgeving van 26 juni 1992 toe waardoor het pensioenbedrag vanaf 1 april 2022 verhoogde van 435,13 euro naar 446,69 euro per maand en wordt het pensioen voortaan wel geïndexeerd.

In het vijfde bemiddelingsvoorbeeld wordt, na bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen, een grondig onderzoek gevoerd door de dienst loopbaanbeheer naar de ontbrekende perioden in de beroepsloopbaan (werkloosheidsdagen gelegen voor 1991) en worden de gegevens die op de bijdragebons staan bevestigd door dit bijkomend onderzoek.

In het zesde bemiddelingsvoorbeeld stelt de Federale Pensioendienst bij het onderzoek naar het recht op overlevingspensioen van een langstlevende echtgenoot vast dat destijds een rustpensioen als alleenstaande was toegekend aan de overleden man. Later bleek dat de langstlevende echtgenoot een beroepsactiviteit als zelfstandige uitgeoefend had waarvan de inkomsten de wettelijk toegelaten grens niet overschreden hebben vanaf de pensionering van de overledene zodat aan deze een gezinspensioen had kunnen toegekend worden. Wanneer de langstlevende echtgenoot aan de FPD vraagt alsnog met terugwerkende kracht het pensioen aan het gezinsbedrag toe te kennen en de achterstallen te betalen argumenteert de FPD dat dit niet mogelijk is. De FPD stelt immers dat enkel de gerechtigde op een pensioen de herziening van zijn pensioen kan vragen. Dit is gelet op het overlijden niet meer mogelijk. Doch de Ombudsman Pensioenen stelt vast dat het niet navragen om verduidelijking bij een twijfelachtig element kan beschouwd worden als een materiële vergissing zoals verwoord in artikel 21 bis van het KB van 22 december 1967. Er was in het dossier geen spoor terug te vinden dat er een verklaring betreffende de beroepsbezigheid was verzonden, een element dat vereist was om te kunnen bepalen of een gezinspensioen of een pensioen als alleenstaande diende toegekend te worden. Bij een materiële vergissing kan de FPD wel op eigen initiatief de vergissing rechtzetten. Na bemiddeling werd met terugwerkende kracht het gezinspensioen toegekend en werden de achterstallen alsnog uitbetaald.

In het zevende en achtste bemiddelingsvoorbeeld heeft de Ombudsman Pensioenen vastgesteld dat op de pensioenbeslissing van de FPD waarmee een overlevingspensioen als ambtenaar wordt toegekend geen melding gemaakt wordt van de keuzemogelijkheid dit overlevingspensioen, weliswaar beperkt tot het basisbedrag van de IGO, gedurende één jaar samen met het genot van een vervangingsinkomen te ontvangen. Na bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen werden de toekomstig gepensioneerden hierover geïnformeerd zodat ze geen pensioenrechten meer misliepen.

1. FPD kent na bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen een diplomabonificatie toe aan een vastbenoemde ambtenaar in niveau C omdat het bezit van een diploma hoger onderwijs een vereiste was bij bevordering.

DOSSIER 36528

De feiten

Mevrouw Van Gaar wendt zich tot de Ombudsman omdat de Federale Pensioendienst weigert om een diplomabonificatie toe te kennen. De FPD argumenteert dat er geen diploma hoger onderwijs vereist is voor bevorderingen in niveau C. Enkel voor benoemingen of bevorderingen in niveau B of A kan een diplomabonificatie toegekend worden voor zover het diploma van hoger onderwijs vereist is.

Bedenkingen

De diplomabonificatie wordt geregeld door artikel 32 en volgende van de wet van 9 juli 1969 tot wijziging en aanvulling van de wetgeving betreffende de rust- en overlevingspensioenen van het personeel van de openbare sector. Het artikel 33 stelt dat de diploma's van universitair en niet-universitair hoger onderwijs met volledig leerplan de toekenning met zich brengen van een tijdsbonificatie, indien het bezit van die diploma's een voorwaarde was waaraan de betrokkene heeft moeten voldoen, hetzij bij zijn aanwerving, hetzij bij een latere benoeming.

De Ombudsman Pensioenen kon vaststellen dat de klagster een vaste benoeming had in niveau C. Om toegang te krijgen tot een functie van niveau C moet men volgens de op betrokkene van toepassing zijnde regeling minstens over een diploma hoger secundair onderwijs beschikken (tenzij bevordering uit een lager niveau). Het is duidelijk dat de toepasselijke wetgeving inzake diplomabonificatie niet voorziet in de mogelijkheid om een diplomabonificatie toe te kennen voor het diploma hoger secundair onderwijs.

De Ombudsman Pensioenen kon evenwel ook vaststellen dat mevrouw Van Gaar de bevordering in niveau C heeft bekomen na deelname aan een bevorderingsexamen waarvoor specifiek het bezit van een diploma van hoger onderwijs van het korte type werd vereist.

Gelet op het feit dat de wetgeving die de diplomabonificatie regelt geen beperking voorziet met betrekking tot het niveau waarin de functie zich situeert meende de Ombudsman dat de FPD een diplomabonificatie moest toekennen.

Conclusie

De FPD heeft dit dossier opnieuw onderzocht en is ingegaan op de vraag van de Ombudsman Pensioenen. Betrokkene heeft een diplomabonificatie bekomen van 24 maanden. Deze werd uiteindelijk in toepassing van de nieuwe bepalingen (artikel 36 quater van de wet van 9 juli 1969) met betrekking tot de diplomabonificatie beperkt tot 20 maanden.

Voor pensioenen die ingaan vanaf 1 december 2018 werd de diplomabonificatie immers afgeschaft.

Overgangsmaatregelen voorzien nog in een beperkte diplomabonificatie voor personen die voor 1 december 2017 vast benoemd zijn. Voor hen wordt de diplomabonificatie nog toegekend op basis van de verhouding tussen het aantal maanden pensioenaanspraak verlenende diensten en perioden (rekening houdende met het stelsel werknemer, zelfstandige en andere en berekend zoals voorzien voor de vaststelling van het aantal jaren die in aanmerking komen voor de loopbaanvoorwaarde voor de toekenning van een vervroegd pensioen in de werknemersregeling: artikel 4 § 2 KB 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenen) en het getal 540 (volledige loopbaan).

2. FPD kent na bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen een Inkomensgarantie voor ouderen toe met terugwerking tot de maand volgend op de 65ste verjaardag aan een echtpaar daar de FPD ten onrechte geen ambts-halve onderzoek hiernaar gevoerd had.

DOSSIERS 35969 – 35970

De Ombudsdienst Pensioenen ontvangt op 14 september 2021 een brief van de heer en mevrouw Decorte.

Het gezin geeft aan dat hun gezamenlijk pensioen niet echt volstaat om in hun uitgaven te voorzien. Bijkomend wordt in de brief gesteld dat er op de ingangsdatum van hun pensioen (allebei van de maand volgend op hun 65ste verjaardag, zijnde 1 februari 2013) via de gemeentediensten (telefonisch) contact genomen werd met de pensioenadministratie voor wat betreft de wettelijke pensioenrechten, doch zonder positief resultaat.

Een artikel in een krant betreffende het minimumpensioen is voor hen de aanleiding om aan de Ombudsman Pensioenen te vragen of alles, en in het bijzonder het vrij kleine wettelijk pensioen van mevrouw, wel correct berekend werd.

Op het ogenblik van de klacht (september 2021) bedroeg het pensioen van mevrouw 457,27 euro en dit van de heer Decorte was 1.280,07 euro per maand.

Bij een nazicht van de wettelijke pensioenrechten van mevrouw konden wij vaststellen dat het gemengde pensioen als werknemer en zelfstandige correct berekend werd op basis van de gekende loopbanen als zelfstandige en werknemer.

Mevrouw heeft inderdaad een klein zelfstandigen pensioen, doch dit is te wijten aan het feit dat er voor het grootste deel van de periode in haar zelfstandige loopbaan geen bijdragen in hoofdberoep als zelfstandige betaald werden¹. Hiervoor kunnen dan ook geen pensioenrechten toegekend worden.

¹ Er werden enkel bijdragen in hoofdberoep betaald voor de periode van 1 april 1997 tot en met 31 december 1998.

Zoals in alle gelijklopende klachten over een laag pensioenbedrag hebben wij ook nagekeken of een Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO) kon toegekend worden.

Wij maakten twee korte simulaties, uiteraard enkel rekening houdende met de bestaansmiddelen afkomstig van de wettelijke pensioenrechten en dit op 1 september 2021 en op de ingangsdatum van het pensioen (1 februari 2013):

Op 1 september 2021:

- Basisbedrag IGO voor samenwonenden = 821,38 euro
- Totaal pensioeninkomsten gezin:
 $1.280,07 \text{ euro (pensioen man)} + 457,27 \text{ euro (pensioen vrouw)} = 1.737,34 \text{ euro}$ -173,73 (vrijstelling 10% op pensioen) = 1563,61 euro /2 = 781,80 euro

Een aanvraag tot toekenning van de IGO kan dus ingediend worden enkel rekening houdende met de pensioenbedragen.

Op de ingangsdatum van het pensioen 1 februari 2013 (man en vrouw werden allebei 65 jaar in januari 2013):

- Basisbedrag IGO voor samenwonenden = 661,20 euro
- Totaal pensioeninkomsten gezin:
 $1060,42 \text{ (man)} + 315,14^2 \text{ (vrouw)} = 1.375,56 - 137,55 \text{ (vrijstelling 10\% op pensioen)} = 1.238 \text{ euro} /2 = 619 \text{ euro}$

Het leek er dus op dat er (abstractie makend van andere bestaansmiddelen dan pensioenen) recht kon zijn op een toekenning van de IGO en dat er zelfs op de ingangsdatum van beider pensioenen een ambtshalve onderzoek zou moeten gebeurd zijn.

De Ombudsman Pensioenen stelde dus bijkomend vast dat in beider pensioendossiers de Inkomensgarantie voor Ouderen ten onrechte³ niet ambtshalve onderzocht werd.

Wij namen eerst telefonisch contact met de betrokkenen om hen mee te delen dat zij best allebei en best zo snel mogelijk⁴ een aanvraag konden indienen voor de IGO.

Wij hebben vervolgens op 16 september 2021 aan de Federale Pensioendienst gevraagd om het ambtshalve onderzoek IGO na te kijken en wij volgden het klachtendossier verder op.

Na het onderzoek dat de FPD als gevolg van onze interventie hiertoe heeft gevoerd, was het duidelijk geworden dat beiden sinds de ingangsdatum van hun wettelijk pensioen gerechtigd waren op een IGO.

De beslissingen met de specificaties van de berekening van de IGO heeft de FPD hen toegestuurd op 19 oktober 2021.

Vanaf 1 februari 2013 worden de heer en mevrouw Decorte allebei gerechtigd op een inkomensgarantie voor ouderen ten bedrage van 38,33 euro per maand.

Als gevolg van de indexaanpassingen en de verhogingen van de IGO bedraagt dit op 1 november 2021 81,62 euro per maand bruto dat boven op het pensioen⁵ uitbetaald wordt.

2 De pensioenbonus van de echtgenote diende op 1 februari 2013 opgenomen te worden in de bestaansmiddelen en dus niet in het pensioenbedrag.

3 Artikel 10 van het Koninklijk besluit van 23 mei 2001 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de inkomensgarantie voor ouderen § 1. De Dienst gaat op de in de artikelen 3 of 17 van de wet bedoelde leeftijd over tot een vaststelling van ambtswege van de rechten op de inkomensgarantie voor de personen die in het genot zijn van:

1° een tegemoetkoming aan gehandicapten krachtens de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkoming aan de gehandicapten;

2° het bestaansminimum krachtens de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het recht op het bestaansminimum;

3° een pensioen in de regeling voor werknemers of voor zelfstandigen, zelfs indien het vervoegd werd toegekend, tenzij het bedrag ervan de toekenning van de inkomensgarantie verhindert.

Het recht op inkomensgarantie gaat in de eerste van de maand die volgt op deze waarop de in het eerste lid bedoelde leeftijd wordt bereikt.

4 Met de onderliggende gedachte dat er nog andere bestaansmiddelen een rol kunnen spelen en dat het recht op ingangsdatum dus niet zou kunnen toegekend worden. Voor wat betreft de invloed van bestaansmiddelen verwijzen wij graag naar de website van de Federale Pensioendienst: <https://www.sfpd.fgov.be/nl/recht-op-pensioen/igo#financielemiddelen>.

5 Voor mevrouw: netto pensioenbedrag op 1 november 2021: 563,89 euro. Voor mijnheer: netto pensioenbedrag vanaf november 2021: 1.360,88 euro.

De achterstallige IGO (en covid premie IGO) werden door de Federale Pensioendienst berekend en voor de periode van 1 maart 2013 tot en met 31 oktober 2021 werden deze begroot op 6.057,44 euro (voor mijnheer) en 6.159,75 euro (voor mevrouw).

De reden dat de IGO op de ingangsdatum van het pensioen niet ambtshalve onderzocht werd, is te wijten aan het feit dat beide echtgenoten exact op dezelfde ingangsdatum op de wettelijke pensioenleeftijd met pensioen zijn gegaan. Bovendien was een mogelijke ambtshalve toekenning zeer nipt gelet op het totale pensioenbedrag van man en vrouw. Dit is een zeldzame en bijzondere situatie en de FPD heeft het ambtshalve onderzoek hierdoor gelet op een menselijke nalatigheid niet onderzocht.

Thans zou deze situatie zich volgens de FPD niet meer mogen voordoen daar er voortaan een automatische controle teneinde de IGO te onderzoeken bij het bereiken van de pensioenleeftijd (autoigo job genaamd) op basis van de uitbetaalde pensioenen in de maand volgend op de 65ste verjaardag plaats vindt.

Wij vroegen tevens aan de FPD om na te gaan of de wettelijke intresten voor wat betreft de achterstallige bedragen IGO konden toegekend worden.

Ook op deze vraag heeft de FPD een positief antwoord verstrekt. Aan mevrouw werd er in de loop van de maand november 2021 een bedrag van 1.614,08 euro aan intresten uitbetaald, aan mijnheer Decorte een bedrag van 1.582,59 euro.

Tevens maken ze aanspraak op het recht op het sociaal tarief voor gas en elektriciteit⁶. In deze tijden van hoge energieprijzen is dit een niet te onderschatten financieel voordeel voor de betrokken gepensioneerden.

Het belang van de IGO wordt bijkomend onderlijnd door de intenties van de Regering, namelijk om in het kader van de armoedebestrijding de basisbedragen IGO aanzienlijk aan te passen. Wij verwijzen ter zake naar de beleidsnota Pensioenen, Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding, Beliris⁷, pagina 8, Fase 1, 2de alinea: *“Naast de minimumpensioenen zal ook de inkomensgarantie voor ouderen tijdens deze legislatuur worden opgetrokken met 10,75 %. Ook deze verhoging staat los van de indexeringen en welvaartsaanpassingen. Hiervoor is een budget van 194 miljoen euro voorzien. Het basisbedrag, dat 770 euro per maand bedroeg, zal zo geleidelijk worden verhoogd naar 960 euro per maand in 2024, goed voor een stijging van 190 euro per maand of 2.280 euro per jaar. Voor alleenstaanden zal het verhoogde basisbedrag worden opgetrokken van 1.154 euro in 2020 naar 1.440 euro in 2024, goed voor een stijging van 286 euro per maand of 3.432 euro per jaar.”*

Ter zake werd intussen het basisbedrag IGO voor samenwonenden op 1 januari 2022 verhoogd tot 859,40 euro/maand. In 2020 was dit 769,61 euro. Dat is een verhoging van 89,79 euro/maand. Het verhoogde basisbedrag voor alleenstaanden werd op 1 januari 2022 1.289,10 euro/maand, tegen 1.154,41 euro in 2020, oftewel een verhoging van 134,69 euro/maand.

Dit wil ook zeggen dat gepensioneerden die de IGO eerder geweigerd zagen of voor wie er op 65 geen ambtshalve onderzoek mogelijk was, in het kader van deze verhoging en de in de beleidsnota aangekondigde verhogingen (mits het indienen van een aanvraag én na een onderzoek van de bestaansmiddelen) rechten zouden kunnen openen op de IGO.

Dit is voor de Ombudsman Pensioenen ook een aanleiding om onze bespreking in ons Jaarverslag 2020⁸ terug onder de aandacht te brengen. Hierin suggereert de Ombudsman Pensioenen om in meer gevallen het recht op de IGO automatisch te onderzoeken. Daarenboven suggereert de Ombudsman Pensioenen periodiek een automatisch onderzoek naar de IGO te voeren. Dit kan bijvoorbeeld om de 5 jaar. Vlot hanteerbare selectiecriteria, zodat het automatisch onderzoek administratief voor de pensioendienst niet te belastend is, zijn aangewezen. Het periodiek ambtshalve onderzoek van de IGO is een maatregel die eveneens past in de wil van de wetgever die in artikel 8 van de wet van 11 april 1995 tot instelling van het “handvest” van de sociaal verzekerde stelt dat de sociale prestaties ambtshalve moeten toegekend worden telkens dit materieel mogelijk is.

6 <https://www.sfpd.fgov.be/nl/recht-op-pensioen/igo#Socialtarief>

7 <https://www.dekamer.be/doc/FLWB/pdf/55/2294/55K2294011.pdf>

8 JV 2020, pagina 95 e.v.

3. RSVZ annuleert een terugvorderingsbeslissing inzake pensioen nadat de Ombudsman Pensioenen vastgesteld had dat het RSVZ de gepensioneerde op verschillende pensioenenbeslissingen foutieve informatie verstrekt had en met de terugvorderingsbeslissing het bij de gepensioneerde gewekte vertrouwen dat hij onbeperkt mocht bijverdienen geschonden had.

DOSSIER 36634

De feiten

De heer Troupin, die gedurende zijn loopbaan zowel werknemer als zelfstandige geweest was, zag op mypension staan dat hij vervroegd met pensioen kon gaan vanaf 1 januari 2018. Doch hij wou naast zijn pensioen zijn activiteit als zelfstandige nog verderzetten. Daarom vroeg hij per mail op 8 mei 2018 aan de Federale Pensioendienst wat hij nog mocht bijverdienen naast zijn pensioen.

Met een brief gedateerd op 17 juli 2018 liet de FPD hem weten dat “de inkomsten uit een beroepsactiviteit niet meer dienen beperkt te worden van de eerste dag van de maand volgend op de 65ste verjaardag of wanneer de beroepsloopbaan 45 jaren telt van minstens 104 voltijdse dagequivalenten op de ingangsdatum van het vervroegd pensioen. Volgens de gegevens waarover wij beschikken, omvat uw loopbaan (werknemer + zelfstandige) 45 loopbaanjaren op de ingangsdatum van uw pensioen U kan dus als gepensioneerde een beroepsactiviteit uitoefenen zonder uw inkomsten te beperken”.

In navolging op dit antwoord dient de heer Troupin op 11 juli 2018 een pensioenaanvraag in waarop hij vermeldt dat hij zijn pensioen wenst te krijgen vanaf de vroegst mogelijke pensioendatum.

Op 6 september 2018 betekent de FPD een pensioenbeslissing waarbij met ingang van 1 augustus 2018 een rustpensioen wordt toegekend. Dit pensioen wordt niet betaalbaar gesteld daar de heer Troupin de verklaring betreffende de beroepsactiviteit (= model 74) nog niet heeft teruggestuurd. De FPD voegt bij deze beslissing een model 74, zijnde verklaring betreffende de beroepsbezigheid van een gepensioneerde, om in te vullen.

Op 25 september 2018 kent het RSVZ hem een pensioen toe vanaf 1 augustus 2018. Deze pensioenbeslissing wordt niet betaalbaar gesteld daar de heer Troupin de verklaring betreffende de beroepsactiviteit nog niet teruggestuurd heeft. Het RSVZ voegt bij deze beslissing een model 74, zijnde verklaring betreffende de beroepsbezigheid van een gepensioneerde, om in te vullen. Dit model 74 is enkel dienstig voor gepensioneerden die 65 jaar zijn geworden of een loopbaan van ten minste 45 jaar hebben kunnen aantonen op de eerste ingangsdatum van hun pensioen waardoor ze de activiteit mogen uitoefenen waarbij de inkomsten niet dienen beperkt te worden tot de toegelaten grens.

Op deze beslissing staat vermeld dat voor de periode van 1 januari 2018 tot en met 30 juni 2018 de sociale bijdragen voor het hoofdberoep betaald zijn.

Bij een beslissing van 22 november 2018 stelt de FPD het pensioen als werknemer betaalbaar vanaf 1 augustus 2018 gelet op het model 74 van 10 november 2018. Op dit model 74 verklaart de heer Troupin dat hij *“een beroepsactiviteit uitoefent waarvan de inkomsten de wettelijk toegelaten grens overschrijden na de ingangsdatum van het pensioen. Op het moment dat het eerste pensioen wordt toegekend ben ik 65 jaar of bewijs ik een eigen carrière van minstens 45 jaren.”*

Op 6 december 2018 stuurt de heer Troupin het door het RSVZ opgestuurd en door hem ingevuld model 74 terug. Hierop verklaart dat hij vanaf 1 januari 2019 blijft werken en ervoor kiest om verminderde bijdragen als gepensioneerde te betalen en geen pensioenrechten meer op te bouwen.

Naar aanleiding van dit model 74 betekent het RSVZ op 11 januari 2019 hem een nieuwe pensioenbeslissing waarop vermeld staat dat zijn rustpensioen voor zelfstandigen betaalbaar is vanaf 1 januari 2019 met als motivering *“ingevolge de wijziging van uw situatie met betrekking tot de voorwaarden voor de betaling van het pensioen op 1 januari 2019”*. Verder wordt gemotiveerd: *“U voldoet aan de voorwaarden voor de uitoefening van een activiteit zonder u aan een inkomensgrens te moeten houden.”* Op deze beslissing valt te lezen dat voor de periode van 1 januari 2018 tot en met 30 september 2018 de sociale bijdragen voor het hoofdberoep betaald zijn.

Op 25 januari 2019 herziet het RSVZ zijn pensioenbeslissing van 11 januari 2019 met als motivering dat ze nieuwe gegevens van zijn sociale verzekeringsfonds hebben ontvangen waaruit blijkt dat hij ook zijn bijdragen voor het vierde kwartaal van 2018 betaald had. Er staat voor wat betreft het jaar 2018 het volgende op de beslissing vermeld: *“01/01/2018 tot 31/12/2018: periode waarvoor de bijdragen voor een hoofdactiviteit volledig betaald zijn”*. Op deze beslissing staat opnieuw vermeld dat het pensioen betaald wordt omdat hij voldoet aan de voorwaarden om te werken naast zijn pensioen zonder dat de beroepsinkomsten dienen beperkt te worden.

Op 23 mei 2019 betekent de FPD een pensioenbeslissing waarbij het rustpensioen wordt verhoogd naar 221,38 euro met ingang van 1 januari 2019 gelet op het feit dat iemand met een volledige loopbaan een hoger minimumpensioen heeft.

De heer Troupin meldt ook in zijn klacht dat hij gedurende de coronacrisis financiële moeilijkheden ondervonden heeft waardoor hij eerst een uitstel van de regularisatiebijdragen voor het jaar 2018 en later een aanvraag ingediend had om een vrijstelling van bijdragen te krijgen voor het jaar 2018.

Op 18 juni 2021 ontvangt de heer Troupin een beslissing van het RSVZ waarin hem gemeld wordt dat de aanvraag voor de vrijstelling van bijdragen ingevolge de tijdelijke financiële moeilijke situatie die het RSVZ ontvangen heeft op 14 juni 2021 voor wat betreft de regularisatiebijdragen die hij moet betalen voor de vier kwartalen van 2018 te laat is ingediend en derhalve onontvankelijk is. Voor die vier kwartalen van 2019, voor het tweede, derde en vierde kwartaal van 2020 en voor het eerste en tweede kwartaal van 2021 wordt de vrijstelling van bijdragen wel toegekend.

Nog net voor de vervaldag, zijnde 30 juni 2021, betaalt de heer Troupin alsnog de sociale bijdragen voor het eerste kwartaal van 2018.

Op 19 juli 2021 herziet de pensioendienst van het RSVZ opnieuw de pensioenrechten van de heer Troupin daar hij de bijdragen voor 2018 niet tijdig betaald heeft en ook geen vrijstelling van bijdragen voor deze kwartalen gekregen heeft. Voor het jaar 2018 wordt vermeld dat de sociale bijdragen niet betaald zijn. Doch wordt op deze beslissing vermeld: *“U voldoet aan de voorwaarden voor de uitoefening van een activiteit naast uw pensioen zonder dat de inkomsten hiervan dienen beperkt te worden”*.

Het RSVZ deelde in de beslissing van 23 december 2021 aan de heer Troupin mee dat hij met ingang van 1 januari 2019 gelet op de door zijn sociaal verzekeringsfonds overgemaakte gegevens betreffende de betaling van de sociale bijdragen (het niet tijdig betalen van de bijdragen voor de laatste 3 kwartalen van 2018 en het evenmin tijdig aanvragen van een vrijstelling van bijdragen) niet meer voldoet aan de voorwaarden om vanaf 1 januari 2019 vervroegd met pensioen te gaan.

Voor het jaar 2018 zijn er enkel geldige pensioenbedragen betaald voor één kwartaal, zijnde het eerste kwartaal. Omdat de heer Troupin door het wegvallen van het jaar 2018 op de ingangsdatum van zijn pensioen geen 45 loopbaanjaren bewijst, dient hij de inkomsten te beperken tot de wettelijk toegelaten grens in de periode gelegen voor 1 januari van het jaar waarin hij 65 jaar wordt. Wat betreft het jaar 2019 heeft hij zich niet aan deze grens gehouden. Het pensioen dat hij kreeg uitbetaald voor 2019 dient dan ook teruggevorderd te worden. De grens voor het jaar 2019 bedroeg immers 6.538 euro daar waar de heer Troupin 50.133 euro had verdiend.

De heer Troupin neemt contact op met de Ombudsdienst Pensioenen. Hij begrijpt niet waarom het RSVZ zijn pensioen terugvordert. Hij stelt dat hij navraag heeft gedaan bij de FPD die hem meedeelde dat hij onbeperkt mocht bijverdienen naast zijn pensioen. Verder stelt hij dat aangezien hij op zeer jonge leeftijd is gaan werken, hij ervan overtuigd was dat hij een loopbaan van 45 jaren heeft op de eerste ingangsdatum van zijn pensioen. Dit stond, zo gaat de heer Troupin verder, vermeld op de verschillende pensioenbeslissingen van het RSVZ.

Bedenkingen

De betrokkene is altijd in de overtuiging geweest dat hij een activiteit mocht uitoefenen zonder de inkomsten uit zijn beroepsactiviteit te moeten beperken tot de wettelijk toegelaten grensbedragen

9 Merk op dat de heer Troupin het eerste kwartaal van de bijdragen voor 2018 dus wel tijdig betaald heeft. Merk tevens op dat de heer Troupin niet aan de voorwaarde voldoet om onbeperkt bij te verdienen daar hij op de eerste ingangsdatum van zijn pensioen geen 45 loopbaanjaren bewijst.

omdat hem herhaaldelijk en ondubbelzinnig gemeld werd dat hij onbeperkt mocht werken naast zijn pensioen daar hij een beroepsloopbaan van 45 jaren bewees.

Men mag onbeperkt bijverdienen vanaf de eerste januari van het jaar waarin men 65 jaar wordt of wanneer men met vervroegd pensioen gaat en op de ingangsdatum van het pensioen een loopbaan bewijst van 45 jaar. De jaren worden op dezelfde wijze geteld als om toegang te krijgen tot het vervroegd pensioen.

Komen in aanmerking als één van die 45 loopbaanjaren de kalenderjaren die geschikt zijn om pensioenrechten te openen in:

- de andere wettelijke Belgische pensioenstelsels (werknemers en publieke sector);
- de buitenlandse pensioenstelsels onder bescherming van internationale overeenkomsten over sociale zekerheid;
- het zelfstandige stelsel.

Meer bepaald:

1. In de regeling voor zelfstandigen: de jaren gelegen na 1956 die tenminste twee kwartalen omvatten die recht kunnen openen op pensioen. Kortom twee kwartalen waarvoor de bijdragen in hoofdsom en toebehoren betaald zijn.
2. In de werknemersregeling en in de andere regelingen: de pensioenrechten die betrekking hebben op een tewerkstelling die overeenstemt met tenminste 1/3 van een voltijdse arbeidsregeling (104 dagen VTE).

Tevens kan een kalenderjaar maar één keer geteld worden, ook al voldoet het aan de voorwaarde in verschillende stelsels.

Uit het onderzoek van het dossier van betrokkene blijkt dat niet alleen de Federale Pensioendienst hem vóór de toekenning van zijn pensioen uitdrukkelijk per brief heeft bevestigd dat hij voldeed aan de voorwaarden om onbeperkt verder te mogen werken naast zijn pensioen.

Ook het RSVZ heeft dit bevestigd door aan betrokkene een formulier model 74 toe te sturen dat is opgesteld voor gepensioneerden die reeds de leeftijd van 65 jaar bereikt hebben of een loopbaan van ten minste 45 jaar hebben bewezen. Dit formulier wordt alleen toegezonden aan toekomstige gepensioneerden die voldoen aan de voorwaarden voor het uitoefenen van een activiteit zonder dat de inkomsten die hieruit voortvloeien moeten beperkt worden.

Het RSVZ heeft betrokkene vervolgens bij beslissingen van 11 januari 2019, 25 januari 2019 en 19 juli 2021 -derhalve tot drie keer toe- doen uitschijnen dat hij een activiteit mocht uitoefenen zonder dat hij de inkomsten uit deze activiteit diende te beperken.

Hij is nooit ingelicht over het feit dat hij de inkomsten uit zijn beroepsactiviteit diende te beperken! Op geen enkel moment heeft hij van de pensioendiensten informatie ontvangen over de impact van eventuele openstaande facturen betreffende de betaling van sociale bijdragen op de betaling van zijn pensioen.

Gaan we eerst nader in op de voorwaarden waaraan een jaar met daarin enkel een tewerkstelling als zelfstandige moet voldoen om in aanmerking te komen voor het vervroegd pensioen en voor de 45 loopbaanjaren op de ingangsdatum van het pensioen om onbeperkt te mogen bijverdienen: er dienen voor minstens twee kwartalen als zelfstandigen van die jaren bijdragen in hoofdsom en toebehoren betaald te zijn.

De bijdragen als zelfstandige dienen betaald te worden op basis van het belastbaar jaarinkomen van de zelfstandige. De definitieve sociale bijdragen worden berekend op de inkomsten die de zelfstandige in het desbetreffende jaar had.

De berekeningsbasis voor de sociale bijdrage is het netto belastbaar beroepsinkomen als zelfstandige. Dit is het netto belastbaar inkomen zoals vermeld op de aanslagbiljet in de personenbelasting. Dit betekent dat alleen de belastingadministratie bevoegd is om de inkomsten vast te stellen.

Omdat dit inkomen pas later wordt vastgesteld rekent het sociaal verzekeringsfonds in eerste instantie een voorlopige bijdrage aan. Om de voorlopige bijdrage te berekenen, maakt het sociaal verzekeringsfonds gebruik van het inkomen van 3 jaar terug.

Van zodra de belastingadministratie de definitieve inkomsten meegedeeld heeft aan het sociaal verzekeringsfonds kan dit fonds de voorlopige bijdragen herzien. Als de zelfstandige te weinig heeft betaald, moet hij bijbetalen. Als hij te veel heeft betaald, krijgt hij geld terug.

De zelfstandige moet dus voor elk kwartaal waarin hij actief is altijd eerst een voorlopige bijdrage betalen, die (2 à 3 jaar) later herzien wordt op basis van de definitieve beroepsinkomsten naar een definitieve bijdrage.

Nemen we het concrete voorbeeld wat betreft de te betalen bijdragen voor 2018:

Een zelfstandige moet voor 2018 op basis van de definitief door de belastingdienst vastgestelde beroepsinkomsten voor 2018 definitieve bijdragen voor het jaar 2018 betalen. Maar omdat de beroepsinkomsten van 2018 pas een jaar of twee later door de fiscus worden vastgesteld, kan het sociaal verzekeringsfonds de definitieve sociale bijdragen pas vaststellen nadat de fiscus de beroepsinkomsten van 2018 heeft vastgesteld en deze gegevens aan het sociaal verzekeringsfonds zijn doorgegeven.

Bijgevolg moet de zelfstandige voor het jaar 2018 eerst voorlopige sociale bijdragen betalen aan zijn sociaal verzekeringsfonds.

Gelet op deze wijze waarop de sociale bijdragen als zelfstandige vastgesteld worden vindt in de praktijk¹⁰ de pensioenberekening voor een zelfstandigenpensioen plaats in twee fasen. Ten eerste gebeurt een voorlopige berekening.

Doch op de pensioenbeslissing van 11 januari 2019 van de heer Troupin werd niet vermeld dat dit een voorlopige berekening betreft of toch minstens vermeld dat de pensioenbeslissing voor het loopbaanjaar 2018 op voorlopige bijdragen berust.

Dit terwijl het Handvest van de sociaal verzekerde in zijn artikel 13 stelt dat de beslissing tot toekenning van een recht met reden moet omkleed worden en bepaalt dat de motivering dient te gebeuren in een voor het publiek begrijpelijke taal.

Artikel 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van bestuurshandelingen bepaalt daarenboven dat de motivering afdoende moet zijn en dat de juridische en feitelijke overwegingen die aan de beslissing ten grondslag liggen moeten vermeld zijn.

In casu heeft een gebrek aan goede motivering en, met name het ontbreken van de vermelding dat het pensioenbedrag voor 2018 vastgesteld was op basis van de voorlopige bijdragen ertoe bijgedragen dat de heer Troupin kon menen effectief reeds 45 jaren te bewijzen op het moment van de pensionering.

Dat de bij de heer Troupin gebruikte motivering niet afdoende was blijkt eens te meer uit het feit dat het RSVZ ondertussen deze motivering aangepast heeft. Voor de laatste loopbaan jaren voorafgaand aan de ingangsdatum staat niet langer meer vermeld “periode waarvoor volledige bijdragen zijn betaald voor een hoofdactiviteit” doch “vermoeden van betaling van bijdragen” wanneer op het moment van het treffen van de pensioenbeslissing de definitieve bijdragen nog niet definitief vastgesteld zijn.

Al dient evenwel opgemerkt te worden dat de heer Troupin van zijn sociaal verzekeringsfonds berichten gekregen heeft tot betaling van zijn sociale bijdragen. Hij heeft zich niet aan de vervaldata gehouden van de te betalen bijdragen en evenmin tijdig een vrijstelling van bijdrage aangevraagd. Op 22 januari 2020 heeft het sociaal verzekeringsfonds van betrokkene immers de afrekening van de regularisatiebijdragen voor de 4 kwartalen van 2018 verstuurd.

De heer Troupin die werkzaam was in de evenementensector was getroffen door de coronacrisis. Daarom had de heer Troupin een uitstel van betaling van één jaar gevraagd gelet op de coronacrisis.

¹⁰ Verslag Algemeen Beheerscomité van het RSVZ van 30 januari 2020, “De nieuwe berekeningswijze van de sociale bijdragen voor zelfstandigen”, uitgebracht in navolging van de wet houdende hervorming van de berekening van de sociale bijdragen voor zelfstandigen, p. 19.

Zijn regularisatiebijdragen voor 2018 dienden dus betaald te zijn op 30 juni 2021. De betaling van de laatste 3 kwartalen van 2018 vond echter pas plaats op 10 november 2021. Het eerste kwartaal van 2018 werd nog wel betaald voor de vervaldatum, zijnde voor 30 juni 2021.

Het is tevens mogelijk een vrijstelling van bijdragen te vragen wanneer men zich in een tijdelijke financiële moeilijke toestand bevindt. Meerdere zelfstandigen hebben hiervan gebruik gemaakt tijdens de coronaperiode. De heer Troupin heeft gelet op de tijdelijke moeilijke financiële situatie een aanvraag tot vrijstelling van bijdragen (en ook regularisatiebijdragen) voor verschillende kwartalen aangevraagd. Doch hierbij diende hij zich te houden aan de wettelijk opgelegde termijn om deze aanvraag in te dienen. Hij deed dit volgens het RSVZ niet voor de regularisatiebijdragen van de 4 kwartalen van 2018: dit ligt dan ook aan de basis van de situatie waarin hij verkeerde. De aanvraag tot vrijstelling van bijdragen werd immers pas ontvangen op 14 juni 2021 (niet binnen de 12 maanden).

Doch anderzijds als doorslaggevend element in het voordeel van de klager verwees de Ombudsman Pensioenen naar de informatie op de pensioenbeslissing van 19 juli 2021: op deze beslissing werd vermeld dat de sociale bijdragen voor het jaar 2018 niet betaald zijn. Tevens werd op deze beslissing door het RSVZ foutief vermeld dat de heer Troupin de voorwaarden vervulde om onbeperkt bij te verdienen. Op basis van deze beslissing kon de heer Troupin afleiden dat het jaar 2018 niet nodig was om de 45 jaren te bewijzen waardoor hij onbeperkt mocht bijverdienen. Het principe van het gewettigd vertrouwen is dan ook geschonden.

Daarenboven wierp de Ombudsman Pensioenen op dat in een mail van 17 juli 2018 de Federale Pensioendienst uitdrukkelijk aan de heer Troupin bevestigd heeft dat hij onbeperkt mocht bijverdienen.

Verder werpt de Ombudsman Pensioenen op dat het model 74 dat het RSVZ aan de heer Troupin heeft verstuurd enkel dienstig is voor gepensioneerden die 65 jaar zijn geworden of een loopbaan van ten minste 45 jaar hebben kunnen aantonen op de eerste ingangsdatum van hun pensioen waardoor ze de activiteit mogen uitoefenen zonder de inkomsten te beperken tot de toegelaten grens.

Het RSVZ heeft in de drie pensioenbeslissingen, met name deze van 11 januari 2019, 25 januari 2019 en 19 juli 2021 meegedeeld dat hij een activiteit kon uitoefenen zonder dat hij zijn inkomsten diende te beperken. Nergens in de aan hem meegedeelde pensioenbeslissingen werd vermeld dat deze gebaseerd zijn op “voorlopige” bijdragen voor het jaar 2018.

Daarenboven stelt de Ombudsdienst Pensioenen vast dat het RSVZ in het vierde kwartaal na de vervaldatum om de sociale bijdragen te betalen de heer Troupin niet geïnformeerd heeft over het belang op pensioenvlak om zijn regularisatiebijdragen te betalen. Er is immers een procedure uitgewerkt waarbij gewaarschuwd wordt voor de gevolgen op pensioenvlak van het niet tijdig betalen van regularisatiebijdragen nadat de voorlopige bijdragen wel tijdig betaald zijn. Deze procedure is te vinden in een nota aan de sociaal verzekeringsfondsen van 22 maart 2018 en verloopt als volgt:

Het RSVZ stuurt elk kwartaal –behalve wanneer er een uitstel van bijdragen is gevraagd (zie verder)– op de 20ste dag van de derde maand aan de sociaal verzekeringsfondsen een lijst met gepensioneerde zelfstandigen in hoofdberoep, meewerkende echtgenoten maxi-statuuut of zelfstandigen in bijberoep die voorlopige bijdragen betaald hebben die minstens gelijk zijn aan de minimumbijdrage voor een hoofdberoep doch bij wie vastgesteld wordt dat ze de regularisatiebijdragen niet betaald hebben daar waar ze de voorlopige bijdragen wel betaald hebben. Dit gebeurt wanneer de termijn van 12 maanden na het kwartaal van regularisatie nog niet verstreken is. 12 maanden na de vervaldatum is immers een belangrijke moment. Het tijdstip van de betaling van de regularisatiebijdragen is bepalend voor de berekening van het pensioen. We vatten de consequenties samen:

- Indien de regularisatiebijdragen vóór de vervaldatum zijn betaald, worden de pensioenrechten op basis van de regularisatie (d.w.z. op basis van het eindinkomen) met terugwerkende kracht tot de ingangsdatum van het pensioen herberekend.
- Indien de regularisatiebijdragen worden betaald na de vervaldatum maar binnen 12 maanden na die datum, blijft het pensioenrecht verworven en wordt het opnieuw berekend op basis van de regularisatie vanaf de maand die volgt op de maand waarin de regularisatiebijdragen zijn betaald.

- Als de betaling na de periode van 12 maanden na de vervaldatum wordt verricht, worden de betrokken kwartalen uit de loopbaan geschrapt en wordt het pensioenbedrag verlaagd. Zodra de regularisatiebijdragen zijn betaald, wordt het bedrag van het pensioen (opnieuw) berekend vanaf de maand die volgt op de maand waarin de regularisatiebijdragen volledig zijn betaald.

In geval van niet-betaling binnen de 12 maanden na de vervaldatum kan de schrapping van de betrokken kwartalen leiden tot het verlies van het recht op het minimumpensioen of op vervroegd ouderdompensioen. De nieuwe pensioenbeslissing heeft dan terugwerkende kracht tot de datum van inwerkingtreding van het pensioen. De pensioendienst vordert de ten onrechte betaalde pensioenbedragen terug.

Men is met het verzenden van deze lijsten begonnen vanaf 20 april 2018.

In navolging op de verzonden lijsten door het RSVZ delen de sociaal verzekeringsfondsen aan hun betrokken leden mee dat ze gepensioneerd zijn en de regularisatiebijdragen nog steeds verschuldigd zijn. Ook wordt duidelijk gemeld dat indien deze regularisatiebijdragen niet worden betaald, het pensioen zal worden teruggevorderd.

Naast de eerste herinnering informeren de sociaal verzekeringsfondsen de gepensioneerden die nog niet betaald hebben in het derde kwartaal van de periode van 12 maanden nogmaals. Deze procedure geldt dus voor gepensioneerden waarvan de regularisatiebijdragen onbetaald zijn sinds 6 maanden.

Bovendien informeert het RSVZ in het vierde kwartaal na de vervaldatum om de sociale bijdragen te betalen de betrokkene over het belang om zijn regularisatiebijdragen binnen de 12 maanden na de vervaldatum te betalen.

Ten slotte brengt het sociaal verzekeringsfonds de betrokken gepensioneerde vier weken voor het verstrijken van de termijn van 12 maanden telefonisch op de hoogte indien het over het telefoonnummer van de betrokkene beschikt.

Deze procedure is een mooie remediëring voor het feit dat op de pensioenbeslissing reeds bij het enkel betaald zijn van de voorlopige bijdragen deze bijdragen in aanmerking genomen worden uitgaande van het vermoeden dat indien er regularisatiebijdragen betaald moeten worden deze betaling ook tijdig zal gebeuren. Doch het RSVZ deelde naar aanleiding van onze vraag waarom deze procedure in dit dossier niet werd toegepast mee dat deze procedure niet wordt toegepast wanneer er gevraagd werd om een uitstel van bijdragen te bekomen.

Tot slot merken we nog op dat op de terugvorderingsbeslissing van het RSVZ van 23 december 2021 foutief werd vermeld dat *“Volgens de laatst gekende gegevens van uw sociale verzekeringsfonds lijkt het dat de definitieve sociale bijdragen voor 2018 betaald zijn na de vervaldatum.”*

Conclusie

Na de tussenkomst van de Ombudsman Pensioenen stemde het RSVZ rekening houdend met de argumenten die de Ombudsman Pensioenen had ingeroepen ermee in om zijn dossier te herzien. Met een voorlopige beslissing gedateerd op 3 juni 2022 heeft het RSVZ het zelfstandigenpensioen met ingang van 1 januari 2019 terug betaalbaar gesteld en de terugvordering van het pensioen voor het jaar 2019 -ook al had hij op de vroegst mogelijke pensioendatum geen 45 jaren bewezen- geannuleerd.

Zo werd bij een voorlopige beslissing van het RSVZ van 3 juni 2022 ten voorlopige titel met ingang van 1 januari 2019 een rustpensioen ten bedrage van 11.953,31 euro betaalbaar gesteld dit in afwachting van de meest recente gegevens van het sociaalverzekeringsfonds betreffende de betaling van de sociale bijdragen.

Bij een beslissing van het RSVZ van 24 juni 2022 wordt met ingang van 1 januari 2019 het rustpensioen als zelfstandige definitief terug betaalbaar gesteld. Wat betreft het jaar 2018 opent alleen het eerste kwartaal van 2018 pensioenrechten voor de periode van 1 januari 2019 tot en met 30 november 2021. Het tweede kwartaal van 2018 wordt met ingang van 1 december 2021 aan de loopbaan toegevoegd daar de bijdragen voor het tweede kwartaal 2018 betaald zijn op 10 november 2021.

De twee laatste kwartalen van 2018 openen geen pensioenrechten daar de FPD steeds als ingangsdatum 1 augustus 2018 is blijven handhaven. Voor de twee laatste kwartalen van 2018 werden de bijdragen bijgevolg berekend er mee rekening houdend dat de heer Troupin reeds gepensioneerd was. Hierdoor bereikten de bijdragen niet de minimumdrempel voor een hoofdberoep zodat ze ook geen pensioenrechten openen.

Op de beslissing wordt tevens vermeld dat de heer Troupin onbeperkt mag bijverdienen naast zijn pensioen.

4. Ombudsman Pensioenen stelt vast dat Ethias bij een pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid de overgang van de oude wetgeving inzake minimumpensioen naar de wetgeving van 26 juni 1992 niet correct had opgevolgd.

DOSSIER 36644

Op 4 mei 2022 wendde mevrouw Bergmans zich tot de Ombudsdienst Pensioenen omdat Ethias niet reageerde op haar vragen.

De belangrijkste vraag die zij aan Ethias voorlegde gaat erover dat haar pensioen niet verhoogt. Zij is sedert 1991 gepensioneerd wegens lichamelijke ongeschiktheid en zij merkt dat haar pensioen nog nooit verhoogd werd. Door het leven dat steeds maar duurder wordt en de verschillende indexeringen die er geweest zijn meent zij dat zij toch ook recht heeft op een verhoging van haar pensioen. Immers, zo stelt zij *“elk pensioen in België wordt toch geïndexeerd.”*

Wij vroegen aan Ethias om het dossier grondig te onderzoeken en mevrouw Bergmans de gevraagde inlichtingen te geven.

Ethias reageert in juni 2022 op onze bemiddelingsvraag en antwoordt aan de Ombudsdienst Pensioenen het volgende:

“Mevrouw Bergmans ontvangt een eerste pijler wettelijk pensioen vanwege haar prestaties aan de Stad Antwerpen.

Het pensioen dat ze ontvangt was berekend op haar prestaties van 1/1983-10/1991 (deels voltijds, deels halftijds). Op dat moment is er een verhoogd nominaal pensioen berekend en een bijpassing gewaarborgd minimum toegekend (omdat ze nog onder een oude wetgeving viel).

Hierdoor mag er echter geen indexaanpassing toegepast worden.

Op het moment dat zij de wettelijke pensioenleeftijd bereikt, zal het pensioen opnieuw berekend moeten worden. En zal de bijpassing gewaarborgd minimum aangepast moeten worden.”

Uit ons onderzoek van dit antwoord en onze eigen berekeningen blijkt dat het pensioen tot maart 2022 correct is. Vanaf april 2022 wordt volgens ons een nieuwe berekening op basis van de wetgeving van 26 juni 1992 echter voordeliger.

Daarom contacteerden wij Ethias met de vraag het dossier opnieuw na te kijken.

Hoe zit het nu precies met de berekening van het pensioen.

Omdat haar pensioen dat berekend werd op basis van de in de openbare sector gepresteerde loopbaan lager lag dan het bedrag van het gewaarborgd minimumpensioen berekend op basis van de wetgeving van toepassing op de datum van pensionering (november 1991), werd het pensioen aangevuld met een supplement minimum in toepassing van die wetgeving.

De wet van 26 juni 1992 houdende diverse en sociale bepalingen (in voege sedert 1 januari 1993) heeft het minimumpensioen hervormd. Deze wet bevat een overgangsmaatregel verwoord in artikel 140 § 3. De lopende pensioenen (zolang er zich geen wijziging voordoet in de situatie van betrokkene) die vastgesteld werden op basis van de minimumwetgeving die op 31 december 1992 van kracht was blijven op basis van die wetgeving berekend zolang dit voor betrokkene voordeliger is.

Omdat de nieuwe minimumwetgeving bepaalt dat er bij de vaststelling van het supplement minimum rekening gehouden moet worden met de andere inkomsten van het gezin (de inkomsten van de echtgenoot worden behoudens een kleine vrijstelling ook afgetrokken van het supplement) en de oude wetgeving deze bepaling niet bevatte was voor mevrouw Bergmans de vaststelling van een minimumpensioen op basis van de oude minimumwetgeving op 1 januari 1993 voordeliger.

Deze overgangsmaatregel voorziet echter ook dat als het pensioen verder wordt vastgesteld op basis van de oude minimumwetgeving het bedrag ervan niet meer geïndexeerd wordt. Dit is meteen ook de reden waarom het pensioen van mevrouw Bergmans niet geïndexeerd werd.

Echter, bij de vergelijking tussen het minimumbedrag op basis van de oude wetgeving en de nieuwe wetgeving (met indexering) stelden wij vast dat vanaf april 2022 de berekening van het minimum op basis van de wetgeving van 26 juni 1992 voordeliger wordt.

Wat ligt aan de basis hiervan? Zoals gezegd moeten bij de nieuwe wetgeving de inkomsten van de echtgenoot worden afgetrokken. Echter, het aftrekken van deze inkomsten mag niet tot gevolg hebben dat het pensioen lager ligt dan het bedrag van het basisminimum dat op betrokkene van toepassing is. Door de indexering van dit basisminimum wordt dit bedrag vanaf april 2022 voordeliger dan het oude minimumbedrag dat mevrouw Bergmans genoot.

Hierdoor verhoogt het bedrag van mevrouw Bergmans op 1 april 2022 van 435,13 naar 446,69 euro bruto per maand, dat voortaan geïndexeerd wordt.

Dit dossier was bij Ethias niet correct opgevolgd.

Door de interventie van de Ombudsman Pensioenen heeft mevrouw Bergmans vanaf 1 april 2022 een hoger pensioen (verschil van zo'n 11,50 euro bruto per maand).

Op haar 66ste (1 februari 2029) moet haar pensioen opnieuw herzien worden. Vanaf dan zal zij ook een pensioen genieten in de werknemersregeling voor haar beperkte tewerkstelling in de privé sector.

5. Na bemiddeling gaat de FPD over tot een grondig en diepgaand onderzoek naar de ontbrekende werkloosheidsperioden in de beroepsloopbaan.

DOSSIER 36666

Op 10 mei 2022 klaagt mevrouw Christiana Peeters bij de Ombudsdienst Pensioenen over het feit dat de jaren 1982, 1983 en 1984 niet zijn opgenomen in haar beroepsloopbaan en dat de Federale Pensioendienst weigert deze aan te vullen op basis van het door haar overgemaakte bijdragebonds van haar mutualiteit.

Voor een werknemer wordt het recht op rustpensioen vastgesteld op de duur van de loopbaan, de verdiende bezoldigingen en de gezinssituatie van een gepensioneerde.

Om het loopbaanoverzicht te kunnen bijhouden wordt de databank van vzw Sigedis ("Sociale Individuele Gegevens - Données Individuelles Sociales") (mycareer) regelmatig gevoed met gegevens over de tewerkstellingsprestaties (door de RSZ die de sociale zekerheidsbijdragen voor de werknemer int) en voor wat betreft de vervangingsinkomens door de instellingen die deze vervangingsinkomens toekennen (b.v. RVA).

De gegevens die voorkomen in mycareer worden dan omgezet naar de loopbaangegevens die in aanmerking komen voor de pensioenberekening (mypension). Op mypension (op de pensioenrekening) zijn dan ook per kalenderjaar het aantal werkdagen en de ermee overeenstemmende bezoldiging waarop de pensioenbijdragen zijn geïnd terug te vinden. Tevens zijn op de pensioenrekening voor werknemers voor de met een tewerkstelling gelijkstelde periode het aantal dagen terug te vinden. Mypension wordt voor wat betreft het stelsel der werknemers beheerd door de dienst loopbaanbeheer van de FPD.

Later worden op deze loopbaangegevens dan de wettelijke berekeningsregels van de pensioenwetgeving toegepast om het pensioen te berekenen.

Uit ons nazicht van de geboekte beroepsloopbaan in het dossier van mevrouw Peeters bleek dat er initieel voor wat betreft de kalenderjaren 1982, 1983 en 1984 geen gegevens inzake werkloosheid waren geboekt. Dit in tegenstelling tot de gegevens van de afschriften van de bijdragebons voor de mutualiteit die voor deze jaren wel degelijk een gelijkgestelde periode (werkloosheid) bevatten.

Verder stelden wij vast dat de dienst loopbaanbeheer van de FPD het door mevrouw Peeters ingediende afschrift van de bijdragebons voor de mutualiteit niet aanvaardde als een voldoende bewijs en dus de gegevens voor de betrokken jaren niet aanpaste. Het werd enkel als begin van bewijs erkend.

Dit is logisch daar voor wat een periode van werkloosheid betreft het in principe enkel en alleen de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening is die als authentieke bron voor werkloosheidsgegevens een officieel attest kan afleveren dat als authentiek bewijs voor de opening van pensioenrechten dienstig is.

De gegevens die voorkomen op de bijdragebons tonen immers niet aan dat er uiteindelijk effectief werkloosheidsuitkeringen werden genoten (voorwaarde om deze dagen te kunnen gelijkstellen voor de berekening van het pensioen): het is theoretisch mogelijk dat er na de vermelding op de bijdragebons nog aanpassingen zijn gebeurd (b.v. werkloosheidsuitkeringen die zijn teruggevorderd ingevolge een sanctie of schorsing). Andere mogelijke redenen waarom de gelijkgestelde dagen werkloosheid voor deze periode niet geboekt zijn, zijn volgens de FPD:

- dat de RVA een aangifte van werkloosheidsdagen deed, maar die gegevens foutief geboekt zijn op een andere pensioenrekening;
- dat de RVA al dan niet terecht geen aangifte deed;
- dat de RVA een onvolledige aangifte van werkloosheidsdagen deed zodat die niet kon geboekt worden en in een archief terecht kwam van niet te identificeren gegevens. Dat komt voor bij onvolledige namen of lijfrentenummers.

Echter rond 2010 heeft de RVA beslist om de oude archieven met de gegevens voorafgaand aan 1991 te vernietigen. Deze richtlijn werd na enkele weken ingetrokken maar ondertussen hadden heel wat werkloosheidsbureaus dit reeds gedaan. De RVA kan voor deze loopbanen haar rol als authentieke bron dus niet meer spelen.

In dergelijke gevallen vraagt de dienst loopbaanbeheer van de FPD aan de betrokkene om een document (dat als begin van bewijs kan dienen) voor te leggen waaruit zou blijken dat men werkloosheidsvergoedingen heeft genoten. Dat kunnen zijn:

- Een attest van de uitbetalingsdienst van de RVA, namelijk de Hulpkas voor Werkloosheidsuitkeringen;
- Een attest van de vakbond als die de uitbetaling van de werkloosheidsperiode deed;
- Een fiscaal attest van de belastingen;
- Een aanslagbiljet van de belastingen;
- Of meer algemeen: elk document dat kan aantonen dat er wel degelijk werkloosheid is toegekend.

In het dossier van mevrouw Peeters stelden wij vast dat:

- de loongegevens op de bijdragebons overeenkwamen met de loongegevens op de individuele rekening en
- er voor wat betreft de jaren 1982, 1983 en 1984 geen werkloosheidsdagen geboekt waren op de pensioenrekening maar wel op de ingediende bijdragebons; op de pensioenrekening was er enkel een kleine tewerkstelling van 15 dagen in 1982 en 27 dagen in 1984 geboekt. Dit doet vermoeden dat er toch nog werkloosheidsuitkeringen toegekend zouden zijn. Temeer daar in de kalenderjaren zowel voorafgaand als volgend op de betwiste periode er naast een tewerkstelling ook werkloosheidsdagen geregistreerd werden op de pensioenrekening.

Wij waren dan ook de mening toegedaan dat er hier werkloosheidsdagen ontbreken op de loopbaan op de pensioenrekening (tenzij er een sanctie werd uitgesproken door de RVA, maar dat is bij gebrek aan archieven van de RVA niet te achterhalen).

Gelet op de hier voorafgaand beschreven situatie vroegen wij aan de FPD of de gegevens betreffende de werkloosheidsdagen die op de bijdragebons voorkwamen en die reeds aanvaard waren als een begin van bewijs niet uitzonderlijk -temeer daar de RVA als authentieke bron niet meer over de gegevens beschikte- eveneens als voldoende bewijs konden aanvaard worden of dat er gelet op de gegevens die voorkwamen op de bijdragebons door de Federale Pensioendienst (dienst loopbaanbeheer) in zijn bestanden en archief een bijkomend onderzoek zou gevoerd worden betreffende de boeking van de werkloosheidsperiode.

De dienst loopbaanbeheer van de FPD ging op onze vraag in en voerde een bijkomend onderzoek. Zo werd de microfiche van de loopbaangegevens opgezocht. Doch hierop stond enkel vermeld dat mevrouw Peeters werkloosheidsvergoedingen ontvangen had tot 1981 en opnieuw vanaf 1985 (de gegevens zoals deze voorkwamen op de pensioenrekening en zoals ze in aanmerking genomen waren bij de pensioenbeslissing).

Niettemin vermoedde ook de FPD dat er naast de reeds op de pensioenrekening geboekte kleine tewerkstelling toch ook nog uitkeringen van werkloosheid zouden moeten toegekend geweest zijn gedurende de jaren 1982, 1983 en 1984. Al opperde de FPD dat het ook kon zijn dat de RVA een sanctie had uitgesproken, doch wat niet meer te achterhalen is.

Tevens bleek dat al de werkloosheidsuitkeringen toegekend aan de klagster steeds door hetzelfde bureau van de RVA toegekend werden.

Daarom heeft de dienst loopbaanbeheer van de FPD een poging ondernomen om te achterhalen of deze gegevens niet elders zijn geboekt (bij een niet-geïdentificeerde of bij een andere persoon). Aangezien de achternaam Peeters veel voorkomt, is de kans groter. Daarenboven was het met de voornaam Christiana ook mogelijk dat deze geboekt waren onder een andere voornaam zoals Christine, Christian,

Dit onderzoek heeft dan ook enige tijd in beslag genomen. Doch uiteindelijk vond de Federale Pensioendienst dat bij een naamgenote van mevrouw Christiane Peeters werkloosheidsvergoedingen stonden ingeschreven die komen van hetzelfde werkloosheidskantoor als dat van de klagster. Het ging om 295 dagen in 1982, 312 dagen in 1983 en 285 dagen in 1984. Derhalve net de jaren waarvoor er in het dossier van de klagster vermoedelijk werkloosheidsperiodes ontbraken. Daarenboven bleek dat die persoon in de periode net voorafgaand aan 1982 als ambtenaar gewerkt had, de periode 1982 – 1984 als werkloosheidsperiode geboekt stond: deze persoon kon vermits zij net voordien als ambtenaar gewerkt had geen werkloosheidsvergoedingen genoten hebben.

Met andere woorden alles wees er op dat dit ontbrekende werkloosheidsgegevens van mevrouw Christiana Peeters waren. Deze gegevens werden dan ook door de dienst loopbaanbeheer opgenomen bij de klagster.

Als gevolg van de gewijzigde beroepsloopbaan werd dan ook een nieuwe beslissing inzake haar pensioenrechten getroffen. Het maandelijks pensioen van mevrouw Peeters (vanaf juli 2022) verhoogde dan ook van 512,53 euro naar 648,28 euro bruto per maand.

6. Na bemiddeling kent de FPD na het overlijden een pensioen aan het gezinsbedrag in plaats van aan het bedrag als alleenstaande toe ingevolge een materiële vergissing (bij een twijfelachtig element dit niet verder onderzoeken).

DOSSIER 36998

De feiten

De echtgenoot van mevrouw Belgar is overleden op 21 februari 2022. Bij het onderzoek naar het recht op overlevingspensioen van mevrouw Belgar heeft de Federale Pensioendienst vastgesteld dat destijds, met name bij een beslissing van 13 oktober 2006, een rustpensioen als alleenstaande was toegekend vanaf 1 augustus 2006 aan de overleden echtgenoot daar waar dit pensioen had toegekend moeten worden aan het gezinsbedrag.

Mevrouw Belgar oefende immers nog wel een beroepsactiviteit uit als zelfstandige tot 27 augustus 2021 doch de inkomsten overschreden gedurende al die jaren de wettelijk toegelaten grens niet. Al

sinds 2007 bedroegen de netto inkomsten als zelfstandige nul euro. Dit kwam aan het licht tijdens een telefonisch onderhoud met de pensioendienst.

Vervolgens vroeg mevrouw Belgar aan de FPD om de pensioenrechten van haar overleden echtgenoot te herzien en met terugwerkende kracht een gezinspensioen toe te kennen. De Federale Pensioendienst wees haar verzoek af met als argumentatie dat alleen de begunstigde zelf een herziening van zijn pensioenrechten kan vragen.

Geconfronteerd met tegenstrijdige informatie van de pensioendiensten, nam zij contact op met de Ombudsdienst Pensioenen.

Bedenkingen

Aan een gehuwde kan een gezinspensioen toegekend worden indien de echtgenote geen beroepsactiviteit uitoefent waarvan de inkomsten de wettelijk toegelaten grens overschrijden en ze ook geen vervangingsinkomen (ziekte-, werkloosheidsuitkering) geniet.

Er is geen enkel spoor in het gescande pensioendossier te vinden dat het geijkte document waarop dient verklaard te worden of de inkomsten van de gepensioneerde en zijn echtgenote al dan niet de toegelaten grens overschreven, model 74 genaamd, werd verstuurd aan de echtgenoot van mevrouw Belgar.

In de loop van mei 2006 werd wel een voorlopige pensioenbeslissing opgesteld met daarbij in bijlage een model 74. Doch volgens de gegevens in het gescande pensioendossier is deze beslissing nooit verzonden. Er werd immers in de rubriek “datum van verzending” geen datum ingevuld.

Wel stuurde de Federale Pensioendienst bij het onderzoek van de pensioenaanvraag een vragenlijst “eerste inlichtingen”. Hierop verklaarde de echtgenoot van mevrouw Belgar op 7 maart 2006 dat zij nog verder een beroepsactiviteit uitoefende.

Tevens antwoordde de man van mevrouw Belgar dat hij één kind ten laste had. Hij vermeldde niet dat zijn vrouw nog ten laste was.

Wij hebben geen enkel spoor in het dossier gevonden dat mevrouw Belgar ooit de mogelijkheid gehad heeft om te verklaren of haar inkomsten al dan niet de wettelijk toegelaten grens overschreden.

De FPD stelde dat het aan de gepensioneerde toekomt om wanneer hij aanspraak wenst te maken op een voordeel hij ook het bewijs moet leveren dat hij aan de voorwaarden voldoet om dit voordeel te krijgen.

Daarenboven stelde de FPD dat de overledene de enige was die als gerechtigde op pensioen kan vragen het pensioen te herzien zich hierbij baserend op artikel 21 van het KB van 21 december 1967.

Uit de verklaring dat mevrouw Belgar nog verder werkt in combinatie met de verklaring dat zij niet ten laste was van haar man leidde de FPD ten onrechte af dat zij een niet toegelaten activiteit uitoefende.

De Ombudsdienst Pensioenen heeft dan ook een bemiddeling opgestart zich baserend op volgende elementen:

In artikel 19 van het KB van 21 december 1967 wordt gesteld dat *“de pensioendienst van de aanvrager de nodig geoordeelde inlichtingen, documenten of bewijsstukken eist.”*

Aangezien de Federale Pensioendienst op de hoogte was van het uitoefenen van een beroepsactiviteit door de echtgenote, had de pensioendienst betreffende dit element een grondig onderzoek moeten voeren.

Het niet grondig onderzoek kan beschouwd worden als een fout. Ter verdediging van zijn argumentatie verwees de Ombudsdienst Pensioenen naar het arrest van 14 maart 2018 van het Arbeidshof van Brussel¹¹.

¹¹ Arbh. Brussel, 14 maart 2018, AR 2015/AB/1.186.

Weliswaar in een rechtszaak tussen de RVA en een sociaal verzekerde stelt het Arbeidshof dat de RVA het beginsel van behoorlijk bestuur moet naleven.

Volgens de rechtsleer (J. JAUMOTTE, “Les principes généraux du droit administratif à travers la jurisprudence administrative”, Le Conseil d’Etat de Belgique 50 ans après sa création (1946/1996), Brussel, Coll. Fac. Dr. ULB, 1999, p. 687) moet een overheidsdienst overgaan tot een zorgvuldig onderzoek van De feiten. Ze moet de inlichtingen verzamelen die nodig zijn voor het nemen van de beslissing en moet alle elementen van het dossier in aanmerking nemen opdat de genomen beslissing met kennis van zaken zou worden genomen na een redelijke beoordeling van alle elementen die nuttig zijn voor de oplossing van het geval in kwestie.

Het Arbeidshof oordeelde dat wanneer er zich in het dossier een twijfelachtig element bevond de RVA het nodige moest doen om de zaken te verduidelijken. Kortom het dossier van de sociaal verzekerde moest vanuit een proactieve invalshoek onderzocht worden. Wanneer dit niet gebeurt kan dit als materiële vergissing zoals verwoord in artikel 17 van het Handvest van de sociaal verzekerde beschouwd worden.

Verder bepaalt artikel 17 van het Handvest van de sociaal verzekerde dat wanneer er een materiële fout gemaakt wordt door een instelling van sociale zekerheid deze instelling van sociale zekerheid op eigen initiatief een nieuwe beslissing moet treffen die ingaat op de datum waarop de verbeterde beslissing had moeten ingaan.

Daarenboven is het principe van artikel 17 van het Handvest van de sociaal verzekerde ook verwoord in de pensioenwetgeving in artikel 21 bis van het KB van 21 december 1967. Dit artikel stelt: *“Wanneer vastgesteld wordt dat aan een administratieve beslissing een juridische of materiële fout kleeft, treft de Rijksdienst een nieuwe beslissing ter verbetering van de juridische of materiële vergissing.”*

Bij zorgvuldig onderzoek, waarbij alle noodzakelijke aanvullende informatie wel gevraagd zou zijn geweest, zou het duidelijk geweest zijn dat het pensioen kon toegekend worden aan het gezinsbedrag.

Vermits het niet grondige onderzoek een materiële vergissing betreft is er in tegenstelling tot wat de FPD beweerde geen aanvraag vereist vermits artikel 17 van het Handvest van de sociaal verzekerde stelt dat bij een materiële vergissing de instelling van sociale zekerheid op eigen initiatief een verbeterde beslissing treft.

Conclusie

Gelet op aangevoerde argumenten stemt de Federale Pensioendienst ermee in om de pensioenrechten van de overleden echtgenoot te herzien en het pensioen toe te kennen aan het gezinstarief vanaf 1 augustus 2006. De achterstallen die 25.138,97 euro bruto bedragen werden aan de weduwe betaald.

Op uitdrukkelijke vraag van de Ombudsman Pensioenen werden daarenboven ook intresten in het kader van het Handvest van de sociaal verzekerde ten bedrage van 9.850,16 euro uitbetaald.

7. Onvoldoende toelichting op twee pensioenbeslissingen waarbij een overlevingspensioen wordt toegekend door de Federale Pensioendienst: tijdens de bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen werd aan de toekomstig gepensioneerden alle nodige informatie verstrekt zodat ze geen pensioenrechten meer misliepen.

DOSSIER 36437

De feiten

De echtgenoot van mevrouw Thibaude werkt als ambtenaar. Hij stierf in 2003. Mevrouw Thibaude vroeg op 21 juni 2013 of ze recht had op een deel van het pensioen van haar overleden echtgenoot.

Met een brief van 12 september 2003 meldde de FPD (toen nog PDOS) haar dat ze aanspraak kan maken op een overlevingspensioen van 8.926,83 euro. Om na te gaan of het overlevingspensioen ook effectief zou kunnen worden uitbetaald, meldde de FPD haar dat ze hiertoe een verklaring betreffende haar beroepsactiviteit diende in te vullen.

Mevrouw Thibaude vulde het document model 74 niet in. Mevrouw Thibaude voldeed immers aanvankelijk toch niet aan de betalingsvoorwaarden aangezien zij had besloten de inkomsten uit haar beroepsactiviteit niet te beperken tot het wettelijk toegelaten grensbedrag.

Wel heeft zij nadien verschillende keren contact opgenomen met de FPD, met name om een raming te krijgen van het bedrag van haar eigen rustpensioen als werknemer en een raming te krijgen van haar overlevingspensioen in de overheidssector. Hieraan werd door de FPD tegemoet gekomen.

Ook vroeg zij of het mogelijk was beide pensioenen (rust- en overlevingspensioenen) samen te genieten. In antwoord op deze vraag heeft de FPD haar per brief, gedateerd op 28 september 2017, het volgende meegedeeld: *“In toepassing van de bepalingen van artikel 40bis van de wet van 5 augustus 1978 betreffende de economische en budgettaire hervormingen, kan de cumulatie van één of meer overlevingspensioenen met één of meer rustpensioenen slechts worden toegestaan tot een bedrag gelijk aan 55% van het maximumsalaris van de schaal verbonden aan de laatste graad van de overleden functionaris. Bijgevolg zou het bedrag van het overlevingspensioen nul euro bedragen. Zowel op de ingangsdatum 1 mei 2021 als op ingangsdatum 1 juli 2026 blijft uw overlevingspensioen dus geschorst.”*

Op 30 januari 2018 vroeg mevrouw Thibaude wat de vroegst mogelijke datum van haar eigen rustpensioen was. In antwoord daarop deelt de FPD haar op 23 maart 2018 mee dat zij ten vroegste vanaf 1 mei 2021 in aanmerking komt voor haar vervroegd rustpensioen.

In 2019 neemt mevrouw Thibaude opnieuw contact op met de FPD met de mededeling dat zij sinds 1 december 2018 in het kader van een einde loopbaanregeling (in de banksector) haar arbeidsuren verminderd heeft en vraagt zij of zij al recht heeft op een deel van het overlevingspensioen.

De FPD reageerde op 5 april 2019 door volgende pensioenbeslissing te versturen:

“Krachtens artikel 91, eerste lid, van de programmawet van 28 juni 2013 worden het rust- en overlevingspensioen in de overheidssector geschorst gedurende de kalendermaanden waarin de gerechtigde ervan daadwerkelijk een vervangingsinkomen ontvangen heeft (een uitkering voor loopbaanonderbreking of vermindering van uitkeringen of tijdskrediet, werkloosheidsuitkering, brugpensioen (stelsel van werkloosheidsuitkering met bedrijfstoelage), primaire arbeidsongeschiktheidsuitkering of arbeidsongeschiktheidsuitkering (ziekenfonds).

Krachtens lid 2 van hetzelfde artikel 91 is echter, in afwijking van deze algemene regel, de combinatie van een overlevingspensioen met een vervangingsinkomen toegestaan voor een periode van ten hoogste twaalf al dan niet opeenvolgende kalendermaanden.

In dit geval wordt het bedrag van het overlevingspensioen beperkt tot een bruto jaarbedrag tegen index 138,01 (dus niet geïndexeerd) van 4.933,40 euro, d.w.z. een bruto geïndexeerde maandelijkse betaling van 687,96 euro.

Na afloop van deze 12 maanden wordt het overlevingspensioen geschorst tenzij de betrokkene afstand doet van het vervangingsinkomen.”

En hij besluit:

“Uit de informatie die ons door de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid is toegezonden, blijkt dat u een dergelijk vervangingsinkomen ontvangt.

Uw pensioen moet dus geschorst blijven in plaats van aan u te worden uitbetaald op basis van een jaarlijks brutobedrag van 8.990,46 euro aan index 138,01.”

Deze conclusie op de pensioenbeslissing was dus niet volledig. Een jaar lang was het genot van het overlevingspensioen met een vervangingsinkomen wel degelijk mogelijk mits het overlevingspensioen beperkt werd tot 687,96 euro (aan index 138,01). Dit werd niet vermeld op de pensioenbeslissing.

Op 25 februari 2020 vroeg mevrouw Thibaude opnieuw aan de FPD wat zij moest doen om op 1 mei 2021 haar rustpensioen en het overlevingspensioen van haar overleden echtgenoot te kunnen genieten.

De FPD antwoordde dat indien zij het rustpensioen vóór de leeftijd van 65 jaar wenste te ontvangen, zij dit moest aanvragen en een attest van de RVA moest overmaken waarin stond dat zij niet langer

een uitkering ontving. De FPD stelde dat, ongeacht de datum waarop het rustpensioen ingaat, het overlevingspensioen vanaf dan niet meer kon worden uitbetaald.

Ten slotte vraagt zij op 27 september 2020 haar rustpensioen en een overlevingspensioen in de openbare sector aan met ingangsdatum 1 mei 2021. In de rubriek “opmerkingen” op de pensioen-aanvraag vermeldt zij: *“Ik heb via de site meerdere aanvragen gedaan, doch nooit een bevestiging ontvangen. Is mijn aanvraag weerhouden? Mijn echtgenoot die overleden is in mei 2003 was arbeider met recht op een rustpensioen als werknemer. Heb ik geen recht op een aanvulling bij een pensioen daar ik nooit recht had op een overlevingspensioen?”*

De FPD kent haar een rustpensioen als werknemer toe van 26.058,94 euro per jaar, d.w.z. een maandelijks bedrag van 2.171,58 euro en stelt dit pensioen betaalbaar vanaf 1 mei 2021.

De FPD onderzoekt ook het recht op haar overlevingspensioen en deelt mevrouw Thibaude mee dat het overlevingspensioen in de openbare sector vanaf 1 mei 2021 geschorst blijft. Het maandelijks bedrag ervan is dus vastgesteld op nul euro. Het overlevingspensioen van de overheid kan immers slechts tot een bepaald bedrag worden gecombineerd met een of meer rustpensioenen van eender welke regeling (ambtenarenregeling, werknemersregelingen, enz.). Dit bedrag is gelijk aan 55% van het maximumsalaris van de schaal van de laatste graad van de overleden ambtenaar, dat in aanmerking wordt genomen voor de berekening of de laatste herziening van het hoogste overlevingspensioen.

Op haar opmerkingen komt geen antwoord.

Omdat ze niet begreep waarom ze niet heeft kunnen genieten van het overlevingspensioen van haar overleden echtgenoot en er niet op haar opmerkingen gereageerd wordt, nam ze contact op met de Ombudsdienst Pensioenen.

Bedenkingen

De wetgeving voorziet in regels voor wat betreft de cumulatie van de toekenning van een rustpensioen met die van een overlevingspensioen.

In het geval van mevrouw Thibaude heeft de cumulatieregel van een overlevingspensioen met een rustpensioen inderdaad tot gevolg dat vanaf de toekenning van een rustpensioen op 1 mei 2021 de cumulatie van beiden niet mogelijk is, ook niet gedeeltelijk.

Wat de klaagster echt wou weten was of het overlevingspensioen kon betaald worden voordat haar eigen rustpensioen inging.

Er moet immers een onderscheid worden gemaakt tussen de toekenning van een overlevingspensioen en de uitbetaling ervan.

Het overlevingspensioen, ook als is het toegekend, wordt in principe niet uitbetaald zolang zij werkte en een vervangingsinkomen genoot. Doch de wetgeving voorziet in uitzonderingen:

- het combineren van het overlevingspensioen met een beroepsactiviteit is toegestaan, mits het bedrag van de beroepsinkomsten een bepaalde grens niet overschrijdt. Indien het ontvangen inkomen de vastgestelde grens overschrijdt, wordt het toegekende pensioen verminderd met het percentage waarmee de grens wordt overschreden en
- het overlevingspensioen kan gedurende 12 maanden worden gecombineerd met een vervangingsinkomen waarbij het overlevingspensioen beperkt wordt tot een door de wet van 28 juni 2013 vastgesteld bedrag.

De conclusie op de pensioenbeslissing van 5 april 2019 was niet volledig. Een jaar lang was het genot van het overlevingspensioen met een vervangingsinkomen wel degelijk mogelijk mits het overlevingspensioen beperkt werd tot 687,96 euro. Het is logisch dat mevrouw Thibaude besloot dat zij haar overlevingspensioen niet kon bekomen, ook niet gedurende twaalf maanden gecombineerd met een vervangingsinkomen en bijgevolg pensioenrechten misliep.

Toen aan mevrouw Thibaude uiteindelijk met ingang van 1 mei 2021 een rustpensioen werd toegekend heeft de FPD haar laten weten dat haar overlevingspensioen niet meer kan toegekend worden gelet op de cumulatieregel. Dit is wel correct.

Gelet op de gebrekkige motivering van de pensioenbeslissing van 5 april 2019 heeft de Ombudsman Pensioenen aan de FPD gevraagd, na voorafgaand hierover overleg te hebben gepleegd met mevrouw Thibaude, om haar overlevingspensioen met ingang vanaf 1 januari 2020 betaalbaar te stellen en tevens te verminderen met het percentage waarmee haar inkomsten de toegelaten grens overschrijden. Zo kon ze alsnog gedurende een jaar haar overlevingspensioen evenwel beperkt en verminderd met het percentage waarmee de toegelaten grens inzake werken naast pensioen werd overschreden genieten.

Conclusie

In navolging op deze bemiddelingsvraag heeft de FPD op 17 mei 2022 aan mevrouw Thibaude een overlevingspensioen dat beperkt werd tot het bedrag van 8.420,78 euro per jaar toegekend wegens de cumulatie met vervangingsinkomsten. Het betaalbare bedrag werd onmiddellijk verminderd met 16% tot 7.191,30 euro wegens de uitoefening van een beroepsactiviteit waarvan de inkomsten de wettelijke toegelaten grens overschreden en werd evenwel slechts betaalbaar gesteld van 1 januari tot 31 december 2020.

DOSSIER 36905

De feiten

De echtgenoot van mevrouw Deniau overleed op 27 september 2021. Op dat moment was haar echtgenoot nog werkzaam als werknemer en ontving hij nog geen pensioen. Mevrouw Deniau vraagt op 10 januari 2022 een overlevingspensioen aan met als ingangsdatum 1 september 2021.

De FPD kent haar op 19 april 2022 een overlevingspensioen in de werknemersregeling toe met als ingangsdatum 1 september 2021. Doch op de beslissing wordt vermeld: *“Als u dit pensioen wenst te genieten, moet u afstand doen van uw sociale uitkeringen zoals werkloosheidsuitkeringen, ziekte- en invaliditeitsuitkeringen. Hiervoor kan u gebruik maken van het document in bijlage waarop u deze verklaring kan doen.”* In bijlage wordt het document dat hiervoor bestemd is (model formulier 74 bis genaamd) mee verstuurd.

Op 21 juni 2022 vult mevrouw Deniau het formulier 74bis in waarop zij verklaart dat zij vanaf 1 september 2021 afstand doet van haar werkloosheidsuitkering.

Aangezien ze geen pensioenbeslissing waarbij haar pensioen uitbetaald werd ontving en ze er niet in slaagde telefonisch te weten te komen wanneer ze een beslissing zou ontvangen, nam ze op 1 augustus 2022 contact op met de Ombudsdienst Pensioenen.

Bedenkingen

Bij het onderzoek van het pensioendossier stelt de Ombudsman Pensioenen vast dat de pensioenbeslissing van 19 april 2021 geen melding maakt van het gegeven dat het genot van het overlevingspensioen met een vervangingsinkomen gedurende één jaar wel degelijk mogelijk is mits het overlevingspensioen beperkt wordt tot het bedrag voorzien in het KB van 28 mei 2013 (821,38 euro). Ook op het model 74 ter was deze mogelijkheid niet voorzien om deze optie te kiezen.

De dag na de ontvangst van de klacht heeft de Ombudsman Pensioenen aan de FPD gevraagd het dossier te behandelen. De FPD antwoordde diezelfde dag nog dat de vakantieperiode van de dossierbeheerder de reden was dat het dossier niet behandeld was, doch dat hij het dossier onmiddellijk gereactiveerd heeft.

Conclusie

De FPD erkende dat de mogelijkheid om het overlevingspensioen beperkt tot het bedrag IGO gedurende 12 maanden te cumuleren met een werkloosheidsuitkering niet voorzien was op het model 74 ter dat aan mevrouw Deniau verstuurd was.

Op 3 augustus 2022 ontving mevrouw Deniau een verbeterde beslissing waarop vermeld werd dat haar overlevingspensioen beperkt tot 821,38 euro met haar werkloosheidsuitkeringen gedurende 12 al dan niet opeenvolgende maanden cumuleerbaar is.

Nadat mevrouw Deniau bevestigd heeft van deze optie gebruik te maken heeft de FPD het beperkte overlevingspensioen voor de periode van één jaar, met name van 1 september 2021 tot en met 31 augustus 2022, effectief betaalbaar gesteld.

Opmerking

Veiligheidshalve heeft de Ombudsman Pensioenen de FPD ondervraagd: de vraag rees immers of de twee klachten waarbij vastgesteld werd dat op de verzonden pensioenbeslissingen en/of verklaringen betreffende het genot van sociale uitkeringen niet alle keuzeopties voorzien werden twee maal een punctueel probleem betrof dan wel of het hier een structureel probleem betrof. De FPD heeft bevestigd dat het zeker punctuele problemen betrof.

*Aanbeveling betreffende onderzoek
tot toekenning van vakantiegeld voor
ontslagcompensatievergoeding*

5 HOOFDSTUK

Aanbeveling betreffende onderzoek tot toekenning van vakantiegeld voor ontslagcompensatievergoeding

Een gepensioneerde krijgt in het werknemersstelsel in mei zijn vakantiegeld uitbetaald, behalve in het jaar waarin hij met pensioen gaat. Zo wordt vermeden dat hij gedurende het eerste jaar van pensionering twee maal een vakantiegeld krijgt uitbetaald (met name door de werkgever berekend op basis van de beroepsactiviteit van het vorige jaar en door de pensioendienst). Enkel wanneer de werknemer in het jaar voorafgaand aan zijn pensioen een volledig jaar werkloosheids-, ziekte- of invaliditeitsuitkeringen genoten heeft krijgt hij wel een vakantiegeld uitbetaald door de pensioendienst. Hij krijgt immers in dat geval geen vakantiegeld uitbetaald in de werkloosheids-, ziekte- of invaliditeitsregeling zodat bij betaling van vakantiegeld door de pensioendienst hij ook geen twee keer vakantiegeld krijgt uitbetaald. Wie gedurende een volledig jaar een ontslagcompensatievergoeding krijgt uitbetaald ontvangt tijdens het eerste jaar van pensioen geen vakantiegeld: noch van de RVA noch van de pensioendienst. De ontslagcompensatievergoeding¹ die als doel heeft het compenseren van het verschil in opzegtermijnen tussen arbeiders en bedienden is nieuw in het leven geroepen vanaf 2014 en kon dus in 1994 bij de vaststelling van de regels inzake de toekenning van een vakantiegeld bij het werknemerspensioen niet opgenomen worden in de lijst van uitzonderingsgevallen waarin wel vakantiegeld wordt uitbetaald door de pensioendienst in het werknemersstelsel. De Ombudsman Pensioenen beveelt dan ook de wetgevende macht aan om na te gaan of de uitzonderingslijst van gevallen waarin vakantiegeld wordt uitbetaald gedurende het jaar waarin het pensioen in het werknemersstelsel ingaat niet dient uitgebreid te worden naar arbeiders die tijdens het jaar voorafgaand aan hun pensionering een ontslagcompensatievergoeding hebben gekregen.

DOSSIER 36566

De feiten

In de loop van de maand april 2022 nam de heer De Bie contact op met de Ombudsdienst Pensioenen aangezien hij zich niet akkoord kon verklaren met het feit dat hij in mei 2022 geen vakantiegeld als gepensioneerde werknemer zal ontvangen van de Federale Pensioendienst en deelde hij ons eveneens de reden van zijn niet-akkoord mee: “Ik ben met pensioen gegaan op 1 mei 2022 aangezien men mij had meegedeeld dat ik samen met mijn pensioen voor de maand mei 2022 een vakantiegeld zou ontvangen. Ik heb gewerkt als arbeider tot eind juli 2020, daarna heb ik een ontslagcompensatievergoeding (OCV) ontvangen van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening voor 53 weken en vanaf 9 augustus 2021 ben ik in SWT (= Stelsel van Werkloosheid met bedrijfsToeslag) gegaan tot heden. In 2021 heb ik vakantiegeld genoten als arbeider voor de prestatie (arbeidsjaar 2020) periode 1 januari 2020 tot 31 juli 2020. Voor de periode waarin ik een ontslagcompensatievergoeding genoot heb ik geen gelijkstelling voor vakantiegeld gekregen. Dus concreet voor de periode van augustus 2020 tot 8 augustus 2021 zal ik geen vakantiegeld gaan ontvangen. Dit in tegenstelling tot een persoon die een normale verbrekingsvergoeding ontvangt. Bij een normale opzeg- of verbrekingsvergoeding als arbeider kan men aanspraak maken op vakantiegeld en als bediende wordt dit verrekend in een verbrekingsvergoeding of vakantiegeld uit dienst. In 2021 heb ik ook geen enkele arbeidsdag, dus ook geen rechten op vakantiegeld. Ik heb in 2021 enkel sociale uitkeringen. Ik voel mij dus benadeeld aangezien ik geen aanspraak zou kunnen maken op vakantiegeld als gepensioneerde in 2022 en ik, indien ik dit vooraf had geweten, slechts mijn pensioen zou opgenomen hebben vanaf 1 januari 2023”.

¹ T145 | Documentatie | RVA.

Bedenkingen

De wijze waarop en onder welke voorwaarden een vakantiegeld aan een gepensioneerde kan worden toegekend vinden we terug in artikel 56 van het KB van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers.

Tot en met 31 december 1994 luidde de tekst als volgt: “§ 1. Er wordt jaarlijks een vakantiegeld en een aanvullende toeslag bij het vakantiegeld verleend aan de gerechtigden op een rust- en overlevingspensioen. § 2. Het vakantiegeld en de aanvullende toeslag worden verleend zonder dat de verplichting om in België te verblijven vereist is op voorwaarde dat de bij § 1 bedoelde gerechtigden voor de maand mei van het lopend jaar werkelijk het rustpensioen of het overlevingspensioen genieten ...”.

Door het koninklijk besluit van 5 juni 1994 tot wijziging van het vakantiegeld en de aanvullende toeslag bij het vakantiegeld bepaald in het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers is voor wat betreft de pensioenen die ingaan vanaf 1 januari 1995 volgende tekst van toepassing: “Er wordt jaarlijks een vakantiegeld en een aanvullende toeslag bij het vakantiegeld verleend aan de gerechtigden op een rust- of overlevingspensioen.

Het vakantiegeld en de aanvullende toeslag bij het vakantiegeld worden evenwel niet toegekend tijdens het jaar waarin het pensioen daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaat. Het daaropvolgend jaar worden een vakantiegeld en een aanvullende toeslag bij het vakantiegeld toegekend, in verhouding tot het aantal maanden tijdens dewelke de gerechtigde het pensioen heeft genoten tijdens het jaar waarin het is ingegaan. Ze worden volledig toegekend tijdens de daaropvolgende jaren. In afwijking van het tweede lid worden het vakantiegeld en de aanvullende toeslag volledig toegekend vanaf het jaar waarin het rustpensioen daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaat, aan de gerechtigden die titularis zijn van een brugpensioen, of genieten van vergoedingen wegens ziekte, invaliditeit of onvrijwillige werkloosheid gedurende het volledig burgerlijk jaar dat voorafgaat aan het jaar tijdens hetwelk het pensioen ingaat ...”.

Aangezien er in de aanhef bij het KB geen expliciete verantwoording voor het uitvaardigen van het KB te vinden is doch enkel een verwijzing naar het advies van het Beheerscomité van de (toenmalige) Rijksdienst voor Pensioenen d.d. 25 april 1994 hebben we dit advies geraadpleegd teneinde de bedoeling van de wetgever te achterhalen. Doch ook dit advies brengt geen duidelijkheid over de reden van deze tekstwijziging.

We kunnen dus op zoek gaan naar de vermoedelijke wil van de wetgever rekening houdend met de algemene strekking van de wetgeving betreffende het vakantiegeld van een gepensioneerde. Deze in ogenschouw nemend kunnen we aannemen dat de reden voor deze wetgevingswijziging het vermijden is dat een gepensioneerde gedurende het eerste jaar van zijn pensioen tweemaal een vakantiegeld zou ontvangen, namelijk van zijn werkgever (berekend op basis van de beroepsactiviteit in het vorig jaar) en van de pensioendienst. Deze aanneme vindt o.a. zijn bevestiging in de in de wetgeving bepaalde afwijkingen van de algemene regel dat er geen vakantiegeld en aanvullende toeslag worden toegekend in het jaar waarin het rustpensioen daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaat.

Er wordt immers wel een vakantiegeld toegekend aan de gerechtigden die titularis zijn van een uitkering SWT (brugpensioen), of genieten van vergoedingen wegens ziekte, invaliditeit of onvrijwillige werkloosheid gedurende het volledig burgerlijk jaar dat voorafgaat aan het jaar tijdens hetwelk het pensioen ingaat.

Op basis van de limitatieve lijst van uitzonderingen die voorkomt in het voornoemde artikel 56 van het KB van 21 december 1967 komen we tot de conclusie dat de heer De Bie in mei 2022 inderdaad geen recht heeft op een vakantiegeld als gepensioneerde werknemer. Hij genoot immers gedurende het voorgaande jaar (tot en met 9 augustus 2021) een ontslagcompensatievergoeding.

Echter de statuten van arbeiders en bedienden werden vanaf 1 januari 2014 gedeeltelijk geharmoniseerd tot één statuut van werknemer. Daardoor gelden vanaf 1 januari 2014 nieuwe regels voor het bepalen van de opzegtermijn bij ontslag. Dit betekende voor de arbeiders dat zij normaal gezien recht hebben op een langere opzegtermijn. Deze nieuwe opzegtermijnen zijn enkel volledig van toepassing indien de arbeidsovereenkomst is aangevan na 31 december 2013. Indien de arbeidsovereenkomst is aangevan vóór 1 januari 2014 wordt de anciënniteit opgesplitst in twee stukken:

- De anciënniteit vóór 2014 geeft recht op een opzegtermijn volgens de oude regeling (nadeliger);
- De anciënniteit vanaf 2014 geeft recht op een opzegtermijn volgens de nieuwe regeling.

De nadelige opzegtermijnen vóór 2014 worden gecompenseerd door de ontslagcompensatievergoeding. De Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening zal de opzegtermijn of vergoeding aanvullen tot het equivalent van de opzegtermijn of vergoeding waarop iemand recht heeft indien zijn anciënniteit volledig was opgebouwd onder de voordeliger regeling vanaf 2014.

De ontslagcompensatievergoeding wordt gelijkgesteld met een opzegvergoeding en bijgevolg is de periode gedekt door de ontslagcompensatievergoeding een recht openende periode voor alle takken van de sociale zekerheid (behalve voor de jaarlijkse vakantie)².

Uit deze informatie blijkt dat de heer De Bie uit hoofde van zijn “activiteit” gedurende het kalenderjaar 2021 (van 1 januari 2021 tot en met 8 augustus 2021 genoot hij een ontslagcompensatievergoeding en vanaf 9 augustus 2021 tot en met 31 december 2021 genoot hij een S.W.T.) geen rechten heeft opgebouwd inzake vakantiegeld.

Het feit dat de ontslagcompensatievergoeding slechts in 2014 is ontstaan heeft tot gevolg dat deze vorm van tegemoetkoming niet opgenomen kon zijn in de uitzonderingslijst die dateert van 1994.

Wij bevelen dan ook de wetgevende macht aan om na te gaan of de ontslagcompensatievergoeding niet dient opgenomen te worden in de limitatieve lijst van uitzonderingsgevallen waarin gedurende het eerste jaar van het pensioen wel een vakantiegeld wordt toegekend.

² Bron: website Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.

*Oproep tot verbetering van gegevensuitwisseling
betreffende ZIV-inhouding,
solidariteitsbijdrage en bedrijfsvoorheffing*

6 HOOFDSTUK

Oproep tot verbetering van gegevensuitwisseling betreffende ZIV-inhouding, solidariteitsbijdrage en bedrijfsvoorheffing

Reeds verschillende jaren (reeds in het Jaarverslag 2013 p. 103) roept de Ombudsman Pensioenen de pensioendiensten (FPD, Ethias, RSZ) op om de gegevensuitwisseling betreffende de ZIV-inhouding, de solidariteitsbijdrage en de bedrijfsvoorheffing te verbeteren wanneer een gepensioneerde een wettelijk pensioen uitbetaald krijgt van meerdere pensioendiensten. Dit door ervoor te zorgen dat de pensioendiensten in real time elkaars pensioenbestanden kunnen raadplegen. Enkel zo kunnen de ZIV-inhoudingen, de solidariteitsbijdrage en de bedrijfsvoorheffing in alle gevallen tijdig en correct ingehouden worden.

In 2022 vonden verschillende indexaties plaats waardoor de problematiek van het niet tijdig en correct inhouden van deze bijdragen nog acuter werd.

Meer specifiek ontving de Ombudsman Pensioenen een aantal klachten over tijdelijk te veel ingehouden ZIV-bijdrage op het pensioen uitbetaald door de FPD in combinatie met een pensioen dat betaald wordt door Ethias vóór vervallen termijn tijdens de maand dat het werknemerspensioen geïndexeerd werd wanneer de pensioenbedragen maar iets hoger lagen dan ZIV-drempel.

De Ombudsman Pensioenen stelde vast dat de FPD de pensioenen van Ethias die betaald moeten worden in de eerste maand helft voor de vaststelling van de ZIV-bijdrage ten onrechte fictief indexeerde -deze pensioenen worden immers pas geïndexeerd de 2de maand volgend op de overschrijding van de spilindex- waardoor in een aantal gevallen (wanneer er een beperkte ZIV-inhouding diende plaats te vinden) te veel ZIV-bijdragen werden ingehouden die pas op het einde van het jaar zouden terugbetaald worden. In deze dossiers vond voor de tweede keer een foutieve ZIV-inhouding plaats wanneer de FPD via een elektronische flux met een maand vertraging het bedrag van het pensioen uitbetaald door Ethias ontving. De FPD ontving op dat moment immers het niet-geïndexeerde pensioenbedrag van Ethias van de vorige maand, terwijl er bij de berekening van de ZIV-bijdrage voor de desbetreffende maand rekening moet gehouden worden met het geïndexeerde pensioenbedrag van Ethias.

Na bemiddeling van de Ombudsdienst Pensioenen werd in alle klachtendossiers een vervroegde terugbetaling van de te veel ingehouden ZIV-bijdrage bekomen en heeft de FPD zijn programmatie aangepast waardoor er sneller een meer correcte ZIV-inhouding plaatsvindt.

Vorig jaar heeft de Ombudsman Pensioenen aanbevolen aan de wetgever om de wetgeving aan te passen zodat ook de pensioenen die Ethias vóór vervallen termijn betaalt geïndexeerd zouden worden vanaf de maand volgend op de overschrijding van de spilindex. Immers de keuze door de werkgever van de pensioeninstelling aan wie hij de uitbetaling van het pensioen heeft toevertrouwd is volgens de Ombudsman Pensioenen geen objectief criterium voor een verschil in behandeling. Indien deze aanbeveling zou ingewilligd worden, kan deze problematiek zich niet meer voordoen.

De feiten

Dossier 36609: Op 26 april 2022 klaagt mevrouw Fivez bij de Ombudsdienst Pensioenen over de te hoge afhouding van de ziekte- en invaliditeitsbijdrage (ZIV) op haar pensioen.

Zij had vastgesteld dat er een te hoge bijdrage ingehouden werd op haar werknemerspensioen uitbetaald door de FPD en op dit van Ethias. Zij had hiervoor met Ethias contact opgenomen en daar werd haar gezegd dat er inderdaad te hoge ZIV-bijdrage afgehouden werden, doch dat de FPD hiervoor verder bevoegd was.

Op haar vraag aan de FPD met betrekking tot een terugbetaling van de te veel ingehouden bijdrage kreeg zij evenwel een negatief antwoord.

Mevrouw Fivez geeft aan dat zij het als alleenstaande financieel niet zo breed heeft en vraagt aan de Ombudsman Pensioenen of dit kan rechtgezet worden.

De andere klachtendossiers liggen in dezelfde lijn. Ze gaan allemaal over te hoge inhoudingen van de ZIV-bijdrage op het pensioen betaald door FPD én het pensioen dat door Ethias vóór vervallen termijn betaald wordt.

Bedenkingen

Mevrouw Fivez heeft een overheidspensioen dat vóór vervallen termijn uitbetaald wordt door Ethias en zij ontvangt tevens een werknemerspensioen dat betaald wordt door de Federale Pensioendienst op het einde van de maand.

De FPD die haar werknemerspensioen uitbetaalt, beheert het pensioenkadaster en bepaalt de inhouding van de sociale bijdrage(n)¹ op het totaal van de hiervoor in aanmerking te nemen pensioenen (wettelijke en bovenwettelijke).

De ZIV is een wettelijke afhouding op het pensioen. Deze bedraagt 3,55% op voorwaarde dat de inhouding niet tot gevolg heeft dat het pensioen (na inhouding van de bijdrage) onder een wettelijk vastgestelde drempel komt te liggen. Is dat het geval, dan moet er een beperkte inhouding gebeuren tot het drempelbedrag.

Bij elke indexatie van de wettelijke pensioenen² worden deze drempelbedragen ook aangepast aan de index.

De Ombudsman Pensioenen kon vrij snel vaststellen wat het probleem was.

De drempelbedragen voor de ZIV-bijdrage en het FPD-pensioen worden aangepast in de maand volgend op de overschrijding van de spilindex. Het vóór vervallen termijn betaalde pensioen van Ethias wordt pas in de tweede maand volgend op de overschrijding³ van de spilindex aangepast.

Vooreerst herhalen hier wij hier de basisprincipes van de (beperkte) inhouding van de ZIV-bijdrage.

De wetgeving bepaalt dat er een ZIV-afhouding moet plaatsvinden op de wettelijke pensioenen. De ZIV-afhouding financiert mee de ziekte – en invaliditeitsverzekering.

Voor wat betreft de inhoudingen ervan baseert de FPD zich op de wet van 13 maart 2013 tot hervorming van de inhouding van 3,55 % ten gunste van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en de solidariteitsbijdrage verricht op de pensioenen en op zijn uitvoeringsbesluit, namelijk het koninklijk besluit van 8 december 2013 tot uitvoering van artikelen 4 en 13 van de wet van 13 maart 2013 tot hervorming van de inhouding van 3,55 % ten gunste van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en de solidariteitsbijdrage verricht op de pensioenen.

¹ De ZIV en de solidariteitsbijdrage.

² Werknemers, zelfstandigen en overheidspensioen die na vervallen termijn betaald worden.

³ Het pensioen bij Ethias wordt geïndexeerd vanaf de 2de maand volgend op de maand waarin de spilindex overschreden wordt. Beide pensioendiensten passen hiermee de wetgeving die van toepassing is op het pensioen dat zij uitbetalen correct toe.

Uit de wetgeving blijkt dat om de correcte ZIV-bijdrage te kunnen vaststellen, er rekening moet worden gehouden met alle bruto pensioeninkomsten die éénzelfde gerechtigde ontvangt, ongeacht hun aard. Dit wil zeggen zowel wettelijke (werknemers, zelfstandigen, openbare dienst, ...) als buitenwettelijke pensioenen (groepsverzekeringen, pensioenfondsen, ...)⁴.

Alle pensioenvoordelen⁵ die een gepensioneerde ontvangt worden opgeslagen in het zogenaamde 'Pensioenkadaster'. Dit kadaster wordt bijgewerkt wanneer er zich wijzigingen in de pensioentoestand voordoen.

De uitwisseling van gegevens tussen de verschillende pensioendiensten en dit pensioenkadaster en tussen de pensioendiensten onderling moet gebeuren via de Kruispuntbank voor de Sociale Zekerheid.

Voor de inhouding van de ZIV-bijdrage is de wettelijke drempel⁶ 1.699,84 euro (bedrag op 1 januari 2022 voor een pensioen als alleenstaande).

D.w.z. dat wanneer het totaal van *alle pensioeninkomsten* deze drempel overstijgt er in principe een inhouding van 3,55 % moet gebeuren. Als evenwel de volledige inhouding van 3,55% tot gevolg zou hebben dat het totaal van de pensioenvoordelen hierdoor onder de drempel zou komen te liggen, dan moet de inhouding beperkt worden tot de drempel.

Waarom moet er op het pensioen van mevrouw Fivez een beperkte ZIV-bijdrage ingehouden worden in de maand volgend op de overschrijding van de spilindex?

Dat een beperkte ZIV-inhouding dient plaats te vinden is het gevolg van het feit dat enerzijds de drempel voor de ZIV-bijdrage geïndexeerd wordt in de maand waarin het pensioen dat uitbetaald wordt door de FPD geïndexeerd wordt maar anderzijds het vóór vervallen termijn pensioen uitbetaald door Ethias pas een maand later geïndexeerd wordt. Hierdoor moet er dus tijdelijk, met name gedurende de maand volgend op de overschrijding van de spilindex, in dergelijke gevallen een beperkte inhouding plaats vinden.

Voor januari 2022 was de ZIV-drempel⁷ 1.699,84 euro, vanaf maart 2022 verhoogde de drempel als gevolg van de indexering van de pensioenen tot 1.733,83 euro; in mei was er terug een indexaanpassing en werd de drempel 1.768,51 euro.

Wij verduidelijken hieronder een *correcte beperkte* inhouding aan de hand van de (bruto-) pensioenbetaling van mevrouw Fivez voor de maand maart 2022, namelijk het werknemerspensioen van 275,40 euro en het pensioen betaald vóór vervallen termijn door Ethias van 1.511,79 euro of in totaal 1.787,19 euro bruto:

- *In principe moet 3,55 % ingehouden worden: dat zou dan een totale ZIV-bijdrage zijn van: $1.787,19 \times 3,55\% = 63,45$ euro, of 53,67 euro inhouding door Ethias en 9,78 inhouding door de FPD.*
- *Doch deze afhouding van 63,45 euro heeft tot gevolg dat het pensioenbedrag dan onder de drempel komt te liggen, namelijk $1.787,19 - 63,45 = 1.723,74$ wat lager is dan 1.733,83 (drempel maart – zie hoger).*
- *In dit geval moet de inhouding dus beperkt worden tot de drempel, namelijk $1.787,19 - 1.733,83 = 53,36$ euro.*

Het werknemerspensioen (en het drempelbedrag ZIV – zie hoger) volgt de aanpassingen aan de index, doch het vóór vervallen termijn betaalde Ethias pensioen wordt pas geïndexeerd de maand erop volgend.

Om de ZIV-bijdrage op het totaal van de verschillende pensioenen op een correcte wijze te kunnen bepalen, moet de FPD rekening houden met de pensioenbedragen die hem door de andere pensioenbetalers (Ethias in dit geval) doorgestuurd worden. Hij doet dit in de praktijk aan de hand van een digitale flux die pas de maand volgend op de effectieve uitbetaling doorgestuurd wordt naar de FPD.

4 Artikel 3 en 4 van de wet van 13 maart 2013.

5 Artikel 1, b van het KB van 8 december 2013.

6 Artikel 1, d van het KB van 8 december 2013.

7 Voor alleenstaande pensioenen.

Maar, om de juiste inhoudingen voor de maand zelf te kunnen vaststellen heeft de FPD het (totaal) betaalde bruto pensioenbedrag van de desbetreffende maand nodig, terwijl het exact uitbetaalde bedrag hem pas de maand nadien via de flux meegedeeld wordt.

De FPD heeft hier voor een pragmatische oplossing gezorgd. Deze verloopt als volgt:

De gekende bedragen van de wettelijk pensioenen die hij zelf niet uitbetaalt gaat de FPD zelf “pre-indexeren” in die welbepaalde maand dat er een indexatie van de pensioenen plaatsvindt. Op die manier kan hij direct de correcte (al dan niet beperkte) inhouding voor die betrokken maand vaststellen.

Moet er dan volgens FPD een beperkte inhouding plaatsvinden, dan zal hij deze beperkte inhouding afhouden van het pensioen dat hij zelf uitbetaalt en verwittigt hij hiervan de andere pensioenadministratie die dan in principe geen inhouding ZIV meer dient te doen, *vanaf de volgende maand wel te verstaan*.

Doch de FPD heeft voor de programmatie van dit geautomatiseerde systeem geen rekening gehouden met het feit dat de vóór vervallen termijn door Ethias betaalde pensioenen (zoals deze in alle klachtendossiers) pas effectief de maand daaropvolgend aangepast worden aan de index.

Wij stelden bijkomend vast dat de door de andere pensioeninstelling digitaal doorgestuurde betaalinfo (de zogenaamde “flux” die pas de maand daaropvolgend binnenkomt – zie ook hoger) de eerdere door de FPD toegepaste pre-indexatie overschreef. Dat kan dus ingeval er meerdere indexaanpassingen zijn op korte termijn voor extra problemen zorgen in de vaststelling van de juiste ZIV op het totaalbedrag van de pensioenen.

Hieronder ter illustratie de pensioenbedragen maart en april waarmee de FPD rekening houdt (1) en wat het werkelijk had moeten zijn (2).

MAAND/2022	Maart(1)	Maart(2)	April(1)	April(2)
Drempel ZIV	1.733,83	1.733,83	1.733,83	1.783,33
RECHTEN				
FPD	275,40	275,40	275,40	275,40
ETHIAS	1.542,03 (foute pre-indexering vooraf door FPD)	1.511,79 Effectief door Ethias uitbetaald bedrag	1.511,79 Digitale flux van Ethias	1.542,03 Effectief door Ethias uitbetaald bedrag
TOTAAL	1.817,43	1.787,19	1.787,19	1.817,40
door FPD ingehouden (1) en werkelijk in te houden (2)	9,78	53,36 (beperkte inhouding)	53,36	9,78
Ingehouden door Ethias en werkelijk in te houden (2)	53,67	geen	56,31	54,74
Totaal	63,54	53,36	109,67	64,52

Deze tabel geeft de problematiek weer waar de FPD mee te kampen heeft. Namelijk de pre-indexatie in maart (1) is niet correct omdat het Ethias pensioen pas in april geïndexeerd wordt en bovendien loopt het in april (1) terug fout omdat de FPD dan de flux ontvangt van de pensioenbetaling van maart, uiteraard nog zonder geïndexeerd bedrag. Het juiste in april uitbetaalde Ethias pensioen bereikt de FPD met de toepasselijke flux pas in mei 2022, pas op dat ogenblik kunnen de ZIV-inhoudingen terug correct bijgesteld worden.

To the point: enkel in maart 2022 had er een beperkte inhouding van de ZIV-bijdrage moeten zijn. Vanaf april zijn de twee pensioenen allebei geïndexeerd en normaliseert de inhouding van de ZIV-bijdrage terug naar 3,55%.

Maar, als er dan meerdere indexaanpassingen zijn zoals in 2022 het geval was⁸ en die trouwens mekaar begin 2022 opvolgden om de twee maanden, dan is er dus in zo goed al alle gevallen⁹ waarvan het totaal pensioenbedrag flirt met de drempel voor de ZIV-afhouding een te hoge ZIV-inhouding en dit dan wel over een periode van zes maanden. Immers op het ogenblik dat de ZIV-bijdrage normaliseert (na twee maanden) is er terug een indexatie van het FPD-pensioen én een pre-indexatie van het Ethias pensioen, waarna het probleem terug begint en er pas een normalisatie is na twee maanden.

Elk jaar (in de loop van de maand februari) bekijkt de FPD automatisch voor elk betrokken dossier de ZIV-inhoudingen op het pensioen van het vorige jaar. In voorkomend geval betaalt de FPD dan de ten onrechte ingehouden ZIV-bijdrage terug.

In het dossier (maar ook in andere analoge klachtendossiers) hadden wij kunnen vaststellen dat het verschil tussen de werkelijk ingehouden en de effectief in te houden ZIV-bijdrage ernstig opliep.

Wij hebben derhalve op 18 mei 2022 aan de FPD gevraagd om enerzijds de te veel ingehouden ZIV-bijdrage zo spoedig mogelijk terug te betalen en anderzijds hebben wij hem om een oplossing gevraagd voor dit probleem.

De FPD antwoordde snel en adequaat op onze bemiddelingsvragen. In het geval van mevrouw Fivez wordt de te veel ingehouden ZIV-bijdrage voor de periode van januari 2022 tot en met mei 2022 voor een totaal bedrag van 161,05 euro terugbetaald. Na onze opmerking hierover stelde de FPD ook nog vast dat er ook voor juni 2022 nog een te hoge ZIV-bijdrage ingehouden werd van 54,77 euro en deze werd ook terugbetaald aan betrokkene.

In totaal werd dus 215,82 euro aan ten onrechte ingehouden ZIV-bijdrage terugbetaald aan mevrouw Fivez. Ook in andere gelijklopende dossiers waren de terugbetalingen van dezelfde orde.

Wij hebben kunnen vaststellen dat de situatie in het betaaldossier genormaliseerd is vanaf de betaling van het pensioen voor de maand juli 2022. Dan wordt er terug, op beide pensioenen 3,55% ZIV-bijdrage ingehouden.

Conclusie 1

De Ombudsman Pensioenen is van mening dat als de som van de te veel ingehouden ZIV-bijdrage oploopt, de FPD op eenvoudige vraag van betrokkene (zoals in het geval van mevrouw Fivez) de te veel ingehouden ZIV-bijdrage direct zou moeten terugbetalen. Temeer daar wij in de verschillende dossiers konden vaststellen dat het toch over vrij grote bedragen ging.

Als gevolg van de invoering van de unieke betaling¹⁰ worden de overheidspensioenen (vóór vervallen termijn) die betaald worden door de FPD vanaf 1 januari 2019 geïndexeerd in de eerste maand volgend op de overschrijding van de spilindex terwijl die voordien ook (zoals het pensioen betaald door Ethias) geïndexeerd werden twee maanden na het overschrijden van de spilindex.

De FPD heeft zijn programmatie voor wat betreft de pre-indexering op het ogenblik van de invoering van de unieke betaling niet proactief aangepast aan het feit dat sommige gepensioneerden betaald door Ethias de index pas krijgen twee maanden na de overschrijding van de spilindex.

Dit komt nu pas aan de oppervlakte omdat er verschillende (om de twee maanden, namelijk januari, maart en mei 2022) indexaanpassingen zijn en tevens als gevolg van de klachten die ons en de FPD hierover bereikt hebben.

8 Op het ogenblik van onze bespreking waren er al indexaties geweest in januari, maart en mei 2022.

9 Wiens Ethias pensioen betaald wordt voor vervallen termijn.

10 Vanaf 1 januari 2019 worden alle door de FPD betaalde voordelen samen betaald in een unieke betaling. Het gevolg van deze "unieke" betaling was dat de door de FPD uitbetaalde overheidspensioenen (vóór vervallen termijn) thans ook geïndexeerd worden in de eerste maand volgend op de overschrijding van de spilindex terwijl die voordien geïndexeerd werden twee maand na het overschrijden van de spilindex.

Voor wat betreft de aanpassing van zijn programmatie heeft de FPD ons meegedeeld dat hij de gevallen waarbij het andere pensioen dat vóór vervallen termijn betaald wordt zal filteren. In deze specifieke situatie zal de pre-indexering dan pas de maand daaropvolgend plaatsvinden.

Dat neemt dan uiteraard niet weg dat er in de maand nadat de spilindex overschreden wordt nog iets te veel ZIV-bijdrage kan ingehouden worden, namelijk het verschil tussen de 3,55% op het totaal pensioenbedrag met de eventuele (tot de drempel) beperkte inhouding. Zoals tevens uit de tabel (zie hoger) blijkt zal de te veel ingehouden ZIV-bijdrage in het geval van mevrouw Fivez relatief beperkt zijn (namelijk $63,54 - 53,36 = 10,18$ euro), dit dan wel voor elke maand waar enkel de pensioenen betaald door FPD geïndexeerd worden.

Zoals eerder in deze bespreking al aangehaald zal de ingehouden ZIV-bijdrage dan per lopend jaar automatisch in de loop van de maand februari van het daaropvolgende jaar bekeken worden en indien nodig terugbetaald worden. Als het bedrag van de ten onrechte ingehouden ZIV-bijdrage oploopt (wat door verschillende indexaties in hetzelfde jaar mogelijk is) verwachten wij wel dat de FPD de vraag van betrokkene naar een eerdere terugbetaling inwilligt.

De door de FPD aan zijn programmatie aangebrachte aanpassing, met name de pre-indexering voor deze specifieke gevallen, is alvast een aanzienlijke verbetering.

Conclusie 2

Wij merken op dat wij in ons Jaarverslag 2021 (maart 2022)¹¹ een aanbeveling aan de wetgever gedaan hebben om de wetgeving aan te passen zodat ook de vóór vervallen termijn door Ethias betaalde pensioenen geïndexeerd zouden worden vanaf de maand volgend op de overschrijding van de spilindex.

Immers de keuze door de werkgever van de pensioeninstelling aan wie hij de uitbetaling van het pensioen heeft toevertrouwd is volgens de Ombudsman Pensioenen geen objectief criterium voor een verschil in behandeling. Indien deze aanbeveling ingewilligd wordt, kan deze problematiek zich niet meer voordoen.

Conclusie 3

Reeds verschillende jaren (reeds in het Jaarverslag 2013 p. 103) roept de Ombudsman Pensioenen de pensioendiensten (FPD, Ethias, RSZ) op om de gegevensuitwisseling betreffende de ZIV-inhouding, de solidariteitsbijdrage en de bedrijfsvoorheffing te verbeteren wanneer een gepensioneerde een wettelijk pensioen uitbetaald krijgt van meerdere pensioendiensten.

Dit door ervoor te zorgen dat de pensioendiensten in real time elkaars pensioenbestanden kunnen raadplegen. Enkel zo kunnen de ZIV-inhoudingen, de solidariteitsbijdrage en de bedrijfsvoorheffing in alle gevallen tijdig en correct ingehouden worden.

¹¹ Zie Jaarverslag Ombudsdienst Pensioenen 2021, p. 123-126.

*Aanbeveling om de betalingsvoorwaarden van de
bijzondere bijslag zelfstandige aan te passen aan
de gewijzigde toekenningsvoorwaarden van het
minimumpensioen als zelfstandige in 2014*

Aanbeveling om de betalingsvoorwaarden van de bijzondere bijslag zelfstandige aan te passen aan de gewijzigde toekenningsvoorwaarden van het minimumpensioen als zelfstandige in 2014

De bijzondere bijslag zelfstandige die in het leven geroepen is in 1984 is bedoeld om het verschil tussen de pensioenen als zelfstandige die destijds nog berekend werden op basis van forfaitaire bedragen per loopbaanjaar en het bedrag van het gewaarborgd inkomen voor bejaarden (de voorloper van de Inkomensgarantie voor Ouderen) kleiner te maken. Naarmate dit doel meer bereikt werd nam het voordeel af. De betalingsvoorwaarden van de bijzondere bijslag werden later gekoppeld aan de evolutie van het bedrag en de toekenningsmodaliteiten van het minimumpensioen. Vanaf juli 1994 was het de intentie van de wetgever (de geest van de wetgeving) om de bijzondere bijslag enkel nog uit te betalen aan de zelfstandige gepensioneerden die geen recht hebben op het minimumpensioen. Kortom voor de zelfstandige pensioenen die berekend werden op basis van het forfaitaire bedrag of op basis van de bedrijfsinkomsten. In 2014 werd de buitenlandse loopbaan ook in aanmerking genomen om na te gaan of de loopbaan van een gepensioneerde zelfstandige 2/3de van een volledige loopbaan bereikt zodat hij aanspraak kan maken op een minimumpensioen als zelfstandige. De gevolgen van deze aanpassing aan de wetgeving voor de bijzondere bijslag werden destijds door de wetgever uit het oog verloren. Niettemin houden de pensioendiensten -weliswaar tegen de letter van de wet in- in hun administratieve praktijk al wel rekening met deze gevolgen. Wij bevelen de wetgever aan om de wetgeving betreffende de betalingsvoorwaarden van de bijzondere bijslag zelfstandige aan te passen zodat de letter van de wet ook overeenstemt met de geest van de wetgeving en de wet in overeenstemming is met de administratieve praktijken van de pensioendiensten.

DOSSIER 36563

De feiten

Op 7 april 2022 klaagt de heer Jansen bij de Ombudsdienst Pensioenen erover dat na de herziening van zijn pensioenrechten door de Federale Pensioendienst er iets niet duidelijk is voor wat betreft de betaling van de pensioenachterstallen. Meer bepaald stelt hij dat een eerder uitbetaald voordeel thans terug in mindering gebracht werd op de achterstallige pensioenbedragen. Hij vraagt aan de Ombudsdienst Pensioenen verduidelijking.

Bedenkingen

Het voordeel waar de heer Jansen naar verwijst betreft de bijzondere bijslag zelfstandige (BBZ), die in principe onder welbepaalde voorwaarden elk jaar in de loop van de maand juli kan betaald worden aan de gerechtigden op een zelfstandige pensioen.

Het gaat hier om een bijslag die bedoeld is om het verschil tussen het forfaitair pensioen als zelfstandige¹ en het gewaarborgd inkomen voor bejaarden (de voorloper van de Inkomensgarantie voor Ouderen) kleiner te maken. Deze werd ingevoerd door artikel 152 van de wet van 15 mei 1984. Naarmate dit doel meer bereikt werd nam het voordeel af. De betaling ervan is later gekoppeld aan de evolutie van het bedrag en de toekenningsmodaliteiten van het minimumpensioen.

¹ Voor de loopbaanjaren tot en met 1983 werd het pensioen als zelfstandige nog berekend op basis van een forfaitair bedrag.

Vanaf 1 juli 1994 werd de bijzondere bijslag afgeschaft voor wie aan minstens één van de drie volgende voorwaarden voldoet:

- gepensioneerde zelfstandigen die een loopbaan hebben die minstens 2/3 van een volledige loopbaan bedraagt hetzij in de Belgische zelfstandigenregeling alleen, hetzij in de Belgische zelfstandigen en werknemersregeling samen;
- gepensioneerde zelfstandigen die een rust- of overlevingspensioen genieten dat groter is dan het minimumpensioen vermenigvuldigd met de loopbaanbreuk als zelfstandige;
- gepensioneerde zelfstandigen die meerdere pensioenen genieten waarvan het totaal maandelijks bedrag groter is dan 1.690,01² euro voor een gezinspensioen of 1.352,44 euro voor een alleenstaandenpensioen.

De bijzondere bijslag wordt jaarlijks telkens in de loop van de maand juli door de FPD uitbetaald aan de (hierop gerechtigde) zelfstandigen die in deze hoedanigheid effectief een rustpensioen, een overlevingspensioen of een pensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot genieten (lees: de betaling ervan ontvangen) – met uitsluiting van het onvoorwaardelijk pensioen - gedurende de betrokken maand juli.

De bijzondere bijslag werd aan de heer Jansen in eerste instantie wel uitbetaald omdat de initiële berekening en toekenning van zijn zelfstandige pensioen op 22 december 2020 gemaakt werd op basis van de bedrijfsinkomsten (en niet op basis van het minimumpensioen). Deze beslissing (met ingang van 1 april 2021) was voorlopig in afwachting van de bij de Nederlandse pensioenadministratie opgevraagde loopbaangegevens.

De buitenlandse pensioenloopbaan van de heer Jansen werd na ontvangst van de gegevens in aanmerking genomen waardoor zijn loopbaan (Belgische en Nederlandse) de voorwaarde van 2/3de van een volledige loopbaan vervulde. Aldus kon het bedrag aangepast worden aan het minimumpensioen (vermenigvuldigd met zijn Belgische loopbaan zelfstandige). De definitieve beslissing werd hem toegestuurd op 31 januari 2022. Tot en met januari 2022 is de heer Jansen dus nog betaald geweest overeenkomstig de voorlopige beslissing.

Wij hebben kunnen vaststellen dat de in juli 2021 betaalde bijzondere bijslag inderdaad later terug in mindering gebracht werd op het achterstallige pensioenbedrag dat hem uitbetaald werd in de loop van de maand februari 2022.

Wij hebben eerst aan de FPD gevraagd om te onderzoeken of hij toch aanspraak kon maken op de uitbetaling van de bijzondere bijslag.

De FPD stuurde aan de heer Jansen op 14 april 2022 een omstandige uitleg met de reden waarom volgens de FPD de bijzondere bijslag niet kon betaald worden. In dit antwoord worden de voorwaarden aangegeven die het recht op de betaling van de bijzondere bijslag openen, wij citeren:

Wat zijn de toekenningsvoorwaarden om een bijzondere bijslag zelfstandige te ontvangen in juli 2021 (index 147,31)?

Om aanspraak te maken op een bijzondere bijslag zelfstandige moet aan onderstaande toekenningsvoorwaarden worden voldaan:

- Effectief een voorwaardelijk pensioen als zelfstandige genieten in juli
- Een loopbaan hebben die kleiner is dan 2/3de van een volledige loopbaan
- Een pensioen als zelfstandige ontvangen waarvan het bedrag kleiner is dan het minimumpensioen zelfstandige vermenigvuldigd met de overeenstemmende loopbaanbreuk
- Het totaalbedrag van alle pensioenvoordelen is kleiner dan 1 352,44 euro

Wat betekent dit voor u? (situatie 07/2021)

Aangezien u een pensioen als zelfstandige ontvangt (721,30 euro) waarvan het bedrag gelijk is aan het minimumpensioen zelfstandige vermenigvuldigd met de overeenstemmende loopbaanbreuk (1 352,44 euro X 7.488 / 14.040 = 721,30 euro), heeft u geen recht op de bijzondere bijslag zelfstandige.

² Betreft bedragen op datum van 1 juli 2021.

Concreet stelt de FPD dat er geen recht (meer) is op de betaling van de bijzondere bijslag zelfstandige omdat zijn rustpensioen zelfstandige voor de overeenkomstige breuk gelijk was aan het minimumpensioen zelfstandige.

Wij hebben het antwoord en de voorwaarden die de FPD stelt ten gronde nagekeken en afgetoetst aan de geldende reglementaire bepalingen.

De voorwaarden om de betaling van een bijzondere bijslag te kunnen verkrijgen worden gesteld in artikel 152 van de wet van 15 mei 1984³, wij citeren:

“Art. 152, § 1. Er wordt jaarlijks in de loop van de maand juli door de Federale Pensioendienst een bijzondere bijslag uitgekeerd aan de personen die, voor de betrokken maand, in de pensioenregeling voor zelfstandigen effectief een uitkering genieten (...)

§ 2. Op 1 juli 1993 worden de bedragen en het percentage bedoeld in § 1 gehalveerd:

a) voor de personen die, vóór toepassing van de cumulatierelaten, voor de eerste maal recht hebben op een minimumpensioen krachtens artikel 131bis;

b) voor de personen die een minimumpensioen genieten dat, vóór toepassing van de cumulatierelaten, effectief verhoogd wordt na eventuele begrenzing overeenkomstig artikel 131bis, § 1, 3°.

§ 3. Vanaf 1 juli 1994 zijn de bepalingen van § 1 niet meer van toepassing op de personen die voldoen aan de sub a) en b) van § 2 bepaalde voorwaarden

§ 4. Met ingang van 1 juli 1994 zijn de bepalingen van § 1 niet meer van toepassing op:

1° de gerechtigden die voldoen aan de loopbaanvoorwaarden bepaald in artikel 131bis, § 1, 2°;

2° de gerechtigden op een pensioen waarvan het jaarlijks bedrag groter is dan het bedrag van het in artikel 131bis, § 1ter, tweede en derde lid, en § 3 bedoelde minimumpensioen vermenigvuldigd met de breuk die de loopbaan van de zelfstandige uitdrukt;

3° de gerechtigden op meerdere pensioenen waarvan het jaarlijks bedrag, hetzij in de regeling voor zelfstandigen alleen, hetzij in de regeling voor zelfstandigen en in iedere andere Belgische regeling inzake rust- en overlevingspensioenen of iedere gelijkaardige regeling van een vreemd land of een regeling die toepasselijk is op het personeel van een volkenrechtelijke instelling samen, groter is dan het bedrag van het in artikel 131bis, § 1ter, tweede en derde lid, en § 3 bedoelde minimumpensioen.”

Wij waren van mening dat bij een letterlijke lezing van de wetgeving de bijzondere bijslag in de situatie van de heer Jansen uitbetaald diende te worden. Betrokkene voldoet aan geen enkele van de drie voorwaarden waarbij de bijzondere bijslag werd afgeschaft in 1994.

Wat de tweede voorwaarde betreft. Op 1 juli 2021 heeft de heer Jansen 721,30 euro pensioen als zelfstandige wat niet groter is 1.352,44 euro (= minimumpensioen zelfstandige) x 7488/14040 zijn loopbaanbreuk zelfstandige = 721,30 euro. Hij voldoet niet aan deze voorwaarde waarbij de bijzondere bijslag werd afgeschaft.

Wat de derde voorwaarde betreft heeft de heer Jansen in totaal 61,59 euro werknemerspensioen en 721,30 euro pensioen als zelfstandige. Dus in totaal 782,89 euro wat niet groter is dan 1.352,44 euro. Hij voldoet dus ook niet aan deze voorwaarde waarbij de bijzondere bijslag werd afgeschaft.

³ Wet houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen.

Immers bij de voorwaarde “een loopbaan hebben die minstens 2/3 van een volledige loopbaan betreft” dient het volgende opgemerkt te worden:

Bij de lezing van artikel 152 § 4,1° stellen wij vast dat er enkel verwezen wordt naar artikel 131 bis, § 1, 2°, zijnde naar de Belgische gemengde loopbaan als werknemer en zelfstandige. Artikel 131 bis §1,2° luidt immers als volgt: “(...) een beroepsloopbaan bewijst die hetzij in de regeling voor zelfstandigen alleen, hetzij in de regeling voor zelfstandigen en werknemers samen, ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan”.

In artikel 152 § 4,1° wordt evenwel niet verwezen naar artikel 131 ter §1, 2° dat stelt dat sinds 1 januari 2015 wel rekening gehouden wordt met de buitenlandse loopbaan om na te gaan of de loopbaan niet tenminste gelijk is aan twee derde van een volledig loopbaan zodat een minimumpensioen als zelfstandigen kan worden toegekend, wij citeren:

Artikel 131 ter § 1,2°: “ § 1. Met ingang van 1 januari 2015:

(...)

2° wordt aan de gerechtigde op een rust- of overlevingspensioen als zelfstandige, een minimumpensioen verleend wanneer hij, naargelang van het geval, in zijn hoofde of in hoofde van de overleden echtgenoot, een beroepsloopbaan bewijst die hetzij in de regeling voor zelfstandigen alleen, hetzij in de regeling voor zelfstandigen en werknemers samen, hetzij in de regeling voor zelfstandigen en in een of meerdere regelingen waarop de Europese Verordeningen van toepassing zijn of waarop een door België gesloten overeenkomst inzake sociale zekerheid betreffende de pensioenen van werknemers of zelfstandigen van toepassing is, hetzij in de regeling voor zelfstandigen en werknemers en in een of meerdere regelingen waarop de Europese Verordeningen van toepassing zijn of waarop een door België gesloten overeenkomst inzake sociale zekerheid betreffende de pensioenen van werknemers of zelfstandigen van toepassing is, samen ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan”.

Volgens de bepalingen van artikel 131bis van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering van de pensioenregelingen kan het pensioen voor een zelfstandige berekend worden in functie van het minimumpensioen op voorwaarde dat zijn beroepsloopbaan in de regeling voor zelfstandigen alleen of in de regelingen voor zelfstandigen en werknemers samen ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan.

Er werd een artikel 131ter ingevoegd door artikel 2 van de wet van 24 april 2014 tot wijziging van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen, wat het minimumpensioen voor zelfstandigen betreft. De wet van 24 april 2014 heeft tot doel toe te voegen dat de buitenlandse beroepsloopbaan ook kan meetellen voor de voorwaarde 2/3de van een volledige loopbaan die toegang verleent tot het gewaarborgd minimumpensioen zelfstandige.

Op het ogenblik van de invoeging van artikel 131ter werd er niet aan gedacht dat de in aanmerking te nemen buitenlandse loopbaan voor de toegang tot het minimumpensioen ook gevolgen had voor de betaling van de bijzondere bijslag en werden deze specifieke situaties niet uitgesloten van de betaling van de bijzondere bijslag bij toepassing van artikel 131ter § 4, 3 wanneer het bedrag van het Belgische pensioen samen met het bedrag van het buitenlandse pensioen nog niet groter is dan het bedrag minimumpensioen.

Blijkbaar is dit toen aan de aandacht van de wetgever ontsnapt.

Betrokkene heeft geen loopbaan die minstens 2/3de is van een volledige loopbaan als men geen rekening houdt met de Nederlandse loopbaan.

De FPD nam telefonisch contact met ons op en bevestigde ons dat de richtlijnen die hij heeft om de bijzondere bijslag al dan niet uit te betalen inderdaad niet stroken met de letterlijke tekst van de wetgeving. De FPD wees ons er wel op dat de betaling van de zelfstandige pensioenen en dus ook van de bijzondere bijslag zelfstandige weliswaar verricht worden door de FPD doch aan de hand van de instructies van het RSVZ.

Wij hebben derhalve verder contact opgenomen met het RSVZ.

Het RSVZ bevestigde onze analyse. Het RSVZ stelde dat het inderdaad correct is dat er in artikel 152 van de wet van 15 mei 1984 enkel verwezen wordt naar artikel 131bis en niet naar 131ter. Het RSVZ stelde verder dat dit een vergetelheid betreft van de wetgever en dat dit bij een volgende gelegenheid aangepast zal worden.

Het RSVZ bevestigde ook dat in dit specifiek dossier van de heer Jansen de bijzondere bijslag zal uitbetaald worden.

De bijzondere bijslag voor juli 2021 werd hem terug betaalbaar gesteld en voor de maand juli 2022 zit de betaling van de bijzondere bijslag vervat in zijn maandelijks pensioenbetaling.

Het is wel zo dat wanneer het Nederlands pensioen zal uitgekeerd worden, de som van dat pensioen met de Belgische pensioenen niet hoger mag zijn dan het bedrag van het minimumpensioen. Is dat wel het geval, dan zal de heer Jansen de bijzondere bijslag verliezen.

Conclusie

Het lijkt ons duidelijk dat het de bedoeling van de wetgever was om de bijzondere bijslag niet te betalen aan degenen wiens zelfstandige pensioen toegekend werd op basis van het minimumpensioen. Vandaar ook de voormelde voorwaarden die het RSVZ aan de FPD doorgaf, namelijk *enkel recht op de bijzondere bijslag wanneer het rustpensioen zelfstandige voor de overeenkomstige breuk kleiner is dan het minimumpensioen want dat zou dan betekenen dat er geen recht is op het minimumpensioen*.

De intentie van de wetgever (de geest van de wetgeving) was om de bijzondere bijslag enkel toe te kennen aan de zelfstandige die geen recht had op het minimumpensioen en dus enkel aan de zelfstandige pensioenen die berekend werden op basis van forfaitaire bedrag en op basis van de bedrijfsinkomsten (zoals de voorlopige toekenning van het zelfstandige pensioen aan de heer Jansen).

Doch op het ogenblik dat de wetgeving met betrekking tot de toekenning van het minimumpensioen veranderde in het voordeel van de gepensioneerde wiens buitenlandse loopbaan ook in aanmerking kon genomen worden (invoeging van artikel 131ter door de wet van 24 april 2014 – zie hoger) heeft de wetgever artikel 152 § 4, 1° niet aangevuld met de nieuwe versoepelde voorwaarden van toegang tot het minimumpensioen. Dit is op dat ogenblik ook aan de aandacht ontsnapt van de wetgever.

De Ombudsdienst Pensioenen is net zoals vermeld in de analyse van het RSVZ van mening dat het hier gaat over een vergetelheid bij de aanpassing van de wetgeving ter zake (naast de werknemersloopbaan ook rekening houden met de buitenlandse loopbaan voor wat betreft de toekenning van het minimumpensioen).

Wij wensten evenwel niet tegen de geest van de wetgeving in te gaan en derhalve hebben wij niet aan de FPD noch aan het RSVZ gevraagd om de letterlijke lezing van de wetgeving op de bijzondere bijslag toe te passen in gelijkaardige gevallen.

Om in de toekomst verdere problemen te vermijden beveelt de Ombudsman Pensioenen daarom de wetgever aan om de wettelijke bepaling ter zake aan te passen, namelijk in artikel 152 §4, 1° van de wet van 15 mei 1984 een verwijzing toe te voegen naar artikel 131 ter, §1, 2° van 15 mei 1984 zodat de wettekst opnieuw in overeenstemming is met de geest van de wet.

*Recht op vergissing door de
(toekomstig) gepensioneerde?*

HOOFDSTUK

Recht op vergissing door de (toekomstig) gepensioneerde

De Ombudsman Pensioenen merkt op dat de toekomstig gepensioneerde best goed geïnformeerd wordt dat de uitbetaling van het wettelijk pensioen op een vervroegde ingangsdatum tot gevolg kan hebben dat een gepensioneerde geen gebruik kan maken van het fiscaal gunstig regime bij de uitbetaling van zijn kapitaal van het aanvullend pensioen. Het aanvullend pensioen kan immers slechts uitbetaald worden naar aanleiding van het opnemen van het wettelijk, al dan niet vervroegd, pensioen. Op dat moment moet dit aanvullend pensioen ook uitbetaald worden.

Financieel bekeken weegt de hogere fiscale druk bij de uitbetaling van het aanvullend pensioen in geval het wettelijk pensioen vervroegd wordt toegekend en uitbetaald niet (altijd) op tegen het voordeel dat de gepensioneerde doet als gevolg van een vervroegde ingangsdatum van het wettelijk pensioen.

Zolang het werknemers- of zelfstandigenpensioen nog niet is uitbetaald is het administratief nog mogelijk te verzaken. De Ombudsman Pensioenen apprecieert dat de pensioendiensten deze juridische ruimte die ze hebben benutten om alsnog een fout van een burger te corrigeren wanneer deze dat vraagt.

Doch wanneer het wettelijk pensioen toegekend en voor de eerste keer uitbetaald is, dan is er evenwel volgens de wettelijke bepalingen geen mogelijkheid meer om te verzaken aan het wettelijk pensioen en dit alsnog later op te nemen.

Kortom eens het pensioen is uitbetaald laat de wetgeving geen recht op vergissing en correctie toe voor de (toekomstig) gepensioneerde die ter goede trouw is. Een burger is immers niet altijd van iedere rechtsregel op de hoogte. Een fout die niet moedwillig gemaakt is, is vaak het gevolg van een beperkte juridische of bureaucratische vaardigheid van de burger. Ook handelt een burger niet altijd rationeel: zelfs wie een regel kent, kan het nog overkomen dat hij vergeet deze tijdig in te roepen. Een fout is snel gemaakt. De vraag rijst dan ook of uitgaande van een realistisch burgerperspectief het niet gewenst is dat burgers (evidente) fouten kunnen corrigeren. Temeer daar waar door een geautomatiseerd verwerkingsproces de FPD snel de uitbetaling van een pensioen kan verzekeren (wat enorm efficiënt is wanneer de toekenningsbeslissing vlak voor de ingangsdatum van het pensioen wordt getroffen).

De Ombudsman Pensioenen, die een helikopterview heeft over het pensioenlandschap, merkte bij de FPD een good practice op om te vermijden dat een burger geen gebruik meer kan maken van het fiscaal gunstregime door te vroeg zijn wettelijk pensioen op te nemen, met name een verwittiging te vermelden op de pensioenbeslissing aangaande de financiële impact van het vervroegd opnemen van het wettelijk pensioen. De Ombudsman Pensioenen vroeg aan het RSVZ deze goodpractice ook toe te passen.

Wat betreft het recht op vergissing ontvangt de Ombudsman Pensioenen ieder jaar meerdere klachten van gepensioneerden wiens vervroegd pensioen pas later kan ingaan dan ze gepland hebben daar de gepensioneerde zijn pensioenaanvraag te laat had ingediend. Een werknemers- en zelfstandigenpensioen kan immers ten vroegste ingaan de maand volgend op deze waarin de pensioenaanvraag is ingediend. Aan een ambtenarenpensioen kan daarentegen in een beperkt aantal gevallen wel één jaar terugwerkende kracht toegekend worden. De pensioenaanvraag werd vaak niet ingediend daar de gepensioneerde niet op de hoogte was dat deze formaliteit voorafgaandelijk aan de pensionering dient te gebeuren of meende de aanvraag te hebben ingediend door het vervullen van andere formaliteiten (zoals een bankrekeningnummer aan de pensioendienst meedelen waarna hierover een bevestiging komt dat deze geregistreerd is, zich vergist te hebben en slechts een raming

van het pensioen in plaats van het effectieve pensioen te hebben aangevraagd, een vermoeden dat het de taak is van de werkgever een pensioen aan te vragen wanneer de toekomstig gepensioneerde aan deze laatste meldt vervroegd met pensioen te willen gaan).

Informatie over de impact van het wettelijke pensioen op de belastingheffing op het aanvullend pensioen

DOSSIERS 36059 – 36506

De feiten

Het ambtshalve pensioenonderzoek voor de heer Vanopstal (dossier 36059) in de regeling voor zelfstandigen en werknemers is lopende. Zijn wettelijke pensioendatum is 1 september 2021.

Tijdens een telefoongesprek met een medewerker van de pensioenadministratie werd hem meegedeeld dat hij reeds op 1 juli 2021 (vervroegd) met pensioen kon, omdat op dat ogenblik zijn loopbaan aan de voorwaarden voldeed om vervroegd met pensioen te gaan.

De heer Vanopstal vroeg dan ook aan het RSVZ en de FPD om zijn pensioen op te nemen op 1 juli 2021.

Na de toekenning en de uitbetaling ervan werd evenwel duidelijk dat hij geen gebruik kon maken van het fiscaal voordelig regime voor zijn aanvullend pensioenkapitaal dat als gevolg van de vervroegde ingangsdatum zwaarder belast werd.

Het pensioenkapitaal van een vrij aanvullend pensioen zelfstandige (VAPZ) wordt niet in één keer belast maar wordt omgezet in een fictieve rente (voor 10 of 13 jaar).

Voor een VAPZ verschilt de belastingdruk volgens het moment waarop het kapitaal uitgekeerd wordt: de rente bedraagt 3,5%, 4% en 4,5% gedurende 13 jaar bij uitkering vanaf respectievelijk 59, 61 en 63 jaar, en 5% gedurende 10 jaar bij uitkering op 65 jaar. Wordt de VAPZ pas vanaf de leeftijd van 65 jaar opgevraagd en blijft de zelfstandige ook tot dan actief, wordt het kapitaal maar voor 80% omgezet in een fictieve rente.

Hij vroeg vervolgens aan het RSVZ en de FPD om aan de vervroegde ingangsdatum van zijn pensioen te verzaken om dit vooralsnog te kunnen opnemen op 1 september 2021, namelijk vanaf zijn 65ste verjaardag.

Mevrouw Vanherzeele (dossier 36506) werd met identiek hetzelfde probleem geconfronteerd. Ook in haar concrete situatie besliste zij om in de loop van het ambtshalve onderzoek het pensioen een paar maanden eerder te laten ingaan, namelijk op 1 mei 2021 in plaats van haar wettelijke pensioenleeftijd (1 augustus 2021).

Na negatief antwoord op het uitstellen van het pensioen van de pensioenadministratie werd het probleem voorgelegd aan de Ombudsman Pensioenen.

Bedenkingen

Wij beperken onze bespreking tot het dossier van de heer Vanopstal. De andere klachtendossiers zijn immers gelijklopend.

In het dossier van de heer Vanopstal werd hem door een medewerker van de pensioenadministratie telefonisch meegedeeld dat hij het pensioen 2 maanden vroeger kon uitbetaald krijgen. Op het eerste zicht lijkt dit financieel voordelig, temeer daar de heer Vanopstal zijn inkomsten uit zijn zelfstandige beroepsactiviteit onbeperkt kan cumuleren¹ met het genot van een wettelijk pensioen.

Het pensioen van betrokkene werd vervolgens op zijn vraag vervroegd toegekend vanaf 1 juli 2021.

¹ Vanaf 1 januari van het jaar van de wettelijk pensioenleeftijd. De wettelijke pensioenleeftijd is momenteel 65 jaar. Deze wordt in 2025 verhoogd tot 66 jaar en in 2030 tot 67 jaar.

De uitbetaling van het pensioen op een vervroegde ingangsdatum kan evenwel ernstige fiscale gevolgen hebben op de uitbetaling van het aanvullend 2de pijler kapitaal.

Immers, in het geval dat de heer Vanopstal zijn pensioen 2 maanden later opgenomen had op de wettelijke pensioenleeftijd (vanaf 1 september 2021 in plaats van 1 juli 2021) dan kon de heer Vanopstal aanspraak maken op een gunstig fiscaal regime voor wat betreft zijn aanvullend pensioenkapitaal VAPZ.

Het bedrag van de extra voorheffing overschreed in het geval van de heer van Opstal gevoelig de opbrengst van de 2 maanden extra pensioen.

Dit financieel verlies kon enkel ongedaan gemaakt worden op voorwaarde dat de vervroegde pensioendatum 2 maanden verlegd werd naar de wettelijke pensioenleeftijd, namelijk 1 september 2021.

Wij hebben hiervoor overlegd met het RSVZ en de FPD.

In de pensioenregeling voor werknemers en zelfstandigen wordt enkel voorzien in de mogelijkheid om te verzaken zolang het pensioen niet is uitbetaald. Het pensioen werknemer en zelfstandige van de heer Vanopstal werd evenwel toegekend én uitbetaald vanaf 1 juli 2021.

De mogelijkheid tot verzaking aan het rustpensioen als zelfstandige wordt aangegeven in artikel 3 van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen. Wij citeren:

“Onverminderd de bepalingen van artikel 9, § 1, 3e lid, van het koninklijk besluit nr. 72 kan de gerechtigde op een rust- of overlevingspensioen als zelfstandige of op een als zodanig geldend voordeel deze uitkering verzaken ten einde de toekenning of het behoud, in zijn hoofde of ten gunste van zijn echtgenoot, van een gunstiger voordeel in een andere sociale zekerheidsregeling mogelijk te maken.(...)”

Concreet betekent dit dat een gepensioneerde enkel kan verzaken aan het zelfstandige pensioen op voorwaarde dat dit een gunstiger voordeel in een andere sociale zekerheidsregeling (bijvoorbeeld een werkloosheidsuitkering, ziekte-uitkering, ...) mogelijk maakt.

De wettelijke regeling inzake het werknemerspensioen is gelijklopend.

Een verzaking aan het rustpensioen als zelfstandige teneinde het gunstiger belastingtarief bij de uitbetaling van het aanvullend pensioenkapitaal (2de pijler) is dus niet voorzien.

Conclusie

De belangrijke informatie betreffende de opname van het vervroegd pensioen en de weerslag op het aanvullend pensioen is aan de betrokken klagers ontgaan.

In beide klachtendossiers stellen wij vast dat op het moment dat de (toekomstig) gepensioneerde opmerkt dat hij een fout heeft gemaakt door zijn wettelijk pensioen vervroegd op te nemen hij geen mogelijkheid meer heeft om deze fout te corrigeren: hij kan niet verzaken aan het pensioen of de ingangsdatum van het pensioen naar een later datum verplaatsen (dit geldt zowel in de regeling der werknemers als in deze der zelfstandigen).

In casu ging het in beide dossiers over een vervroeging met amper 2 à 3 maanden.

Wanneer de pensioenbeslissing van het eerste pijler pensioen vlak voor de ingangsdatum van het pensioen wordt getroffen laat het digitaliseringsproces toe dat het pensioen zelfs dan nog vaak tijdig wordt betaald. Kortom dit verhoogt de efficiënte werking van de pensioendienst. Doch hierdoor verkleint de tijdspanne waarbinnen de toekomstig gepensioneerde nog actie kan ondernemen. Enkel tussen de beslissing die het pensioen toekent en de uitbetaling van het werknemerspensioen is er de administratieve praktijk dat er nog kan verzaakt worden aan het werknemerspensioen. Dit geldt tevens voor het zelfstandigenpensioen. De Ombudsman Pensioenen apprecieert dat de pensioendiensten deze juridische ruimte die ze hebben benutten om alsnog een fout van een burger te corrigeren.

De fiscale gevolgen voor de uitbetaling van het aanvullend pensioen wegen wanneer we de casus financieel bekijken niet op tegen de opbrengst van de 2 of 3 maanden vervroeging van het wettelijk pensioen.

Het is dus van het grootste belang dat alle betrokken gepensioneerden voorafgaand hierover zo goed mogelijk geïnformeerd worden.

Gelet op de helicopterview die de Ombudsdienst heeft konden wij tijdens ons onderzoek vaststellen dat de Federale Pensioendienst met de toekenningsbeslissing de toekomstig gepensioneerden attent maken op het feit dat de vervroegde opname van het pensioen belangrijke fiscale gevolgen kan hebben voor het aanvullend kapitaal.

Op pagina 2 van de kennisgeving werknemerspensioen van de heer lezen wij immers:

“Aanvullend pensioen via werkgever of als zelfstandige

Indien u een aanvullend pensioen heeft opgebouwd, dan zal dit automatisch mee uitbetaald worden wanneer u uw wettelijk rustpensioen ontvangt. De verzekeringsonderneming of het pensioenfonds die uw aanvullend pensioen beheert, wordt ingelicht over de ingangsdatum van uw wettelijk rustpensioen. Indien u met vervroegd rustpensioen gaat (dit is vóór de wettelijke pensioenleeftijd), kan dit nadelige gevolgen hebben voor uw aanvullend pensioen op vlak van intreestopbouw en belastingen.

Voor meer informatie, neem contact op met de verzekeringsonderneming of het pensioenfonds die uw aanvullend pensioen beheert.

Weet u niet zeker of u een aanvullend pensioen opbouwt? Check dan zeker www.mypension.be.”

Immers ook een aanvullend werknemerspensioen (groepsverzekering, pensioenfonds) kan slechts uitbetaald worden naar aanleiding van het nemen van het wettelijk, al dan niet vervroegd, pensioen. Op dat moment moet dit aanvullend pensioen ook uitbetaald worden.

Afhankelijk van de leeftijd van de begunstigde op dat ogenblik is een tarief van toepassing van 20% bij opname op 60 jaar, 18% bij opname op 61 jaar, 16,5% bij opname vanaf 62 jaar.

Wie echter ‘effectief actief’ blijft tot de wettelijke pensioenleeftijd zijnde 65 jaar (66 jaar vanaf 2025, 67 jaar vanaf 2030), geniet op het gedeelte dat is samengesteld door werkgeversbijdragen, een voordelige afzonderlijke aanslagvoet van 10%. Dit komt overeen met een bedrijfsvoorheffing van 10% (plus gemeentebelasting). Een uitzondering geldt voor wie een lange loopbaan² kan bewijzen.

Deze toch wel belangrijke informatie vonden wij niet terug in de kennisgeving van het zelfstandige pensioen.

Deze bijkomende info op het gepaste moment melden kan zeer nuttig zijn. Alle betrokken dossierbeheerders van beide pensioenadministraties dienen zich bewust te zijn van de mogelijke gevolgen (lees: geen gebruik kunnen maken van het financieel gunstregime voor het aanvullend pensioen bij vervroegd het opnemen van het wettelijk pensioen) van een vervroegde ingangsdatum.

In het kader om in de toekomst zoveel en zo goed mogelijk deze onaangename situaties te vermijden door zo goed mogelijk voorafgaand hierover te informeren vroegen wij aan het RSVZ of het mogelijk is om ook, naar analogie met de FPD, een gelijkaardige mededeling op te nemen in de kennisgevingen van het vervroegd pensioen als zelfstandige. Dit te doen zou ook bijkomstig bij de dossierbeheerders die de kennisgevingen opmaken de aandacht vestigen op de mogelijke negatieve fiscale gevolgen voor de 2de pijler.

² De notie ‘volledige loopbaan volgens de geldende pensioenwetgeving’ wordt bepaald als zijnde ‘een loopbaan van 45 jaar waarvan elk jaar de voorwaarde vervult om in aanmerking genomen te worden voor het vervroegd pensioen’. Concreet: het gaat over een loopbaanvoorwaarde van 45 jaar x 104 dagen in het werknemersstelsel.
Gaat het over een gemengde loopbaan- werknemer zelfstandige - dan moet volgende regel in acht genomen worden:
Voor de zelfstandigen gelden dezelfde voordelige tarieven voor hun aanvullende pensioenen voor zover ze minstens twee kwartalen per kalenderjaar kunnen aantonen, ook over 45 jaar. In geval van gemengde loopbaan, kan het zijn dat een belastingplichtige dus een half jaar als zelfstandige heeft gewerkt en deels als werknemer. Voor deze wetgeving volstaat dan een bewijs van 1 kwartaal als zelfstandige (78 dagen) en 26 dagen als werknemer, zijnde 104 dagen.

Het RSVZ antwoordde op 20 september 2021 dat er zal onderzocht worden of er in de toekomst, naar analogie met de FPD, een gelijkaardige mededeling kon opgenomen worden in de kennisgevingen wanneer het gaat over een vervroegde ingangsdatum of reeds bij het indienen van de pensioenaanvraag.

Kortom eens het pensioen is uitbetaald laat de wetgeving geen recht op vergissing en correctie toe voor de (toekomstig) gepensioneerde die ter goede trouw is. Een fout is snel gemaakt. De vraag rijst dan ook of uitgaande van een realistisch burgerperspectief het niet gewenst is dat burgers (evidente) fouten kunnen corrigeren. Temeer daar waar door een geautomatiseerd verwerkingsproces de FPD snel de uitbetaling van een pensioen kan verzekeren (wat enorm effectief is wanneer de toekenningsbeslissing vlak voor de ingangsdatum van het pensioen wordt getroffen). We komen op het recht op vergissing later in deze bespreking terug.

Te laat ingediende pensioenaanvraag

DOSSIERS 36955 – 36981 – 36593 – 36996 – 37044 – 37240 – 37270

De heer Gevers die de bedoeling had met pensioen te gaan vanaf 1 juli 2022 heeft van 1 juli 2021 tot en met 30 juni 2022 loopbaanonderbreking (tijdskrediet) genomen om een zwaar zieke bijstand te verlenen. Hij dacht dat zijn werkgever alles in orde zou brengen zodat hij met pensioen kon gaan. Hij wist niet dat teneinde vervroegd met pensioen te kunnen gaan hij zelf een pensioenaanvraag moest indienen. De heer Gevers heeft zich dus vergist in de te volgen formaliteiten.

Op 23 juli 2022 merkte de heer Gevers dat zijn pensioen nog niet was uitbetaald en nam hij hiervoor telefonisch contact op met de FPD. Op 28 juli 2022 heeft hij een pensioenaanvraag ingediend.

Artikel 4 § 1 van het Koninklijk Besluit 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels bepaalt dat de gekozen ingangsdatum niet vooraf kan gaan aan de eerste dag van de maand volgend op deze waarin de pensioenaanvraag ingediend werd.

Zijn pensioen kon dus pas ingaan op 1 augustus 2022.

De FPD heeft gelet op de situatie en teneinde te vermijden dat betrokkene te lang zonder inkomsten zou zitten zeer snel een pensioenbeslissing getroffen. Deze werd getroffen op 28 juli 2022. Na ontvangst van de verklaring dat hij geen uitkering meer ontving van de RVA kon dit pensioen betaalbaar gesteld worden.

Op 4 augustus 2022 deed betrokkene zijn beklag bij de klachtendienst van de FPD. Deze kon enkel met de nodige empathie bevestigen dat de ingangsdatum van de pensioenbeslissing van de FPD correct was en dat zijn pensioen zou betaalbaar gesteld worden als de FPD de bevestiging dat hij geen uitkering van de RVA ontving vanaf de ingangsdatum van zijn pensioen.

Mevrouw Beyers had de bedoeling met ingang van 1 augustus 2022 met pensioen te gaan. Op 14 april 2022 deelde zij via mypension haar bankrekeningnummer mee. Op 24 april 2022 werd haar door de FPD meegedeeld dat haar bankrekeningnummer aanvaard werd. Mevrouw Beyers had echter geen pensioenaanvraag ingediend. Zij heeft zich dus vergist door te denken dat het invullen van haar bankrekeningnummer waarbij nadien de bevestiging kwam volstond om een pensioen aan te vragen.

Vermits ze haar pensioenaanvraag indiende op 30 augustus 2022 werd haar een pensioen toegekend en betaalbaar gesteld vanaf 1 september 2022. Ook hier weer was de wetgeving van toepassing dat het pensioen ten vroegste kan ingaan vanaf de maand volgend op de aanvraag.

Mevrouw Beyers liep dus één maand pensioen mis.

Mevrouw Fivez werkte gedurende 42 jaar in een ziekenhuis. Eind oktober 2021 laat zij aan haar personeelsdienst weten dat zij vanaf 1 juli 2022 met pensioen wenst te gaan. Er werd een afspraak ingepland met de medewerkster van haar personeelsdienst begin november 2021. Doch als gevolg van covid kon deze afspraak niet doorgaan. De collega van de personeelsdienst meldde haar dat “alles in orde was voor haar pensioendossier.”

Hiermee bedoelde de medewerkster van de personeelsdienst de geplogenheden voor wat betreft de werkgever.

Doch mevrouw Fivez concludeerde hieruit dat ze geen verdere stappen -ook niet ten overstaande van de pensioendienst- moest ondernemen teneinde vervroegd met pensioen te kunnen gaan. Zij ging gelet op de hoger vermelde verwoording ervan uit dat de pensioenaanvraag diende te gebeuren en gebeurd was door de werkgever.

Het resultaat laat zich al raden. Juli en augustus 2022 gingen voorbij zonder pensioenbetaling. En eind augustus 2022 nam mevrouw Fivez hiervoor telefonisch contact op met de Federale Pensioendienst. Tijdens het gesprek kreeg zij te horen dat er geen pensioenaanvraag ingediend werd en dat het pensioen ten vroegste zou kunnen ingaan de maand volgend op de aanvraag, vanaf september 2022 dus.

Ook een gemotiveerde brief van de personeelsdienst van haar werkgever waaruit duidelijk blijkt dat mevrouw Fivez met pensioen wou op 1 juli 2022, maar dat als gevolg van omstandigheden er geen aanvraag ingediend werd, kan geen soelaas brengen.

Dit kwam voor mevrouw Fivez hard aan, een financieel zware dobber. Zij neemt contact met de Ombudsdienst Pensioenen als laatste strohalm.

De misverstande informatie van haar personeelsdienst leidde tot belangrijk inkomstenverlies. Wij citeren verder haar klacht, omdat deze zeer sprekend is:

“Ik begrijp dat alles wettelijk in orde moet zijn en dat alle administratie evenzeer punctueel moet gebeuren. Maar door verkeerde info van onze personeelsdienst zou ik nu duizenden euro’s waar ik recht op heb, niet ontvangen.

Ik leef uiterst economisch, maar dit verlies kan ik echt niet dragen als alleenstaande.

Om mijn maandelijkse hypotheek van 960 euro te betalen, moet ik nu mijn laatste spaarcentjes aanspreken.

Ik kreeg een mail van de pensioendienst dat ze niet bereid zijn om me voor juli en augustus uit te betalen.

Ik loop echt tegen een muur aan van onwil, onbegrip, zich vasthoudend aan hun wetteksten.

Dit omdat ik hen pas op 29 augustus contacteerde ...terwijl ik in de overtuiging was dat de aanvraag correct gebeurd was door de personeelsdienst. Zo’n misverstand ... verkeerde info naar mij toe ! Ik hoefde immers niets meer te doen volgens hen.

Ik ben bereid om zelfs voor de rest van het jaar kosteloos in het vaccinatiecentrum te werken !!!

Het is de eerste maal dat ik beroep doe op Uw dienst en ik hoop echt van dat ik positief bericht krijg.

Ik heb 42 jaar keihard gewerkt op operatiezaal als verplegende. De laatste jaren onder verschrikkelijke omstandigheden.

U begrijpt dat ik nu mijn moed verlies.”

De Ombudsman Pensioenen onderzoekt de klacht zeer grondig. Enige aanwijzing, bijvoorbeeld dat er eerder een telefonisch onderhoud zou kunnen ingeschreven zijn in het dossier, zou ons al eventueel kunnen aanzetten tot een bemiddeling ter zake.

Wij vinden evenwel niet het geringste spoor terug in het pensioendossier dat er eerder een melding aan de pensioendienst was om vervroegd met pensioen te gaan.

Het pensioen wordt enkel ambtshalve (automatisch) onderzocht en toegekend op de wettelijke pensioenleeftijd (momenteel nog steeds 65 jaar). Indien de gepensioneerde het pensioen vervroegd wil laten ingaan, dan moet hij hiervoor een aanvraag indienen en bovendien kan volgens de wettelijke bepalingen ter zake³ het vervroegd pensioen pas ingaan de maand volgend op de aanvraag.

De wet voorziet niet in de mogelijkheid het vervroegd werknemerspensioen met terugwerkende kracht toe te kennen.

Wij konden hier niet anders dan vaststellen dat de aanvraag pas ingediend werd op 29 augustus 2022.

³ Artikel 2, §1 en artikel 4, §1 van het koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels.

De Federale Pensioendienst heeft zeer snel gereageerd en op 31 augustus 2022 al een pensioenbeslissing genomen (waarbij het pensioen toegekend werd vanaf 1 september 2022).

De FPD past de wetgeving correct toe. Deze wetgeving is van openbare orde en dat betekent dat wij niet kunnen vragen de wetgeving niet toe te passen.

Wij dienden dus te besluiten dat de ingangsdatum van het pensioen van mevrouw Fivez correct vastgesteld werd en wij dienden haar dit dan ook zo mee te delen. Ondanks al onze betuigingen van empathie en begrip voor de vergetelheid of misverstand met haar werkgever kon de scheve situatie niet rechtgetrokken worden. Het is ook niet verwonderlijk dat mevrouw Fivez na ontvangst van onze besluiten zeer teleurgesteld en gefrustreerd bleef in de onmacht van deze situatie.

Dat de financiële gevolgen van 2 maanden zonder enig inkomen zeer ernstig kunnen zijn, daar hoeven wij in deze tijden verder geen betoog voor te houden.

Wat wij vooral leren uit deze klacht, is dat het mogelijk is dat mensen zich over het al dan niet ingediend hebben van hun pensioenaanvraag kunnen vergissen. Een menselijke fout dus.

Uiteindelijk is er hier geen enkele twijfel aan de intentie van betrokkene om met pensioen te gaan op 1 juli 2022, doch er is volgens de huidige wetgeving ter zake geen rechtzetting mogelijk.

Ook de heer Vanbruwaene die werkte in een maatwerkbedrijf (beschutte werkplaats) werd met hetzelfde probleem geconfronteerd. Aangezien hij in de overtuiging was dat zijn werkgever alles geregeld had voor zijn vervroegd pensioen op 1 mei 2022 was hij verwonderd dat hij vier maanden na de ingangsdatum van zijn pensioen nog niets van de Federale Pensioendienst gehoord had en bijgevolg ook geen pensioen ontving.

Hij nam op 1 september 2022 telefonisch contact op met de FPD om na te gaan wanneer hij zijn eerste betaling zou ontvangen. Toen bleek dat er nog geen aanvraag was ingediend. Hij diende dan ook op hetzelfde ogenblik telefonisch een aanvraag in. Op 8 september 2022 ontving hij de beslissing en tot zijn ontsteltenis werd het pensioen slechts toegekend vanaf 1 oktober 2022.

Ook hij legde zijn probleem voor aan de Ombudsman Pensioenen daar hij vijf maanden pensioen misgelopen was.

De Ombudsman Pensioenen onderzocht de klacht zeer grondig. Wij vonden hier evenwel ook niet het geringste spoor in het pensioendossier dat er een melding aan de pensioendienst was om vervroegd met pensioen te gaan. Er was dus geen enkel basis om een bemiddeling op te starten.

Mevrouw Laremans die een loopbaan had als werknemer en nadien als zelfstandige, had haar activiteit als zelfstandige stopgezet op 1 mei 2022. Zij wenste met vervroegd pensioen te gaan op 1 juni 2022. Mevrouw Laremans wist niet dat ze een pensioenaanvraag moest indienen om vervroegd met pensioen te kunnen gaan. Haar pensioen werd ambtshalve (automatisch) onderzocht en toegekend op de wettelijke pensioenleeftijd. De beslissing van de FPD dateert reeds van 1 mei 2022. Hierop staat uitdrukkelijk vermeld dat de ingangsdatum van het pensioen 1 december 2022 is. Het RSVZ heeft de pensioenbeslissing verstuurd op 2 augustus 2022.

Pas op 11 oktober 2022 neemt mevrouw Laremans voor het eerst telefonisch contact op met de pensioendienst van het RSVZ met de melding dat ze vervroegd met pensioen wenste te gaan op 1 mei 2022. Zij had vergeten haar pensioen aan te vragen. Het RSVZ meldt haar dat om vervroegd met pensioen te gaan een pensioenaanvraag vereist is. Dezelfde dag stuurt ze een e-mail waarin ze meldt haar pensioen aan te vragen. Het RSVZ kent haar een pensioen toe met ingang op 1 november 2022. Hierdoor heeft betrokkene 6 maanden noch pensioenen, noch beroepsinkomsten ontvangen.

De Ombudsman Pensioenen kan niet anders dan vaststellen dat er pas op 11 oktober 2022 een eerste melding was om het pensioen vervroegd te doen ingaan. De Ombudsman Pensioenen heeft dan ook aan de klaagster toegelicht dat de Federale Pensioendienst en het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekering der Zelfstandigen het pensioen niet vroeger kunnen toekennen. Ze hebben daarenboven zeer snel gereageerd: reeds begin november werden de pensioenbeslissingen genomen om het vervroegd pensioen te laten ingaan vanaf 1 november 2022.

Anders is het wanneer de pensioendienst een fout maakt (bijvoorbeeld niet antwoorden op de vraag welke formaliteiten moeten vervuld worden om een pensioen aan te vragen) en de gepensioneerde hierdoor te laat zijn pensioen aanvraagt.

De heer Meerts besluit in 2017 om gelet op zijn loopbaan (werknemer, zelfstandige en statutair ambtenaar in België en zelfstandige in Spanje) een aanvang te maken met de voorbereiding van zijn pensioen. Hij is op dat ogenblik 57 jaar. Hij vraagt hiervoor op 29 mei 2017 aan de FPD om hem een raming van zijn toekomstige pensioenrechten (vroegst mogelijke pensioendatum en bedrag) te bezorgen.

Op 7 juni 2017 ontvangt hij van de FPD de gevraagde raming. De Federale Pensioendienst deelt hem met dezelfde brief mee dat zijn vraag voor een raming eveneens werd doorgestuurd naar het RSVZ en de afdeling ambtenaren teneinde hem ook deze ramingen te bezorgen. Ook deelt de FPD hem mee dat het niet mogelijk was rekening te houden met de verzekeringstijdvakken van het buitenland. Deze gegevens worden immers slechts ter beschikking gesteld van de Pensioendienst op het ogenblik van een definitieve pensioenaanvraag. Op deze raming wordt uitdrukkelijk vermeld: *“Uw pensioenraming geldt noch als pensioenaanvraag, noch als pensioenbeslissing. Het betreft louter informatie. Om uw rustpensioen vervroegd te krijgen dient u hiertoe een aanvraag in te dienen.”*

Op 7 januari 2021 neemt de heer Meerts opnieuw contact op met de Federale Pensioendienst. Hij deelt mee dat de gegevens van zijn beroepsloopbaan die voorkomen in de door hem ontvangen ramingen onvolledig zijn en bezorgt de FPD de nodige aanvullingen.

Op 8 juni 2021 vraagt de heer Meerts aan de FPD welke documenten hij moet overmaken teneinde zijn beroepsloopbaan in Spanje te kunnen aanvullen in zijn loopbaanoverzicht. De FPD deelt hem op 17 juni 2021 mee dat de Spaanse loopbaangegevens voorlopig zijn aangevuld en dat op het moment dat het pensioen definitief zal onderzocht worden de FPD automatisch het initiatief zal nemen en de bevoegde buitenlandse pensioeninstelling vragen om zijn prestaties in het buitenland te bevestigen en dat hij hiervoor zelf niets moet doen. Wij citeren:

Op basis van uw verklaring en/of bewijsstukken werden deze prestaties toegevoegd aan uw loopbaan en zijn vanaf nu dus ook zichtbaar op **mypension.be**.

Deze perioden zijn nog niet bevestigd door de buitenlandse pensioeninstelling.

Ze werden voorlopig aan uw pensioenloopbaan toegevoegd om een meer realistische raming van uw vroegst mogelijke pensioendatum te berekenen.

Als deze perioden, op het moment van uw pensionering, **niet worden bevestigd** door de bevoegde instanties, kan dit er voor zorgen dat u pas later met pensioen kunt gaan en **niet op de datum die op mypension.be wordt vermeld**.

Op het moment dat wij uw pensioen definitief onderzoeken, zullen wij automatisch het initiatief nemen en de bevoegde buitenlandse pensioeninstelling vragen om uw prestaties in het buitenland te bevestigen.

U hoeft hier zelf niets voor te doen. Het is dus niet nodig om ons hiervoor nog verder te contacteren.

De heer Meerts leidt uit de woorden “u hoeft hier zelf niets voor te doen” af dat dit ook betrekking heeft op het aanvragen van zijn pensioen. Al heeft deze brief natuurlijk enkel betrekking op de aanvulling van zijn loopbaan met de loopbaangegevens uit het buitenland.

Tevens deelde de FPD aan belanghebbende met een brief van 8 juli 2021 mee dat een aanvraag tot het bekomen van een vervroegd pensioen ten vroegste één jaar van tevoren kan gebeuren. Ook de modaliteiten om deze aanvraag in te dienen (belanghebbende woont immers in Spanje) worden meegedeeld. Wij citeren:

Pensioenaanvraag

U kunt uw aanvraag ten vroegste een jaar van tevoren indienen. Waar u uw pensioen kunt aanvragen, hangt af van waar u woont en waar u gewerkt hebt:

- U woont in Nederland, Denemarken, Canada of Australië? Vraag uw pensioen aan bij de pensioeninstelling in het land waar u woont, ook al hebt u er niet gewerkt.
- U woont en werkt of hebt gewerkt in een land waarmee we een bilaterale overeenkomst afgesloten hebben (<https://www.sfpd.fgov.be/nl/buitenland/adressen#bilateraal>) ? Vraag uw pensioen aan bij de pensioeninstelling van het land waar u woont.
- **U woont en werkt of hebt gewerkt in de Europese Economische Ruimte (EER), Zwitserland of het Verenigd Koninkrijk (<https://www.sfpd.fgov.be/nl/buitenland/adressen>) ?** Vraag uw pensioen aan bij de pensioeninstelling van het land waar u woont of, als u nooit in het land van uw woonplaats hebt gewerkt, bij de pensioeninstelling van het land (EER of Zwitserland of het Verenigd Koninkrijk) waar u het laatst hebt gewerkt.
- U woont niet in de Europese Economische Ruimte (EER), Zwitserland of het Verenigd Koninkrijk, maar hebt er wel gewerkt? Vraag uw pensioen aan bij de pensioeninstelling van het land (EER, Zwitserland of het Verenigd Koninkrijk) waar u het laatst hebt gewerkt. Dit geldt ook indien u woont in een land waarmee we een bilaterale overeenkomst afgesloten hebben, er niet hebt gewerkt maar wel hebt gewerkt in de EER, Zwitserland of het Verenigd Koninkrijk.
- Als geen enkele van de bovenstaande situaties voor u van toepassing is, stuur dan uw pensioenaanvraag, **getekend**, naar de Federale Pensioendienst (Zuidertoren, Europaesplanade 1, 1060 Brussel -BELGIE). U kunt ons uw aanvraag ook per e-mail (BIO@sfpd.fgov.be) of per fax (02 529 32 43) (**getekend**) opsturen. **In de aanvraag moet u expliciet melden dat u geen wettelijke pensioenverzekering hebt in uw land van verblijf.**

Aangezien de heer Meerts via mypension vaststelt dat zijn vroegst mogelijke pensioendatum werd vastgesteld op 1 mei 2022 (en alle gegevens voorkomen op zijn beroepsloopbaan) is hij in de veronderstelling dat zijn pensioen vanaf 1 mei 2022 zal worden uitgekeerd.

Voor alle zekerheid neemt hij op 24 januari 2022 opnieuw contact op met de Federale Pensioendienst omdat hij zijn zelfstandige activiteit in Spanje wil stopzetten (overlaten aan een andere zelfstandige). De brief luidt als volgt:

“Geachte,

Ik heb via verschillende kanalen al vragen gesteld over wat ik moet doen. Momenteel ben ik nog zelfstandig in Spanje, maar ik wil graag genieten van pensioen vanaf 1 mei 2022. Dan wil ik tevens mijn zaak overgeven of verkopen. Maar ik wil de zekerheid hebben dat ik wel degelijk van mijn pensioen kan genieten vanaf die datum. Tevens wil ik graag weten of en wat ik moet ondernemen in Spanje, qua documenten of dergelijke, eventueel u te bezorgen. Graag uw antwoord via telefoon of email.

Alvast van harte bedankt. Gert Meerts”

Aangezien hij hierop geen antwoord ontvangt, stelt hij op 8 mei opnieuw deze vraag aan de FPD. Wij citeren opnieuw:

“Beste,

Vooreerst wil ik me excuseren indien deze mail niet voor u is. Doch enige uitleg hiervoor. Volgens al de gegevens op mypension, zou ik met vervroegd pensioen zijn vanaf 1 mei 2022. Enkele maanden geleden heb ik vragen gesteld in verband met deze situatie. Wat met mijn zelfstandig statuut in Spanje? Wat moet ik hier rond doen ? Kan ik mijn bedrijf stopzetten ? Krijg ik een pensioenuitkering? Ik heb een formulier aangevraagd voor de Spaanse bankrekening. Dit formulier is ondertekend met een datum en bankstempel terug gestuurd naar uw diensten. Hierop heb ik tot op heden geen bevestiging of antwoord gekregen. Daar ik wil stoppen met al mijn activiteiten als zelfstandige in Spanje, wanneer ik een 100% zekerheid heb, heb ik de tijd nodig om mijn werkzaamheden over te geven aan derde. Daar ik dus niet meer weet waar ik enige uitleg zou kunnen krijgen, stuur ik u deze e-mail. Van harte bedankt voor de eventuele nuttige feedback.

Met beleefde groeten, Gert Meerts”

Opnieuw geen antwoord.

Hij stelde ook vast dat op mypension de vroegst mogelijke pensioendatum intussen werd gewijzigd van 1 mei 2022 naar 1 juni 2022.

Dus stelt hij op 3 juni 2022 en 8 juni 2022 opnieuw dezelfde vraag. Op mypension ziet hij immers steeds zijn vroegst mogelijke pensioendatum verschuiven.

Op 14 juni 2022 -de vroegst mogelijke pensioendatum, zijnde 1 mei 2022, is dan reeds verstreken- deelt de Federale pensioendienst hem per brief nogmaals mee dat zijn pensioenrechten slechts kunnen worden onderzocht indien hij daarvoor een aanvraag indient via de bevoegde Spaanse pensioendienst.

Na ontvangst van deze brief in Spanje en gelet op het verstrekte antwoord dient hij op 1 augustus 2022 een aanvraag in via de bevoegde Spaanse pensioeninstelling. Via het verbindingsdocument P 2000 wordt door de Spaanse pensioeninstelling op 24 augustus 2022 aan de FPD meegedeeld dat de pensioenaanvraag is ingediend op 1 augustus 2022.

Tijdens het onderzoek van het pensioendossier verklaart de heer Meerts vanaf 1 juli 2022 zijn beroepsactiviteit te hebben stopgezet. Doch het verbindingsdocument P 5000 waarop de buitenlandse loopbaan op 24 augustus 2022 aan de FPD meegedeeld wordt vermeldt als stopzettingsdatum van zijn loopbaan in Spanje 19 juli 2022.

Daar de wetgeving bepaalt dat het werknemerspensioen ten vroegst ingaat de maand volgend op de aanvraag zou de ingangsdatum dus 1 september 2022 zijn.

Op 7 september 2022 telefoneert de heer Meerts naar de FPD.

De heer Meerts schrijft in zijn klacht die hij heeft ingediend bij de Ombudsdienst Pensioenen dat hij uit het gesprek heeft begrepen dat *“alles opnieuw moet onderzocht worden en dat de uitkering dan waarschijnlijk er zal zijn tegen het einde van het jaar.”*

Daar dit antwoord hem ongerust maakt, dient hij dezelfde dag nog een klacht in bij de Ombudsdienst Pensioenen.

Wij stellen vast dat indien de FPD aan de heer Meerts op zijn vraag van 24 januari 2022 onmiddellijk nogmaals een antwoord had verstrekt de problematiek betreffende de ingangsdatum van zijn werknemerspensioen vermoedelijk -al bestaat hier natuurlijk geen zekerheid over daar hij in het verleden ook al de correcte informatie had gekregen doch deze niet begrepen had- had kunnen vermeden worden. Op dat ogenblik beschikte hij immers nog over ruimschoots de tijd om een aanvraag in te dienen.

Het feit dat de FPD in het verleden reeds de nodige informatie had verstrekt is geen excuus om niet meer te antwoorden op bijkomende vragen daar men immers niet van de veronderstelling mag uitgaan dat een toekomstig gepensioneerde in één keer alles begrepen heeft. Ook niet als deze informatie vroeger reeds werd gevraagd.

De FPD erkent deze fout en beschouwt daardoor de brief van 24 januari 2022 met de melding dat hij graag vanaf 1 mei 2022 met pensioen zou gaan en de vraag wat hij hiervoor moet doen om dit te bewerkstelligen als een pensioenaanvraag.

Een vervroegd werknemerspensioen kan enkel toegekend worden indien de inkomsten uit de beroepsactiviteit de wettelijk toegelaten grens niet overschrijden. Vermits de activiteit werd stopgezet op 19 juli 2022 beslist de FPD met zijn beslissing van 6 oktober 2022 het pensioen toe te kennen en betaalbaar te stellen vanaf 1 augustus 2022 ervan uitgaande dat de betrokkene gedurende de periode van 1 mei tot en met 19 juli 2022 de wettelijk toegelaten grens zou overschreden hebben. Indien dit niet het geval is kan het pensioen alsnog vanaf 1 mei 2022 toegekend worden.

De FPD deelt tevens aan de Ombudsdienst Pensioenen mee het dossier met voorrang te behandelen.

Bij een beslissing van 4 oktober 2022 werd vanaf 1 augustus 2022 zijn ambtenarenpensioen toegekend.

Wat het ambtenarenpensioen betreft wordt in artikel 51 van de wet van 15 mei 1984 wel in de mogelijkheid voorzien het pensioen in welbepaalde gevallen met terugwerkende kracht toe te kennen. Zo bepaalt het lid 3 en lid 4 van artikel 51:

“Het pensioen gaat evenwel op zijn vroegst in de eerste dag van de maand na die waarin de aanvraag werd ingediend:

- *indien de aanvraag niet werd ingediend in het jaar dat volgt op de 62ste verjaardag van de aanvrager;*
- *indien de aanvraag niet werd ingediend in het jaar dat volgt op het neerleggen van zijn ambt als de aanvrager zijn ambt na zijn 62ste verjaardag neerlegt.*

Voor de betrokkene die overeenkomstig artikel 46, §§ 1 of 2, aanspraak kan maken op een rustpensioen voor de leeftijd van 62 jaar, wordt de in het derde lid vermelde leeftijd vervangen door de leeftijd vanaf dewelke hij overeenkomstig die paragrafen aanspraak kan maken op een rustpensioen.”

Bij een beslissing van 18 oktober 2022 kende het RSVZ met ingang van 1 augustus 2022 het pensioen als zelfstandige toe. Op de pensioenbeslissing werd vermeld dat dit ingevolge de aanvraag van 1 augustus 2022 was.

Ook in het pensioenstelsel der zelfstandigen kan het pensioen pas ten vroegste ingaan vanaf de maand volgend op de pensioenaanvraag. Ook hier werd dus de brief van 14 januari 2022 -ook al werd hier niet naar verwezen in de pensioenbeslissing- als pensioenaanvraag beschouwd.

Samengevat kan gesteld worden dat het gebrek aan informatie van de pensioendienst nadat de informatie gevraagd werd er wel toe leidt dat de ingangsdatum kan verplaatst worden. De fout ligt hier immers bij de pensioendienst.

Een andere klager, de heer Geerts, die geboren was op 17 juni 1957, wilde met pensioen gaan vanaf 1 juli 2021, namelijk de maand volgend op de stopzetting van zijn zelfstandige activiteit, uitbating van een krantenzaak. Hij had voordien tevens gewerkt als werknemer.

De heer Geerts was in de veronderstelling dat zijn boekhouder het nodige had gedaan zodat hij zijn pensioen kon bekomen.

In de bij de Ombudsdienst Pensioenen ingediende klacht vermeldde zijn boekhouder dat hij met de pensioendienst telefonisch contact genomen had daar de heer Geerts op het moment dat hij de uitbating van zijn krantenzaak wenste stop te zetten met pensioen wenste te gaan en hij op dat moment nog geen 65 jaar was.

De boekhouder was dus op de hoogte dat de pensioendienst alvorens dit pensioen te kunnen toekennen diende te controleren of betrokkene wel voldoende loopbaan jaren bewezen had.

Verder vermeldde de boekhouder in de klacht: “Een fysieke afspraak tijdens een periode dat er coronamaatregelen van toepassing zijn was veel moeilijker. Daarenboven bevestigde men ons dat men ons aan de telefoon kon verder helpen.”

Uit dit telefonisch gesprek had de boekhouder, gelet op het feit dat er coronabeperkingen van toepassing waren en er derhalve geen fysieke afspraken bij de pensioendiensten gehouden werden, afgeleid dat het pensioen zou aangevraagd zijn ingevolge het telefoongesprek.

Gelet op de administratieve soepele houding van de pensioendiensten tijdens de coronacrisis was het inderdaad mogelijk een pensioenaanvraag telefonisch in ontvangst te nemen.

Anderzijds is het mogelijk op de gemeente of bij de pensioendienst ter plaatse met een volmacht een pensioenaanvraag in te dienen. De persoon die de pensioenaanvraag wil indienen vertegenwoordigt moet dan in het bezit zijn van een door de persoon die de pensioenaanvraag wil indienen getekende volmacht, deze zijn identiteitskaart en zijn eigen identiteitskaart.

Hij schreef dan ook in zijn klacht “Er werd gemeld dat de controle van start zou gaan en het pensioen zou opgestart worden” evenals “Helaas dienen wij vast te stellen dat deze procedure niet werd opgestart zoals

beloofd en zodoende is pas na een nieuwe tussenkomst, deze keer door de heer Geerts zelf, de controle opgestart waarbij de toekenning pas in november 2021 voor de eerste maal is gebeurd, 5 maanden na zijn stopzetting op 30 juni 2021.”

Het telefoongesprek met de boekhouder staat niet genoteerd in de pensioenapplicatie van het RSVZ.

Vooreerst maken we hier de bedenking dat het registreren van telefoongesprekken en een korte inhoud ervan door het RSVZ niet systematisch gebeurde ook al kan dit belangrijk zijn. Hier had het een bewijs of minstens een begin van bewijs kunnen zijn dat er eventueel telefonisch een pensioenaanvraag had plaats gevonden. Vandaar de oproep van de Ombudsman Pensioenen de telefoongesprekken en een korte inhoud ervan te registreren.

Op 8 november 2021 werd door het RSVZ een vragenlijst verzonden betreffende de loopbaan. De heer Geerts heeft na het ontvangen hiervan beseft dat er geen onderzoek lopende was naar zijn pensioenrechten vanaf 1 juli 2021, de heer Geerts wilde immers reeds met ingang van 1 juli 2021 met pensioen gaan. Hij heeft dan ook naar aanleiding hiervan telefonisch contact opgenomen met het RSVZ om zich nader te informeren betreffende het verloop van het onderzoek van zijn pensioendossier.

Dat er een telefoongesprek had plaats gevonden kon men- ondanks dat de telefoongesprekken bij het RSVZ niet genoteerd werden- vaststellen op basis van een mail die door de dossierbeheerder van het RSVZ aan de FPD verstuurd werd en geregistreerd werd in Theseos.

Naar aanleiding van het telefoongesprek op 9 november 2021 van de heer Geerts met het RSVZ werd een pensioenaanvraag opgesteld. Zoals reeds vermeld was het gelet op de administratieve soepele houding van de pensioendiensten tijdens de coronacrisis mogelijk een pensioenaanvraag telefonisch in ontvangst te nemen.

Doch gelet op de datum waarop deze pensioenaanvraag was ingediend (9 november 2021), kon het pensioen ten vroegste worden toegekend vanaf 1 december 2021.

In artikel 3 § 5 KB van 22 december 1967 wordt immers gesteld dat het rustpensioen niet kan ingaan voor de eerste dag van de maand die volgt op deze waarin de aanvraag werd ingediend.

De heer Geerts merkt in zijn klacht op dat als hij vroeger de nodige informatie over het ambtshalve opstarten van zijn pensioenonderzoek zou ontvangen hebben hij vroeger zelf met het RSVZ contact zou opgenomen hebben om zijn pensioen vroeger te laten ingaan.

Tijdens het onderzoek stootte de Ombudsman Pensioenen op volgende vaststelling:

Overeenkomstig artikel 133 quinquies KB van 22 december 1967 dienen de pensioenrechten als zelfstandige voor wie een activiteit als zelfstandige heeft uitgeoefend ambtshalve onderzocht te worden wanneer de zelfstandige zijn hoofverblijfplaats in België is op de eerste dag van de vijftiende maand die voorafgaat aan de datum waarop de betrokkene zijn pensioenleeftijd bereikt heeft. Dit is dus voor betrokkene 1 maart 2021. Ondanks dit vinden we in de pensioenapplicatie als datum van de gebeurtenis 17 juni 2022. Zie hieronder

Parameters
Datum gebruikt voor het onderzoek van de mogelijke pensioenen (Datum van de aanvraag of de gebeurtenis)*
17/06/2022

Dit is niet de toestand op de eerste dag van de vijftiende maand die voorafgaat aan de datum waarop de betrokkene de pensioenleeftijd bereikt. Niettemin maakt dit in casu geen verschil. Op beide data woonde betrokkene in België.

Overeenkomstig artikel 133 § 4 Koninklijk besluit van 22 december 1967 moet het RSVZ beslissen binnen de 4 maanden na de kennisname van het feit dat aanleiding geeft tot een ambtshalve onderzoek.

Doch vermits het RSVZ pas kennis neemt van het feit dat aanleiding geeft tot het ambtshalve onderzoek op 4 november 2021 kan er niet gesteld worden dat er door het RSVZ te laat een beslissing getroffen werd.

Bij de Federale Pensioendienst werd op 1 juni 2021 een bericht aangemaakt. Doch op 2 oktober 2021 is in de pensioenapplicatie Theseos vermeld “*verworpen wegens functionele fout*”.

Ook in de werknemersregeling stelt artikel 20 van het KB van 21 december 1967 § 1 dat de FPD beslist over de aanvraag binnen de vier maanden na de ontvangst of nadat hij in kennis is gesteld van het feit dat aanleiding geeft tot een onderzoek van ambtswege.

Vermits er al een eerste bericht aangemaakt was op 1 juni 2021, kan hier wel gesteld worden dat er niet binnen de 4 maanden na de kennisname van het feit dat tot het ambtshalve onderzoek aanleiding geeft een beslissing getroffen werd.

Hier is dus wel iets misgelopen met de opstart van het ambtshalve onderzoek.

Bijgevolg wierp de Ombudsdienst Pensioenen in zijn bemiddeling op dat als de heer Geerts tijdig deze pensioenbeslissing had ontvangen waarin duidelijk vermeld stond dat als ingangsdatum 1 juli 2022 genomen werd het zeer waarschijnlijk was dat hij eerder – met name na het ontvangen van deze beslissing- contact met het RSVZ en/of de FPD zou opgenomen hebben. Op dat moment zou hij tijdens het telefoongesprek vernomen hebben dat hij zelf een pensioenaanvraag had moeten indienen.

De pensioenbeslissing van de FPD had ten laatste verstuurd moeten worden op 1 oktober 2021. Vertrekkend van de veronderstelling dat de heer Geerts -net zoals hij nu gedaan heeft- bij het ontvangen van de melding over de ingangsdatum van zijn pensioen onmiddellijk zou gereageerd hebben zou hij minstens één maand vroeger zijn pensioen hebben kunnen krijgen⁴.

De FPD gaat niet op dit argument in en stelt enkel dat betrokkene er blijkbaar wel van bewust was dat er een aanvraag diende te gebeuren. De FPD stelt dat betrokkene in de communicatie naar hem toe expliciet stelde dat “zijn boekhouder het nodige zou doen.” De FPD voegde toe: “Als hij vroeger (met name in juli 2021) had opgemerkt dat er geen pensioenbetaling gebeurde, dan hadden we eerder zijn aanvraag kunnen opstarten en zijn vervroegd rustpensioen uitbetalen.”

Het RSVZ gaat evenmin in op het door de Ombudsdienst Pensioenen opgeworpen argument is. Het RSVZ stelt enkel dat de heer Geerts op de hoogte was dat er een pensioenaanvraag moet ingediend worden maar ervan uitging dat zijn boekhouder het nodige gedaan had om zijn pensioen te laten ingaan. Dit was aanvankelijk inderdaad zo het geval. Doch op ons argument dat de ontvangstmelding de trigger voor de heer Geerts is geweest om te beseffen dat hij wel een aanvraag moest indienen en er bij een tijdig opstarten en afronden van het ambtshalve onderzoek al vroeger een trigger geweest was wordt niet gereageerd.

Het RSVZ voegde er nog aan toe dat het feit dat de heer Geerts aan hen meldde dat hij zijn activiteit al in juni 2021 stopgezet had niet overeenstemt met de gegevens van de aansluiting als zelfstandige waarover het RSVZ beschikt. Het RSVZ stelt dat uit de gegevens van de aansluiting blijkt dat hij pas op 30 september 2021 zijn activiteit beëindigde.

De Ombudsdienst Pensioenen had reeds voordien opgemerkt dat de onderwerping aan het sociaal statuut der zelfstandigen pas beëindigd werd op 30 september 2021. De Ombudsdienst Pensioenen had hierover dan ook een vraag gesteld aan de boekhouder van betrokkene teneinde te kunnen vaststellen of dit een invloed had op het dossier. De boekhouder antwoordde hierop dat de vennootschap in voorbereiding van vereffening was gedurende dit kwartaal, doch dat er gedurende dit kwartaal geen loon was uitbetaald aan de heer Geerts. De sociale bijdragen, zo argumenteert de boekhouder verder, dienden dus nog betaald te worden daar de heer Geerts nog actief bleef als bestuurder. Er zouden dus geen beroepsinkomsten zijn die de betaalbaarstelling van het pensioen verhinderden.

⁴ In dit kader merken we nog op dat de FPD – in tegenstelling tot het RSVZ- wanneer er zich geen gat in de geregistreeerde loopbaangegevens bevindt- geen ontvangstmelding met een vragenlijst eerste inlichtingen meer verstuurt wanneer een ambtshalve onderzoek wordt opgestart.

We merken wel op dat het RSVZ in het antwoord op het bemiddelingsvoorstel meldt dat de suggestie van de Ombudsman Pensioenen om de telefoongesprekken voortaan te registeren in hun systeem ondertussen gerealiseerd werd (met name sinds maart 2022) ingevolge de modernisering van hun computerprogramma en de nieuwe verdeling van de werklast die heeft plaats gevonden. Alle medewerkers is gevraagd geweest voortaan van elk telefonisch contact via een memo of een bericht “verslag bezoek/ telefonisch contact”, naar gelang het gesprek betrekking heeft op een lopende of een afgesloten zaak, notitie te nemen in het pensioendossier.

Recht op vergissing

Er bestaat geen recht op vergissing voor een gepensioneerde die ter goede trouw is. Een burger is immers niet altijd van iedere rechtsregel op de hoogte. Een vergissing die niet moedwillig gemaakt is, is vaak het gevolg van een beperkte juridische of bureaucratische vaardigheid van de burger. Zo kan er afgestapt worden van de veronderstelling dat elke burger precies weet waar hij recht op heeft en wat hij moet doen om dit recht daadwerkelijk te verkrijgen.

Ook handelt een burger niet altijd rationeel: zelfs wie een regel kent, kan het nog overkomen dat hij vergeet deze tijdig in te roepen. Een vergissing is snel gemaakt. De vraag rijst dan ook of uitgaande van een realistisch burgerperspectief het niet gewenst is dat burgers (evidente) fouten kunnen corrigeren⁵.

Een beperking in tijd, bijvoorbeeld een termijn van 3 maanden zich inspirerend op de beroepstermijn van 3 maanden om een rechtszaak in te dienen tegen een pensioenbeslissing, vanaf de ingangsdatum van het pensioen of vanaf de toekenning van het pensioen wanneer deze toekenning na de ingangsdatum gebeurt lijkt daarbij wel een vereiste om het administratief hanteerbaar te houden. Al is deze keuze natuurlijk het prerogatief van de wetgever.

Al dient eveneens opgemerkt te worden dat een strikte wetgeving zonder dat deze remediëren toelaat wanneer de burger een vergissing maakt ook voor de nodige administratieve werklast zorgt. De kans is groot dat de misnoegde burger zich zal manifesteren met vragen aan de pensioendienst of er toch rekening kan gehouden en begrip getoond kan worden voor de situatie waarin hij zich bevindt en hierdoor alsnog zijn vergissing kan ongedaan gemaakt worden (door bijvoorbeeld een aangepaste beslissing te nemen).

In Frankrijk werd het recht op vergissing ingevoerd bij de wet van 10 augustus 2018⁶. Concreet houdt de Franse regeling in dat iedereen de mogelijkheid moet hebben om fouten recht te zetten. Dit kan spontaan maar evengoed naar aanleiding van een controle (al dan niet op verzoek van burgers verricht). Er wordt dus geen boete geheven of een sanctie opgelegd als de burger of de ondernemer zich voor het eerst en onopzettelijk heeft vergist.

Ook in sociale en bijstandsdossiers voorkomt dit beginsel van goed bestuur veel menselijk leed. Mensen die het moeilijk hebben begaan gemakkelijker vergissingen in hun aanvraagdossiers omdat zij minder vertrouwd zijn met de regelgeving.

Dit alles geldt in Frankrijk enkel indien er sprake is van goede trouw, waarbij het aan de overheid is om kwade trouw te bewijzen. De bewijslast wordt dus omgekeerd.

De mogelijkheid verlenen aan de gepensioneerde een korte tijd na de ingangsdatum van het pensioen of de toekenningsbeslissing alsnog een door hem ter goede trouw begane fout te laten rechtzetten ligt in de lijn van de door de Senaat aangenomen resolutie met betrekking tot de invoering van het recht op een vergissing in de contacten met de overheidsadministraties⁷, met dit verschil dat het hier een expliciete en gedetailleerde wetgeving⁸ betreft.

5 Wij verwijzen in deze context naar “Maatwerk met de Awb” van Pels Rijcken, een advies over het gebruikmaken van de juridische ruimte van de Algemene wet bestuursrecht voor het bieden van maatwerk in Nederland: zie: proxycache.html (recht.nl).

6 Loi 2018-727 du 10 août 2018 pour un état au service d’une société de confiance, JORF nr. 0184 van 11 augustus 2018, <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000037307624>. De doelstelling van deze wet is het vertrouwen in de betrekkingen tussen de burger en de administratie te vergroten door de overheidsdiensten te vragen de mogelijkheden om de burger te begeleiden en om de kwaliteit van de overheidsdienst te verbeteren.

7 Zie dossierfiche S. 7-244: Dossierfiche (senate.be).

8 Merk immers op dat men in Frankrijk ook geopteerd heeft voor een expliciete en gedetailleerde wettelijke regeling daar waar in België de Senaat eerst geopteerd heeft voor een beginselbenadering en pas nadien gaandeweg te zien of er nog behoefte is aan een wettelijke regeling.

Tevens ligt dit in de lijn van het dienstbaarheidsbeginsel⁹ dat in de Resolutie 2012/2024 (INI) met aanbevelingen over het bestuursprocesrecht van de Europese Unie¹⁰ werd voorgesteld. Dit beginsel houdt in dat de overheid moet proberen de burgers te begeleiden, te helpen en van dienst te zijn, te ondersteunen en vriendelijk en beleefd te bejegenen.

In dit kader verwijzen we ook naar de praktijk van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) die in Nederland de eerste pijler pensioenen berekent. In een persbericht¹¹ valt te lezen dat de SVB de regels versoepelt bij het te laat aanvragen van de AOW (= algemene ouderenwet) en de AnW (algemene nabestaandenwet). Het komt in Nederland regelmatig voor dat burgers te laat hun pensioen aanvragen. Hierdoor lopen zij soms geld mis. De Sociale Verzekeringsbank (SVB) wil dat burgers krijgen waar zij recht op hebben en heeft daarom het beleid voor het te laat aanvragen van een AOW- of AnW-uitkering versoepeld. Met deze wijziging –die onderdeel vormt van een traject om alle beleidsregels burgervriendelijker te maken– verankert de SVB de menselijke maat verder in haar beleidsregels.

Zo ontstaat er ruimte voor mensen die niet over voldoende basisvaardigheden beschikken (zoals taal en rekenen), mensen die niet goed op de hoogte zijn van complexe regels, mensen die in het buitenland wonen of zieke mensen die hulp nodig hebben van een belangenbehartiger. Dankzij deze versoepelingen kan de SVB vaker een terugwerkende kracht van meer dan één jaar toepassen.

Deze beleidsregels zijn nog niet gepubliceerd in de Nederlandse Staatscourant. Doch omdat ze gunstig voor de burger uitpakken worden ze al wel toegepast.

Diana Starman, een lid van de Raad van Bestuur van de SVB verwoordt het als volgt: *“We passen ons beleid aan aan wat we van burgers mogen verwachten. En daar hoort ook ruimte bij om de menselijke maat toe te passen als dat nodig is.”*

Concreet betekent dit dat in bijzondere gevallen waarin de AOW- of AnW-aanvraag meer dan één jaar te laat wordt ingediend, de SVB bevoegd is deze uitkering met een terugwerkende kracht van meer dan één jaar toe te kennen. Als een aanvraag meer dan één jaar te laat is ingediend toetst de SVB eerst of er sprake is van een bijzonder geval. Er is sprake van een bijzonder geval als iemand door een niet aan hem toe te rekenen oorzaak niet in staat was tijdig een aanvraag in te dienen of als iemand onbekend was met zijn mogelijke recht op uitkering en deze onbekendheid verschoonbaar was.

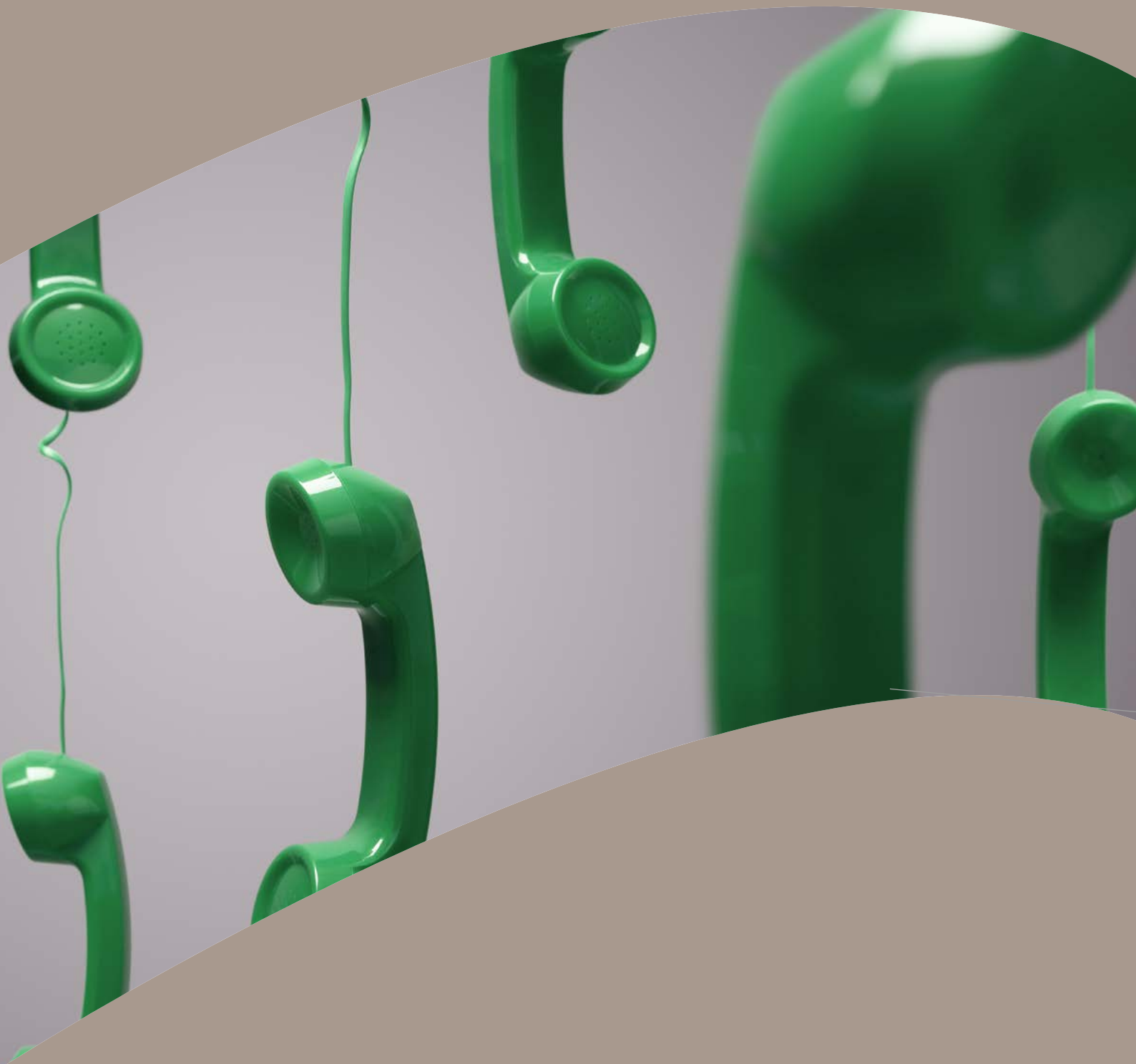
Al dient hier wel toegevoegd te worden dat in Nederland de AOW niet vervroegd kan toegekend worden op een datum gekozen door gepensioneerde zoals dit in België wel het geval is. Tevens wordt de AOW niet automatisch onderzocht bij het bereiken van de pensioenleeftijd daar waar in België een werknemers- en zelfstandigenpensioen wel ambtshalve onderzocht worden indien de betrokkene een tewerkstelling had in deze hoedanigheid en op de eerste dag van de 15de maand voorafgaand aan het bereiken van de pensioenleeftijd in België woonde.

Het recht op vergissing geldt des te meer waar gebruik gemaakt wordt van een geautomatiseerd uitvoeringsproces. Door het geautomatiseerd uitvoeringsproces is de FPD in staat sneller de uitbetaling van het pensioen te verzekeren.

9 Dit is naast het legaliteitsbeginsel en het rechtszekerheidsbeginsel één van de uitgangspunten van de democratische rechtsstaat. Het houdt in dat de overheid moet beseffen dat ze uiteindelijk in dienst staat van de burger waarbij uiteraard naast het belang van de individuele burger ook het algemeen belang niet uit het oog mag verloren worden.

10 Zie: Resolutie van het Europees Parlement van 15 januari 2013 met aanbevelingen aan de Commissie betreffende het bestuursprocesrecht van de Europese Unie (2012/2024(INL)) - Publications Office of the EU (europa.eu).

11 Zie: SVB versoepelt regels bij het te laat aanvragen van AOW- en AnW-uitkeringen (deperslijst.com).

*Telefonische bereikbaarheid
van de pensioenlijn 1765*

9 HOOFDSTUK

Telefonische bereikbaarheid van de pensioenlijn 1765

De Ombudsman Pensioenen stelde in 2022 een stijging van het aantal klachten over de wachttijd op de pensioenlijn 1765 bij de FPD (hoofdzakelijk afdeling betaling) vast. De FPD is zich hiervan bewust doch wordt geconfronteerd met budgettaire middelen die hun limieten kennen. Tevens is er een krapte op de arbeidsmarkt wat het aanwerven van nieuwe medewerkers bemoeilijkt. Niettemin worden een aantal good practices toegepast (papieren fiscale fiche die 7 op 7 dagen en 24 op 24 uur kan opgevraagd worden zonder dat men moet wachten om een medewerker aan de lijn te krijgen) om wat soelaas te bieden. De Ombudsdienst Pensioenen moedigt de FPD aan een goed telefonisch onthaal waarbij de wachttijd voor de burger redelijk blijft als topprioriteit te blijven zien en roept bijgevolg de politiek op hiervoor de nodige budgettaire middelen ter beschikking te stellen van de FPD.

We stelden gedurende het jaar 2022 een stijging van het aantal klachten over de wachttijd van de pensioenlijn 1765 vast. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat de klachten geen betrekking hebben op informatie over de pensioenen van zelfstandigen waarvoor de pensioendienst van het RSVZ bevoegd is.

Voor vele klagers volstaat het als de medewerkers van de Ombudsdienst Pensioenen hun verhaal aanhoren, hen serieus nemen, hen de kans gunnen stoom af te blazen, Dit zijn de personen die nadien geen schriftelijke klacht meer indienen.

Maar niet iedereen legt zich bij de problemen met de pensioenlijn neer. Voor een nog beter begrip van onze lezer, als dat al nodig zou zijn, verzamelden wij een aantal citaten.

DOSSIERS 36796 – 36900 – 36722 – 36962 – 36963 – 36981 – 36758 – 36684 – 36761 – 36905 – 36722 – 36660 – 36695 – 37000 – 37002 – 37033 – 37125 – 37107 – 37127 – 37181 – 37186 – 37190 – 37215 – 37293 – 37282 – 37297 – 37343 – EN ANDERE

“Ik heb deze morgen naar de pensioendienst gebeld. Ik ben het ondertussen gewend om mijn beurt af te wachten als je naar om het even welke dienst belt, wat vaak minuten kan duren. Maar 50 minuten wachten vind ik absoluut te veel. Het wil duidelijk zeggen dat de dienst op dat vlak onderbemand is.

Maar ik wil niet alleen klagen. Ik ben namelijk heel goed geholpen door de dame die ik aan de telefoon kreeg.”

“Ik heb naar het nummer 1765 gebeld en 30 minuten aan de lijn gehangen zonder resultaat!”

“Onmogelijk de pensioendienst te bereiken per telefoon.”

“Ik probeer nu al 3 dagen, tevergeefs, telefonisch de Federale Pensioendienst te bereiken.”

“Deze voormiddag om 11.30 u. bel ik naar de overheidsdienst pensioenen: een half uur aan de lijn gehangen met een wacht muziekje ... om 12 u. gewoon de verbinding verbroken ... om 13.00 u. nog een poging gedaan ...tevergeefs wachttijd 26 minuten. Dan gewoon verbinding verbroken ... nu terug geprobeerd ... nog steeds wachtende.”

“Op 1 juni ben ik met vervroegd pensioen gegaan. Daar ik in juli nog geen uitbetaling ontving, heb ik 2 maal gebeld, maar ondanks een lange wachttijd heb ik geen contact gekregen.”

“Sinds een week tracht ik elke dag, de pensioendienst op het nummer 1765 te contacteren, dit lukt, zelfs na 1 uur aan de telefoon te blijven hangen niet.”

“Ik trachtte met het nummer 1765 contact op te nemen. Ik kreeg te horen: ‘wij helpen u zo snel mogelijk verder, even wachten, iedereen in gesprek.’ Twee dagen na elkaar. Uiteindelijk telkens na één uur mijn gsm toestel in verbinding naast mij gelegd te hebben, heb ik ingehaakt.”

“Ik richt u deze klacht omdat het onmogelijk is de FPD telefonisch te contacteren.”

“Ik heb donderdag 8 juli naar de Federale Pensioendienst gebeld om de stand van zaken in mijn dossier te kennen. Ik heb 1 uur in de wacht gestaan ...”

“Onmogelijk de pensioendienst per telefoon te contacteren!!”

“Ik heb gepoogd te telefoneren, doch zonder succes”.

“Ik slaag er niet in de pensioendienst aan de lijn te krijgen.”

“Op 8 september 22 heb ik de pensioenlijn gebeld. Na zéér lang wachten, kreeg ik een vriendelijke man aan de lijn die mij bevestigde dat mijn dossier in orde is, maar dat er blijkbaar geen betalingsopdracht was gegeven. Hij ging informeren bij zijn collega’s, en vervolgens was ik betrokkene kwijt en stond ik terug zéér langdurig in de wachtrij. Ik heb dan ook afgelegd.”

“Ik probeer de pensioendienst voor ambtenaren vorige week en deze week al dagen te bereiken. Meestal geef ik het op nadat ik ongeveer 1 uur dat bandje gehoord heb dat “men allen in gesprek is”, wat volgens mij helemaal niet klopt.

Ik heb dringend info nodig.”

“De laatste maanden is het verschrikkelijk moeilijk om nog binnen te geraken via de 1765 bij de FPD. Telkens zitten wij minimum een 20 tal minuten in wacht.

Gelukkig is dit een gratis nummer. Toen ik vandaag enkele keren belde werd ik meermaals geconfronteerd met een lange wachttijd, wat de werking van de pensioendienst niet ten goede komt.

Wellicht is de 1765 onderbemand om alle oproepen vlot te laten beantwoorden, doch niet iedereen is digitaal “mee”.

Telefonisch contact is soms enige manier om iemand van de FPD te bereiken.

Kan dringend iets gedaan worden aan de telefonische “vlotte” bereikbaarheid via de 1765 aub

Ondertussen was ik terug in wacht met de 1765 -net na meer dan 22 min terug opgegeven ...” (geschreven door een medewerkster van een sociaal huis)

“Vermits ik geen gehoor krijg wegens “alle medewerkers zijn in gesprek”, ofwel een onbeleefde dame aan de lijn kreeg (26/09/2022), leg ik bij deze officieel klacht neer bij uw ombudsdienst.”

“Sinds 3 oktober tracht ik te telefoneren naar 1765, doch krijg ik niemand aan de lijn”¹

“Ik schrijf naar u omdat ik nu al twee maanden probeer de pensioendienst te contacteren op het nummer 1765 (meer dan 50 telefonische oproepen) en nooit krijg ik antwoord. Ik heb op verschillende momenten van de dag geprobeerd en ik val altijd op een wachtmuziek.”

“Bereikbaarheid: een schande”

“Ik probeer sinds vrijdag 4/11 en maandag 7/11 te bellen naar de pensioendienst maar het is altijd wachten en altijd is iedereen bezet. Ik wachtte op een moment 44 minuten.”

“Ik bel bijna iedere dag het nummer 1765. Nooit geen antwoord.”

¹ De klacht werd ingediend bij de Ombudsdienst Pensioenen op 7 oktober 2022.

“Ik krijg geen gehoor wegens daar alle medewerkers in gesprek zijn.”

“Ik vind het echt niet kunnen dat wanneer je naar de pensioendienst belt, dat je daar dan meer dan 25 minuten aan de lijntje wordt gehouden om tenslotte toch geen antwoord te krijgen. Ze vinden het bij de pensioendienst blijkbaar niet nodig om de mensen telefonisch te woord te staan. Hopelijk brengt deze mail via uw diensten soelaas want dit vind ik er echt over. Sorry hoor, ik hang ondertussen al meer dan 25 minuten aan de lijn met de pensioendienst en heb nog steeds geen antwoord gekregen.”

“Ik ben al een hele week aan het bellen op gratis nummer 1765, maar ik geraak daar echt niet binnen. Als ze dan aub eens zouden willen zeggen hoeveel wachtenden er voor mij zijn.”

“Ik ben niet snel ontevreden maar dit loopt echt de spuigaten uit. Ik probeer al twee weken de pensioendienst telefonisch te bereiken. Telkens 40 en 50 minuten wachttijd en nog altijd geen contact. Voor mij is dit geen goede dienstverlening van een openbare dienst. Ik ben zeer teleurgesteld Dit is totaal onverantwoord.”

Bedenkingen

De FPD is op de hoogte van het probleem. Hij betreurt deze situatie ook, vooral omdat dit zijn dienstverlening en zijn imago schaadt, evenals de mentale gezondheid van zijn medewerkers en vooral de “dapperen” die dag in dag uit, uur na uur het onthaal in eerste lijn aan de telefoon verzekeren.

Regelmatig leggen we aan de klagers die gefrustreerd naar de Ombudsdienst Pensioenen bellen omdat ze geen gehoor vinden bij de 1765 uit dat de FPD aan de Ombudsdienst Pensioenen op de vraag om het telefonisch onthaal te verbeteren geantwoord heeft geconfronteerd te worden met beperkte financiële en menselijke middelen, wat de FPD ook regelmatig aangekaart heeft bij de politiek.

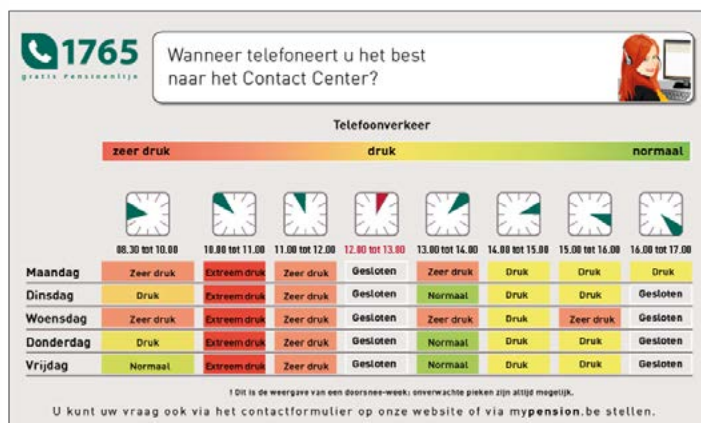
Daarnaast stelde de FPD ook vast dat de duur van de telefoongesprekken toegenomen is. De toegenomen complexiteit van de pensioendossiers draagt daar immers toe bij, net zoals de complexiteit van de pensioenwetgeving. Tevens is de reactiviteit van de (toekomstig) gepensioneerde toegenomen.

Anderzijds wordt ook de FPD geconfronteerd met de krapte aan arbeidskrachten op de arbeidsmarkt. Het aanwerven van nieuwe medewerkers is hierdoor bemoeilijkt. De lange selectieprocedures bij Selor maken het er niet eenvoudiger op. Al tracht de FPD door een vlotte aanwervingscampagne deze problematiek te milderen.

Doch het belangrijkste pijnpunt dat door de FPD aangehaald wordt is dat zijn budgettaire middelen hun limieten kennen en zelfs nog verminderd worden met bijvoorbeeld als verantwoording de automatisering.

De FPD is net zoals in 2017 toen het aantal klachten over de lange wachttijden toenam zelf oplossingsgericht aan de slag gegaan. Zo worden er een aantal maatregelen getroffen om de bereikbaarheid van de 1765-lijn te verbeteren.

Zo vermeldt de FPD de piekmomenten bij het telefonisch onthaal op de site. Dit geeft de burger reeds een indicatie van de beste momenten om zo snel mogelijk telefonisch geholpen te worden. De melding op de site zag er op 1 september 2022 als volgt uit:

Verder geeft de FPD de raad het rijksregisternummer bij de hand te houden teneinde de duur van de telefoongesprekken niet te verlengen doordat de gepensioneerde hier alsnog naar op zoek moet gaan wanneer hij reeds een pensioenspecialist van de FPD aan de lijn heeft.

In 2017 heeft de Ombudsman Pensioenen in zijn Jaarverslag 2017 op pagina 8 op een aantal good practices gewezen om de klachten over de pensioenlijn op te kunnen lossen die onder andere terug te vinden zijn in het Charter voor klantvriendelijkheid².

Zo suggereerde de Ombudsman Pensioenen in zijn Jaarverslag 2017 de good practice om de onthaalboodschap aan te passen wanneer er iets speciaal gebeurd is. De FPD is naar aanleiding van de veelvuldige telefoons in de maanden mei en juni om alsnog een papieren fiscale fiche op te sturen ingegaan op de suggestie van de Ombudsman Pensioenen en heeft zijn onthaalboodschap aangepast. De papieren fiscale fiche kan men via het nummer 1765 opvragen door het intoetsen van optie 4 zonder dat men moet wachten tot men een medewerker aan de lijn heeft. Deze optie is voortaan zelfs 24 op 24 uur en 7 op 7 dagen toegankelijk (dus zelfs wanneer de pensioenlijn voor persoonlijk contact gesloten is).

Tevens suggereerde de Ombudsman Pensioenen in het Jaarverslag 2017 om indien het niet mogelijk is binnen de 2,5 minuten een fysieke persoon aan de lijn te krijgen te voorzien dat de gepensioneerde zijn telefoonnummer kan achterlaten en dat hij gratis terug gebeld wordt. Deze good practice wordt momenteel op zijn haalbaarheid onderzocht door de Federale Pensioendienst.

Al onmiddellijk is met de FPD afgesproken dat wanneer de Ombudsdienst Pensioenen klachten ontvangt van gepensioneerden die gelet op de lange wachttijd geen medewerker van de FPD aan de lijn hebben gekregen en hierover een klacht indienen bij de Ombudsdienst Pensioenen, de Ombudsdienst Pensioenen deze telefoonnummers aan de FPD mag meedelen en dat de FPD de gepensioneerde dan zal terugbellen.

De Ombudsdienst Pensioenen roept ondanks alles tot slot de FPD op een goed telefonisch onthaal waarbij de wachttijden voor de burger redelijk blijven als topprioriteit te blijven zien en roept bijgevolg de Pensioenminister op hiervoor op (zeer) korte termijn de nodige budgettaire middelen (vooral personeelsbudget) ter beschikking te stellen van de FPD zodat de service niet herleid wordt tot een soort minimumdienstverlening die tot zeer grote ontevredenheid onder gepensioneerden (die binnenkort een kwart van de Belgische bevolking zullen uitmaken) zal leiden.

² https://financien.belgium.be/nl/over_de_fod/strategie/missie-strategische-ambities-en-waarden/charter-voor-een-klantvriendelijke-overheid.

*Klachten: een ideaal instrument
om werkwijzen te verbeteren*

10 HOOFDSTUK

Klachten: een ideaal instrument om werkwijzen te verbeteren

Klachten over de werking en kwaliteit van de dienstverlening van de pensioendiensten zijn een ideaal instrument om verbeterpunten binnen een pensioendienst op te sporen en aan te passen en vormen op deze manier een belangrijke bron van informatie voor de pensioendienst. Ze kunnen mede gehanteerd worden om de werkwijzen en procedures van de pensioendiensten te beoordelen op hun klantvriendelijkheid en effectiviteit. Een goede klachtenbehandeling draagt op deze wijze niet enkel bij aan een betere relatie tussen de (toekomstig) gepensioneerde en de pensioendiensten doch kan ook bijdragen tot een betere kwaliteit van de dienstverlening door de pensioendiensten. Zo werkt de Federale Pensioendienst momenteel aan de verbetering van de procedure voor het verzenden van een ontvangstmelding van een levensbewijs. Deze zal bij het finaliseren van dit project niet meer onmiddellijk verstuurd worden –dus wanneer de FPD de mail nog niet aan het desbetreffende pensioendossier heeft kunnen koppelen- doch pas verstuurd worden wanneer het levensbewijs geïdentificeerd is en aan het dossier gelinkt is. Zo wordt vermeden dat betrokkene die een ontvangstmelding van zijn levensbewijs krijgt later de melding ontvangt dat de betaling van zijn pensioen zal stopgezet worden daar in zijn dossier geen levensbewijs geregistreerd werd.

DOSSIER 35463

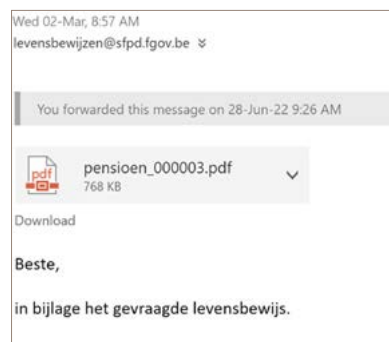
De feiten

De heer Devuyst woont in Frankrijk. Hij ontvangt het jaarlijks in te vullen levensbewijs van de Federale Pensioendienst en hij stuurt dit, behoorlijk ingevuld door de lokale autoriteiten en ondertekend door hemzelf terug naar de FPD via e-mail.

Hij krijgt direct een ontvangstbewijs van zijn e-mail en hij gaat ervan uit dat alles in orde is voor de verdere betaling van zijn pensioen.

In juni 2022 moet hij evenwel vaststellen dat de uitbetalingen van zijn pensioen stopgezet worden. Hij begrijpt er niets van en belt naar de FPD waar hem meegedeeld wordt dat er geen levensbewijs ontvangen werd.

De heer Devuyst begrijpt deze werkwijze niet. Hij stuurt het levensbewijs nog een keer door naar de FPD op 28 juni 2022 en neemt contact met de Ombudsdienst Pensioenen. Hij stuurt ons tevens de screenshots die aantonen dat hij het levensbewijs wel degelijk via e-mail teruggestuurd had evenals de ontvangstmelding hiervan.

Bedenkingen

In eerste instantie hebben wij hem, omwille van de hoogdringendheid van zijn klacht (een onderbreking van de pensioenbetaling), gevraagd om het levensbewijs dat hij voor de tweede maal op 28 juni 2022 naar de FPD gestuurd had ook naar de Ombudsdienst Pensioenen door te sturen.

Uit ervaring weten wij immers dat de classificatie en het inbrengen van e-mails (met het levensbewijs) in de praktijk een 5-tal werkdagen kan duren¹.

Om de betaling van zijn pensioen zo snel mogelijk te laten hernemen namen wij persoonlijk telefonisch contact op met de FPD en hebben wij het levensbewijs zelf ook doorgestuurd op 28 juni 2022.

De FPD heeft vervolgens alles in het werk gesteld om de betaling van zijn pensioen te hernemen: de opdracht voor de herneming van de betaling van het pensioen voor de maand juni 2022 werd al op 30 juni 2022 gegeven.

Als gevolg van onze interventie volgde de effectieve betaling van het pensioen voor de maand juni 2022 op zijn Belgisch rekeningnummer dan een 5-tal werkdagen later.

Vervolgens hebben wij, omdat de heer Devuyt aangegeven had (met de nodige bewijzen) dat hij het levensbewijs al op 2 maart 2022 via e-mail doorgestuurd had naar de FPD én dat hij hiervan zelfs een automatische ontvangstmelding gekregen had, de FPD verder ondervraagd.

Het leek ons immers zeer eigenaardig dat deze e-mail van 2 maart 2022 niet in zijn persoonlijk dossier opgenomen werd terwijl deze toch door de FPD ontvangen werd, gelet op de ontvangstmelding.

De FPD antwoordde ons dat de ontvangstmeldingen van e-mails automatisch gegenereerd worden en dat deze al vertrekken nog voor de mail geïdentificeerd is. Dus is de kans reëel dat deze mail verkeerd geïdentificeerd werd of zelfs niet kon geïdentificeerd worden omdat de bijlage (lees het levensbewijs) niet leesbaar was.

Conclusie

Wij begrijpen dat het inderdaad in welbepaalde situaties, zoals de FPD aangeeft, mogelijk is dat sommige e-mails niet kunnen geïdentificeerd worden als in de e-mail zelf niet voldoende persoonsgegevens worden weergegeven. Wij hebben kunnen vaststellen dat dit ook in de e-mail van 2 maart 2022 van de heer Devuyt het geval was.

Wij dienen hier op te merken dat ook in de klacht aan de Ombudsdienst Pensioenen er niet voldoende persoonsgegevens meegedeeld werden. Wij hebben aan de heer Devuyt in onze ontvangstmelding van zijn klacht gevraagd om ons zijn persoonsgegevens toe te sturen.

Door de FPD wordt er een automatische ontvangstmelding verstuurd en de gepensioneerde krijgt dan ook de indruk dat zijn levensbewijs ontvangen werd. Dit kan leiden tot ernstige misverstanden, zoals bij de heer Devuyt het geval was. Hij werd op het verkeerde been gezet. Wij beschouwden zijn klacht op dit punt dan ook als gegrond.

¹ De e-mail die de heer Devuyt doorstuurde naar de FPD werd geïdentificeerd op 4 juli 2022.

Een goede werkwijze vergt immers dat indien e-mails niet kunnen geïdentificeerd worden de betrokken gepensioneerden hiervan ook via e-mail (in de ontvangstmelding) in kennis worden gesteld. Zeker als het gaat over het toesturen van een levensbewijs en de mogelijke gevolgen (lees: stopzetting) hiervan voor de pensioenbetalingen.

In het kader van de klantvriendelijkheid en met het oog op het herstel van het vertrouwen in zijn pensioenadministratie vroegen wij bijkomend aan de FPD of het mogelijk was dat hij aan de heer Devuyst de redenen kon meedelen waarom het levensbewijs niet kon geïdentificeerd worden. Wij vroegen tevens aan de FPD of verontschuldigen hier niet op zijn plaats waren.

De FPD antwoordde ons dat in principe elke mail die niet geïdentificeerd kan worden inderdaad beantwoord moet worden met een e-mail die vraagt naar bijkomende informatie.

Deze specifieke e-mails worden dus niet altijd beantwoord en zonder identificatie afgesloten.

De Federale Pensioendienst heeft zich per e-mail uitgebreid verontschuldigd voor de stopzetting van de betalingen en de ermee gepaard gaande onzekerheid.

Tenslotte gaf de FPD ook aan dat er momenteel structureel gewerkt wordt aan de mogelijkheid om pas een e-mailbevestiging te versturen en de e-mail te verwerken nadat het levensbewijs effectief gelinkt werd aan het dossier.

*Strijd tegen de armoede:
oproep tot tijdige publicatie van de nieuwe
aangepaste niet voor beslag vatbare
drempelbedragen inzake pensioenen en tot
tijdige toepassing hiervan door de FPD*

HOOFDSTUK

Strijd tegen de armoede: oproep tot tijdige publicatie van de nieuwe aangepaste niet voor beslag vatbare drempelbedragen inzake pensioenen en tot tijdige toepassing hiervan door de FPD

Tijdens ons werkingsjaar 2022 zijn wij opnieuw in een aantal klachtendossiers gestoten op de problematiek met betrekking tot de toepassing van de drempelbedragen voor overdracht of beslag.

De eerste besproken klacht gaat erover dat de drempelbedragen volgens de vigerende wetgeving enkel aangepast worden vanaf de maand januari van elk jaar. In deze tijden van opeenvolgende indexaties (6 in het jaar 2022) maakt mede dit het voor een aantal gepensioneerden moeilijk om maandelijks financieel rond te komen. De drempelbedragen beslag hebben immers als doel het mogelijk te maken dat de betrokken gepensioneerden nog over een minimum inkomen kunnen beschikken om in hun levensonderhoud te voorzien. Aan deze klacht werd tegemoet gekomen door de artikels 66 en 67 van de wet van 30 oktober 2022 houdende tijdelijke ondersteuningsmaatregelen ten gevolge van de energiecrisis: de niet voor beslag vatbare drempelbedragen werden immers tijdelijk verhoogd. Tevens werd aan de Koning de mogelijkheid gegeven na overleg in de Ministerraad deze termijn aan te passen en te verlengen in periodes van maximaal drie maanden als ook de bedragen van de inbeslagnamedrempels tijdelijk te verhogen. Deze verlenging gebeurde bij het koninklijk besluit van 21 december 2022 tot verlenging van de artikelen 66 tot en met 74 van de wet van 30 oktober 2022 houdende tijdelijke steunmaatregelen ingevolge de energiecrisis, waardoor deze verhoging van de drempels tot 31 maart 2023 wordt verlengd.

Tevens ontvingen wij in 2022 opnieuw een aantal klachten over de niet tijdige toepassing door de FPD van de bij het koninklijk besluit aangepaste niet voor beslag of overdracht vatbare drempelbedragen die in voege treden vanaf 1 januari. In januari 2022 heeft de FPD, net zoals in de voorgaande jaren in de maand januari, de nieuwe aangepaste drempelbedragen niet toegepast. Hiervoor dienen de nieuwe drempelbedragen binnen de eerst vijftien dagen van de maand december bekendgemaakt te worden in het Belgisch Staatsblad. Ook in 2021 werden de niet voor beslag vatbare drempelbedragen immers niet tijdig gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Voor de klachten die bij de Ombudsdienst Pensioenen hierover ontvangen werden, is de FPD ingegaan op de bemiddelingsvraag van de Ombudsman Pensioenen om in de betrokken dossiers een terugbetaling te doen van het in januari 2022 te veel ingehouden bedrag overdracht of beslag. Zoals hoger al vermeld, hebben de drempelbedragen als doel het mogelijk te maken dat de betrokken gepensioneerden nog over een waardig inkomen kunnen beschikken om in hun levensonderhoud te voorzien. Een tijdige aanpassing is belangrijk in het ruimere kader van de armoedebestrijding. Zeker gelet op de huidige energiecrisis. Daarom riep de Ombudsman Pensioenen de FPD op de nieuwe niet voor beslag of overdracht vatbare drempelbedragen ook in de maand januari 2023 correct toe te passen. De FPD beloofde met de FOD Justitie contact op te nemen teneinde te bekomen dat de FPD de informatie die hij nodig heeft om de nieuwe drempelbedragen zeker in januari te kunnen toepassen tijdig zou ontvangen. In tegenstelling tot de vorige jaren en daarmee gevolg gevend aan de oproep van de Ombudsman Pensioenen meldt de FPD dat de aangepaste beslagdrempels correct zullen toegepast worden in januari 2023. Dit ondanks het feit dat het KB dat de nieuwe jaarlijkse niet voor beslag vatbare pensioenbedragen vaststelt ook nu weer te laat werd gepubliceerd.

De feiten

De heer Vandekeere stelt vast dat bij elke indexaanpassing in de loop van het jaar 2022 zijn netto pensioenuitkering steeds dezelfde is.

Hij is er zich van bewust dat dit te maken heeft met het beslagvrije bedrag dat wettelijk is vastgelegd. Doch daar dit bedrag slechts één keer PER jaar vanaf de maand januari door de uitvoerende macht wordt aangepast verhoogt het beslag op zijn pensioen bij elke indexaanpassing, maar stijgt het netto pensioenbedrag dat hij ontvangt niet of nauwelijks terwijl zijn kosten, waaronder ook de levensnoodzakelijke kosten, al bijna met 10% gestegen zijn in 2022.

Hij vraagt aan de Ombudsdienst Pensioenen om tussen te komen om sneller een verhoging van de beslagvrije drempelbedragen te bekomen.

Bedenkingen

De Ombudsdienst Pensioenen begrijpt dat de gepensioneerden op wiens pensioen beslag gelegd wordt volgens de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 1409 en volgende) er inderdaad mee geconfronteerd worden dat de indexatie van de pensioenen voor hen geen noemenswaardige aanpassing van het netto-maandbedrag inhoudt. Immers de beslagvrije drempel wordt slechts een keer per jaar aangepast, namelijk telkens vanaf januari.

In het jaar 2022 waren er welgeteld 6 indexaties en dit maakt uiteraard dat de gepensioneerden op wiens pensioen beslag gelegd wordt de indexaanpassingen niet terugvinden in het uiteindelijk (na beslag) te betalen pensioen, met wel een kleine nuance voor wat betreft de bedrijfsvoorheffing.

De beslaglegging wordt immers berekend op het netto-betaalbaar pensioen (na afhouding van sociale bijdragen en bedrijfsvoorheffing). Op deze manier wordt uiteindelijk niet de volledige indexverhoging opgesoupeerd door de verhoging van het beslag. Een deel van de indexaanpassing zit namelijk vervat in de verhoging van de bedrijfsvoorheffing en deze zal later gedeeltelijk bij de vaststelling van het definitief te betalen bedrag inzake inkomstenbelastingen 2022 gecupereerd kunnen worden. De belastingschalen worden immers ook slechts één keer per jaar geïndexeerd op 1 januari van elk jaar.

Dit allemaal weliswaar terzijde. Het beslag op het pensioen wordt geregeld door de bepalingen in het Gerechtelijk Wetboek. De pensioendiensten moeten deze reglementaire bepalingen toepassen.

Als de gepensioneerde het niet eens is met deze wettelijke bepalingen ter zake, dan betwist hij een politieke keuze.

De Ombudsdienst Pensioenen mag gelet op zijn onafhankelijkheid zich niet mengen in het beleid van de regering. Dergelijke inmenging zou immers de neutraliteit en de onpartijdigheid die eigen zijn aan de ombudsfunctie in het gedrang kunnen brengen.

De Ombudsdienst Pensioenen moest zich hiervoor dus onbevoegd verklaren. In principe dient de betrokken gepensioneerde hiervoor verder contact op te nemen met de politiek in het algemeen en/of de Minister van Justitie, die terzake de bevoegde Minister is.

De bepalingen in het Gerechtelijk Wetboek¹ geven de middelen aan waarover de schuldeisers beschikken om de betaling te bekomen van een verbintenis die de betaling van een geldsom tot voorwerp heeft.

Doch in de artikelen 1408-1412 van het Gerechtelijk Wetboek zijn ook waarborgen ingebouwd ter bescherming van de schuldenaar: zo heeft deze recht op een minimum aan bestaansmiddelen. Het pensioen is wettelijk beschermd en het beslag dient beperkt te worden tot de door de wetgever vastgelegde drempelbedragen².

1 10 oktober 1967. - Gerechtelijk Wetboek - deel v: bewarend beslag, middelen tot tenuitvoerlegging en collectieve schuldenregeling. (art. 1386 tot 1675/26).

2 <https://www.sfpd.fgov.be/nl/betaling/brut-net#terugvordering>.

De drempelbedragen beslag hebben dus als doel het mogelijk te maken dat de betrokken gepensioneerden nog over een minimum inkomen kunnen beschikken om in hun levensonderhoud te voorzien. Dit lijkt ons zeer belangrijk te zijn in het ruimere kader van de armoedebestrijding. Zeker gelet op de huidige energiecrisis.

Wij konden de heer Vandekerke wel meedelen dat op 29 juni 2022 in de Commissie Justitie³ van het Parlement de vraag gesteld werd aan de Minister van Justitie om reeds te anticiperen op de indexering van de inbeslagnemingsdrempels. De Minister van Justitie, de heer Van Quickenborne, antwoordde hierop dat in artikel 1409 van het Gerechtelijk Wetboek geen afwijking voorzien is van de jaarlijkse periodiciteit en het gezien de huidige wettelijke bepalingen voor de uitvoerende macht zonder een wetsaanpassing *“onmogelijk is om deze drempelbedragen met onmiddellijke ingang aan te passen”*. *“We moeten dus tot november 2022 wachten om ze aan te passen, waarna ze met ingang van 1 januari 2023 kunnen toegepast worden”*. De Minister stelde verder: *“Deze kwestie sluit aan bij het debat in de expertengroep over de indexering van de fiscale drempels. (...) We moeten de wet wijzigen. Ik zal op de vergadering van het kernkabinet het nodige doen om de mogelijke pistes te bekijken.”*

Aan deze klacht werd later effectief tegemoet gekomen door de artikels 66 en 67 van de wet van 30 oktober 2022 houdende tijdelijke ondersteuningsmaatregelen ten gevolge van de energiecrisis: de inbeslagnamedrempels werden immers tijdelijk verhoogd vanaf de publicatie van de wet in het Belgisch Staatsblad, zijnde 3 november 2022, dit tot en met 31 december 2022.

Tevens werd aan de Koning de mogelijkheid gegeven na overleg in de Ministerraad deze termijn aan te passen en te verlengen in periodes van maximaal drie maanden als ook bedragen van de inbeslagnamedrempels tijdelijk te verhogen. Dit gebeurde bij het koninklijk besluit van 21 december 2022 tot verlenging van de artikelen 66 tot en met 74 van de wet van 30 oktober 2022 houdende tijdelijke steunmaatregelen ingevolge de energiecrisis, waardoor deze verhoging van de drempels tot 31 maart 2023 wordt verlengd.

DOSSIERS 36318 – 36330 – 36516

Een tweede probleem waarover wij klachten ontvangen is dat de nieuwe correcte niet voor beslag vatbare jaarlijkse drempelbedragen worden toegepast vanaf de maand februari 2022 in plaats van januari 2022. Sommige klagers vermelden expliciet dat ze vrezen dat het probleem zich volgend jaar weer zal voordoen.

We bespreken hier enkel het dossier 36318 van de heer Vandijck daar de andere klachten vergelijkbaar zijn.

De feiten

De heer Vandijck geeft duidelijk aan waar het over gaat, wij citeren:

“Via internet onderzocht ik de beslagvrije voet vanaf 1 januari 2022. Deze bedroeg 1414,80 euro. Niettegenstaande werd er na beslag slechts 1370,80 euro pensioen gestort voor de maand januari. Op 15 januari bracht ik de pensioendienst hiervan op de hoogte en volgde er een aanpassing vanaf februari ... doch niet vanaf januari.

Nogmaals vroeg ik een aanpassing vanaf januari maar kreeg sindsdien geen antwoord meer in mijn pensioen. Concreet is mijn vraag om de 44 euro dewelke te weinig aan mij is gestort voor de maand januari 2022 te ontvangen.”

Bedenkingen

De problematiek van de laattijdige toepassing van de barema's beslag werd reeds eerder besproken in ons Jaarverslag 2018⁴.

³ Zie: <https://www.dekamer.be/doc/CCRA/pdf/55/ac841.pdf>.

⁴ JV2018, pagina 67 en volgende.

Uit ons onderzoek en de betreffende antwoorden van de FPD was toen gebleken dat als gevolg van de late publicatie van de wetteksten met de aangepaste barema's de FPD deze elk jaar opnieuw pas kon toepassen op de pensioenbetalingen vanaf februari.

In het kader van de opvolging van de besprekingen in onze Jaarverslagen hadden wij niettemin al vastgesteld dat de bevoegde Minister in december 2019, en als gevolg van onze bespreking, de nodige maatregelen genomen had om de barema's voor beslag wel tijdig te publiceren.

Het bewuste KB van 9 december 2019 met de nieuwe barema's voor beslag werd gepubliceerd op 13 december 2019.

Naar aanleiding van een klacht in de loop van ons werkingsjaar 2020 hadden wij kunnen vaststellen dat het beslag voor januari 2020 nog berekend werd op basis van de barema's voor het jaar 2019. De FPD paste bijgevolg ondanks de tijdige publicatie de nieuwe barema's niet toe vanaf januari 2020.

Wij vroegen derhalve in ons werkingsjaar 2020 aan de FPD waarom hij de barema's niet toegepast had, dit terwijl de publicatie wel degelijk binnen de gestelde termijn gebeurd was.

De FPD antwoordde ons toen dat het technisch niet mogelijk was geweest.

Voor wat betreft de klachten over het teveel ingehouden bedrag overdracht of beslag heeft de FPD op onze vraag voor de betrokken dossiers een terugbetaling gedaan van de in januari 2022 te veel ingehouden overdracht of beslag. Het ging in casu over een bedrag van ongeveer 44 euro.

De Ombudsdienst Pensioenen is verheugd dat de FPD positief reageerde op onze vragen tot regularisatie. Doch wij maken ons verdere bedenkingen en uiteraard streven wij naar een gelijkwaardige behandeling van alle gepensioneerden die geconfronteerd worden met beslag op pensioen.

Tijdens een gesprek dat de Ombudsmannen hadden met Ethias in de loop van augustus 2022 werden zij erover ingelicht dat Ethias elk jaar vanaf januari de drempelbedragen wel degelijk correct toepast.

De Ombudsdienst Pensioenen is van mening dat, gelet op de veelvuldige indexaties tijdens het jaar 2022 (januari, maart, mei, augustus, oktober, ...) en hierdoor een sterke stijging van het beslagbare gedeelte van het pensioen een correcte toepassing van de wetgeving ter zake (namelijk een toepassing van de drempelbedragen beslag vanaf de pensioenbetalingen voor januari 2023) zich opdringt. Dit daar de impact in januari 2023 groter zal zijn dan in de vorige jaren gelet op de verschillende overschrijdingen van de index.

Immers waar het voor januari 2022 voor de heer Vandijck een te veel ingehouden beslag betrof van ongeveer 44 euro zal dit voor januari 2023 (gelet op de nog steeds toenemende indexaties) gaan over een veelvoud van dit bedrag en zal de bedoeling ervan, namelijk om in het levensonderhoud te voorzien, nog aan belang winnen.

Wij vroegen derhalve aan de FPD om hierop te anticiperen en net zoals Ethias ervoor te zorgen dat vanaf januari 2023 de wetgeving ter zake met betrekking tot de drempelbedragen beslag/overdracht correct toegepast wordt.

De FPD ging in op ons voorstel en beloofde contact op te nemen met FOD Justitie teneinde te bekomen dat de FPD de informatie die hij nodig heeft om de nieuwe drempelbedragen zeker in januari te kunnen toepassen tijdig zou ontvangen.

Het KB tot uitvoering van artikel 1409 § 2 van het Gerechtelijk Wetboek dat de nieuwe jaarlijkse niet voor beslag vatbare pensioenbedragen vaststelt dateert weliswaar van 11 december 2022, doch werd pas gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 19 december 2022. Ook nu vond de publicatie niet plaats binnen de eerste vijftien dagen van de maand december.

In tegenstelling tot de vorige jaren en daarmee gevolg gevend aan de oproep van de Ombudsman Pensioenen melde de FPD dat ondanks een laattijdige publicatie de beslagdrempels wel correct en tijdig toegepast zullen worden in januari 2023.

Daarenboven werd het koninklijk besluit van 21 december 2022 tot verlenging van de artikelen 66 tot en met 74 van de wet van 30 oktober 2022 houdende tijdelijke steunmaatregelen ingevolge de energiecrisis waardoor deze verhoging van de drempels tot 31 maart 2023 wordt verlengd (van 20% tot 30% verhoging) op 30 december 2022 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Dit KB werd tijdig en correct toegepast. De Ministerraad had het ontwerp van KB al wel op 16 december 2022 goedgekeurd.

Informatisering

12 HOOFDSTUK

Informatisering

Waar vroeger een pensioen manueel werd berekend door een ambtenaar zien we nu meer en meer dat de berekening en uitbetaling van de pensioenen geautomatiseerd worden.

Zoals we reeds in de vorige Jaarverslagen schreven biedt dit heel wat voordelen: vaak kunnen zo efficiëntiewinsten geboekt worden, is er het voordeel dat de computer nauwkeuriger is in het berekenen dan de mens en kunnen de ambtenaren die vroeger deze manuele berekeningen uitvoerden ingezet worden om tegemoet te komen aan het toegenomen aantal vragen van de burger.

Anderzijds dient opgemerkt te worden dat gezien de complexiteit van de pensioenwetgeving en gelet op het gegeven dat er in sommige gevallen door het zich samen voordoen van bepaalde feiten erg uitzonderlijke en bijna niet te voorziene situaties kunnen ontstaan die daardoor niet voorzien zijn in de informaticaprogrammatie. In deze uitzonderlijke situaties leidt dit dan ook tot een foutieve beslissing.

Het ontdekken van deze onvolmaaktheden in computerprogramma's vergt een zeer ver doorgedreven kennis van de pensioenwetgeving en een inzicht in de logica en algoritmen van de berekeningsprogramma's. De Ombudsdienst Pensioenen heeft gelet op deze nieuwe evolutie zich dan ook gespecialiseerd in het detecteren van eventuele fouten of onvolmaaktheden in de computerprogramma's.

Ook dit jaar stellen we weer vast dat de FPD niet in staat was, na een melding van de gepensioneerde dat volgens hem de getroffen beslissing niet correct was, deze programmatie-onvolledigheid die vaak gelinkt was aan het uitzonderingskarakter van de situatie te detecteren.

In onderstaand geval gaat het over de wijze waarop de FPD het aantal dagen vaststelt die in aanmerking komen bij het bepalen van de loopbaanvoorwaarde om vervroegd met pensioen te kunnen gaan als werknemer voor wat betreft het jaar waarin het pensioen ingaat. De FPD hanteert hiervoor in zijn geautomatiseerde pensioenbeslissing de wettelijke bepalingen die voorzien zijn voor het berekenen van de lonen van het werknemerspensioen. De bepalingen voor de berekening van de lonen voorzien in een uitzonderingsbepaling voor het ingangsjaar van het werknemerspensioen: er dient dan geen rekening gehouden te worden met de reële lonen van dat jaar, doch er dient als referentiebasis voor de berekening van de lonen in het ingangsjaar rekening gehouden te worden met de lonen van het tweede jaar voorafgaand aan de ingangsdatum van het pensioen, of bij een tewerkstelling van minder dan 104 voltijdse dagequivalenten in het tweede jaar voorafgaand aan de ingangsdatum met de lonen van het jaar voorafgaand aan het pensioen. Vermits deze wettelijke uitzonderingsbepaling enkel betrekking heeft op de vaststelling van het loon dat dient voor de berekening van het pensioen dient voor wat betreft het ingangsjaar voor de loopbaanvoorwaarde rekening te worden gehouden met de normale werkwijze, met name met de arbeidsdagen van dat jaar zelf.

Na bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen werd de door het computerprogramma gemaakte pensioenbeslissing door de dossierbeheerder aangepast en werd rekening gehouden met de reëel gepresteerde arbeidsdagen gedurende het ingangsjaar zelf. Ook hier betrof het een uitzonderingssituatie: de gepensioneerde bevond zich in de situatie waarbij zij net wel of net niet aan de loopbaanvoorwaarde voldoet en is daarenboven in het ingangsjaar van haar pensioen dermate meer gaan werken dan het jaar voordien zodat dit in een impact ressorteert.

De feiten

Op 18 mei 2022 deed mevrouw Westland een aanvraag tot het bekomen van haar vervroegd pensioen met ingang op 1 oktober 2022. Op 17 augustus 2022 deelde de Federale Pensioendienst haar mee dat zij geen recht had op dit vervroegd pensioen aangezien haar beroepsloopbaan niet voldeed aan de loopbaanvoorwaarde om vervroegd met pensioen te gaan.

De FPD deelde haar mee dat zij op de door haar gevraagde ingangsdatum (1 oktober 2022) 61 jaar oud was en dat zij op dat ogenblik slechts 42 loopbaanjaren bewees.

Aangezien mevrouw Westland in de overtuiging was dat zij wel een voldoende lange beroepsloopbaan bewees om vervroegd met pensioen te kunnen gaan op 1 oktober 2022 nam zij hieromtrent contact op met de Federale Pensioendienst.

Als reactie deelde de FPD sector werknemers haar mee dat voor wat betreft het werknemerspensioen *“er voor de loopbaanvoorwaarde met de effectieve tewerkstellingsgegevens van 2022 geen rekening kan gehouden worden en dat er voor de tewerkstellingsgegevens van het jaar 2022 een afgeleide gedaan wordt van de tewerkstellingsgegevens van het jaar 2021 (onweerlegbaar vermoeden). Dit is wettelijk zo bepaald en we kunnen daar niet van afwijken. Dus ook al heeft betrokkene in 2022 gewerkt tot en met september en zou zij in theorie daardoor het 43ste jaar dat meegeteld kan worden voor de vervroegingsvoorwaarden verworven hebben dan nog moet er een afgeleide gebeuren van de dagen die betrokkene in 2021 als werkneemster heeft gepresteerd (dagen in openbare dienst komen hiervoor niet in aanmerking). Aangezien zij in 2021 niet voldoende dagen als werkneemster in de berekening heeft die er voor zouden zorgen dat 2022 in aanmerking zou komen, wordt het vereiste aantal jaren niet bereikt”*.

Verwonderd nam mevrouw Westland hieromtrent contact op met de Ombudsdienst Pensioenen op 16 oktober 2022. In het jaar 2022 had ze voor de gevraagde ingangsdatum op 1 oktober 2022 immers 128 dagen gewerkt. Tevens diende mevrouw Westland zo snel mogelijk uitsluitel te krijgen over de ingangsdatum van haar pensioen. Ze werkt immers nog verder en haar inkomsten mogen de toegelaten grens inzake werken naast pensioen niet overschrijden. Wat ze mag bijverdienen is immers gelinkt aan het aantal maanden dat ze in 2022 gepensioneerd is.

Bedenkingen

Momenteel is de wettelijke pensioenleeftijd 65 jaar (66 jaar in 2025 en 67 jaar in 2030). Indien men vroeger dan de wettelijke pensioenleeftijd het rustpensioen wenst te ontvangen, moet men voldoen aan bepaalde leeftijds- en loopbaanvoorwaarden.

Deze zijn momenteel:

Minimumleeftijd en bijhorende loopbaanduur op de datum waarop u vervroegd met pensioen wilt gaan
60 jaar en 44 loopbaanjaren
61 jaar en 43 loopbaanjaren
62 jaar en 43 loopbaanjaren
63 jaar en 42 loopbaanjaren

Bij het bepalen van de kalenderjaren die in aanmerking komen voor de zogenaamde loopbaanvoorwaarde wordt er rekening gehouden met:

- de gewerkte jaren in een Belgisch wettelijk pensioenstelsel (zelfstandige, werknemer, ambtenaar, politiek mandataris, overzeese sociale zekerheid), bij een instelling van de Europese Unie, in een land van de Europese Economische Ruimte en Zwitserland, in een land waarmee België een bilaterale overeenkomst heeft afgesloten;
- bepaalde niet-gewerkte perioden (gelijkgestelde perioden) zoals: ziekte, werkloosheid, gemotiveerd tijdskrediet voor werknemers, terbeschikkingstelling met wachtwedde voor ambtenaren, de perioden van militaire dienst of als gewetensbezwaarde.

- de periode van stopzetting van een beroepsactiviteit om een kind van minder dan 6 jaar op te voeden als er geen enkele vorm van gelijkstelling is. Hiervoor tellen maximum 3 jaren mee als:
 1. men voor deze periode kinderbijslag heeft ontvangen;
 2. deze onderbreking maximum 5 jaren geduurd heeft;
 3. de hervatte beroepsactiviteit minstens 1 jaar duurt en recht geeft op een pensioen.

Wanneer we de beroepsloopbaan van mevrouw Westland bekijken stellen we vast dat aan deze wettelijke voorwaarden is voldaan voor de jaren 1980 tot en 2020. Aangezien er in 2021 een tewerkstelling was in de openbare dienst (78 dagen) en in de regeling voor werknemers (94 dagen) kwam ook dit jaar in aanmerking voor het bepalen van de loopbaanvoorwaarde. In totaal is er dus voor deze periode (1980 tot en met 2021) een beroepsloopbaan van 42 jaar bewezen.

De gegevens voor wat betreft het kalenderjaar 2022 waren op het ogenblik dat de pensioenbeslissing getroffen werd, met name op 17 augustus 2022, nog niet geconsolideerd. Dit is logisch aangezien bij het treffen van de pensioenbeslissing door de FPD het kalenderjaar nog niet afgelopen was.

Echter de pensioenwetgeving voorziet eveneens dat voor het bepalen van de loopbaanvoorwaarde er ook rekening moet worden gehouden met de periode van het ingangsjaar van het pensioen gelegen voor de ingangsdatum. Indien dit kalenderjaar (2022) eveneens aan de wettelijke voorwaarden inzake loopbaanvoorwaarde zou voldoen, zou dit betekenen dat mevrouw Westland 43 loopbaanjaren bewijst en dat zij wel degelijk aanspraak kan maken op een vervroegd pensioen vanaf 1 oktober 2022.

De FPD beriep zich om te bepalen of het kalenderjaar 2022 al dan niet voldeed aan de loopbaanvoorwaarde op artikel 23 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers.

Dit artikel bepaalt dat: *“(...) Voor de toepassing van artikel 7, zevende lid van het koninklijk besluit nr. 50, is het loon, met betrekking tot het laatste kalenderjaar dat onmiddellijk aan de ingangsdatum van het pensioen voorafgaat, gelijk aan het loon van het voorgaande kalenderjaar, verhoogd met 4 %, en vermenigvuldigd met een coëfficiënt, die de verhouding weergeeft tussen het gemiddelde van de maandelijkse indexcijfers der consumptieprijzen van het laatste jaar en dit van het voorgaande jaar. Wanneer het evenwel een rustpensioen of een overlevingspensioen betreft dat daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 1977 is ingegaan, wordt de verhoging met 4 % vervangen door een herwaardering met de coëfficiënt die de Koning in uitvoering van artikel 29bis, § 3, 1°, tweede lid, van het koninklijk besluit nr. 50, ieder jaar bepaalt. Wanneer de werknemer tijdens het in het eerste lid bedoelde voorgaande kalenderjaar niet gewoonlijk en hoofdzakelijk was tewerkgesteld, worden de brutolonen in aanmerking genomen die, voor het jaar dat de ingangsdatum van het pensioen onmiddellijk voorafgaat, op de individuele rekening moeten worden ingeschreven. Het loon van het kalenderjaar tijdens hetwelk het pensioen ingaat, is gelijk aan het geheel van de werkelijke, fictieve en forfaitaire lonen van het kalenderjaar dat voorafgaat aan dat waarin het pensioen ingaat, vermenigvuldigd met een breuk. Deze breuk heeft als teller het aantal maanden van het kalenderjaar waarin het pensioen ingaat die voorafgaan aan de maand tijdens dewelke het pensioen ingaat en als noemer 12 (...)”*

In deze aanhef is duidelijk te lezen dat dit artikel geldt voor de toepassing van artikel 7 van het KB nr. 50.

Het artikel 7 van het KB nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers bepaalt uitdrukkelijk dat *“(...) wordt het rustpensioen berekend zowel in functie van de loopbaan van de werknemer als van de brutolonen die hij in de loop daarvan verdiend heeft en die op zijn individuele rekening moeten worden gebracht en van de hem toegekende fictieve of forfaitaire lonen; er wordt geen rekening gehouden met het gedeelte van de brutolonen dat het maximumbedrag voorzien voor de inhouding der pensioenbijdragen overtreft (...) De Koning bepaalt de regelen en voorwaarden volgens welke het bedrag wordt bepaald waarmede rekening wordt gehouden als loon met betrekking tot het kalenderjaar dat de ingangsdatum van het pensioen onmiddellijk voorafgaat alsook met betrekking tot het kalenderjaar tijdens hetwelk het pensioen ingaat”*.

Samengevat komt het erop neer dat de pensioenwetgeving bepaalt dat voor de pensioenberekening van het ingangsjaar het loon er als volgt uitziet: wanneer er minstens 104 voltijdse dagequivalenten zijn in het voorlaatste loopbaanjaar (N-2) dan wordt als referentieloon voor het ingangsjaar het totaal van de werkelijke, fictieve en forfaitaire lonen van het voorlaatste loopbaanjaar (N-2) genomen. Dit wordt ook gebruikt als referentieloon voor het laatste loopbaanjaar (N-1). Zijn er minder dan 104 voltijdse dagequivalenten in het voorlaatste loopbaanjaar (N-2) dan wordt als referentieloon voor het ingangsjaar

het totaal van de werkelijke, fictieve en forfaitaire lonen van het laatste loopbaanjaar voorafgaand aan de ingangsdatum (N-1) genomen.

Dit biedt als voordeel dat wat betreft de berekening van het loon van het pensioen men een definitieve berekening kan maken voor de ingangsdatum van het pensioen die later niet meer moet herzien worden.

Aangezien de FPD voor de loopbaanvoorwaarde voor het ingangsjaar van het werknemerspensioen toepassing maakte van artikel 23 van het Koninklijk Besluit van 21 december 1967 ziet de werkwijze van de FPD er als volgt uit: het aantal dagen dat in aanmerking komt voor de loopbaanvoorwaarde wat betreft het jaar 2022 is in principe gebaseerd op het aantal dagen in 2020 (N-2). Doch aangezien er tijdens het kalenderjaar 2020 (N-2) geen tewerkstelling was in de regeling voor werknemers is het aantal dagen dat voor het jaar 2022 in aanmerking genomen wordt gebaseerd op het aantal dagen tewerkstelling als werknemer in het jaar 2021: vermits er in het jaar 2021 94 dagen tewerkstelling waren als werknemer en de gevraagde ingangsdatum 1 oktober was, zag de berekening er als volgt uit: $94 \text{ equivalenten} \times 9/12$ (vermits er negen maanden gelegen waren voor de ingangsdatum) = 70,5 voltijdse dagequivalenten. Hierdoor oordeelde de FPD dat het jaar 2022 niet in aanmerking kwam voor het bepalen van de loopbaanvoorwaarde.

Doch zoals gesteld: de wijze waarop de lonen in aanmerking moeten genomen worden zoals bepaald in artikel 23 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 heeft enkel en alleen betrekking op de wijze waarop het pensioen moet worden berekend. De uitzonderingsbepaling –het algemeen principe is immers dat het loon van het jaar van tewerkstelling zelf in aanmerking genomen wordt- heeft bijgevolg geen betrekking op de wijze waarop de loopbaanvoorwaarde moet worden bepaald.

De bepalingen inzake de loopbaanvoorwaarde vindt men terug in artikel 4 § 2 van het koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels.

Dit artikel bepaalt “(...) *De mogelijkheid om overeenkomstig paragraaf 1 een vervroegd rustpensioen te bekomen is onderworpen aan de voorwaarde dat de belanghebbende een loopbaan bewijst van een bepaald aantal kalenderjaren waarvoor pensioenrechten kunnen worden geopend krachtens dit besluit, de wet van 20 juli 1990 tot instelling van een flexibele pensioenleeftijd voor werknemers en tot aanpassing van de werknemerspensioenen aan de evolutie van het algemeen welzijn, het koninklijk besluit nr. 50, een Belgische regeling voor arbeiders, bedienden, mijnwerkers, zeevarenden of zelfstandigen, een Belgische regeling toepasselijk op het personeel van de overheidsdiensten of van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, iedere andere Belgische wettelijke regeling of iedere buitenlandse regeling waarop de Europese verordeningen betreffende sociale zekerheid of een door België gesloten overeenkomst betreffende sociale zekerheid van toepassing is. De vereiste loopbaanvoorwaarde is:*

1° ten minste 38 jaren, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2013 en uiterlijk op 1 december 2013;

2° ten minste 39 jaren, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2014 en uiterlijk op 1 december 2014;

3° ten minste 40 jaren, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2015 en uiterlijk op 1 december 2016 ingaan;

4° ten minste 41 jaren, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2017 en uiterlijk op 1 december 2018; ten minste 42 jaren, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2019 ingaan.

De in het eerste lid bedoelde kalenderjaren worden, naar gelang het geval, in aanmerking genomen op voorwaarde dat:

1° in de regeling voor zelfstandigen: de jaren gelegen vóór 1957 recht kunnen openen op pensioen; de jaren gelegen na 1956 tenminste twee kwartalen omvatten die recht kunnen openen op pensioen;

2° in de werknemersregeling en in de andere regelingen de pensioenrechten betrekking hebben op een tewerkstelling die overeenstemt met ten minste (één derde) van een voltijdse arbeidsregeling. Wanneer de tewerkstelling niet het volledige kalenderjaar omvat, is aan deze voorwaarde voldaan indien voor het kalenderjaar tenminste het equivalent van de vermelde minimum duur van tewerkstelling wordt bewezen (...).”

In deze wettelijke bepalingen is er geen uitzondering voorzien voor het kalenderjaar dat aan het ingangsjaar voorafgaat noch voor de periode van het ingangsjaar zelf.

D.w.z. dat de FPD voor het bepalen van de loopbaanvoorwaarde zowel voor het kalenderjaar dat voorafgaat aan de ingangsdatum als voor de periode van het ingangsjaar die voorafgaat aan de ingangsdatum rekening moet houden met de effectieve tewerkstelling in de desbetreffende jaren.

Aangezien mevrouw Westland tijdens de periode van 1 januari 2022 tot en met 30 september 2022 wel degelijk minimaal 104 voltijdse dagequivalenten kan bewijzen was de Ombudsdienst Pensioenen dan ook de mening toegedaan dat mevrouw Westland wel degelijk aanspraak kon maken op een vervroegd rustpensioen met ingang van 1 oktober 2022.

Wij hebben dan ook de FPD op 20 oktober 2022 op de hoogte gebracht van onze conclusie.

De Federale Pensioendienst deelde ons op 25 oktober 2022 mee dat hij zich akkoord kon verklaren met onze conclusie en deelde ons eveneens mee dat op dezelfde dag nog aan mevrouw Westland een nieuwe beslissing werd toegestuurd waarbij haar het vervroegd pensioen vanaf 1 oktober 2022 werd toegekend.

Op 8 november 2022 werd haar dan het achterstallig bedrag voor de maand oktober 2022 (748,65 euro bruto) uitgekeerd en vanaf november 2022 gebeuren de betalingen op de normale maandelijkse vervaldatum.

In dit kader dient wel opgemerkt te worden dat waar voor de berekening van de lonen van een werknemerspensioen de wetgever een werkwijze voorzien heeft die er voor zorgt dat een definitieve pensioenbeslissing kan getroffen worden voor de ingangsdatum van het pensioen die later niet meer moet herzien worden, dit niet het geval is om te bepalen of iemand vervroegd een rustpensioen als werknemer kan bekomen.

Wanneer de laatste jaren determinerend zijn om te bepalen of iemand al dan niet vervroegd met pensioen kan gaan betekent dit dat de FPD over de tewerkstellingsgegevens tot de laatste dag voorafgaand aan de ingangsdatum van het pensioen moet beschikken om een correcte pensioenbeslissing te kunnen treffen.

De Ombudsman Pensioenen merkt in dit kader wel op dat maar in zeer uitzonderlijke gevallen de werkwijze waarbij men zich voor de loopbaanvoorwaarde van het ingangsjaar en het daaraan voorafgaandelijk jaar in principe (wanneer er 104 voltijdse dagequivalenten in het jaar -2 zijn) ook baseert op het jaar -2 een foutieve pensioenbeslissing teweeg brengt: betrokkene moet zich in de situatie bevinden waarbij hij net wel of net niet aan de loopbaanvoorwaarde voldoet -wat trouwens in heel wat gevallen zo is- doch moet daarenboven ook tijdens het ingangsjaar van het pensioen dermate meer zijn gaan werken dan in het (tweede) jaar voorafgaand aan de ingangsdatum van het pensioen.

Teneinde te bekomen dat de toekomstig gepensioneerde tijdig de eerste uitbetaling zou krijgen van zijn werknemerspensioen is in dergelijke gevallen de enige optie een (voorlopige) beslissing te treffen op basis van de verklaring van de toekomstig gepensioneerde over zijn tewerkstelling of gelijkstelde periode gedurende het ingangsjaar (en soms het daaraan voorafgaandelijk jaar) vergezeld van een attest van de werkgever of de betalingsinstelling van de sociale voordelen indien dit reeds voorhanden is. Tevens impliceert dit dat de dossierbeheerder de door het computerprogramma gemaakte pensioenbeslissing in dergelijke uitzonderingsgevallen moet aanpassen.

*Inkomensgarantie voor Ouderen:
hoe rekening houden met verlaging
van roerende goederen die op een
normale wijze gebruikt worden?*

13 HOOFDSTUK

Inkomensgarantie voor Ouderen: hoe rekening houden met verlaging van roerende goederen die op een normale wijze gebruikt worden?

De Federale Pensioendienst beschouwt bij een aanvraag om herziening van de IGO (lees aanvraag tot verhoging van het bedrag IGO) ingevolge de vermindering van de roerende goederen (zoals gespaard kapitaal) die aangewend werden teneinde over een leefbaar inkomen te beschikken de vermindering van deze roerende goederen als een afstand waarmee gedurende een periode van 10 jaar (fictief) rekening moet gehouden worden. Hiermee past de FPD de wetgeving verwoord in artikel 32 en 33 van het koninklijk besluit van 23 mei 2001 correct toe. De FPD laat niet toe het tegenbewijs te leveren niet meer over deze bestaansmiddelen te beschikken. De wetgever opteerde overduidelijk om rekening te houden met de afstand van goederen om het oneigenlijk gebruik van dit residuair stelsel te voorkomen: het is immers niet de bedoeling dat mensen die zich vrijwillig in een toestand van pseudo behoefte plaatsen ondersteund worden door het IGO-stelsel.

Niettemin lijkt het de Ombudsman Pensioenen niet in overeenstemming met de geest van de wetgeving om een opgespaard kapitaal dat opgeleefd werd teneinde een klein pensioen aan te vullen om alzo over een leefbaar maandinkomen te beschikken toch nog gedurende een periode van 10 jaar fictief in rekening ten nemen. De Ombudsman Pensioenen roept de wetgever dan ook op om de bestaande wetgeving aan te passen om ervoor te zorgen dat in dergelijke gevallen rekening kan worden gehouden met een “normaal” opgebruiken van de gespaarde kapitalen.

DOSSIER 35962

De feiten

Mevrouw Lapeire deed in juni 2021 een aanvraag tot herziening van de haar vroeger toegekende Inkomensgarantie voor Ouderen aangezien haar beschikbare roerende goederen sedert de datum van het vorige onderzoek dat automatisch gevoerd werd naar aanleiding van het bereiken van de pensioenleeftijd verminderd waren. Zij had, gelet op haar gering pensioen, een gedeelte van dit kapitaal door de jaren heen gebruikt om te (over)leven en was de overtuiging toegedaan dat ze hierdoor aanspraak kon maken op een hoger bedrag¹.

Op 24 augustus 2021 ontving zij de beslissing over haar rechten op de IGO op 1 juli 2021.

Tot haar verwondering bleek dat er rekening werd gehouden met een opbrengst van een verkoop van 44.923,65 euro en dat hierdoor er geen verhoging van het haar vroeger reeds toegekende IGO-bedrag toegekend werd. Aangezien zij geen enkele eigendom had afgestaan vroeg zij aan de Federale Pensioendienst om verduidelijking.

Aangezien zij, nadat ze hieromtrent telefonisch contact had opgenomen met de FPD, nog steeds geen idee had waar het bedrag van 44.923,65 euro vandaan kwam wendde zij zich tot de Ombudsdienst Pensioenen.

De Inkomensgarantie voor Ouderen is geen pensioen, maar een bijstandsregeling waarvoor er geen bijdragen werden betaald. Voor de berekening van de IGO moet er rekening worden gehouden met alle pensioenen en alle bestaansmiddelen. De IGO kan enkel toegekend worden na een onderzoek naar de bestaansmiddelen. Die bestaansmiddelen zijn ruim omschreven, ze komen o.a. voort uit onroerende

¹ De wet van 22 maart 2001 tot instelling van een Inkomensgarantie voor Ouderen voorziet in artikel 5 immers dat een nieuwe aanvraag mag ingediend worden wanneer er zich volgens de aanvrager wijzigingen hebben voorgedaan die de toekenning kunnen rechtvaardigen.

goederen, liggende gelden, belegde gelden, verkopen van onroerende goederen, beroeps- en andere inkomsten, ...². Er gelden wel een aantal vrijstellingen.

Uit de door mevrouw Lapeire ingediende aangifte van bestaansmiddelen bleek dat zij op 1 juli 2021 nog beschikte over een kapitaal van 6.771,56 euro.

In toepassing van artikel 24 van het koninklijk besluit van 23 mei 2001 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de inkomensgarantie voor ouderen werd dit bedrag dan ook in aanmerking genomen als een bestaansmiddel. Dit artikel bepaalt immers dat *“Voor de al dan niet belegde roerende kapitalen wordt, nadat in voorkomend geval de bepalingen van het vorige artikel werden toegepast, rekening gehouden met 4 % van de schijf gelegen tussen 6 200 euro en 18 600 euro, en met 10 % van de boven die schijf gelegen bedragen”*.

Dit kan men terugvinden op de kennisgeving van de beslissing bovenaan onder de rubriek “Waarde van de roerende kapitalen”:

Waarde van afstanden en roerende kapitalen voor de berekening van uw IGO:

Verkoopwaarde na aftrekken		44.923,65
Waarde van schenkingen	+	0,00
Waarde van roerende kapitalen	+	6.771,56
Verkoopwaarde van verkopen, schenkingen en roerende kapitalen	=	51.695,21

Daarboven stelden wij vast dat de Federale Pensioendienst eveneens rekening hield met de opbrengst van een verkoop voor een bedrag van 44.923,65 euro. Aangezien belanghebbende geen afstand had gedaan vroegen wij aan de FPD om een verklaring.

De FPD deelde ons mee dat dit bedrag (44.923,65 euro) niets te maken had met de klassieke verkoop van onroerend goed (verkoop huis, grond) maar moest gekaderd worden in een andere context.

Om dit bedrag te verklaren moeten we terug naar een eerder onderzoek van de IGO die de FPD voerde, namelijk het onderzoek van het recht op een IGO met als ingangsdatum 1 augustus 2017. Dit was het automatisch onderzoek dat gevoerd werd naar aanleiding van het bereiken van de pensioenleeftijd. Ook toen was er een bevraging naar de bestaansmiddelen. Mevrouw Lapeire verklaarde toen over een kapitaal te beschikken van 51.695,21 euro (spaarrekeningen en dergelijke).

Door dat bedrag (51.695,21 euro, waarde op 1 augustus 2017) te vergelijken met het recent aangegeven kapitaal (6.771,56 euro, waarde 1 juli 2021) stelde de FPD een duidelijke vermindering vast.

De FPD beschouwt die “verleving” (met name dus het verschil tussen wat er was en wat er nu rest) als een afstand van roerend goed.

De Federale Pensioendienst baseert zich hiervoor op de artikelen 32 en 33 van het koninklijk besluit van 23 mei 2001 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de inkomensgarantie voor ouderen en op artikel 10 van de wet van 22 maart 2001 tot instelling van een Inkomensgarantie voor Ouderen.

Deze artikelen bepalen:

Artikel 10: Wanneer de betrokkene en/of de echtgenoot of de wettelijk samenwonende waarmee hij dezelfde hoofdverblijfplaats deelt roerende of onroerende goederen om niet of onder bezwarende titel hebben afgestaan (in de loop van de tien jaren die voorafgaan aan de datum waarop de aanvraag uitwerking heeft), wordt een inkomen als bestaansmiddelen in rekening gebracht. De Koning bepaalt
1° het inkomen uit de afstand forfaitair op basis van de verkoopwaarde van de goederen op het tijdstip van de afstand;

² Artikel 7 van de wet van 22 maart 2001: “§ 1. De inkomensgarantie kan enkel worden toegekend na onderzoek van de bestaansmiddelen en van de pensioenen. Alle bestaansmiddelen en pensioenen, van welke aard of oorsprong ook, waarover de betrokkene of de echtgenoot of de wettelijk samenwonende waarmee hij dezelfde hoofdverblijfplaats deelt, beschikken, komen in aanmerking voor de berekening van de inkomensgarantie, behalve de door de Koning bepaalde uitzonderingen.”

2° op welke wijze de verkoopwaarde van de afgestane goederen wordt berekend wanneer niet de volle eigendom ervan werd afgestaan;

3° onder welke voorwaarden een aftrek mag worden toegepast op de verkoopwaarden van de afgestane goederen;

4° in welke mate en onder welke voorwaarden met de inkomsten rekening wordt gehouden wanneer het roerend of onroerend goed tegen betaling van een lijfrente werd afgestaan;

5° op welke wijze de opbrengst van de onteigening ten algemene nutte op de inkomensgarantie in mindering wordt gebracht.

De bepalingen van dit artikel zijn evenwel niet van toepassing op de opbrengst van de afstand van het woonhuis van de betrokkene en/of van de echtgenoot of de wettelijk samenwonende waarmee hij dezelfde hoofdverblijfplaats deelt die geen ander bebouwd onroerend goed bezit of bezitten, in zover de opbrengst van de afstand nog geheel of gedeeltelijk in het in aanmerking genomen vermogen wordt teruggevonden. Op die opbrengst zijn de regels van artikel 7, § 1, eerste lid, en, naargelang van het geval, de bepalingen van de artikelen 8 of 9 van toepassing. De Koning kan bepalen wat met een woonhuis wordt gelijkgesteld.

Artikel 32: § 1. Wanneer de aanvrager en/of de echtgenoot of de wettelijk samenwonende waarmee hij dezelfde hoofdverblijfplaats deelt, ten bezwarende titel of om niet roerende of onroerende goederen heeft afgestaan, wordt, onverminderd de toepassing van artikel 23, een forfaitair inkomen in aanmerking genomen dat overeenstemt met de verkoopwaarde van de goederen op het tijdstip van de afstand. Het in het eerste lid bedoelde forfaitair bedrag wordt vastgesteld door op de verkoopwaarde van de goederen op het tijdstip van de afstand de bij artikel 24 beoogde berekeningsmodaliteiten toe te passen.

§ 2. De verkoopwaarde van de afgestane roerende of onroerende goederen, waarvan de aanvrager en/of de echtgenoot of de wettelijk samenwonende waarmee hij dezelfde hoofdverblijfplaats deelt, eigenaar of vruchtgebruiker in onverdeeldheid waren, wordt vermenigvuldigd met de breuk die het aandeel van de aanvrager en/of de echtgenoot of de wettelijk samenwonende waarmee hij dezelfde hoofdverblijfplaats deelt in de onverdeeldheid uitdrukt.

§ 3. Bij afstand van vruchtgebruik wordt de waarde daarvan vastgesteld op 40 % van de waarde in volle eigendom.

Art. 33.: In geval van afstand onder bezwarende titel van roerende of onroerende goederen worden de persoonlijke schulden van de aanvrager en/of van de echtgenoot of de wettelijk samenwonende die met hem dezelfde hoofdverblijfplaats delen, afgetrokken van de verkoopwaarde van de afgestane goederen op het ogenblik van de afstand op voorwaarde dat

1° het persoonlijke schulden betreft van de aanvrager en/of van de echtgenoot of de wettelijk samenwonende die met hem dezelfde hoofdverblijfplaats delen;

2° de schulden werden aangegaan vóór de afstand;

3° de schulden werden afgelost of gedeeltelijk terugbetaald met de opbrengst van de afstand.

De Federale Pensioendienst argumenteert verder als volgt: “Als iemand in 2015 een woning verkocht heeft voor 300.000 euro dan zal deze som gedurende tien jaar in rekening worden gebracht ook als die mogelijkerwijze al voor een deel opgeleefd is.

Hetzelfde geldt ook voor iemand die op een bepaald ogenblik een zekere som aan kapitaal bezit (zoals blijkt uit dat eerder onderzoek). Ook daar speelt die aanrekeningstermijn van tien jaar, los van het feit dat dit geld intussen besteed of uitgegeven is en dus in realiteit minder bedraagt. Het is dus een soort fictieve aanrekening gedurende een vaste periode van tien jaar”.

Aangezien dit standpunt van de FPD inderdaad een letterlijke toepassing is van de bestaande wetgeving kunnen wij niet anders dan concluderen dat de FPD hier de wetgeving correct toepast.

Het aangerekende bedrag aan bestaansmiddelen is dus niet steeds gelijk aan het effectief bedrag aan inkomsten.

Uit een vonnis van de arbeidsrechtbank van Gent (afdeling Oudenaarde) van 2 augustus 2022 in een analoog dossier kwam de rechter echter tot de conclusie dat “Een en ander verhindert niet dat de eisende partij het tegenbewijs mag leveren dat er geen sprake is van enige afstand. De in voormeld artikel 10 vervatte aanrekeningsregel toepassen zonder dat er rekening wordt gehouden met de omstandigheden die hebben geleid tot de afstand van de goederen, gaat immers verder dan hetgeen nodig is om misbruiken of een onterechte toekenning van de IGO-uitkering te voorkomen en staat op een gespannen voet met het grondwettelijk beginsel van de gelijkheid en niet-discriminatie (RvS L30.320/1/V van 31 augustus 2000). Het is dus aan de eisende partij om het bewijs te leveren van deze omstandigheden ... en dit aan de hand van concrete stukken”.

Wij hebben dan ook aan de FPD gevraagd om na te gaan of deze conclusie een wijziging teweeg bracht aan het ingenomen standpunt van de FPD.

De Federale Pensioendienst deelde ons mee *“Dit arrest verandert niets aan het standpunt van de Federale Pensioendienst omdat wij vinden dat het niet aan de belanghebbenden is om gedetailleerde bewijzen te leveren die de vermindering van de roerende activa rechtvaardigen. De overdracht van deze activa onder bezwarende titel wordt volgens ons als onweerlegbaar beschouwd. Er is geen wettelijke bepaling die aangeeft welke omstandigheden of documenten toch zouden moeten worden aanvaard (waardoor discriminatie zou worden vermeden ...)”*.

Conclusie

Ondanks het feit dat de Federale Pensioendienst in dergelijke gevallen de bestaande wetgeving correct en strikt toepast stellen wij ons toch vragen bij deze werkwijze.

De wetgever opteerde overduidelijk om rekening te houden met de afstand van goederen om het oneigenlijk gebruik van dit residuair stelsel te voorkomen: het is immers niet de bedoeling dat mensen die zich vrijwillig in een pseudo toestand van behoeftigheid plaatsen ondersteund worden door het IGO-stelsel³.

In het geval van mevrouw Lapeire is het duidelijk dat het hier niet gaat over een pseudo toestand van behoeftigheid. Zij had immers een maandelijks inkomen van ongeveer 1.000 euro (pensioen en Inkomensgarantie voor Ouderen samen).

Om in haar levensonderhoud te kunnen blijven voorzien (heeft zij per maand) een bedrag opgebruikt van haar spaargeld. Haar huishuur bedraagt 808 euro per maand. Daarnaast moet ze nog de gas en elektriciteit betalen, die de laatste tijd erg gestegen zijn. Verder zijn er nog haar verzekeringen, voeding en de dagdagelijkse uitgaven te betalen.

In het bijzonder vermeldt mevrouw Lapeire dat ze heel wat medische kosten heeft gehad: ze heeft een operatie ondergaan (staar aan de ogen) en een kunstgebit, een oorapparaat en een nieuwe bril moeten aanschaffen.

Betrokkene verklaart nog en we citeren letterlijk: “Ik heb die erfenis niet door ramen en deuren gegooid”.

Het lijkt ons dan ook niet in overeenstemming met de geest van de wetgeving om in dergelijke gevallen (wanneer een gepensioneerde zijn opgespaard kapitaal gebruikt teneinde zijn klein pensioen aan te vullen om een leefbaar maandinkomen te hebben), wanneer het opgespaard kapitaal is verdwenen of verminderd dit toch nog gedurende een periode van 10 jaar in rekening te brengen. Op deze wijze worden deze personen dan ook in de armoede gedwongen.

Wij roepen de wetgever dan ook op om de bestaande wetgeving hier aan te passen zodat de wettelijke bepalingen de bedoeling van de wetgever weerspiegelen en ervoor zorgen dat in dergelijke gevallen rekening kan worden gehouden met een “normaal” gebruik van de gespaarde kapitalen.

³ Uitleg ministerraad, zoals weergegeven in arrest Grondwettelijk Hof 20 oktober 2016, nr. 133/2016.

*Weerklank van de aanbevelingen
en suggesties van de
Ombudsdienst Pensioenen*

14 HOOFDSTUK

Weerklank van de aanbevelingen en suggesties van de Ombudsdienst Pensioenen

Aanbeveling 2010/1 van de Ombudsdienst Pensioenen over de eenheid van loopbaan vindt weerklank en bevestiging in het arrest van het Grondwettelijk Hof 8/2022

In een arrest van het Grondwettelijk Hof van 20 januari 2022¹ werd gesteld dat artikel 10 bis van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers en artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, in de versies die van toepassing zijn op 1 januari 2007, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schenden in zoverre zij verhinderen dat bij de vaststelling van de individuele pensioenrechten van een sociaal verzekerde met een gemengde loopbaan als werknemer-zelfstandige de minst gunstige loopbaanjaren, ongeacht het stelsel waarin ze zijn gepresteerd, in mindering worden gebracht van de loopbaan.

Destijds bepaalde dit principe dat een pensioengerechtigde nooit voor meer dan 45 loopbaanjaren pensioenrechten kon openen: hierbij werd rekening gehouden met zowel een tewerkstelling als zelfstandige, ambtenaar als werknemer. De loopbaanjaren werden bij een overschrijding van de éénheid van loopbaan (45 loopbaanjaren) gekort. Dat wilde bijvoorbeeld zeggen dat iemand met een carrière van 46 loopbaanjaren één jaar van de pensioenberekening verloor.

Deze korting hield in dat het loopbaanjaar dat het kleinste pensioenvoordeel opbracht geschrapt werd. Doch er wordt hierbij uitgegaan van een abstracte hiërarchie wat betreft de voordeligheid van de loopbaanjaren. Zo wordt een jaar als ambtenaar steeds voordeliger beschouwd dan een jaar als werknemer. Een jaar als werknemer wordt beschouwd steeds voordeliger te zijn dan een jaar als zelfstandige.

Zoals het Grondwettelijk Hof opmerkt vindt bij een gepensioneerde met een gemengde loopbaan geen individueel, concreet onderzoek naar de effectief minst gunstige jaren plaats bij de inkorting van de loopbaan. Dergelijke maatregel is volgens het Grondwettelijk Hof niet pertinent en niet redelijk verantwoord in het licht van de doelstellingen, zijnde de pensioenen betaalbaar te houden en erover te waken dat niemand meer pensioen krijgt dan voor een volledige loopbaan. Hierdoor is deze maatregel niet in overeenstemming met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Deze discriminatie werd reeds aangekaart door de Ombudsdienst Pensioenen in het Jaarverslag 2010 p. 66-74. In de artikelen 2 en 3 van de wet van 11 mei 2003 tot wijziging van diverse bepalingen betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers en zelfstandigen met het oog op de uitvoering van het principe van de eenheid van loopbaan werd immers bepaald dat bij de berekening van de pensioenrechten, de minst gunstige loopbaanjaren worden weggelaten, ongeacht het stelsel waarin

1 GwH 20 januari 2022, nr. 2022/8, NjW 2022, afl. 464, 494-498.

ze zijn gepresteerd. Doch het uitblijven van uitvoeringsbesluiten maakte dat deze artikelen niet in werking traden. De Ombudsdienst Pensioenen beval dan ook aan om alle noodzakelijke maatregelen te nemen om deze uitvoeringsbesluiten zo snel mogelijk te treffen.

In 2015 werd deze berekening van de overschrijding van de éénheid van loopbaan niet langer verricht op jaarbasis doch op dagbasis. Deze wijziging was vooral van belang voor deeltijdse werknemers.

Sinds 2019 werd de regeling inzake de overschrijding van de éénheid van loopbaan opnieuw aangepast: er wordt dan een onderscheid gemaakt tussen daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten en andere dagen. De daadwerkelijk gepresteerde dagen gelegen na de 14.040ste dag van de globale beroepsloopbaan worden namelijk niet meer geschrapd. Enkel andere dagen (hoofdzakelijk gelijkgestelde dagen) worden nog geschrapd. Het gaat daarbij om volgende vier perioden van inactiviteit: volledige werkloosheid, brugpensioen, werkloosheid met bedrijfstoelage en pseudo-brugpensioen (vaak gekend onder de benaming Canada Dry). De toepassing van het principe van de éénheid van loopbaan bestaat dus niet meer voor effectief gewerkte dagen gelegen na de 14.040ste dag van de globale beroepsloopbaan waardoor de problematiek van de discriminatie sterk in omvang verminderde.

De praktische omzetting van het arrest is echter alles behalve éénvoudig. Een veelvuldig uitwisselen van loopbaangegevens tussen de verschillende pensioendiensten (werknemer en zelfstandige) dient hiervoor plaats te vinden. Tevens dienen de berekeningsprogramma's aangepast te worden. Kortom er zijn grote administratieve en budgettaire gevolgen.

Doch ondanks deze praktische en budgettaire gevolgen ondervinden tot op de dag van vandaag nog steeds gepensioneerden de impact van deze discriminatoire werkwijze waarbij een abstracte hiërarchie van voordeligheid van loopbaanjaren (afhankelijk van het pensioenstelsel) wordt gehanteerd. De aanbeveling van de Ombudsdienst Pensioenen om de discriminatie weg te werken blijft actueel.

DOSSIER 36924

Voorafgaande opmerking

Vermits het een prejudiciële vraag betreft heeft het arrest geen werking erga omnes. Wel moeten het rechtscollege dat de prejudiciële vraag heeft gesteld, evenals elk ander rechtscollege dat in dezelfde zaak uitspraak doet (bijvoorbeeld in hoger beroep) voor de oplossing van het geschil naar aanleiding waarvan de prejudiciële vraag is gesteld, zich voegen naar het antwoord dat het Hof op de vraag heeft gegeven.

Dit wordt vermeld in de brochure “Het Grondwettelijk Hof van België”², die deel uitmaakt van de reeks “Parlementair recht in kort bestek”, een reeks die door de juridische dienst van de Kamer wordt uitgegeven: *“Wanneer het Hof een schending heeft vastgesteld in het kader van een prejudiciële vraag blijft de wetskrachtige norm in de rechtsorde bestaan, maar, gelet op het feit dat het arrest een werking heeft die het geschil dat hangende is voor de verwijzende rechter, overschrijdt en gelet op het feit dat een billijk evenwicht moet worden gevrijwaard, tussen het belang dat elke met de Grondwet strijdige situatie wordt verholpen en de bekommernis dat bestaande toestanden en gewekte verwachtingen na verloop van tijd niet meer in het gedrang worden gebracht, heeft het Hof geoordeeld dat de mogelijkheid die de bijzondere wet biedt om de gevolgen van de bij een vernietigingsarrest afgekeurde bepalingen te handhaven, ook geldt voor de arresten die op een prejudiciële vraag zijn gewezen. Bovendien begint een nieuwe termijn van zes maanden te lopen voor het instellen van een beroep tot vernietiging van de betrokken wetskrachtige norm.”*

De feiten

De heer De Valk vroeg op 21 maart 2022 aan het RSVZ en aan de Federale Pensioendienst of het arrest van het Grondwettelijk Hof van 20 januari 2022 een impact had op zijn pensioenberekening. Betrokkene verwees hierbij expliciet naar de 10 jaarlijkse verjaringstermijn zoals verwoord in artikel 188 van de programmawet van 24 december 2002. Dit artikel bepaalt dat de uitbetaling van pensioenen verjaart na verloop van 10 jaar te rekenen vanaf de dag van opeisbaarheid.

² Zie p. 18-19.

Deze verjaringstermijn wordt gestuit in de gevallen voorzien in artikel 2244 van het Burgerlijk Wetboek (dagvaarding voor het gerecht, een bevel tot betaling, beslag) en ook door een aanvraag die per aangetekend verzonden wordt aan de Federale Pensioendienst of aan het RSVZ.

De ingangsdatum van het pensioen van de heer De Valk was immers 1 februari 2011 waardoor het pensioen voor de eerste keer betaald werd in februari 2011.

De Federale Pensioendienst antwoordde betrokkene op 5 mei 2022 dat in het stelsel van de werknemers zijn pensioen niet verminderd was ingevolge de eenheid van loopbaan (artikel 10 bis van het KB nr. 50) en meldde dat zijn vraag doorgestuurd was naar het RSVZ daar zijn pensioenloopbaan in het stelsel der zelfstandigen verminderd was.

Het RSVZ deelde hem op 9 mei 2022 mee dat zijn vraag onderzocht werd maar dat hem niet kon meegedeeld worden binnen welke tijdspanne zijn aanvraag zou behandeld worden. De heer De Valk nam, nadat hij de brief van het RSVZ aandacht gelezen had, teneinde zijn ongerustheid betreffende het mislopen van pensioenrechten telefonisch contact op met het RSVZ. Uit dit telefoongesprek meende hij te mogen begrijpen dat zijn pensioen kon herzien worden.

Omdat de heer De Valk eind augustus 2022 meent dat de redelijke behandelingstermijn verstreken is en hij nog altijd vreesde om rechten te verliezen gelet op de 10 jarige verjaringstermijn nam de heer De Valk contact op met de Ombudsdienst Pensioenen.

Op 31 augustus 2022 heeft het RSVZ hem op vraag van de Ombudsdienst Pensioenen ingelicht over de stand van het onderzoek.

Het RSVZ bevestigde dat het samen met de FPD verder onderzoekt wat de impact van het arrest 8/2022 van het Grondwettelijk Hof is. Het RSVZ meldde verder zich terdege bewust te zijn van de langere behandelingstermijn maar verzekert de heer De Valk dat het samen met de FPD zoekt naar oplossingen. Het heeft ook oog voor de door de heer De Valk opgeworpen verjaringstermijnen.

Verder meldt het RSVZ dat het nog geen informatie kan geven over de impact op het pensioen van de heer De Valk.

Tot slot meldt het RSVZ nog dat het niet kan melden wanneer een antwoord aan de heer De Valk zou kunnen verstrekt worden en vraagt het om zijn begrip.

De Ombudsman Pensioenen die, vermits het antwoord ingevolge zijn bemiddeling door het RSVZ verstuurd werd tevens aan het RSVZ vroeg op de hoogte gebracht te worden van het verstrekte antwoord, merkte bij het lezen van het antwoord van het RSVZ op dat dit antwoord helemaal niet geruststellend was.

Vermits de Ombudsdienst Pensioenen bij het indienen van een klacht toegang krijgt tot het pensioendossier van de klager, heeft de Ombudsdienst Pensioenen in het pensioendossier van de heer De Valk gezien dat men uitgegaan was van een abstracte hiërarchie wat betreft de voordeligheid van de loopbaanjaren. Er had geen individueel, concreet onderzoek naar de effectief minst gunstige jaren bij de inkorting van de loopbaan plaats.

Tevens stelde de Ombudsdienst Pensioenen vast dat het arrest nr.8/2022 van 22 januari 2022 nog niet gepubliceerd was in het Belgisch Staatsblad. Deze publicatie vond, zo zou later blijken, pas plaats op 21 september 2022.

Resultaat

Niettemin nam de Ombudsdienst Pensioenen telefonisch contact op met het RSVZ met de vraag of het toch niet mogelijk was een meer geruststellende boodschap te geven betreffende de vrijwaring van zijn rechten. Tijdens een telefoongesprek meldt het RSVZ dat de heer De Valk zelf geen verdere stappen meer moeten ondernemen en zijn pensioendossier zal herzien worden. Het RSVZ meldt ook dat de verjaringstermijn gestuit wordt naar aanleiding van de melding van betrokkene.

Voor wat betreft de concrete uitvoering is er door het RSVZ een advies opgesteld aan het kabinet van de Minister van Middenstand. Op het moment van de redactie van dit Jaarverslag wordt gewacht op een oplossing.

Pensioendiensten passen werkwijzen aan

a. Pensioendienst van Ethias: in meerdere gevallen slechts één levensbewijs per jaar vereist voor de uitbetaling van het pensioen

In het Jaarverslag Ombudsdienst Pensioenen 2015 op pagina 64 stelde de Ombudsman vast dat het oude KB van 1 februari 1935 inzake de toepassing van het koninklijk besluit nr. 16 van 15 oktober 1934 betreffende de betaling der pensioenen door tussenkomst van de Postcheck- en Girodienst waarin vereist wordt dat elke maand een levensbewijs moet overhandigd worden voor de betaling van een overheidspensioen door Ethias wordt toegepast wanneer de betaling plaats vindt op een buitenlandse bankrekening doch niet meer wordt toegepast wanneer de betaling plaats vindt op een Belgische bankrekeningnummer. Hierdoor wordt een inbreuk gepleegd op artikel 63-66 Verdrag werking Europese Unie dat het vrij verkeer van kapitaal inhoudt. De FPD past dit KB nooit meer toe.

Ethias bevestigde aan de Ombudsman Pensioenen dat het teneinde de schending van het vrij verkeer van kapitaal te doen beëindigen er reeds met verschillende gemeenten, die het beheer van het pensioendossier van hun gewezen personeel aan Ethias toevertrouwd een protocol werd afgesloten waarbij deze bevestigden akkoord te zijn ongeacht of de betaling plaats vindt op een Belgische of buitenlandse bankrekening nog slechts één keer per jaar een levensbewijs op te vragen. Dit belet natuurlijk niet dat ten onrechte uitbetaalde bedragen na overlijden teruggevorderd kunnen worden.

b. Federale Pensioendienst

1. Onderscheid tussen toekenning- en betalingsvoorwaarden van een pensioen

In het vorige Jaarverslag werd vastgesteld dat in het verleden op de pensioenbeslissing van werknemers werd meegedeeld dat wanneer hun werknemerspensioen niet betaalbaar gesteld werd daar zij hun verklaring betreffende het uitoefenen van een beroepsactiviteit en/of het genot van vervangingsinkomen tijdens hun pensionering (Model 74) nog niet hadden teruggestuurd hun pensioen wel zou uitbetaald worden wanneer ze dit document zouden invullen en aan de betaalvoorwaarden voldeden.

Doch de Ombudsdienst Pensioenen stelde in het Jaarverslag 2021 vast dat deze belofte die in het verleden op de pensioenbeslissingen vermeld stond door de FPD in een aantal Nederlandstalige dossiers niet meer gevalideerd werd.

De FPD baseerde zich hiervoor op de verandering van de wetgeving einde 1995 (de wetgever heeft eind 1995 een artikel 3bis ingevoegd in KB nr. 50 dat stelt dat een werknemerspensioen enkel ingaat wanneer een pensioen daadwerkelijk en voor de eerste keer betaald wordt) die zo geïnterpreteerd kan worden dat voortaan niet enkel een model 74 invullen vereist is doch tevens een nieuwe pensioenaanvraag moet ingediend worden.

Vermits na een nieuwe pensioenaanvraag het pensioen ten vroegste kan ingaan vanaf de maand volgend op het indienen van de aanvraag, kan het pensioen volgens deze interpretatie niet langer met terugwerkende kracht betaald worden.

Omdat de FPD nog jarenlang na de wetswijziging deze interpretatie niet toepaste door de pensioenbeslissingen niet te motiveren in overeenstemming met deze nieuwe interpretatie pleitte de Ombudsman Pensioenen er in het vorige Jaarverslag voor dat de FPD:

- voor wat betreft de gepensioneerden aan wie indertijd werd meegedeeld dat het terugsturen van het model 74 voldoende was om hun pensioen te laten uitbetalen zijn aangevane verplichting naleeft. D.w.z. dat voor deze gepensioneerden het terugsturen van het model 74, waarin wordt meegedeeld dat alle niet-toegelaten beroepsactiviteit wordt stopgezet, moet worden beschouwd als voldoende en dat dan ook vanaf de datum van de aangegeven stopzetting het pensioen moet worden uitgekeerd. Dit naar analogie met het bemiddelingsresultaat van de Ombudsdienst Pensioenen in een Franstalig dossier;
- voor wat betreft de gepensioneerden die het model 74 na de meegedeelde datum terugsturen (huidige tekst op de kennisgeving vereist dat het model 74 wordt teruggezonden binnen de 3 maanden), deze datum van terugsturen zou worden beschouwd als de datum waarop een rechtsgeldige aanvraag werd ingediend;
- in de toekomst (na het aanpassen van de tekst op de kennisgeving en zo lang de wetgever de terminologie niet geüniformeerd heeft) zijn huidige werkwijze (met name het pensioen betaalbaar te stellen vanaf de maand volgend op de nieuwe aanvraag) te behouden. In dit geval zal aan de gepenseerde een correcte informatie zijn meegedeeld.

De FPD bevestigde dit voorstel van de Ombudsman Pensioenen te volgen. In antwoord³ op een parlementaire vraag voegde de Minister van Pensioenen, mevrouw Lalieux, er nog aan toe “we bekijken hoe we de terminologie kunnen uniformiseren.” De Ombudsman Pensioenen had immers in dit kader de aanbeveling uitgevaardigd om het onderscheid tussen de toekennings- en betalingsvoorwaarden en de daaraan verbonden gevolgen duidelijk te definiëren door de hiertoe gebruikte terminologie te uniformiseren. In artikel 3bis KB nr. 50 wordt immers de term “gaat daadwerkelijk in” gehanteerd daar waar op andere plaatsen in de wetgeving op de werknemerspensioenen de termen “toekennen” en “uitbetalen”, “betaalbaar stellen” gebruikt worden.

2. Nauwkeurig onderzoek naar de loopbaangegevens en het in aanmerking te nemen diploma alvorens vroegst mogelijke pensioendatum te bevestigen

De Ombudsman Pensioenen riep de FPD op vooraleer de vroegst mogelijke pensioendatum (P-datum) te bevestigen of het regularisatievoorstel te maken een nauwkeuriger onderzoek te voeren naar de correctheid van de loopbaan en in het bijzonder van het in aanmerking te nemen diploma voor de diplomabonificatie. Enkel op die wijze kunnen moeilijkheden en voor de betrokkene moeilijk te aanvaarden gevolgen zoals een verkeerde vroegst mogelijke pensioendatum vermeden worden. De FPD bevestigde hiertoe de instructies te hebben gegeven aan zijn medewerkers. De Minister van Pensioenen, Karine Lalieux, antwoordde op een mondelinge parlementaire vraag in het kader van deze oproep van de Ombudsman Pensioenen in de Kamer op 22 juni 2022⁴: *“Het is inderdaad niet de bedoeling dat burgers zelf hun loopbaangegevens moeten controleren. Daarom zet ik in op een proactieve en automatische controle van de loopbaangegevens. De administratie gaat na of de gegevens correct en coherent zijn. Pas dan kunnen ze worden gebruikt voor de raming van de pensioendatum en het pensioenbedrag op mypension. Ik ben mij er goed van bewust dat de pensioendatum voor de burgers en hun pensioenplanning zeer belangrijk zijn. Als er twijfel is over de kwaliteit of volledigheid van de loopbaangegevens, wordt er geen raming van de pensioendatum en/of het pensioenbedrag gegeven op mypension.be. Na zijn goede technische uitbouw gaat de Pensioendienst ook proactief te werk. Mijn ambitie is dat elke burger voor zijn vroegste pensioendatum weet wanneer hij met pensioen kan. In lijn met de aanbeveling van de ombudsmannen onderzoekt de Pensioendienst vandaag reeds de loopbanen van burgers die 19 maanden voor hun wettelijke pensioendatum nog niet met pensioen zijn.”*

3 Zie antwoord op vraag 11 gesteld door de heer Van der Donckt aan de Minister van Pensioenen in de Commissie Sociale Zaken van 19 oktober 2022, Integraal verslag (CRIV 55 COM 910) p. 17.

4 Integraal verslag van de Commissie voor Sociale Zaken, werk en pensioenen van de Kamer van 22 juni 2022, 4e zitting van de 55ste zittingsperiode, vraag 9 van mevrouw Nahima Lanjri aan Minister Lalieux, document CRIV 55 COM 829, p.25- 27.

3. Controle inzake werken naast pensioen

De FPD kon bij de controle op het werken naast pensioen (die plaats vindt op basis van de dmfa-aangiftes om alzo de fiscale gegevens te reconstrueren) niet vaststellen dat er achterstallen betreffende een loon verworven voor de ingangsdatum van het pensioen werden uitbetaald na de ingangsdatum van het pensioen. Deze inkomsten mogen immers niet in aanmerking genomen worden. De Ombudsman Pensioenen riep de FPD op indien deze onvolmaaktheid niet kon weggewerkt worden op transparante wijze op de terugvorderingsbeslissing te vermelden dat dit achterstallig loon niet uit het in aanmerking te nemen beroepsinkomen kon gefilterd worden zodat de gepensioneerde op de hoogte is dat hij zelf hiervan het bewijs dient te leveren. De FPD heeft in het controleprogramma inzake werken naast pensioen, ARGOS genaamd, het probleem ten gronde opgelost door zijn filter verder te verfijnen zodat deze onvolmaaktheid in de controleprocedure weggewerkt is. De FPD kan voortaan de achterstallen inzake loon verworven voor de ingangsdatum van het pensioen uit het loon zuiveren dat in aanmerking komt bij het aftoetsen van de wettelijk toegelaten grens.

4. Behandeling van aanvragen tot betaling op een buitenlandse rekening

De FPD meldt dat de tijdelijke achterstand inzake behandeling van aanvragen tot betaling op een buitenlandse rekening is weggewerkt. Een efficiëntere verwerking van de buitenlandse rekeningnummers garandeert dat er na melding van het buitenlands rekeningnummer voortaan in afwachting van de betaling op een buitenlandse rekening door middel van een signalering geen uitbetalingen per cheque meer plaats vinden waarbij er hoge inningskosten ten laste van de gepensioneerde zijn.

5. Stuiting van de verjaring bij opsluiting in de gevangenis

Artikel 21 § 4, laatste lid van de wet van 13 juni 1966 bepaalt dat de verjaring binnen een termijn van 6 maanden na de laatste daad tot terugvordering opnieuw moet gestuit worden. In een bemiddelingszaak bekwam de Ombudsman Pensioenen dat de FPD erkende dat bij een gebrek aan stuiting van de verjaringstermijn tijdens de opsluiting in de gevangenis de schuld verjaard was. Teneinde te vermijden dat de schuld in de toekomst nog zou verjaren tijdens de opsluiting in de gevangenis worden deze dossiers gesignaleerd in het computersysteem waardoor de nodige aandacht kan besteed worden aan de stuiting van de verjaring.

6. Digitalisering: begeleiding

Daar de FPD als principe “digital by default” hanteert riep de Ombudsman Pensioenen de FPD op om in te zetten op het begeleiden van (toekomstig) gepensioneerden die moeilijkheden ondervinden om toegang te krijgen tot mypension. Enkele medewerkers van de FPD zullen de opleiding Connectoo volgen. Deze opleiding heeft als bedoeling ambtenaren op te leiden om burgers online bij te staan. Tijdens deze opleiding wordt geleerd:

- de uitdagingen van digitale inclusie in het algemeen beter te begrijpen en te identificeren;
- de moeilijkheden te identificeren die de meest kwetsbare burgers kunnen ondervinden en in te schatten wat hun niveau van digitale maturiteit is;
- te reageren op dringende vragen van burgers en hen te ondersteunen bij de toegang tot online overheidsdiensten;
- burgers zo nodig naar de meest geschikte eerstelijnsactoren door te verwijzen;
- de gepaste “inclusieve” reflexen te gebruiken in de dagelijkse beroepspraktijk dankzij een aan het werk aangepaste module;
- te navigeren door de online overheidsdiensten zoals mypension;
- ervaringen in het veld te delen met het team van trainers en binnen een community van andere deelnemers aan de opleiding.

7. Digitalisering: toegang tot mypension verleend aan een andere burger via mandaat

Daar de FPD als principe “digital by default” hanteert suggereerde de Ombudsman Pensioenen de FPD om de (toekomstig) gepensioneerde de mogelijkheid te geven aan een andere burger door middel van een mandaat toegang tot mypension te verlenen zodat de gemandateerde als brugpersoon kan functioneren. De FPD komt hieraan tegemoet.

De FPD deelde tijdens de bespreking van het Jaarverslag mee dat door de besparingen binnenkort digital by priority de norm wordt. De FPD betreurt dit, maar ziet geen alternatieven om zijn basistaken (toekennen en betalen) te vrijwaren. De FPD wordt als pensioendienst geconfronteerd met een grote toevloed aan dossiers. Deze problematiek is typisch voor de FPD. Desondanks wordt de FPD geconfronteerd met lineaire besparingen. Voor FPD is het operationeel niet langer behapbaar.

8. Bewijs van leven: project BEX

In het Jaarverslag 2014 op pagina 71 constateerde de Ombudsman Pensioenen dat het (maandelijks) voorafgaand overmaken van een levensbewijs teneinde de uitbetaling van een (overheids)pensioen in het buitenland te bekomen door de gepensioneerde als een zware administratieve last ervaren wordt. Teneinde deze administratieve last voor een aantal gepensioneerden te doen verdwijnen startte de FPD het project BEX (Bilateral Exchanges) op waarbij maandelijks langs beveiligde elektronische weg de overlijdensdata uitgewisseld worden met andere landen. Het elektronisch uitwisselen van de overlijdensdata was reeds mogelijk was met Duitsland, Nederland, Frankrijk, Luxemburg en Italië, en werd in 2022 uitgebreid tot Spanje.

9. Regularisatie GAS-diploma

Na bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen erkent de FPD dat ook de diploma's van aanvullende studies kunnen geregulariseerd worden. Uit onderzoek door de Ombudsman Pensioenen blijkt dat immers het diploma van “Gediplomeerde in de Aanvullende Studies” geen licentiaatsdiploma is, doch een studieprogramma is dat zich net richt tot personen die geen licentie beogen. Ook kan deze studie uitsluitend gevolgd worden na het behalen van een licentiaatsdiploma én is er geen andere mogelijkheid om dit diploma te behalen. Hieruit kunnen we afleiden dat de studies “Gediplomeerde in de Aanvullende Studies” wel degelijk een studie van de derde cyclus is en niet van de tweede cyclus zoals de FPD in het verleden beweerde.

10. Schorsing overlevingspensioenen

De Nederlandstalige versie van artikel 19 § 1 KB nr. 50 luidt als volgt: *“Het genot van het overlevingspensioen wordt geschorst wanneer de langstlevende echtgenoot hertrouwt.”* Volgens de Ombudsman Pensioenen is een schorsing van het genot van een overlevingspensioen geen beëindiging van het recht zoals de FPD de wetgeving toepaste. Het juridisch woordenboek definieert “schorsing” immers als een “tijdelijke onderbreking”. De FPD aanvaardt dat artikel 19 van het KB nr. 50 aldus moet worden uitgelegd dat de betaling van het overlevingspensioen wordt opgeschort (en niet het recht op pensioen) en bijgevolg de betaling van het overlevingspensioen uit hoofde van de eerste echtgenoot kan hervat worden vanaf de eerste dag van de maand die volgt op de ontbinding van het nieuwe huwelijk. Wel dient de gepensioneerde de FPD hierover nog in te lichten daar het huidige computerprogramma niet automatisch de schorsing kan beëindigen.

11. Werken naast pensioen: verhoogde grens kind ten laste

Naar aanleiding van een bemiddeling van de Ombudsman Pensioenen waarin werd vastgesteld dat een verschillende toepassing werd gemaakt van het concept “kind ten laste” tussen het stelsel der werknemers en het ambtenarenstelsel op een punt waar de wetgeving geen onderscheid maakt heeft de FPD zijn werkwijze op dit punt identiek gemaakt waardoor het coördinatieprobleem opgelost werd. Tevens werd een synthesenota opgesteld die aan de hand van voorbeelden preciseert hoe de wetgeving moet toegepast worden. Uit deze nota blijkt dat op een ander punt de wetgeving tussen beide stelsels verschillend is: de kinderlast dient in het werknemersstelsel beoordeeld te worden op het 1 januari van het te controleren jaar; in het ambtenarenstelsel gedurende de loop van het jaar.

De problematiek van de ZIV-bijdragen en de kleine aanvullende pensioenen en de vraag naar actualisering van de omzettingcoëfficiënten van kapitaal naar fictieve rente aangekaart in het Jaarverslag 2019 p.145 e.v. evenals de aanbeveling 2020/4 van de Ombudsdienst Pensioenen betreffende de correcte inning van de ZIV-bijdragen vinden weerklank in het advies nr. 2.282 van de Nationale Arbeidsraad van 29 maart 2022

In het Jaarverslag 2019 p. 145 e.v. van de Ombudsdienst Pensioenen kaartte de Ombudsman Pensioenen aan dat als gevolg van het genot van een klein kapitaal opgebouwd uit een aanvullend pensioen de inhouding van de Ziekte en Invaliditeits- (ZIV)-bijdrage op het wettelijk pensioen kan stijgen waardoor het totaalbedrag aan extra ZIV-inhouding ingevolge het genot van een klein kapitaal na een aantal jaren hoger kan zijn dan het kapitaal van het aanvullend pensioen.

Tevens stelde de Ombudsman Pensioenen vast dat in sommige gevallen een dubbele inhouding van de ZIV-bijdrage toegepast wordt daar de inhouding van de ZIV-bijdrage toegepast wordt zonder dat er rekening wordt gehouden met de inhouding van de ZIV-bijdrage die bij de uitbetaling van het kapitaal al is ingehouden.

De Nationale Arbeidsraad bespreekt in zijn advies nr. 2282 van 29 maart 2022 de problematiek van de ZIV-bijdragen en de kleine aanvullende pensioenen en stelt de vraag tot actualisering van de omzettingcoëfficiënten. Ook wordt de vraag naar een correcte inhouding van de ZIV bijdragen gesteld. Zie: advies-2282.pdf (cnt-nar.be).

Parlementaire vragen over de aanbeveling en de suggesties gedaan door de Ombudsman Pensioenen

In de Commissie Sociale Zaken van het Parlement van 4 mei 2022⁵ werden verschillende parlementaire vragen gesteld over de in het Jaarverslag 2021 besproken items aan de Minister van Pensioenen. Volgende thema's kwamen in deze vragen aan bod:

- de aanbeveling om pensioenen vanaf de maand volgend op de indexering aan te passen;
- juridisch kader voor toekenning van schadevergoedingen door de pensioendiensten;
- het verduidelijken van het onderscheid tussen toekennings- en betalingsvoorwaarden van het pensioen;
- het opgesplitst uitbetalen van pensioenrechten bij feitelijke scheiding;
- aanvraag tot regularisatie van aanvullende studies;
- consultatie van de digitale briefwisseling via mypension;
- de toegankelijkheid van de website mypension;
- de digitale inclusiviteit op het vlak van pensioenen.

De Minister van Pensioenen antwoordde: *“Het jaarverslag is een belangrijke bron van informatie. De ombudsmannen zetten elk jaar opnieuw pertinente klachten uiteen en formuleren belangrijke aanbevelingen.*

⁵ Zie <https://www.dekamer.be/doc/CCRI/pdf/55/ic773.pdf>

Ze geven me een instrument om te zien waar het voor de burgers moeilijk loopt. Deze aanbevelingen kunnen echter niet zomaar zonder verder onderzoek uitgevoerd worden. Mijn administratie buigt zich momenteel over het rapport van de ombudsman pensioenen ... We zijn er dus druk mee bezig. Ik zal u daarover in de toekomst meer informatie kunnen meedelen.”

In de Commissie Sociale Zaken van het Parlement van 22 juni 2022⁶ werden eveneens verschillende parlementaire vragen gesteld over de in het Jaarverslag 2021 besproken items aan de Minister van Pensioenen. Volgende thema's kwamen in deze vragen aan bod:

- de digitale kloof op mypension;
- fouten in de berekening op mypension (o.a. verificatie of een diploma terecht in aanmerking genomen werd voor de diplomabonificatie en een impact heeft op de vroegst mogelijke pensioendatum);
- klachten van gepensioneerden die in het buitenland wonen betreffende de problemen inzake het bekomen van pensioeninformatie (o.a. toegang van mypension).

Tijdens deze zitting werd eveneens thema's aangekaart door de Ombudsman Pensioenen in vorige Jaarverslagen besproken:

- suggestie om de jaren tewerkstelling als werknemer en zelfstandigen in aanmerking te nemen voor de toegang tot het minimumpensioen als ambtenaar en omgekeerd de jaren als ambtenaar in aanmerking te nemen voor het minimumpensioen in de overheidssector;
- aanbeveling 2020/4 betreffende de correcte inning van de ZIV-bijdragen.

In de Commissie Sociale Zaken van het Parlement van 17 oktober 2022 verstrekt de Minister van Pensioenen antwoord op de vragen van 4 mei 2022 (met uitzondering van de vragen betreffende de toegankelijkheid van de website mypension en de digitale inclusiviteit op het vlak van pensioenen die reeds aan bod kwamen in de zitting van 22 juni 2022).

Aanbeveling nummer 934/2 van het Beneluxparlement van 18 juni 2022 over de problematiek van grensoverschrijdende pensioenen onder andere gebaseerd op de aanbevelingen en suggesties van de Belgische Ombudsmannen Pensioenen

Het College van de Ombudsmannen werd op 22 april 2022 uitgenodigd door de Commissie Sociale Zaken, Volksgezondheid, Onderwijs en sport van het Beneluxparlement om toelichting te geven bij pensioenklachten met een grensoverschrijdend karakter.

⁶ Zie <https://www.dekamer.be/doc/CCRI/pdf/55/ic829.pdf>

De Ombudsmannen kaarten onder andere volgende punten aan:

1. Nood aan informatieverstrekking over het totaaloverzicht van de pensioensituatie in de verschillende landen van de Benelux waar men pensioenrechten opent

Een totaaloverzicht krijgen van de pensioensituatie is voor iemand die in meerdere landen van de Benelux gewerkt heeft erg moeilijk. Een toekomstig gepensioneerde wenst immers te weten of het totaal pensioenbedrag zal volstaan om te voorzien in zijn levensonderhoud. Op welke datum kan zo iemand aanspraak maken op de uitbetaling van al zijn pensioenen (wettelijk en aanvullend)? Wat is de pensioenleeftijd per land, per pensioen? Met veel moeite bekomen deze personen de informatie gefragmenteerd per pensioen en per land. In een aantal zeer sporadisch voorkomend gevallen is het voor iemand die op jonge leeftijd in Nederland gewoond heeft en nadien in België gewerkt heeft onmogelijk om tijdig te bepalen wanneer hij in België met pensioen kan gaan (zie Jaarverslag 2019 p. 22-30). In Nederland bestaat binnen de Sociale Verzekeringsbank een mooi voorbeeld van hoe deze informatieverstrekking over grensoverschrijdende pensioendossiers kan ingevuld worden, met name het Bureau voor Belgische zaken. Deze afdeling is een kenniscentrum op het domein van “integrale sociale zekerheid” tussen Nederland en België. Op dit moment organiseert het Bureau voor Belgische zaken spreekuren waar burgers terecht kunnen met vragen en advies op maat over hun “pensionering”: gaande van pensioenvragen, vragen over belastingheffing, ziekteverzekering als gepensioneerde, Ook de belastingdiensten van beide landen zijn bij dit project betrokken. Een aantal van de spreekuren vindt plaats bij en verloopt in samenwerking met de Federale Pensioendienst (FPD). Zo vinden er onder andere spreekuren plaats bij de FPD in Antwerpen en Turnhout. De FPD bevestigde aan de Ombudsman dat deze samenwerking succesvol is. Een verdere uitbouw van dergelijke integrale informatieverstrekking door samenwerking tussen de verschillende pensioendiensten van de Benelux zou lovenswaardig zijn evenals het geven van de nodige publiciteit aan dergelijke projecten. Zie Jaarverslag 2019 p. 30

2. Oproep om geen extra kosten voor telefoongesprek vanuit het buitenland naar Belgische pensioenlijn aan te rekenen

Buitenlandse providers rekenen voor een oproep naar de Belgische pensioenlijn gesprekskosten aan die kunnen oplopen tot één euro per minuut vermits de Belgische pensioenlijn voor internationale gesprekken een internationaal servicenummer (+32 78) is. De Ombudsman Pensioenen vindt dat de kosten van een gesprek naar de Belgische pensioenlijn niet meer mogen bedragen dan een normaal internationaal gesprek. Zie jaarverslag Ombudsdienst Pensioenen 2018 op pagina 25-29 en jaarverslag Ombudsdienst Pensioenen 2017 pagina 77-79. Tot op heden is deze problematiek niet opgelost en blijft de Ombudsdienst Pensioenen hierover klachten ontvangen.

3. Hiaat in de overgang van vervangingsuitkeringen (onder andere werkloosheid) naar pensioen

De Ombudsman Pensioenen stelt vast dat binnen de Belgische nationale wetgeving er in principe voor gezorgd wordt dat de overgang van de sociale vervangingsuitkeringen (onder andere werkloosheid) naar het pensioen naadloos verloopt. Die vlotte overgang is echter minder vanzelfsprekend wanneer door toepassing van de Europese coördinatie-regels, het pensioen betaald moet worden door een ander land dan datgene dat de sociale uitkeringen betaalde. Europa zorgt immers slechts voor een coördinatie van de sociale zekerheidsstelsels van de lidstaten en sluit onderlinge verschillen niet uit. Het zijn die verschillen die kunnen leiden tot hiaten in de sociale bescherming. De Ombudsman Pensioenen riep dan ook op deze gaten te dichten en het principe van vrij verkeer van werknemers te garanderen. Deze problematiek die nog brandend actueel blijft is volledig uitgewerkt in het in maart 2020 gepubliceerde Jaarverslag 2019 op pagina 31-36.

4. Uitwisseling van gegevens (onder andere overlijdensdata) tussen verschillende landen van de Benelux

De Ombudsman Pensioenen ontving verschillende klachten van gepensioneerden die een Belgisch ambtenarenpensioen ontvingen op een buitenlandse rekening en woonachtig waren in Nederland: zij moesten immers maandelijks een levensbewijs indienen bij de Federale Pensioendienst om aan te tonen dat ze nog in leven waren. Dit levensbewijs mocht pas gedateerd zijn op de dag waarop de normale betaling voorzien was waardoor de betaalopdracht pas op de laatste werkdag van de

maand gegeven werd en het gebruikelijk was dat het pensioen niet tijdig, doch pas in het begin van de volgende maand, beschikbaar was voor de gepensioneerde. Naar aanleiding van deze door de Ombudsman Pensioenen aangekaarte problematiek heeft de Federale Pensioendienst in 2018 het project “BEX (Bilateral Exchanges)” (=de bilaterale uitwisseling van elektronische gegevens, waaronder de overlijdensdata) verder uitgewerkt. Anno 2020 stelt de Ombudsman Pensioenen vast dat er naar Luxemburg geen levensbewijzen meer verstuurd worden en de uitwisseling van de gegevens van de burgerlijke stand en de adreswijzingen vlot verloopt. Ook met Nederland verloopt de uitwisseling zeer vlot. Dit project heeft tot enorme voordelen voor de gepensioneerden van de Benelux geleid. Het maandelijks toesturen van levensbewijzen behoort nu voor deze gepensioneerden tot het verleden. Zie jaarverslag 2019 p. 40.

Na de uiteenzetting hadden de parlementsleden de mogelijkheid vragen te stellen.

In navolging op deze ontmoeting heeft de Commissie Sociale Zaken, Volksgezondheid, Onderwijs en Sport van het Beneluxparlement op 20 mei 2022 een voorstel van aanbeveling met betrekking tot grensoverschrijdende pensioenen opgesteld en besproken. Deze aanbeveling werd in het Beneluxparlement goedgekeurd op 18 juni 2022. De aanbeveling⁷ luidt als volgt:

Benelux Interparlementaire Assemblée

18 juni 2022

AANBEVELING

Grensoverschrijdende pensioenen

De Assemblée,

GELET OP:

- Artikel 350 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie;
- De Richtlijn 96/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 1996 betreffende de terbeschikkingstelling van werknemers met het oog op het verrichten van diensten;
- De Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels;
- De Richtlijn 2008/104/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende uitzendarbeid;
- De Aanbeveling M (2014) 17 van het Benelux Comité van Ministers inzake grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit;
- De Aanbeveling nr. 906/1 betreffende de arbeidsmobiliteit in de Benelux, aangenomen door de plenaire vergadering van de Benelux Interparlementaire Assemblée op 15 juni 2019;
- De Aanbeveling nr. 920/2 met betrekking tot de verbetering van de situatie van grenswerknemers op het vlak van mobiliteit, fiscaliteit en sociale zekerheid, in het bijzonder door de toekenning van een specifiek statuut aan de afstandskantoren, aangenomen door de plenaire vergadering van de Benelux Interparlementaire Assemblée op 19 maart 2021;
- Het Gemeenschappelijk Werkprogramma 2021-2024 van de Benelux Unie;
- Het Jaarplan 2022 “Grensverleggend samenwerken” van de Benelux Unie.
- Het Nederlandse Wetsvoorstel “wijziging Wet toekomst pensioenen” dat aan de Tweede Kamer aangeboden voor behandeling.

VASTSTELLEND:

- Dat door de toegenomen arbeidsmobiliteit steeds meer werknemers, ambtenaren en zelfstandigen een grensoverschrijdende loopbaanuitbouwen;

⁷ Zie BNL934-2.pdf (beneluxparl.eu).

- Dat in vele bedrijven en overheidsdiensten steeds vaker op gestructureerde wijze telewerk wordt verricht;
- Dat de meeste problemen met betrekking tot grensoverschrijdende pensioenen zich voordoen tussen België en Nederland;

VRAAGT DE REGERINGEN:

- Bij de hervormingen en wijzingen aan de regelgeving inzake pensioenen – zowel eerste pijlerpensioenen, zoals de Algemene Ouderdomswet (AOW) en wettelijke pensioenen, als de tweede pijlerpensioenen, zoals bedrijfspensioenen – rekening te houden met de situatie van buitenlandse werknemers, ambtenaren en zelfstandigen, inzonderheid binnen de Benelux;
- Bij het uitwerken van nieuwe wetgeving aangaande telewerk aftoetsen of dit geen negatieve gevolgen heeft op gebied van de pensioenen voor grensarbeiders;
- Verder te gaan in de automatische uitwisseling van gegevens binnen de Benelux met het oog op het verminderen van de administratieve overlast voor de gepensioneerden die niet wonen in het land dat het pensioen uitbetaalt;
- Op korte termijn een structurele oplossing uit te werken die een voldoende sociale bescherming biedt aan in België wonende werknemers die, na een lange loopbaan in Nederland en een korte loopbaan in België, werkloos worden en hierdoor vanaf de Belgische pensioenleeftijd – momenteel 65 jaar, vanaf 1 februari 2025 66 jaar en vanaf 1 februari 2030 67 jaar – geen recht hebben op een werkloosheidsuitkering doch enkel recht hebben op een bescheiden eerste pijler pensioen met toepassing van de Belgische pensioenwetgeving, in afwachting van de toekenning van een Nederlands pensioen overeenkomstig het wetsvoorstel “temporisering verhoging AOW-leeftijd” – in 2022 66 jaar en 7 maanden, in 2023 66 jaar en 10 maanden en in 2024 67 jaar – wanneer zij geen aanspraak kunnen maken op een bedrijfspensioen;
- Tijdig duidelijkheid te creëren voor toekomstige gepensioneerden over het aantal gewerkte jaren in het buitenland dat in aanmerking kan worden genomen voor een, eventueel vervroegd, eerste pijler pensioen, in het bijzonder wanneer in het land van tewerkstelling een eerste pijler pensioen wordt toegekend op basis van woonplaats (AOW in Nederland);
- Duidelijke informatie te verschaffen voor toekomstige gepensioneerden die niet wonen in het land dat het pensioen uitbetaalt over de fiscaal- en sociaalrechtelijke gevolgen van hun loopbaankeuzes en van hun beslissing om een, eventueel vervroegd, pensioen op te nemen;
- De telefonische toegang tot de pensioendiensten binnen de Benelux gratis te maken voor gepensioneerden die niet wonen in het land dat het pensioen uitbetaalt;
- De zitdagen van buitenlandse pensioendiensten voor gepensioneerden die niet wonen in het land dat het pensioen uitbetaalt op regelmatige basis te organiseren;
- Op termijn te komen tot een Startpunt Grensoverschrijdende Pensioenen, naar analogie met het Startpunt Grensarbeid, waar informatie over grensoverschrijdende pensioenen in meerdere talen ter beschikking wordt gesteld;
- Een grensoverschrijdend informatieuitwisselingspunt tussen pensioendiensten, vakbonden, werkgeversorganisaties, belastingdiensten die problemen inzake grensoverschrijdende pensioenen kan detecteren en een grensoverschrijdende Arbitragedienst op te richten die geschillen inzake grensoverschrijdende pensioenen kan beslechten;
- Binnen de Europese Unie een voortrekkersrol te spelen in de coördinatie van de regelgeving inzake pensioenen voor grensarbeiders;
- De samenwerking binnen de Grande Région, Noordrijn-Westfalen en Eurométropole Lille – Kortrijk Tournai op het vlak van de grensoverschrijdende pensioenen te versterken;
- Een samenwerking op te zetten met de Baltic Council of Ministers en Nordic Council of Ministers door het uitwisselen van ervaringen en ‘best practices’.

Aanbevelingen door de professoren Guido Van Limberghen (VUB), Daniel Dumont (ULB), Freek Louckx (UA), Sarah Marchal (UA) en Bea Cantillon (UA) naar aanleiding van de aanbeveling nr. 2019/C 387/01 van 8 november 2019 van de Raad van de Europese Unie met betrekking tot de toegang tot sociale bescherming voor werknemers en zelfstandigen met verwijzing naar twee oproepen van de Ombudsdienst Pensioenen

In november 2019 werd op voorstel van de Europese Commissie de aanbeveling nr. 2019/C 387/01 van 8 november 2019 met betrekking tot de toegang tot sociale bescherming voor werknemers en zelfstandigen⁸ door de Raad van Europese Unie uitgevaardigd.

Deze aanbeveling is goedgekeurd met het oog op de concretisering van het beginsel nr. 12 van de Europese Pijler van sociale rechten. De aanbeveling onderscheidt de volgende aspecten: het formeel bestaan van een sociale dekking, doeltreffendheid (effectiviteit) van de dekking, de adequaatheid van de toegekende prestaties (adequaatheid van het gewaarborgde beschermingsniveau) en de transparantie van de regelgeving en regelingen. Deze aanbeveling is onder andere van toepassing op pensioenen.

Op basis van de aanbeveling nr. 2019/C 387/01 stellen alle 27 lidstaten een plan op waarin zij maatregelen opnemen voor de uitvoering op nationaal niveau van de belangrijkste richtsnoeren van deze aanbeveling. De plannen zijn te vinden op Toegang tot sociale bescherming - Werkgelegenheid, sociale zaken en inclusie - Europese Commissie (europa.eu). Het Belgisch plan vindt u op: https://socialsecurity.belgium.be/sites/default/files/content/docs/nl/sociaal-beleid-vorm-geven/toegang-sz/belgisch_actieplan_toegang_sociale_bescherming_nl.pdf.

Op Belgisch niveau werd al voor de officiële goedkeuring van de aanbeveling door het bevoegde ministerie, de FOD Sociale Zekerheid, een studie uitgeschreven die zoals een audit systematisch de Belgische sociale verzekeringen van werknemers en zelfstandigen onder de loop nam om tekortkomingen in de toegang tot de sociale bescherming op te sporen en voorstellen te formuleren die aansluiten bij de in de aanbeveling geformuleerde beginselen.

In deze studie⁹ krijgen een oproep en een algemene aanbeveling van de Ombudsdienst Pensioenen weerklank.

Wat betreft de effectiviteit van de verzekeringsdekking op het vlak van pensioenen wordt vastgesteld dat voor de toekenning van een minimumpensioen als werknemer de loopbaanjaren als zelfstandige ook in aanmerking genomen worden en omgekeerd de jaren als zelfstandige in aanmerking genomen worden voor de toegangsvoorwaarde tot het minimumpensioen als werknemer. De loopbaanjaren als ambtenaar worden echter in geen van beide stelsels voor de toegang tot het minimumpensioen in aanmerking genomen.

De Ombudsdienst Pensioenen riep in zijn Jaarverslag 2009 p. 110-116 op om voor het minimumpensioen als werknemer- en zelfstandige wel rekening te houden met de jaren als ambtenaar en voor het minimumpensioen als ambtenaar wel rekening te houden met de jaren van tewerkstelling als werknemer en zelfstandige.

Vermits de aanbeveling nr. 2019/C 387/01 niet zozeer streeft naar de gelijkheid van de verschillende beroepsgroepen, maar wel naar het opheffen van hinderpalen die personen met gemengde loopbanen verhinderen toegang te hebben tot socialezekerheidsuitkeringen van een bepaalde omvang oordelen

⁸ Pb C 387, 15 november 2019, 1.

⁹ Zie Van Limberghen, G., Bertrand, O., Dumont, D., Fontaine, M., Tojerow, I., Cantillon, B., Delanghe, H., Hermans, K., Louckx, F. en Marchal, S., L'accès des travailleurs à la sécurité sociale en Belgique, verslag opgemaakt in opdracht van de FOD Sociale Zekerheid, Brussel-Antwerpen, VUB (Vakgroep Publiek Recht) – ULB (Centre de droit public et social en Département d'économie appliquée) – Universiteit Antwerpen (Centrum voor Sociaal Beleid en Onderzoeksgroep Overheid en Recht), 634 p., 2020, https://cris.vub.be/ws/portalfiles/portal/69359927/Access_to_Social_protection_in_Belgium_final_report_30_04_2020.pdf (hierna Van Limberghen, G. e.a., L'accès des travailleurs salariés et indépendants à la sécurité sociale en Belgique).

de professoren dat, ook al houdt dit volgens het arrest van Grondwettelijk Hof van 29 november 2018 (nr. 166/2018) geen schending in van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, het buiten beschouwing laten van loopbaanjaren als ambtenaar een buitensporige beperking inhoudt van de mogelijkheden van personen met een gemengde loopbaan om een minimumpensioen te verwerven.

Zij concluderen dan ook dat de wetgever teneinde de wetgeving beter in overeenstemming te brengen met de aanbeveling nr. 2019/C 387/01 van 8 november 2019 van de Raad van de Europese Unie dan ook dient toe te laten dat loopbaanjaren als ambtenaar mee in aanmerking komen voor de toekenning van minimumpensioenen in de pensioenverzekeringen voor werknemers en zelfstandigen. Ze sluiten zich dus naadloos aan bij de oproep van de Ombudsdienst Pensioenen.

Wat betreft de adequaatheid van het gewaarborgde beschermingsniveau kaarten de professoren het volgende aan: werknemers bouwen geen pensioen meer op als zij blijven werken na de vervroegde ingang van hun rustpensioen, maar zich dan niet houden aan de regels inzake de toegelaten arbeid. Dat is wel het geval voor zelfstandigen.

Het Grondwettelijk Hof achtte, wat de zelfstandigen betreft, het feit dat een pensioen reeds was ingegaan, geen relevant objectief criterium voor de weigering van een verdere pensioenopbouw, vermits de betrokken zelfstandigen dezelfde sociale zekerheidsbijdragen betaalden als zelfstandigen die hun rustpensioen nog niet hadden opgenomen.

De professoren stelden dat wat betreft de opbouw van pensioenrechten als werknemer in navolging aan de aanbeveling van de Ombudsdienst Pensioenen de wetgever bijgevolg ook een bijkomende pensioenopbouw zou moeten toelaten aan werknemers met een vervroegd rustpensioen die zich niet houden aan de regels inzake de toegelaten arbeid, vermits zij dezelfde sociale zekerheidsbijdragen betalen als werknemers die hun rustpensioen nog niet hebben opgenomen. Dit wordt toegelicht in het Jaarverslag 2016 van de Ombudsdienst Pensioenen, op pagina 99.

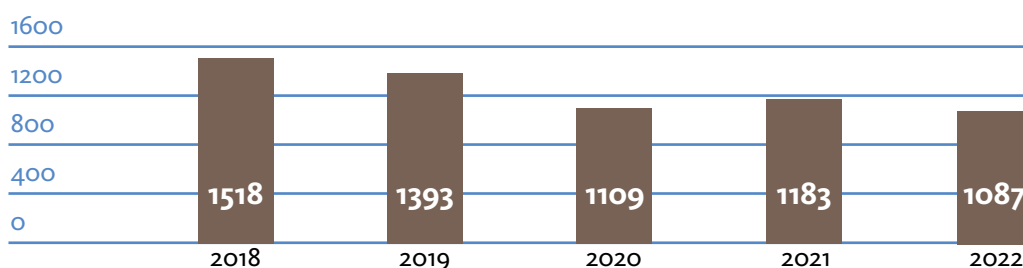
De cijfergegevens voor 2022

15 HOOFDSTUK

De cijfergegevens voor 2022

1. De verzoeken

De evolutie van de verzoeken (dossiers) vanaf 2018¹

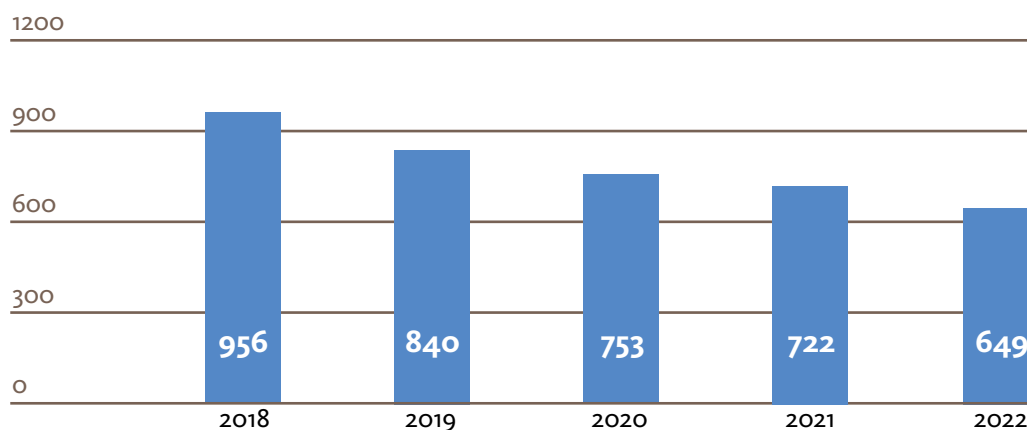
Afgehandelde klachten in 2022²

1 Deze statistiek geeft enkel de schriftelijke en mondeling ter plaatse ingediende klachten weer daar het oprichtingsbesluit van de Ombudsdienst Pensioenen voor de klager enkel in de mogelijkheid voorziet schriftelijk of mondeling ter plaatse bij de Ombudsdienst een klacht in te dienen. De vele telefonische klachten over bijvoorbeeld de moeilijke bereikbaarheid van de pensioenlijn 1765 zijn dan ook niet in deze statistiek opgenomen. Wij herhalen hier dan ook onze aanbeveling 2020/5 (Jaarverslag 2020 p. 181-182) aan de wetgever en de uitvoerende macht om de wetgeving betreffende de inrichting en werking van de Ombudsdienst Pensioenen die achterhaald is aan te passen. Meer bepaald in de mogelijkheid te voorzien in behartenswaardige gevallen telefonisch een klacht in te dienen zodat iedereen die er belang bij heeft op een laagdrempelige wijze toegang heeft tot de Ombudsdienst Pensioenen.

2 Het onderscheid tussen verzoeken en klachten ontstaat aangezien een verzoek (een dossier) klachten kan bevatten over meer dan 1 pensioenadministratie.

De evolutie van het aantal tweedelijns klachten over (betaling en berekening van) pensioenen, werking van de pensioendiensten en IGO vanaf 2018

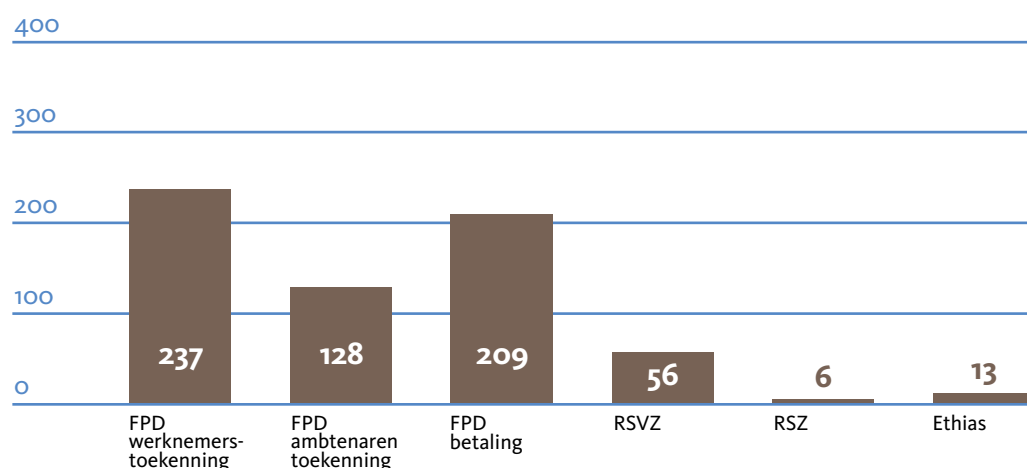
2. De klachten

Het voorwerp van de tweedelijns klachten

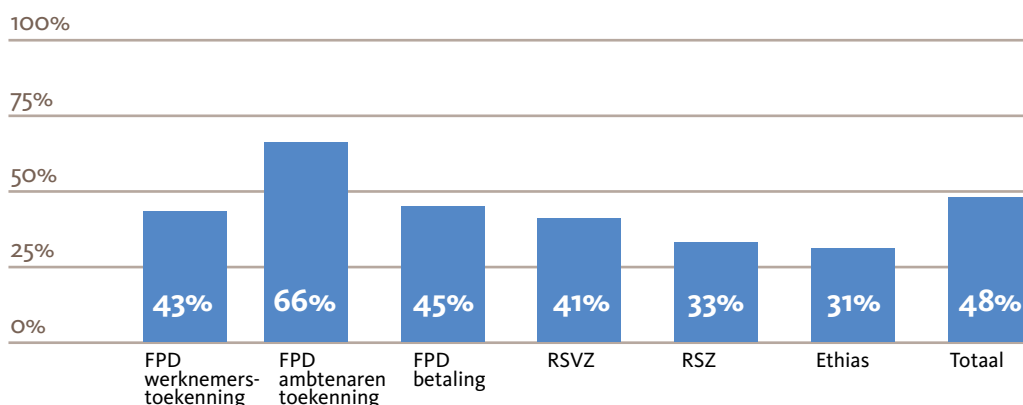
De top drie klachten in 2022:

- Berekening van het pensioen (betwisting loopbaangegevens, loopbaanvoorwaarde om vervroegd met pensioen te kunnen gaan, berekeningsregels, ...);
- Telefonische bereikbaarheid van de pensioenlijn 1765 afdeling Federale Pensioendienst;
- Toepassing inhoudingen op pensioen (beslag, overdracht, bedrijfsvoorheffing en andere inhoudingen).

De betrokken pensioendiensten - Nominale cijfers

Gegrontheid van de ontvankelijke klachten per pensioendienst

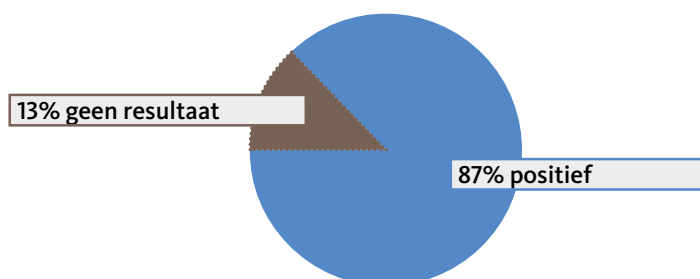

Redenen voor de gegrontheid van de klachten: de ombudsnormen³

Top 3 van de geschonden ombudsnormen per pensioendienst

FPD werknemers Toekenning	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zorgvuldigheid 2. Passieve informatieverstrekking 3. Redelijke termijn
FPD betaling	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zorgvuldigheid 2. Passieve informatieverstrekking 3. Redelijke termijn
RSVZ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Redelijke termijn 2. Coördinatie 3. Zorgvuldigheid
FPD ambtenaren toekenning	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zorgvuldigheid 2. Passieve informatieverstrekking 3. Redelijke termijn
RSZ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zorgvuldigheid 2. Rechtsregels
Ethias	<ol style="list-style-type: none"> 1. Passieve informatieverstrekking 2. Actieve informatieverstrekking

Resultaat van de bemiddeling voor de gegronde klachten

³ Zie de bijlagen op www.ombudsmanpensioenen.be – De Ombudsnormen van de Ombudsdienst Pensioenen.

Enkele gegevens over de verzoekers

 TAAL VAN DE VERZOEKERS		 SEKSE VAN DE VERZOEKERS		 WOONPLAATS VAN DE VERZOEKERS		 WIJZE VAN INDIENEN VAN DE VERZOEKEN	
Nederlands	64 %	Vrouwen	42 %	België	80 %	Schriftelijk	99 %
Frans	34 %	Mannen	58 %	Buitenland	20 %	Mondeling ⁶	1 %
Duits	1 %						
Andere talen ⁴	1 %						

3. De klachtenbehandeling

De behandelingsduur

BEHANDELING TWEDELIJNS KLACHTEN 35 dagen	DOORSTUREN VAN EERSTELIJNS KLACHTEN EN INFORMATIEVRAGEN, DOORVERWIJZEN VAN KLACHTEN WAARVOOR NIET BEVOEGD EN ONDERZOEK VAN KLACHTEN OVER DE WETGEVING OP DISCRIMINATIES EN DISFUNCTIES 4 dagen
---	---

Verzoeken in behandeling op 31 december 2022

Aantal maanden in behandeling	Verzoek ingediend in	Aantallen
Minder dan 1 maand	december	33
1 maand en minder dan 2	november	14
1932 maanden en minder dan 3	oktober	10
3 maanden en minder dan 4	september	6
4 maanden en minder dan 5	augustus	0
5 maanden en minder dan 6	juli	4
6 maanden en minder dan 7	juni	1
7 maanden en minder dan 8	mei	1
8 maanden en minder dan 9	april	2
9 maanden en minder dan 10	maart	1
10 maanden en minder dan 11	februari	0
11 maanden en minder dan 12	januari	0
Meer dan 12 maanden	vóór januari 2021	3
Totaal		75

De reden waarom 6 dossiers na meer dan acht maanden nog niet zijn afgesloten is te wijten aan het feit dat de reacties op de bemiddelingsvoorstellen van de Ombudsdienst Pensioenen die gevraagd werden aan de juridische dienst van de FPD nog steeds op zich laten wachten.

⁴ Andere talen: Engels, Spaans, Italiaans, Pools, ...

⁵ Per post, per mail, via het webformulier.

⁶ Op het kantoor van de Ombudsdienst of op een zitdag.

*Werkwijze behandeling
van klachten*

16 HOOFDSTUK

Werkwijze behandeling van klachten

Teneinde op een overzichtelijke wijze toelichting te geven bij de wijze waarop de Ombudsdienst Pensioenen de ingediende verzoeken behandelt, hebben we deze verdeeld in 6 categorieën. We geven per categorie informatie over de wijze waarop deze verzoeken behandeld worden.

1. Ontvankelijke klachten die betrekking hebben op de berekening en betaling van de wettelijke pensioenen of de inkomensgarantie voor ouderen of de werking van de pensioendiensten die zich hiermee bezighouden.

Wanneer de (toekomstig) gepensioneerde die zijn probleem voorafgaandelijk aangekaart heeft bij de pensioendienst het niet eens is met het verstrekte antwoord of wanneer dit antwoord uitblijft kan hij zich wenden tot de Ombudsdienst Pensioenen. Dit is de corebusiness van de Ombudsdienst Pensioenen.

De Ombudsdienst Pensioenen heeft toegang tot de meeste pensioenapplicaties van de pensioendiensten. De klacht wordt in eerste instantie voornamelijk onderzocht op basis van de beschikbare informatie in de pensioendossiers van de klager en de door de klager verstrekte informatie.

De toegang tot de pensioendossiers heeft als grote voordeel, naast minder administratieve rompslomp voor de klager (die niet alle documenten waarover hij beschikt moet doorsturen en tijdswinst voor de pensioendiensten (die niet meer alle gegevens uit het pensioendossier van de klager in papieren of digitale vorm moeten overmaken), dat de Ombudsdienst Pensioenen de situatie zoals beschreven in de klacht beter kan begrijpen en zicht heeft op de gehele context inclusief de implicaties die een pensioen op andere pensioenen heeft. Alzo kan de Ombudsdienst Pensioenen zich beter inleven in de leefwereld van de gepensioneerde en krijgt hij een objectief beeld van het probleem.

Af en toe wordt bijkomende informatie opgevraagd.

De Ombudsdienst Pensioenen onderzoekt of de klacht gegrond is. Teneinde de gegrondheid van de klacht te beoordelen maakt de Ombudsdienst Pensioenen gebruik van de ombudsnormen. Deze kan u vinden op de site van de Ombudsdienst Pensioenen:

<https://www.ombudsmanpensioenen.be/nl/missions/Standards.htm>.

Indien de klacht ongegrond is, legt de Ombudsdienst Pensioenen omstandig aan de klager uit waarom de pensioendienst zijn werk goed gedaan heeft (b.v. toelichting geven bij de inhoud van een correcte pensioenbeslissing, werkwijze van de pensioendienst, ...) om alzo het vertrouwen van de gepensioneerde in de pensioendienst te herstellen.

Bij een gegronde klacht wordt, indien er nog remediëring mogelijk is, een bemiddeling opgestart. Hoofdzakelijk per mail worden overtuigingsnota's uitgewisseld tussen de Ombudsdienst Pensioenen en de pensioendiensten. In het kort houdt dit in dat wij de pensioendienst trachten te overtuigen een oplossing voor het geschil te aanvaarden.

Na de bemiddeling sluiten wij het dossier af en krijgt de klager een uitgebreide uitleg per brief over het resultaat van ons bemiddelingswerk. Af en toe wordt deze ook mondeling per telefoon toegelicht.

Tijdens de behandeling van de klacht wordt de klager regelmatig op de hoogte gehouden van de stand van zaken.

De Ombudsdienst Pensioenen werkt niet alleen curatief (klachten behandelen) doch ook preventief en tracht de pensioendiensten te overtuigen zijn werkwijze aan te passen wanneer deze niet conform de ombudsnormen is. Op deze wijze trachten we te vermijden dat toekomstig gepensioneerden met een gelijkaardig probleem zouden geconfronteerd worden als dat waarvoor wij een bemiddeling met positief resultaat hebben afgesloten.

2. Klachten over het pensioenbeleid

De verzoekers zijn het oneens met de bestaande pensioenregeling. Zij richten zich tot ons in de hoop dat wij zouden tussenkomen om de wetgeving te laten wijzigen.

Dikwijls is het louter ongenoegen over het pensioenbedrag het onderliggend motief. Soms wordt de wetgeving als onrechtvaardig of discriminerend aanvoeld.

Alvorens te kunnen vaststellen dat de klacht wel effectief betrekking heeft op een beleidskeuze dient vaak de pensioensituatie aan de hand van het pensioendossier van de klager nagekeken te worden.

Ook onderzoeken wij of de wetgeving geen discriminatie of disfunctie (doel van de wetgeving wordt in de praktijk niet gerealiseerd) bevat. Indien dit immers wel het geval is dan kan de Ombudsdienst Pensioenen een algemene aanbeveling doen aan de Minister en de wetgevende macht om de wetgeving aan te passen.

Wanneer het effectief een klacht over het pensioenbeleid betreft, kan alleen een wijziging in de wetgeving of de reglementering aan deze klacht tegemoet komen. Dit impliceert de politieke wil van de wetgever of de regering.

Tussenkomen in het pensioenbeleid overschrijdt onze bevoegdheid en brengt ontegensprekelijk onze onafhankelijkheid en onpartijdigheid in het gedrang.

Wij wijzen de klagers hierop en verwijzen hen in het kader van onze bemiddelingstaak en verzoenende opdracht tussen de burgers en de overheid door naar de wetgevende macht, zijnde meestal de Kamer van Volksvertegenwoordigers of uitvoerende macht, zijnde meestal de Minister van Pensioenen of de Minister van Middenstand bevoegd voor de zelfstandigenpensioenen.

3. Vragen om informatie

Ongeveer de helft van de telefonische oproepen zijn vragen om inlichtingen over de wettelijke pensioenen. Hetzelfde geldt ook voor ongeveer 14 % van de ingediende verzoeken.

Het merendeel van de vragen om informatie handelt over de pensioenwetgeving en de toepassing ervan, met name over de vroegst mogelijke pensioendatum, de berekening van het pensioenbedrag, de betaling van het pensioen, de moeilijke bereikbaarheid van de FPD via de pensioenlijn (1765) of vanuit het buitenland en over de soms elkaar tegensprekende inlichtingen die verschillende bronnen verstrekken.

Wij zijn niet bevoegd om op deze informatievragen te antwoorden of juridische raad te geven. In het kader van onze algemene verwijzingsopdracht zenden wij deze vragen door naar de meest aangewezen dienst(en).

Mensen die telefonisch inlichtingen vragen, helpen wij met het telefoonnummer, het adres en steeds meer het e-mailadres en de website van de diensten die best geplaatst zijn om de gezochte inlichtingen te geven.

Soms helpen wij de vraag te herformuleren om de kans op een zo volledig en precies mogelijk antwoord te vergroten.

Het gebeurt ook, doorgaans bij hoogbejaarde of zieke gepensioneerden, dat de telefonische doorverwijzing problematisch is. In dat geval vragen wij hen naar een vertrouwenspersoon die de gewenste informatie kan inwinnen en contacteren deze dan ook. Zorg voor onmiddellijke dienstverlening in alle omstandigheden en met de best mogelijke begeleiding van de betrokkene is immers een element van de meerwaarde van de ombudswerking.

De schriftelijke vragen om informatie over de pensioenen sturen wij door naar de bevoegde pensioendienst. De doorzending gebeurt niet zonder de toestemming van betrokkene indien ook maar de geringste kans op schending van de privacy bestaat. De vragen over andere materies verwijzen wij door naar de bevoegde administraties.

De pensioendiensten waarmee wij een protocolakkoord hebben afgesloten, hebben zich geëngageerd om de behandeling van de door ons doorgestuurde vragen om informatie te verzekeren.

Het Handvest van de sociaal verzekerde bepaalt overigens dat iedere sociaal verzekerde die er schriftelijk om verzoekt, binnen de 45 dagen nauwkeurig en volledig ingelicht moet worden ten einde hem toe te laten al zijn rechten uit te oefenen en verplichtingen te vervullen.

Daarenboven moeten de instellingen van sociale zekerheid betreffende de materies die hen aanbelangen, aan iedere sociaal verzekerde die erom verzoekt, raad geven in verband met die uitoefening van zijn rechten en het naleven van zijn verplichtingen.

De doorzending van de schriftelijke vragen, waar mogelijk, in de plaats van een loutere doorverwijzing is een bewuste keuze. Ook in het geval van onbevoegdheid van de Ombudsdienst wordt de verzoeker efficiënt geholpen.

Onze ervaring gedurende de voorbije jaren leert ons dat deze methode doeltreffend is. Slechts een verwaarloosbaar aantal (toekomstig) gepensioneerden contacteert ons opnieuw nadat wij ze telefonisch hebben doorverwezen of hun schriftelijke vraag om informatie hebben doorgezonden.

4. Klachten over buitenlandse pensioendiensten

Deze klachten handelen over de handelingen en werking van de buitenlandse pensioendiensten of over de pensioenwetgeving in het buitenland. Een groot deel van deze klachten betreft het niet doorzenden van buitenlandse pensioeninformatie aan een Belgische pensioendienst waardoor deze de vroegst mogelijke pensioendatum niet kan vaststellen of geen definitieve pensioenbeslissing treffen.

De Ombudsmannen maken de klachten over aan een collega Ombudsman in het buitenland –zo er een collega van de IOI (International Ombudsman Institute <https://www.theioi.org/>) bestaat die bevoegd is– die hiermee aan de slag gaat. In andere gevallen maken zij gebruik van hun netwerkcontacten bij de buitenlandse pensioendiensten.

Indien de klager in een ander EU-land last heeft van extra obstakels waardoor een buitenlandse pensioendienst de EU-wetgeving niet naleeft verwijzen de Ombudsmannen de klager door naar Solvit (SOLVIT lost problemen met uw EU-rechten op als u werkt, woont of zaken doet in een ander EU-land - Europese Commissie (europa.eu)).

5. Onontvankelijke klachten die betrekking hebben op de berekening en betaling van de wettelijke pensioenen of de inkomensgarantie voor ouderen of de werking van de pensioendiensten die zich hiermee bezighouden.

Wanneer een gepensioneerde een klacht heeft over de berekening of de betaling van zijn wettelijk pensioen of over de inkomensgarantie voor ouderen of over de werking van de pensioendiensten die zich hiermee bezighouden dient hij het probleem eerst kenbaar te maken bij deze pensioendiensten zodat deze de kans krijgen de klacht van de (toekomstig) gepensioneerde te behandelen.

Hiertoe zendt de Ombudsdienst Pensioenen deze klachten door naar de klachtendiensten van de bevoegde pensioendienst. Met deze klachtendiensten heeft de Ombudsdienst een protocol afgesloten.

6. Klachten die geen verband houden met wettelijke pensioenen

De (toekomstig) gepensioneerde heeft een reëel probleem, dat vaak helemaal niets te maken heeft met pensioenen, en weet niet bij wie hij hiermee moet aankloppen.

Indien een collega Ombudsman die lid is van het Permanent Overleg van Ombudslui (POOL) bevoegd is voor de behandeling van de klacht zenden we de klacht door naar deze collega.

In de andere gevallen gaan we op zoek naar een instantie of dienst die de klacht kan behandelen. Er wordt hiervoor gebruik gemaakt van de netwerkcontacten in de Belgische overheidsinstellingen en de internationale organisaties. Indien mogelijk worden de (toekomstig) gepensioneerden georiënteerd naar de juiste dienst of instantie.

In deze rubriek treffen we vooral klachten aan over de registratie van de loopbaangegevens bij de sociale verzekeringsfondsen voor zelfstandigen, de loopbaangegevens die bijgehouden worden door de overheidswerkgever, de registratie van sociale uitkeringen door mutualiteiten en de RVA. Deze gegevens zijn immers dienstig voor de berekening van het pensioen.

Andere onderwerpen zijn problemen inzake aanvullende pensioenen, inzake brugpensioen (nu Stelsel van Werkloosheid met bedrijfstoeslag: SWT) en sociale uitkeringen (zoals uitkeringen voor gehandicapten).

*Middelen en werking van
de Ombudsdienst Pensioenen*

17 HOOFDSTUK

Middelen en werking van de Ombudsdienst Pensioenen

1. Personeelsbestand

Het College van de Ombudsmannen bestaat uit de Nederlandstalige Ombudsman, Tony Van Der Steen, en de Franstalige Ombudsman, Jean Marie Hanneke. Elke Ombudsman is een deskundige in het pensioenrecht en is beslagen in het sociale zekerheidsrecht in het algemeen.

Het College stippelt het beleid van de Ombudsdienst uit en draagt de eindverantwoordelijkheid voor de klachtenbehandeling.

Het College werkt in volle onafhankelijkheid. Die onafhankelijkheid wordt gewaarborgd door verschillende bepalingen in het oprichtingsbesluit van de Ombudsdienst Pensioenen (beschikbaar op onze www.ombudsmanpensioenen.be).

Naast het College van Ombudsmannen bestond het effectieve personeelsbestand van de Ombudsdienst in het begin van 2022 uit 5 klachtenbehandelaars, waarvan 3 Nederlandstaligen (waarvan 1 met een universitaire opleiding) en 2 Franstaligen (waarvan 1 met een universitaire opleiding). Tevens was er een polyvalent medewerker.

De Franstalige polyvalent medewerker met een goede kennis van het Nederlands was verantwoordelijk voor de front-office, het knowledge management en het communicatiebeleid.

De klachtenbehandelaars zijn gespecialiseerd in het pensioenrecht. Zij hebben eveneens een grote kennis van de overige sociale zekerheidstakken.

Op 1 juli 2022 verliet een Franstalige pensioenexpert de dienst.

In mei 2022 werd de vacature voor een Franstalige pensioenexpert voor de eerste keer open gesteld. Zoals bepaald in het Koninklijk Besluit van 15 maart tot uitvoering van het artikel 2 van het Koninklijk Besluit van 27 april 1997 tot instelling van een Ombudsdienst Pensioenen dat de ter beschikking stelling van het personeel van de Ombudsdienst Pensioenen regelt kunnen enkel vastbenoemde federale ambtenaren zich kandidaat stellen. Geen enkele kandidatuur werd voor deze job ontvangen.

Op 27 juli 2022 werd de vacature voor een Franstalige pensioenexpert opnieuw opengesteld. De vacature werd naast de vermelding in het Belgisch Staatsblad tevens via Selor bekendgemaakt. Er werd geen enkele valabele kandidaat gevonden die voldeed aan het functieprofiel.

Op 1 september 2022 verliet de Franstalige front-office medewerker de Ombudsdienst Pensioenen. Ook deze vacature werd opengesteld. Ook hier werd geen enkele valabele kandidaat gevonden die aan het functieprofiel voldeed.

De vacature voor Franstalige pensioenexpert werd op 1 september 2022 voor een derde keer bekendgemaakt. Opnieuw werd geen enkele kandidaat gevonden die aan het functieprofiel voldeed.

In december 2022 werd de vacature voor Franstalige pensioenexpert voor een vierde keer bekend gemaakt. Weer zonder succes.

Duidelijk gesteld betekent dit dus dat een groot gedeelte van het werkingsjaar 2022 de werklast is vervuld door maar 4 medewerkers en het College van Ombudsmannen. Het College van Ombudsmannen wenst gelet op de hoge werklast zijn medewerkers uitdrukkelijk te bedanken voor het geleverde werk.

Met het oog op het verlagen van de werkdruk herhalen wij hier dan ook onze aanbeveling 2020/5 (Jaarverslag 2020 p. 181- 182) aan de wetgever en de uitvoerende macht om de wetgeving betreffende de inrichting en werking van de Ombudsdienst Pensioenen die achterhaald is aan te passen. Hierbij onderlijnen wij het aspect de verloning van wie werkzaam is op de Ombudsdienst Pensioenen aan te passen teneinde de attractiviteit van de job op dit punt te verhogen. Tevens onderlijnen wij het aspect om ruimere rekruteringsmogelijkheden te voorzien voor de functie van medewerker bij de Ombudsdienst Pensioenen, met name niet meer beperkt tot gedetacheerde vast benoemde federale ambtenaren (doch ook de aanwerving van contractuele werknemers mogelijk te maken).

2. Financiële middelen

Het budget van de Ombudsdienst is ingeschreven op de begroting van de Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid.

Bij de beslissingen over de bestedingen zijn wij gehouden aan de regels die gelden voor alle federale overheden. Zo ondergaan wij ook de algemene besparingen die in de volgende jaren aan het federaal openbaar ambt opgelegd worden.

3. Informatica: modernisering database

De informaticatools waarover zowel de Ombudsmannen als de medewerkers beschikken maken het mogelijk aan telewerk te doen. De Ombudsdienst Pensioenen beschikt over een toegang tot de pensioendossiers van de FPD en het RSVZ.

Aangezien de database die door de Ombudsdienst Pensioenen gebruikt werd sedert de oprichting van de Ombudsdienst Pensioenen in 1999 niet meer de noodzakelijke informatie kon verstrekken die nodig was voor een vlot en efficiënt beheer van de gegevens werd in de loop van 2021 begonnen met een aanpassing ervan.

Zo vonden zowel een aantal ergonomische (nieuwe werkbalk, nutteloze tabbladen verwijderen, ...) als technische aanpassingen plaats. Deze aanpassingen bieden tevens een oplossing voor

stabiliteitsproblemen die zich de laatste tijd voordeden. Deze aanpassing werd begin 2022 gefinaliseerd. Hierdoor is de database performanter.

Teneinde tot een correctere rapportering van de klachten te komen werd in september 2022 de mogelijkheid gecreëerd in de database een tweede trefwoord betreffende het onderwerp van de klachten per pensioenadministratie in te vullen.

4. Huisvesting

De Ombudsdienst is gehuisvest op de 27ste verdieping van het World Trade Center (WTC) III in Brussel. Het WTC III ligt op wandelafstand van het Noordstation met trein-, tram- en bushaltes. De Ombudsdienst is dus zeer vlot bereikbaar met het openbaar vervoer.

Voor wie met de wagen komt, is er mits reservatie, ondergronds ruime en gratis parkeermogelijkheid.

5. Lidmaatschap van Ombudsmanorganisaties

De Ombudsdienst Pensioenen is lid van volgende organisaties:

1. Het Permanent Overleg Ombudslui (POOL)

POOL is een Belgisch netwerk waarbij alle institutionele Belgische Ombudsmannen zijn aangesloten. Ook een aantal Ombudsmannen uit de privésector zijn lid van POOL.

POOL streeft ernaar om informatie te geven over wat er zich afspeelt in de Belgische Ombudswereld. Bovendien heeft POOL een aantal basisprincipes opgesteld waaraan een onafhankelijke Ombudsman of -vrouw zich houdt.

POOL wil ook de bekendheid van en de toegang tot de Ombudsdiensten verbeteren. Daarom is, met gemeenschappelijke inspanning van alle leden, de portaalsite ombudsman.be en de gelijknamige folder gecreëerd.

2. Internationaal Instituut voor Ombudsmannen (IIO, www.theioi.com)

Dit instituut groepeerde wereldwijd alle Ombudsmannen die voldoen aan de internationaal erkende standaarden voor de onafhankelijke uitoefening van de ombudsfunctie.

3. Association des Ombudsmans et Médiateurs de la Francophonie (AOMF, www.aomf-ombudsmans-francophonie.org)

De AOMF groepeerde de Ombudsmannen en de Ombudsdiensten in de francofone wereld en heeft als eerste doel het respect voor de rechten van de burgers, de dienstverlening aan de burgers en goed democratisch bestuur van de openbare diensten te verbeteren. In tweede instantie wil het AOMF de kwaliteit van de dienstverlening van de Ombudsmannen en Ombudsdiensten in de francofone ruimte ondersteunen.

6. Samenwerking met de universitaire wereld

Op 18 februari 2022 heeft de Franstalige Ombudsman op een seminarie georganiseerd door de Université Catholique de Louvain (UCL) een voordracht gegeven met als titel “Meer dan een advies en minder dan een bevel! De actiemiddelen en resultaten van de Ombudsman Pensioenen aan de hand van enkele praktijkgevallen”.

Op 24 en 25 maart 2022 heeft de Nederlandstalige Ombudsman 6 werkcolleges van telkens 2 uren gegeven aan de Katholieke Universiteit Leuven (KUL) voor de studenten Master in de Rechten in het kader van de werkcolleges over de sociale zekerheid. Per werkcollege participeerden 20 studenten. De thema's die behandeld zijn komen uit het rijk klachtenarsenaal van de Ombudsdienst Pensioenen.

Kwamen onder andere aan bod:

- Opbouw van pensioenrechten en de berekening van de inkomensgarantie voor ouderen;
- Werken naast pensioen;
- Hiaat in de overgang van werkloosheidsuitkering naar pensioen op de leeftijd van 65 jaar van in België wonende werknemers die na een lange loopbaan in Nederland en een korte loopbaan in België werkloos worden.

120 studenten die later vaak terecht komen in organisaties en diensten die beroep kunnen doen op of raakvlakken hebben met de werking van de Ombudsman Pensioenen (we denken hierbij aan advocatenkantoren, vakbonden, studiediensten van politieke partijen, onderwijsinstellingen, instellingen van sociale zekerheid en zelfs pensioendiensten) maken op deze manier kennis met de taken en de werking van de Ombudsdienst Pensioenen.

Daarenboven is het mooi meegenomen dat dit bijdraagt aan de versterking van de morele autoriteit van de Ombudsdienst Pensioenen.

7. Publicatie van “ombudsjurisprudentie”

Op basis van de ontvangen klachten start de Ombudsdienst Pensioenen bemiddelingen op bij de pensioendiensten teneinde een oplossing te bekomen waarin zowel de gepensioneerde als de pensioendienst zich kunnen vinden. Op deze manier wordt een geschil curatief opgelost.

Doch de Ombudsdienst Pensioenen gaat echter nog een stap verder. Men tracht te voorkomen dat gelijkaardige problemen zich in de toekomst nog voordoen. Dit kan doordat de pensioendiensten hun instructies aanpassen of doordat de (toekomstig) gepensioneerde op de hoogte is van hoe hij moet handelen om bepaalde problemen te voorkomen. Kortom de Ombudsdienst Pensioenen tracht ook preventief tewerk te gaan.

In deze context is het ook van belang dat, net zoals bij rechtspraak, de bemiddelingsresultaten in de juridische wereld gekend zijn. Deze kunnen immers een bron van inspiratie zijn voor andere toekomstige geschillen.

Hierop inspelend wordt in het juridisch tijdschrift “Nieuwsbrief Leergang Pensioenrecht <http://www.law.kuleuven.be/leergangpensioenrecht/>” in elke editie een korte juridische toelichting van de Ombudsman Pensioenen bij een interessant dossier dat behandeld werd door de Ombudsdienst Pensioenen gegeven.

Dit jaar zijn volgende teksten verschenen in dit tijdschrift:

- in de 3de Nieuwsbrief van het academiejaar 2021-2022 geeft de Ombudsman Pensioenen toelichting bij een bemiddeling waarbij een terugvorderingsbeslissing inzake pensioen door zijn bemiddeling werd teniet gedaan daar ten onrechte rekening was gehouden met achterstallig loon, dat uit hoofde van een tewerkstelling voor de pensionering was toegekend, om na te gaan of de grens inzake werken naast pensioen was overschreden;
- in de 4de Nieuwsbrief van het academiejaar 2021-2022 licht de Ombudsman Pensioenen toe dat door zijn bemiddeling het niet grondig onderzoeken van de burgerlijke staat als administratieve fout gekwalificeerd werd waardoor een beslissing inzake terugvordering van het pensioen werd tenietgedaan;
- in de 1ste Nieuwsbrief van het academiejaar 2022-2023 wordt uiteengezet dat de Federale Pensioendienst zijn interpretatie van “schorsing van een overlevingspensioen” heeft aangepast na bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen. Vanaf de maand volgend op de beëindiging van het nieuwe huwelijk wordt het overlevingspensioen opnieuw uitbetaald.

8. Permanente vorming

De Ombudsdienst Pensioenen hecht veel belang aan permanente vorming. Deze situeert zich in uiteenlopende gebieden die alle te maken hebben met de vereisten van de ombudsfunctie in de pensioensector: de maatschappelijke en juridisch-technische evoluties in de sociale zekerheid en specifiek in de pensioensector, kwaliteitsvolle dienstverlening en praktische opleidingen.

De budgetpost “vorming” maakt het mogelijk dat alle medewerkers de kans krijgen om zich in te schrijven in een voortdurend vormingsproces. Overigens maken wij zoveel mogelijk gebruik van elk vormingsaanbod dat gratis wordt aangeboden door diverse overheidsdiensten.

De Ombudsmannen en de medewerkers hebben deelgenomen aan de volgende opleidingen, studiedagen, congressen en colloquia:

- Webinar “Leadership inclusif”, 3 februari 2022, FOD Volksgezondheid;
- Webinar “Raison, proportionnalité, déférence et séparation des pouvoirs”, 24 februari 2022, UCL;
- Studieochtend “Gender & Pension”, 7 maart 2022, FOD Sociale Zekerheid;
- Webinar “Complaint handling”, 8 maart 2022, The African Ombudsman Research Centre (AORC);
- Actualiteitscollege Leergang Pensioenrecht: “Overzicht van de onderzoeksbevindingen inzake de uitbetaling van het aanvullend pensioen” & “Onderzoeksresultaten van de consumentenbevragingen inzake aanvullend pensioen”, 15 maart 2022, KU Leuven;
- “Studievoormiddag PensionStat.be”, 30 maart 2022, SIGEDIS, FPD, RSVZ, FSMA, FOD SZ & FPB;
- Seminar “Pensioencommunicatie”, 1 april 2022, UCL;
- Inspiratiedag “Van klacht naar kracht”, 25 april 2022, Ombudsdienst Stad Antwerpen;
- Dag van het pensioenrecht “De pensioenopbouw van zelfstandigen”, 10 mei 2022, KU Leuven ;
- Expertcollege “De verdere uitbouw van het sociaal statuut van de zelfstandigen”, 18 mei 2022, Vrije Universiteit Brussel ASR;
- Opleiding “Ambtenarenpensioenen – Module 1 – Introductie en pensioenapplicaties”, 1 juni 2022, FPD;
- Opleiding “Ambtenarenpensioenen – Module 2 – Pensioenapplicaties en toepassingsgebied”, 2 juni 2022, FPD;
- Opleiding “Ambtenarenpensioenen – Module 2 (vervolg) Pensioenapplicaties en toepassingsgebied”, 03 juni 2022, FPD;
- Opleiding “Ambtenarenpensioenen – Module 3 – Vroegst mogelijke pensioendatum”, 8 juni 2022, FPD;
- Opleiding “Ambtenarenpensioenen – Module 3 (vervolg) – Vroegst mogelijke pensioendatum”, 10 juni 2022, FPD;
- Opleiding “Ambtenarenpensioenen – Module 4 – Pensioenportaal”, 13 juni 2022, FPD;
- Opleiding “Ambtenarenpensioenen – Module 4 (vervolg) – Pensioenportaal”, 14 juni 2022, FPD;
- Opleiding “Ambtenarenpensioenen – Module 4bis – Aanpassingen in het pensioenportaal”, 16 juni 2022, FPD;
- Opleiding “Ambtenarenpensioenen – Module 5 - Pencalc”, 20 juni 2022, FPD;
- Opleiding “Ambtenarenpensioenen – Module 5 (vervolg) – Pencalc”, 22 juni 2022, FPD;
- Conférence “Non-take-up van sociale rechten: omvang, oorzaken en politieke oplossingen”, 23 juni 2022, BELMOD;
- “Pensioeninformatie aan burgers en tien jaar grenzeloze samenwerking”, 23 juni 2022, Bureau voor Belgische Zaken van de Sociale Verzekeringsbank (Nederland),
- Opleiding “Ambtenarenpensioenen – Module 6 – Gewaarborgd minimum”, 24 juni 2022, FPD;
- Opleiding “Ambtenarenpensioenen – Module 7 – Cumulatie”, 27 juni 2022, FPD;
- Opleiding “Ambtenarenpensioenen – Module 8 – Betalingen en pensioenbeslissingen”, 28 juni 2022, FPD;
- Workshop “Ombudsdiensten en sociale media”, 24 november 2022, POOL
- Workshop en actualiteitscollege Leergang Pensioenrecht: “Europees Pensioenrecht”, 13 december 2022, KU Leuven.

9. Kennismanagement

Door de aankomende pensioneringen van medewerkers en de daarmee gepaard gaande nieuwe aanwervingen evenals het toegenomen personeelsverloop gedurende de laatste jaren dient nog meer ingezet te worden op het centraliseren van de bij de medewerkers verspreide kennis zodat er zeker geen kennis verloren gaat bij een pensionering.

Tevens dienen nieuwe medewerkers gemakkelijk toegang te hebben tot de door de jaren heen verworven kennis die bij de Ombudsdienst Pensioenen beschikbaar is. Op dit moment zit een gedeelte van de kennis (pensioenwetgeving, bemiddelingsresultaten, rechtspraak, ...) verspreid bij de individuele dossierbeheerder waardoor deze kennis verloren dreigt te gaan.

Verder is de huidige kennisbank gelet op de gebruikte informaticatools niet vlot consulteerbaar.

In 2021 werd een project opgestart om een nieuwe kennisbank te creëren. In overleg met de FOD Sociale Zekerheid werd in 2022 onderzocht of beroep kan gedaan worden op een consultant van een externe firma teneinde te analyseren hoe de momenteel bij de individuele dossierbeheerder beschikbare kennis kan gedeeld worden met het ganse team.

10. Bekendmaking jaarverslag

Het Jaarverslag van de Ombudsdienst Pensioenen is gericht aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers, de Minister van Pensioenen en aan de Federale Adviesraad voor Ouderen (FAVO).

Het Jaarverslag 2021 werd voorgesteld bij de verschillende pensioenadministraties: zo werd het Jaarverslag toegelicht bij het RSVZ, bij de dienst overzeese sociale zekerheid van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, bij Ethias en bij de Federale Pensioendienst.

We geven nog mee dat het Jaarverslag voor het grote publiek beschikbaar is op de site www.ombudsmanpensioenen.be. Een papieren versie werd op vraag overgemaakt aan iedere geïnteresseerde.

11. Voordrachten

De Ombudsman voor de Pensioenen gaat ook in op uitnodigingen van organisaties om de werking en bevoegdheden van de Ombudsdienst Pensioenen voor te stellen en om het Jaarverslag te bespreken. Dit jaar heeft de Nederlandstalige Ombudsman op het overleg van de Nederlandstalige CM-pensioenservice op 17 mei 2022 toelichting gegeven bij het jaarverslag 2021 van de Ombudsdienst Pensioenen.

Op 25 april 2022 organiseerde de Ombudsvrouw van de stad Antwerpen een inspiratiedag “Van klacht naar kracht 2.0”. De Nederlandstalige Ombudsman Pensioenen werd uitgenodigd voor een panelgesprek. Tijdens dit gesprek beantwoorde hij vragen over de werking van de ombudsdienst, hoe er samengewerkt wordt met de klachtenbehandelaars van de pensioendiensten en de verhouding “klachtenbehandeling- ombudsdienst- politiek”.

12. Samenwerking met collega's Ombudsmannen

Naast onze intensieve relaties met de pensioendiensten onderhouden wij ook regelmatig contact met de collega's Ombudsmannen en -vrouwen in binnen- en buitenland. Deze relaties met onze collega's zijn een bijzonder waardevolle hulp om onze dienstverlening aan de klager te optimaliseren.

Het gebeurt af en toe dat wij een gezamenlijk onderzoek voeren met onze collega's in een klachtendossier, in het bijzonder wanneer er sprake is van elkaar aanvullende en/of samenhangende bevoegdheden.

Die collega's zijn hoofdzakelijk de federale ombudsman (de invoer van loopbaangegevens in Capelo), de Waalse Ombudsdienst (vooral de invoer van loopbaangegevens in Capelo), de Vlaamse Ombudsdienst (eveneens de invoer van loopbaangegevens in Capelo).

Om dergelijke dossiers op te lossen is het onontbeerlijk dat de Ombudslui intens samenwerken en de klacht, elk binnen hun bevoegdheidssterrein, samen behandelen. Meestal gebeurt de co-instructie in alle fases van de klachtenbehandeling hetzij door middel van werkvergaderingen, hetzij bij het afsluiten van het onderzoek door bijvoorbeeld de uitwisseling van de afsluitende brieven.

Correcte doorverwijzing naar de bevoegde Ombudsman, ook in het buitenland, is een ander voorbeeld van hoe door de goede samenwerking onze dienstverlening aan de gepensioneerde geoptimaliseerd wordt. Vice versa geldt dit ook. Bij andere Ombudsdiensten, leden van het Permanent Overleg Ombudslui (POOL), worden soms ook pensioenklachten opgevangen en naar ons doorgestuurd of worden onze contactgegevens doorgegeven.

Meer nog, in samenwerking met de Ombudsvrouw van de stad Gent organiseren wij maandelijks een zitdag in haar kantoor.

Meer en meer mensen, werkende en gepensioneerde, verhuizen binnen Europa en soms nog verder. De loopbaan van die mensen speelt zich dus af in verschillende landen. In die context gebeurt het af en toe dat een doorzending of een contact met de bevoegde collega in het buitenland het klachtendossier deblokkeert.

Aanbevelingen 2022

18 HOOFDSTUK

Aanbevelingen 2022

Het College van Ombudsmannen Pensioenen kan twee soorten aanbevelingen doen.

Overeenkomstig artikel 16 van het oprichtingsbesluit kan het College aan de pensioendiensten elke aanbeveling richten die zij nuttig achten.

De aanbevelingen worden gedaan in het Jaarverslag of in voorkomend geval in de tussentijdse verslagen die worden uitgebracht overeenkomstig artikel 17 van het oprichtingsbesluit.

Met algemene aanbevelingen die gericht zijn aan de wetgevende of de uitvoerende macht beoogt het College in eerste instantie de verbetering van de wetgeving en reglementeringen, meer bepaald wanneer er een effectieve of vermeende discriminatie wordt vastgesteld, wanneer er meerdere interpretaties van de wetgeving of reglementering mogelijk zijn of wanneer een disfunctie wordt vastgesteld.

Met officiële aanbevelingen nodigt het College van Ombudsmannen de pensioendienst uit om zijn beslissingen en/ of werkwijze te herzien wanneer het College vastgesteld heeft dat deze niet in overeenstemming zijn met de wetten en reglementen of met de principes van behoorlijk bestuur of nog wanneer het College de billijkheid inroept. De bevoegde Minister of Ministers ontvangen een kopie van de officiële aanbeveling.

De aanbevelingen en de opvolging ervan zijn te raadplegen op de website van de Ombudsdienst Pensioenen. Momenteel zijn een groot deel van de aanbevelingen geheel of gedeeltelijk ingewilligd.

Het hoeft geen betoog dat er enkel een aanbeveling uitgevaardigd wordt nadat er een grondige analyse heeft plaats gevonden en desgevallend nadat er met de betrokken pensioendiensten hierover reeds verschillende contacten hebben plaats gevonden.

Algemene aanbeveling 2022/1

Wij bevelen de wetgever aan om artikel 152 § 4, 1° van de wet van 15 mei 1984 aan te passen zodat er ook verwezen wordt naar artikel 131 ter § 1, 2° dat door de wet van 24 april 2014 tot wijziging van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen (wet die tot doel had dat de buitenlandse beroepsloopbaan ook kan meetellen voor de voorwaarde van 2/3de van een volledige loopbaan die toegang verleent tot het gewaarborgd minimumpensioen zelfstandige) daar het duidelijk de bedoeling van de wetgever is om de bijzondere bijslag niet uit te betalen aan degene wiens pensioen als zelfstandige toegekend werd op basis van het minimumpensioen zodat de letter van de wet ook overeenstemt met de geest van de wetgeving en in overeenstemming is met de administratieve praktijken van de pensioendiensten.

zie Hoofdstuk 7

Algemene aanbeveling 2022/2

De ombudsman beveelt aan de wetgever aan te onderzoeken of de ontslagcompensatievergoeding die bedoeld is om het verschil in opzegtermijn tussen de arbeider en de bedienden te compenseren sedert 2014 niet dient opgenomen te worden in de limitatieve lijst van uitzonderingsgevallen voorzien in artikel 56 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 en waarin vanaf het jaar waarin het pensioen ingaat een vakantiegeld wordt toegekend. Wie met name in het jaar voorafgaand aan het jaar waarin het pensioen ingaat een ontslagcompensatievergoeding heeft ontvangen, heeft geen recht op vakantiegeld vanaf het jaar waarin het pensioen ingaat.

Zie Hoofdstuk 5

CONTACT US

Nuttige adressen

19 **HOOFDSTUK**

Nuttige adressen

MINISTER VAN PENSIOENEN

Karine Lalieux
Guldenvlieslaan 87
10de en 11de verdieping
1060 Brussel

Tel.: + 32 2 541 64 84

E-mail: info@lalieux.fed.be
www.lalieux.belgium.be

MINISTER VAN MIDDENSTAND, ZELFSTANDIGEN, KMO'S EN LANDBOUW, INSTITUTIONELE HERVORMINGEN EN DEMOCRATISCHE VERNIEUWING

David Clarinval
Karmelietenstraat 15
6de verdieping
1000 Brussel

Tel.: + 32 2 277 69 79

E-mail: info@clarinval.belgium.be
www.clarinval.belgium.be

FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN

Administratief Centrum Kruidtuin
Finance Tower
1^e verdieping
T.a.v. Steven Boelens (NL)
Kruidtuinlaan 50, bus 115
1000 Brussel

Tel.: + 32 2 528 63 55 of 02 509 80 17

E-mail: favo-ccfa@minsoc.fed.be
www.adviesraadouderen.belgium.be

UW PENSIOEN ON LINE AANVRAGEN

www.pensioenaanvraag.be

UW PENSIOENDOSSIER ONLINE CONSULTEREN

www.mypension.be

Deze site, die constant in evolutie is, laat onder andere voor werknemers, zelfstandigen en ambtenaren toe om de loopbaan en de P-datum in de verschillende stelsels te consulteren. Verder kunnen gepensioneerden er de briefwisseling met de FPD terugvinden en de betalingsgegevens van hun pensioen.

FEDERALE PENSIOENDIENST

Zuidertoren
Europaesplanade 1
1060 Brussel

Gratis nummer (vanuit België) Tel.: 1765
Vanuit het buitenland Tel.: +32 78 15 1765

Website: www.sfpd.fgov.be

U kan deze dienst via de beveiligde site [mypension](http://mypension.be) contacteren of via het contactformulier <https://www.sfpd.fgov.be/nl/contactformulier>

Om een zitdag, gewestelijk kantoor of pensioenpunt in uw buurt te vinden, bel het gratis nummer 1765 of consulteer de website www.sfpd.fgov.be, rubriek Contact.

Internationale zittingen:

De FPD houdt zittingen in Frankrijk en Duitsland.

De Duitse "Rentenversicherung", de Franse "Carsat" en de Nederlandse SVB houden zittingen in de kantoren van de FPD.

RIJKSINSTITUUT VOOR DE SOCIALE VERZEKERINGEN DER ZELFSTANDIGEN

Willebroekkaai 35
1000 Brussel

Gratis nummer (vanuit België) Tel.: 1765
Vanuit het buitenland Tel.: +32 78 15 1765

of +32 2 546 42 11 (algemeen nummer)
Fax: +32 2 511 21 53

Website: www.rsvz.be
E-mail: info@rsvz-inasti.fgov.be

Om een zitdag, gewestelijk kantoor of pensioenpunt in uw buurt te vinden, bel het nummer 1765 of consulteer de website www.rsvz.be, rubriek Contact.

RIJKSDIENST VOOR DE SOCIALE ZEKERHEID

Victor Hortaplein 11
1060 Brussel
Bezoekers (tussen 09.00 en 12.00 uur)

Tel.: +32 2 509 90 99

Website: overzeesesocialezekerheid.be
E-mail: overseas@rsz.fgov.be

HR-RAIL - PENSIOENDIENST (ex-NMBS)

Uitsluitend nog bevoegd voor de betaling van de begrafenisvergoeding.

Frankrijkstraat 85
1060 Brussel

Tel.: + 32 2 525 94 40

Website: <https://hr-rail.be>
E-mail: h-hr352@hr-rail.be

ETHIAS (wettelijke pensioenen openbare sector – lokale overheden)

Prins-Bisschopssingel 73
3500 Hasselt

Tel.: + 32 11 28 20 81
Fax: + 32 11 28 20 87

E-mail: clients-collectiviteiten-pub@ethias.be

ANDERE INSTITUTIONELE OMBUDSMANNEN

www.ombudsman.be

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	
Hot Topics in 2022	1
HOOFDSTUK 1	
Pensioen en beroepsactiviteit tijdens corona-periode	9
■ Gepensioneerde die beroepsactiviteit in de zorgsector ongewijzigd verdergezet heeft maar wel een loonsverhoging kreeg (daar zij instapte in het IFIC-systeem en hierdoor een structurele loonsverhoging, onder andere ingevolge corona, kreeg, waarbij een deel van de loonsverhoging met terugwerkende kracht betaald werd in de vorm van een premie) wordt uitgesloten van bijzondere maatregelen inzake cumul en moet deel pensioen terugbetalen.	14
HOOFDSTUK 2	
Informatie op mypension	17
■ In meer gevallen de vraag aan de toekomstig gepensioneerden om ontbrekende periodes van opvoeding van een kind jonger dan 6 jaar te melden te voorzien.	19
■ Oproep aan de toekomstig gepensioneerden een paar jaar voor het bereiken van de vroegst mogelijke pensioendatum zeker de loopbaangegevens te controleren.	22
■ Oproep aan de toekomstig gepensioneerden de loopbaangegevens vanaf dat men een tewerkstelling aanvat best regelmatig te controleren.	24
■ Oproep aan de pensioendiensten de correctheid van de loopbaangegevens na de melding door de gepensioneerde van een vermeende fout zo snel mogelijk te laten onderzoeken en desgevallend aan te passen.	25
■ Oproep aan de pensioendiensten de correctheid van de loopbaangegevens een paar jaar voor het bereiken van de vroegst mogelijk pensioendatum proactief te controleren.	27
■ Oproep aan de pensioendiensten om de vroegst mogelijk pensioendatum niet te publiceren wanneer er in de berekeningsmodule een fout werd vastgesteld.	27
■ Oproep aan de pensioendiensten om de problemen met het opladen van antwoorden in mypension volledig op te lossen zodat de antwoorden op vragen gesteld door (toekomstig) gepensioneerden steeds in mypension terug te vinden zijn.	28
HOOFDSTUK 3	
Vermeldingen op fiscaal attest inzake regularisatiebijdrage studieperiode	35
HOOFDSTUK 4	
Succesvolle bemiddelingen	43
■ Toekennen van een diplomabonificatie aan een vastbenoemde ambtenaar in niveau c omdat het bezit van een diploma hoger onderwijs een vereiste was bij bevordering.	46
■ Toekennen van een inkomensgarantie voor ouderen met terugwerking tot de maand volgend op de 65ste verjaardag aan een echtpaar daar de FPD ten onrechte geen ambtshalve onderzoek hiernaar gevoerd had.	47
■ Annulatie van een terugvorderingsbeslissing inzake pensioen door het rsvz omdat de gepensioneerde op verschillende pensioenenbeslissingen foutieve informatie verstrekt werd en met de terugvorderingsbeslissing het bij de gepensioneerde gewekte vertrouwen dat hij onbeperkt mocht bijverdienen geschonden had.	50
■ Ethias en een pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid : de overgang van de oude wetgeving inzake minimumpensioen naar de wetgeving van 26 juni 1992 niet correct opgevolgd.	56
■ De FPD gaat over tot een grondig en diepgaand onderzoek naar de ontbrekende werkloosheidsperiodes in de beroepsloopbaan.	57
■ De FPD kent na het overlijden een pensioen aan het gezinsbedrag toe in plaats van aan het bedrag als alleenstaande ingevolge een materiële vergissing (bij een twijfelachtig element dit niet verder onderzoeken).	59

HOOFDSTUK 5		
Aanbeveling betreffende onderzoek tot toekenning vakantiegeld voor ontslagcompensatievergoeding		67
HOOFDSTUK 6		
Oproep tot verbetering van gegevensuitwisseling betreffende ZIV-inhouding, solidariteitsbijdrage en bedrijfsvoorheffing		73
■ Tijdelijk te hoge ZIV bijdrage ingehouden bij samenloop van een pensioen betaald door de FPD en een vóór vervallen termijn door Ethias betaald pensioen wanneer een beperkte ZIV-inhouding dient toegepast te worden.		76
HOOFDSTUK 7		
Aanbeveling om de betalingsvoorwaarden van de bijzondere bijslag zelfstandige aan te passen aan de gewijzigde toekenningsvoorwaarden van het minimumpensioen als zelfstandige in 2014		81
HOOFDSTUK 8		
Recht op vergissing door de (toekomstig) gepensioneerde?		89
■ Informatie over invloed van wettelijk pensioen op belastingheffing op aanvullend pensioen.		92
■ Te laat ingediende pensioenaanvraag .		95
HOOFDSTUK 9		
Telefonische bereikbaarheid van de pensioenlijn 1765		107
HOOFDSTUK 10		
Klachten: een ideaal instrument om werkwijzen te verbeteren		113
■ Verbetering procedure verzending ontvangstmelding van levensbewijs.		115
HOOFDSTUK 11		
Oproep tot tijdige publicatie van de nieuwe aangepaste niet voor beslag vatbare drempelbedragen inzake pensioenen en tot tijdige toepassing hiervan door de FPD		119
HOOFDSTUK 12		
Informatisering		127
■ De wijze waarop de FPD het aantal dagen vaststelt die in aanmerking komen bij het bepalen van de loopbaanvoorwaarde voor wat betreft het jaar waarin het pensioen ingaat.		129
HOOFDSTUK 13		
De inkomensgarantie voor ouderen		135
■ Hoe rekening houden met verlaging van roerende goederen die op een normale wijze gebruikt worden – afstand van roerende goederen.		137

HOOFDSTUK 14	
De weerklank van de aanbevelingen en de suggesties van de Ombudsdienst Pensioenen	141
■ De eenheid van loopbaan vindt weerklank en bevestiging in het arrest van het grondwettelijk hof 8/2022.	143
■ Pensioendiensten passen werkwijzen aan: 12 voorbeelden.	146
■ De problematiek van de ZIV-bijdragen en de kleine aanvullende pensioenen en de vraag naar actualisering van de omzettingscoëfficiënten van kapitaal naar fictieve rente vinden weerklank in het advies nr. 2.282 van de nationale arbeidsraad van 29 maart 2022.	150
■ Parlementaire vragen over de aanbeveling en de suggesties gedaan door de ombudsman pensioenen.	150
■ Aanbeveling nummer 934/2 van het Beneluxparlement van 18 juni 2022 over de problematiek van grensoverschrijdende pensioenen onder andere gebaseerd op de aanbevelingen en suggesties van de Belgische ombudsmannen pensioenen.	151
■ Aanbevelingen door de professoren Guido Van Limberghen (VUB), Daniel Dumont (ULB), Freek Louckx (UA), Sarah Marchal (UA) en Bea Cantillon (UA) naar aanleiding van de aanbeveling nr. 2019/c 387/01 van 8 november 2019 van de raad van de Europese unie met betrekking tot de toegang tot sociale bescherming voor werknemers en zelfstandigen.	157
HOOFDSTUK 15	
De cijfergegevens voor 2022	157
HOOFDSTUK 16:	
Klachten over het pensioenbeleid, vragen om informatie, klachten over buitenlandse pensioeninstellingen, onontvankelijke klachten en klachten waarvoor de Ombudsdienst Pensioenen niet bevoegd is	163
HOOFDSTUK 17	
Middelen en werking van de Ombudsdienst Pensioenen	169
■ Personeelsbestand	171
■ Financiële middelen	172
■ Informatica	172
■ Huisvesting	173
■ Lidmaatschap van Ombudsmanorganisaties	173
■ Samenwerking met de universitaire wereld	173
■ Publicatie van “ombudsjurisprudentie”	174
■ Permanente vorming	175
■ Kennismanagement	176
■ Bekendmaking jaarverslag	176
■ Voordrachten	176
■ Samenwerking met collega’s ombudsmannen	176
HOOFDSTUK 18	
Aanbevelingen 2022	179
■ Aanbeveling 2022/1	181
■ Aanbeveling 2022/2	182
HOOFDSTUK 19	
Nuttige adressen	183
INHOUDSTAFEL	189

Ombudsdienst
Pensioenen

WTC III
Simon Bolivarlaan 30 bus 5
1000 Brussel
Tel. 02 274 19 80
klacht@ombudsmanpensioenen.be
www.ombudsmanpensioenen.be